สำเนา

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๔๙๕

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

กราบเรียน/เรียน รอง-นรม., รัฐ-นร., กระทรวง, กรม, เลขา-สปสช., กสทช., ผู้ว่า-ธปท.

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/ว ๓๑๒ ลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย บัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วย

ตามที่ได้ยืนยัน/แจ้งมติคณะรัฐมนตรี (๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓) เกี่ยวกับเรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) มาเพื่อทราบ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงยุติธรรมได้เสนอรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ไปเพื่อคณะรัฐมนตรีทราบ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้เสนอความเห็นไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปรากฏตามบัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ รับทราบตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ และให้กระทรวงยุติธรรมรับความเห็นของกระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงาน ก.พ.ร. ไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ/จึงเรียนยืนยันมา/จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ (อย่างยิ่ง)

ณัฐฏ์จารี อนันตศิลป์

(นางณัฐฏ์จารี อนันตศิลป์)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๖๔๒ (วิรดา), ๑๕๒๒ (เฉลิมขวัญ)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖
www.soc.go.th
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@soc.go.th

หมายเหตุ อัยการสูงสุด : จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ
รอง-นรม., รัฐ นร., กระทรวง : จึงเรียนยืนยันมา
องค์กรอิสระ, กรม, เลขา-สปสช., กสทช., ผู้ว่า-ธปท. : จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

บัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วย

เรื่อง รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

๑. สำเนาหนังสือกระทรวงยุติธรรม ที่ ยธ ๐๔๑๑/๑๐๙๘๐ ลงวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๖
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด่วนที่สุด ที่ ทส ๐๒๒๐.๒/๓๐๓๗ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๖
๓. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๒๑๑.๔/๒๒๓๑๕ ลงวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๖
๔. สำเนาหนังสือกระทรวงวัฒนธรรม ที่ วธ ๐๒๐๔.๔/๔๘๕๒ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๖
๕. สำเนาหนังสือกระทรวงศึกษาธิการ ด่วนที่สุด ที่ ศธ ๐๒๐๘/๓๒๒๖ ลงวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๖
๖. สำเนาหนังสือกระทรวงสาธารณสุข ด่วนที่สุด ที่ สธ ๐๒๐๙.๐๓/๓๔๔๑ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๖
๗. สำเนาหนังสือสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๑๐๘/๖๖๒๐ ลงวันที่ ๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๖
๘. สำเนาหนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๒๐๐/๑๒๙ ลงวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

ที่ ยธ ๐๔๑๑/๑๐๕๘๐

กระทรวงยุติธรรม
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่
กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐

๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/๒๐๒๙๙ ลงวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย QR Code รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) และบทสรุปผู้บริหาร

ด้วยกระทรวงยุติธรรม ขอเสนอเรื่อง รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) มาเพื่อคณะรัฐมนตรีรับทราบ โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๓)

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. <u>เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี</u>

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ เห็นชอบ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) รวมทั้งเห็นชอบให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติด้วยการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน และให้หน่วยงานรายงานผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) โดยมอบหมายกระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพรับผิดชอบกำหนดแนวทาง วิธีการรายงานผล และแบบรายงาน ทั้งนี้เมื่อสิ้นสุดวาระการบังคับใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จึงรวบรวมข้อมูล และจัดทำรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) เพื่อแสดงถึงพัฒนาการความก้าวหน้า ข้อท้าทายต่าง ๆ ในการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน ตลอดจนนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อรับทราบซึ่งเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑๓)

๒. <u>ความเร่งด่วนของเรื่อง</u>

ไม่มี

๓. <u>สาระสำคัญและข้อเท็จจริง</u>

๓.๑ สืบเนื่องจากการประชุม World Conference on Human Rights ซึ่งจัดขึ้น ณ กรุงเวียนนา สาธารณรัฐออสเตรีย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๖ (ค.ศ. ๑๙๙๓) ที่ประชุมดังกล่าวได้รับรองเอกสารผลลัพธ์การประชุม ซึ่งได้แก่

ปฏิญญา...

ปฏิญญาเวียนนาและแผนปฏิบัติการ (Vienna Declaration and Programme of Action) โดยย่อหน้าที่ ๗๑ ของปฏิญญาดังกล่าว เสนอแนะให้แต่ละรัฐพิจารณาความจำเป็นในการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนเพื่อกำหนดวิธีการที่จะให้มีการปรับปรุงส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชน

๓.๒ ประเทศไทย โดยคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน ได้ริเริ่มยกร่างนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทด้านสิทธิมนุษยชน หรือแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๔๘) ในปี พ.ศ. ๒๕๔๓ เนื่องในโอกาสครบรอบ ๕๐ ปีปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นเครื่องมือ กลไก และมาตรการให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ส่งเสริม ปกป้องคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้กับประชาชน และประเทศไทยได้มีการจัดทำและขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อเนื่องตั้งแต่นั้นมา

๓.๓ ที่ผ่านมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ เห็นชอบ (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) โดยเป็นแผนสำคัญในการแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในภาพรวมของประเทศ แผนฯ ระบุถึงสถานการณ์ภาพรวม ตัวชี้วัด ข้อท้าทาย ข้อเสนอแนะ และหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการแนวทางการขับเคลื่อนแผน และการติดตามประเมินผล จำแนกเป็น

๓.๓.๑ แผนรายด้าน ๑๐ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านกระบวนการยุติธรรม ๒) ด้านการศึกษา ๓) ด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ ๔) ด้านการขนส่ง ๕) ด้านสาธารณสุข ๖) ด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ๗) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๘) ด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง ๙) ด้านที่อยู่อาศัย และ ๑๐) ด้านสิทธิชุมชน วัฒนธรรม และศาสนา

๓.๓.๒ แผนรายกลุ่ม ๑๒ กลุ่ม ได้แก่ ๑) กลุ่มเด็กและเยาวชน ๒) กลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ๓) กลุ่มผู้ต้องราชทัณฑ์ ๔) กลุ่มผู้พ้นโทษ ๕) กลุ่มผู้สูงอายุ ๖) กลุ่มคนพิการ ๗) กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติและผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง ๘) กลุ่มความหลากหลายทางเพศ ๙) กลุ่มผู้ป่วย (ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ ผู้เสพยา) ๑๐) กลุ่มสตรี ๑๑) กลุ่มเกษตรกรและแรงงาน และ ๑๒) กลุ่มผู้เสียหายและพยาน

๓.๓.๓ หน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการได้จัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน จำนวน ๓๙ หน่วย ได้แก่ ๑) กระทรวงกลาโหม ๒) กระทรวงการคลัง ๓) กระทรวงการต่างประเทศ ๔) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ๕) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ๖) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ๗) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ๘) กระทรวงพาณิชย์ ๙) กระทรวงคมนาคม ๑๐) กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ๑๑) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๑๒) กระทรวงมหาดไทย ๑๓) กระทรวงยุติธรรม ๑๔) กระทรวงแรงงาน ๑๕) กระทรวงวัฒนธรรม ๑๖) กระทรวงศึกษาธิการ ๑๗) กระทรวงสาธารณสุข ๑๘) กระทรวงอุตสาหกรรม ๑๙) กรุงเทพมหานคร ๒๐) กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ๒๑) กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ๒๒) ธนาคารแห่งประเทศไทย ๒๓) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๒๔) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ๒๕) สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ๒๖) สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ๒๗) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ๒๘) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ๒๙) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ๓๐) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ๓๑) สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ๓๒) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ๓๓) สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ๓๔) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ๓๕) สำนักงานศาลยุติธรรม ๓๖) สำนักงาน

สภาความมั่นคง...

สภาความมั่นคงแห่งชาติ ๓๗) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ๓๘) สำนักงานอัยการสูงสุด ๓๙) สำนักนายกรัฐมนตรี

๓.๔ เมื่อแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ได้หมดวาระลง ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๖ กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จึงได้ร่วมกับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง จัดทำรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีการศึกษาเอกสารข้อมูลเกี่ยวกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ การติดตามผลการรายงานการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ ผ่านระบบ http://nhrp.rlpd.go.th การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงานจำนวน ๓๙ หน่วย การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ บุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งจัดประชุมวิชาการเพื่อติดตามผลการปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔

๓.๕ รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๓.๕.๑ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้ง ๓๙ หน่วย มีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน ประกอบด้วย โครงการ/กิจกรรม จำนวน ๒,๔๐๙ โครงการ มีการดำเนินงานแล้วเสร็จจำนวน ๑,๘๓๗ โครงการ (ร้อยละ ๗๖.๒๖)

๓.๕.๒ สำหรับหน่วยงานที่ไม่สามารถดำเนินงานได้บรรลุตามแผนปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงานได้ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ไม่สามารถลงพื้นที่ปฏิบัติงาน หรือจัดอบรมได้ จึงต้องปรับแผนไปดำเนินงานด้านอื่น รวมทั้งบางโครงการ/กิจกรรมไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณต่อเนื่อง

๓.๕.๓ ตัวอย่างผลสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนที่บรรลุตัวชี้วัด อาทิ

(ก) ด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ ซึ่งกำหนดตัวชี้วัด ความเหลื่อมล้ำเมื่อวัดจากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ (GINI coefficient) ลดลง โดยรายงานระบุว่ารายงานของธนาคารโลก "Thailand Rural Income Diagnostic : Challenge and Opportunities for Rural Farmer" เมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๖๕ ได้รายงานเรื่องความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ โดยพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (GINI coefficient) หรือค่าดัชนีที่ใช้วัดการกระจายรายได้หรือความมั่งคั่งของประชากรในประเทศ ซึ่งถูกใช้เป็นค่าที่บ่งบอกถึงความเหลื่อมล้ำ (Inequality) ทางรายได้และการบริโภคของคนในประเทศ พบว่าความเหลื่อมล้ำทางรายได้ของประเทศไทยมีแนวโน้มลดลง

(ข) ด้านการขนส่ง ซึ่งกำหนดตัวชี้วัด ร้อยละความสำเร็จของการจัดทำมาตรการแก้ไขปัญหาการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนลดลงอย่างต่อเนื่อง (อัตราการเสียชีวิตต่อประชากรแสนคน) โดยรายงานระบุว่า สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) พบว่าผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บสาหัสจากอุบัติเหตุทางถนนในประเทศไทยลดลงในช่วงปี ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ จาก ๒๗.๒ ต่อประชากรแสนคน เป็น ๒๖.๖๗ ต่อประชากรแสนคน

(ค) ด้านที่อยู่อาศัย ซึ่งกำหนดตัวชี้วัด มาตรการหรือนโยบายหรือโครงการในการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มเปราะบาง โดยรายงานระบุว่าการเคหะแห่งชาติมีการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลที่อยู่อาศัยแห่งชาติ เพื่อรวบรวมและจัดทำข้อมูลที่อยู่อาศัยโดยบูรณาการกับหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้อง...

ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงการคลัง เพื่อให้มีการพัฒนาที่อยู่อาศัยสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและสอดคล้องกับแผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๗๙)

(ง) กลุ่มผู้พ้นโทษ ซึ่งกำหนดตัวชี้วัดอัตราการกระทำผิดซ้ำลดลง โดยรายงานระบุว่า ข้อมูลจากกรมราชทัณฑ์ เมื่อ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๕ รายงานว่ากระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว กระทำผิดซ้ำภายใน ๒ ปี ลดลง โดยในปี ๒๕๖๒ จำนวนผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำภายใน ๒ ปี จำนวน ๓๕,๘๔๒ ราย (ร้อยละ ๒๔.๖๗) ขณะที่ปี ๒๕๖๔ ผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำภายใน ๒ ปี จำนวน ๑๗,๑๐๗ ราย (ร้อยละ ๙.๒๖)

(จ) กลุ่มผู้เสียหายและพยาน ซึ่งกำหนดตัวชี้วัด ร้อยละของผู้ประสบเหตุอาชญากรรมลดลง รายงานอ้างถึงรายงานภาวะสังคมไทย ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระบุว่าไตรมาส ๔ และภาพรวมของปี พ.ศ. ๒๕๖๕ มีการรับแจ้งคดีอาญา ๑๑๒,๘๒๔ คดี ลดลงร้อยละ ๕.๙ จากไตรมาส ๔ ของปี พ.ศ. ๒๕๖๔

๓.๕.๔ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ มีข้อเสนอแนะทั้งหมด ๑๑๖ ข้อ อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอแนะที่ไม่มีกิจกรรม/โครงการรองรับ มีจำนวน ๓ ข้อ (คิดเป็นร้อยละ ๒.๕) ได้แก่ ๑) กลุ่มผู้ต้องราชทัณฑ์ ข้อเสนอแนะที่ ๓ เบี่ยงเบนคดียาเสพติดออกจากกระบวนการยุติธรรม ๒) กลุ่มเกษตรกรและแรงงาน ข้อเสนอแนะที่ ๖ ศึกษาความสมดุลระหว่างสวัสดิการรัฐและโครงสร้างประชากรในสังคมผู้สูงอายุ และ ๓) กลุ่มผู้เสียหายและพยาน ข้อเสนอแนะที่ ๗ สนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนในการจัดตั้งสถานคุ้มครองจดทะเบียนถูกต้อง ซึ่งถือเป็นประเด็นที่ยังต้องมีการผลักดันหรืออาจปรับแผนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่อไป

๓.๕.๕ รายงานระบุประเด็นที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ อาทิ

(ก) การประกาศใช้บังคับกฎหมายหลายฉบับที่สอดคล้องตามสิทธิในกระบวนการยุติธรรม อาทิ พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๕ มีผลใช้บังคับวันที่ ๒๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๖ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ๒๕๖๕ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖ พระราชบัญญัติการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๖

(ข) การมีคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์กลาง ที่ได้เพิกถอนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา และมีคำสั่งให้คณะกรรมการฯ พิจารณาวินิจฉัยกำหนดค่าตอบแทนผู้เสียหายแก่ผู้เสียหาย แม้จะเป็นแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เท่ากับเป็นการยืนยันว่า รัฐมีหน้าที่ในการปกป้องคุ้มครองบุคคลทุกคนสอดคล้องตามมาตรา ๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง

(ค) การส่งเสริมสิทธิเข้าถึงสิทธิการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย โดยประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือกในการยุติการตั้งครรภ์ ตามมาตรา ๓๐๕ (๕) แห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยสอดคล้องกับหลักการมีอิสระที่จะตัดสินใจบนฐานข้อมูลที่รอบด้านทั้งในเรื่องสุขภาพ และเพื่อป้องกันการยุติการตั้งครรภ์ที่ไม่ปลอดภัยซึ่งอาจนำไปสู่อันตรายและเสียชีวิตได้

๓.๕.๖ ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)

(ก) ด้านบริบทและปัจจัยนำเข้า ควรขับเคลื่อนแผนในลักษณะแผนบูรณาการ ทั้งการจัดทำแผนและโครงการที่มีความจำเป็นเร่งด่วน และดำเนินงานในลักษณะงบบูรณาการ เพื่อยกระดับการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชน และทำให้กระบวนการติดตามผล การจัดทำตัวชี้วัด การรายงานผลการดำเนินการและผลการใช้งบประมาณมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(ข) ด้านกระบวนการ ควรมีการกำหนดกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสู่แผนปฏิบัติการ หน่วยงานเจ้าภาพ หน่วยงานหลัก หน่วยงานสนับสนุนจะต้องกำหนดกิจกรรมไว้อย่างชัดเจน เพื่อจะสามารถกำหนดผลผลิต (Output) ผลลัพธ์ (Outcome) ได้อย่างถูกต้อง

(ค) ด้านการติดตามและประเมินผล ควรมีระบบการติดตามประเมินผล พร้อมทั้งมีคณะทำงานติดตามจัดเก็บข้อมูลที่มีความต่อเนื่องชัดเจน กำหนดรูปแบบการรายงานให้หน่วยงานสามารถรายงานข้อมูลให้เป็นปัจจุบันได้ตลอดเวลา และจัดทำแบบสำรวจที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดที่กำหนดไว้

(ง) ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ และความยั่งยืน ควรมีกลไกการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในรูปของกฎหมาย และควรมีการพิจารณาโครงการต้นแบบ โครงการโดดเด่น เพื่อสานต่อโครงการได้อย่างต่อเนื่อง และขยายผลในระดับประเทศ พร้อมทั้งมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้แก้ไขปัญหา หรืออุปสรรคร่วมกัน

(จ) ด้านความรู้ความเข้าใจและการสื่อสารสังคม ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้เข้าถึงประชาชน และสถาบันการศึกษาทุกระดับ ภาคประชาสังคม เพื่อช่วยให้งานด้านสิทธิมนุษยชนส่งผลในระดับประเทศได้อย่างชัดเจนมากขึ้น ประเด็นสำคัญคือการกำหนดเป้าหมายโดยพิจารณาจากปัญหาข้อท้าทาย และสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยที่ยังคงเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้สามารถสะท้อนได้ว่าการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตอบสนองต่อการลดสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยอย่างแท้จริง

(ฉ) กรณีการเกิดสถานการณ์ข้อท้าทายที่เข้ามาแทรกระหว่างการขับเคลื่อนแผนฯ เช่น การจัดการสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สถานการณ์ฝุ่น PM 2.5 สถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งในต่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ควรมีการนำมาเป็นกรณีตัวอย่างหรือเป็นต้นแบบ หากเกิดกรณีสถานการณ์ฉุกเฉินที่ไม่คาดคิดขึ้น หน่วยงานอื่น ๆ จะมีความยืดหยุ่นในการปรับแผนดำเนินงานอย่างไร เพื่อให้โครงการ/กิจกรรมที่กำหนดไว้ประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายต่อไปได้

๓.๕.๗ กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้นำเสนอรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ต่อที่ประชุมคณะอนุกรรมการประสานความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนและขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๖ และที่ประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ครั้งที่ ๒/๒๕๖๖ เมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๖ เรียบร้อยแล้ว โดยที่ประชุมทั้ง ๒ คณะมีมติเห็นชอบต่อรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ และให้กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเสนอรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อรับทราบต่อไป

๔. <u>ประโยชน์และผลกระทบ</u>

เพื่อทราบผลการดำเนินการเพื่อกำหนดทิศทางแนวการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนเพื่อนำไปสู่การยกระดับงานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยให้เกิดผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และสอดคล้องมาตรฐานสากล

๕. ค่าใช้จ่าย...

๕. ค่าใช้จ่ายและแหล่งที่มา หรือการสูญเสียรายได้

ไม่มี

๖. ความเห็นหรือความเห็นชอบ/อนุมัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ไม่มี

๗. ข้อกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

๘. ข้อเสนอของหน่วยงานของรัฐ/คณะกรรมการเจ้าของเรื่อง

กระทรวงยุติธรรม ขอเสนอคณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พันตำรวจเอก

(ทวี สอดส่อง)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
โทร. ๐๖ ๓๑๙๗ ๔๘๔๔ (บุญภาดา)
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : nhr.plan@rlpd.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒๑ พ.ย. ๖๖

กองยุทธศาสตร์และแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
เลขที่รับ 1353
วันที่รับ ๑๗ ก.ค. ๒๕๖๓
14.08 น.

2616
๑๓ ก.ค. ๒๕๖๓
11.35 น.

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๐๕๐๕/ ๒๐๒๙๙

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
รับที่ 9429
วันที่ ๑๓ ก.ค. ๒๕๖๓
เวลา 17.37 น.

๒ กรกฎาคม ๒๕๖๓

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

อ้างถึง หนังสือกระทรวงยุติธรรม ที่ ยธ ๐๔๑๑/๓๓๙๖ ลงวันที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๖๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย บัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วย

ตามที่ได้เสนอเรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ไปเพื่อดำเนินการ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการคลัง กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เสนอความเห็นไปเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีด้วย ความละเอียดปรากฏตามบัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วยนี้

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๖๓ ลงมติว่า

๑. เห็นชอบตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ และให้กระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒. ให้กระทรวงยุติธรรม (กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ) ประสานการดำเนินงานร่วมกับคณะกรรมการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนของประเทศตาม (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ให้ถูกต้องเป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย ระเบียบ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสอดคล้องกับนโยบายของประเทศเพื่อให้การแก้ไขปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และเกิดผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนต่อไป

จึงเรียนยืนยันมา ทั้งนี้ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งให้รองนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง กรม สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ และธนาคารแห่งประเทศไทยทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นายปัญญาพล ศรีแสงแก้ว)
รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ที่ ยธ ๐๑๐๗/ ๑๐๕๐
- ทราบ / ปยธ. พิจารณาดำเนินการ

นายสมศักดิ์ เทพสุทิน
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม
๑๐ ก.ค. ๒๕๖๓

กองพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๖๕๒ (ศุทธินี), ๑๕๒๒ (เฉลิมขวัญ)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๑๔๔๖ www.soc.go.th
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ spt55@soc.go.th

บัญชีสำเนาหนังสือที่ส่งมาด้วย

เรื่อง (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

๑. สำเนาหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค ๑๐๐๔/๑๐๘๕๑ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๓
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วนที่สุด ที่ กต ๑๐๐๒/๙๗๓ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๓
๓. สำเนาหนังสือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ด่วนที่สุด ที่ พม ๐๒๐๙/๘๘๘๑ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๓
๔. สำเนาหนังสือกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ด่วนที่สุด ที่ กษ ๑๓๐๔/๒๒๙๘ ลงวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๕๖๓
๕. สำเนาหนังสือกระทรวงคมนาคม ด่วนที่สุด ที่ คค (ปคร) ๐๘๐๘.๓/๒๐๙ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๓
๖. สำเนาหนังสือกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ด่วนที่สุด ที่ ดศ ๐๑๐๐.๔/๖๓๘๖ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๓
๗. สำเนาหนังสือกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด่วนที่สุด ที่ ทส ๐๒๒๐.๒/๑๔๗๗ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓
๘. สำเนาหนังสือกระทรวงพาณิชย์ ด่วนที่สุด ที่ พณ ๐๒๐๘.๒/๓๐๐๗ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๓
๙. สำเนาหนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๒๑๑.๔/๙๕๒๐ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๓
๑๐. สำเนาหนังสือกระทรวงแรงงาน ด่วนที่สุด ที่ รง ๐๒๐๑.๒/๑๓๗๗ ลงวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๓
๑๑. สำเนาหนังสือกระทรวงวัฒนธรรม ด่วนที่สุด ที่ วธ ๐๒๐๔.๔/๒๑๗๑ ลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๖๓
๑๒. สำเนาหนังสือกระทรวงศึกษาธิการ ด่วนที่สุด ที่ ศธ ๐๒๐๘/๑๘๒๖ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๓
๑๓. สำเนาหนังสือกระทรวงสาธารณสุข ด่วนที่สุด ที่ สธ ๐๒๐๙.๐๓/๒๓๘๖ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓
๑๔. สำเนาหนังสือกระทรวงอุตสาหกรรม ด่วนที่สุด ที่ อก ๐๒๐๔(๔)/๓๐๔๒ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๓
๑๕. สำเนาหนังสือสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๘๐๗/๔๓๓๐ ลงวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๓
๑๖. สำเนาหนังสือสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๑๐๘/๓๓๘๖ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๓

สิ่งที่ส่งมาด้วย

QR Code รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

ด่วนที่สุด
ที่ ทส ๐๒๒๐.๒/๗๐๓๗

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๙๒ ซอยพหลโยธิน ๗ ถนนพหลโยธิน
แขวงพญาไท เขตพญาไท
กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ล) ๒๒๕๘๓ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ขอให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอความเห็น เรื่อง รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพิจารณาแล้ว ไม่ขัดข้องต่อรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

พลตำรวจเอก
(พัชรวาท วงษ์สุวรรณ)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สำนักงานปลัดกระทรวง
โทร./โทรสาร ๐ ๒๒๖๕ ๖๓๐๗
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ cplo.mnre@hotmail.com

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
21 พ.ย. 66

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๒๑๑.๔/๒๒๓๑๕

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ล) ๒๒๕๘๓ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

ตามที่ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี กรณีกระทรวงยุติธรรม เสนอเรื่อง รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) นั้น

กระทรวงมหาดไทยพิจารณาแล้วเห็นว่า รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์ฯ มีความเหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากเป็นข้อมูลที่ได้จากการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐ การปรึกษาหารือ และรับฟังข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐเพื่อให้ได้ข้อมูลที่รอบด้านและมีการสอบทานข้อมูลเพื่อความถูกต้อง โดยนำข้อมูลดังกล่าวมาประมวลและวิเคราะห์เปรียบเทียบกับหลักสิทธิมนุษยชนที่รองรับไว้ในรัฐธรรมนูญ พันธกรณีในการเคารพการใช้สิทธิของประชาชน การคุ้มครองบุคคลที่ถูกละเมิดสิทธิและการดำเนินการให้สิทธิเป็นจริง ทำให้ประชาชนได้รับการปกป้องและคุ้มครองอย่างเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ และคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามหลักสิทธิมนุษยชน จึงเห็นชอบการรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์ฯ ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุทิน ชาญวีรกูล)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

สำนักงานปลัดกระทรวง
สำนักนโยบายและแผน
โทร./โทรสาร ๐ ๒๒๒๒ ๒๑๔๘

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒๑ พ.ย. ๖๖

ที่ วธ ๐๒๐๔.๔/๔๘ ๕๖

กระทรวงวัฒนธรรม
๑๐ ถนนเทียมร่วมมิตร
เขตห้วยขวาง กทม. ๑๐๓๑๐

๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ล) ๒๒๕๘๓ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ขอให้กระทรวงวัฒนธรรมเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้อง เรื่อง รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) เสนอโดยกระทรวงยุติธรรม เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีโดยด่วน นั้น

กระทรวงวัฒนธรรม รับทราบรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) โดยมีความเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงานที่เป็นการสนับสนุนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) ในประเด็นการคุ้มครองทุกกลุ่มชาติพันธุ์อย่างเสมอภาคอย่างไม่เลือกปฏิบัติ เป็นพื้นฐานตามหลักสิทธิมนุษยชน โดยเห็นสมควรให้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องภายใต้หลักการคุ้มครองสิทธิทางวัฒนธรรม ส่งเสริมศักยภาพกลุ่มชาติพันธุ์และสร้างความเสมอภาคบนความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งกระทรวงวัฒนธรรมได้ร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ดำเนินการผลักดัน (ร่าง) พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. .... เพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย โดยอีกหลายกลุ่มไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิบางประการ เช่น การกำหนดสถานะของบุคคล การมีสิทธิอาศัยและใช้ประโยชน์ในที่ดิน ซึ่งมีการทับซ้อนกับพื้นที่อนุรักษ์หรือพื้นที่ที่อยู่ในการดูแลของทางราชการที่ไม่สามารถอนุญาตให้ประชาชนใช้ประโยชน์ได้ตามกฎหมาย และการขาดโอกาสการเข้าถึงบริการสาธารณะขั้นพื้นฐาน เป็นต้น ซึ่งการผลักดันกฎหมายดังกล่าวจะมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับงานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยให้เกิดผลเป็นรูปธรรมชัดเจนและสอดคล้องกับมาตรฐานสากล

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและนำความเห็นเสนอประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายเสริมศักดิ์ พงษ์พานิช)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
โทร. ๐ ๒๒๐๙ ๓๕๓๐ - ๓๑
โทรสาร ๐ ๒๒๐๙ ๓๕๒๗
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@m-culture.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒๑ พ.ย. ๖๖

ด่วนที่สุด

ที่ ศธ ๐๒๐๘/๓๒๖๖

กระทรวงศึกษาธิการ
กทม. ๑๐๓๐๐

๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ล) ๒๒๕๘๓ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ขอให้กระทรวงศึกษาธิการเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ของกระทรวงยุติธรรม เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ความทราบแล้ว นั้น

กระทรวงศึกษาธิการ พิจารณาแล้ว เห็นชอบในหลักการของรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง และสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๘๐ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม โดยมีข้อมูลความก้าวหน้าและข้อเสนอแนะเชิงกระบวนการหรือกลไกเพื่อขจัดปัญหา และอุปสรรค มีการกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานเชื่อมโยงครอบคลุม ทั้งในมิติเชิงยุทธศาสตร์ มิติการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ เข้าใจบริบทและปัญหาในสังคมผ่านมุมมองด้านสิทธิมนุษยชนได้เป็นอย่างดี ปกป้องคุ้มครองสิทธิของประชาชนโดยไม่เลือกปฏิบัติ คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมทั้งนำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) นำไปสู่การยกระดับการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศให้มีประสิทธิภาพ เกิดผลเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน สอดคล้องกับมาตรฐานสากล สร้างสังคมที่ตระหนักถึงการเคารพสิทธิมนุษยชน นำไปแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในภาพรวมของประเทศได้อย่างดียิ่ง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลตำรวจเอก
(เพิ่มพูน ชิดชอบ)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

สำนักงานปลัดกระทรวง
สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์
โทร. ๐ ๒๒๘๑ ๖๓๓๓ ต่อ ๑๘๐๙ (วัชราภรณ์)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๙๔๑๓
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ Policydev@moe.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒๑ พ.ย. ๖๖

ด่วนที่สุด

ที่ สธ ๐๒๐๙.๐๓/ ๓๔๔๑

กระทรวงสาธารณสุข
ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ล) ๒๒๕๘๓ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี แจ้งให้กระทรวงสาธารณสุขเสนอความเห็นเรื่อง รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงสาธารณสุข พิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้องแล้ว รับทราบรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ และจะนำข้อเสนอแนะโดยเฉพาะในส่วนของงานสาธารณสุขมาประกอบการพิจารณาดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อเป็นประโยชน์ในการดูแลสุขภาพแก่ประชาชนโดยรวมและเฉพาะกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายชลน่าน ศรีแก้ว)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข

สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
กองยุทธศาสตร์และแผนงาน
โทร. ๐ ๒๕๙๐ ๒๓๕๕
โทรสาร ๐ ๒๕๙๐ ๒๓๕๕

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๑๗ พ.ย. ๖๖

ด่วนที่สุด
ที่ นร ๑๑๐๘/ ว ๒๒๐

สำนักงานสภาพัฒนาการ
เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๙๖๒ ถนนกรุงเกษม กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ล) ๒๒๕๘๓ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

ตามที่ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ขอให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เรื่อง รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ของกระทรวงยุติธรรม ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณาแล้ว เห็นควรรับทราบรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ที่มีสาระสำคัญเป็นการรายงานผลการดำเนินโครงการตามแผนสิทธิมนุษยชนฯ พัฒนาการความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ไม่ได้มีการกำหนดตัวชี้วัดที่จะสะท้อนผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชนในภาพรวม มีเพียงการกำหนดตัวชี้วัดตามแผนรายด้านและรายกลุ่ม ดังนั้น ในการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๕ (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐) จึงควรพิจารณากำหนดตัวชี้วัดในภาพรวม อาทิ ดัชนีเสรีภาพ (Freedom in the world) พร้อมทั้งกำหนดค่าเป้าหมายของตัวชี้วัดแต่ละด้านให้ชัดเจน เพื่อให้การติดตามประเมินผลสามารถสะท้อนความก้าวหน้าและผลสำเร็จในการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนในภาพรวมของประเทศอย่างแท้จริง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายดนุชา พิชยนันท์)
เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กองยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๐ ๔๐๘๕ ต่อ ๓๔๓๙
โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๒๘๒๗
E-mail: montip@nesdc.go.th

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
๒๑ พ.ย. ๖๖

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๑๒๐๐/ ๑๒๙

สำนักงาน ก.พ.ร.
ถนนพิษณุโลก กทม. ๑๐๓๐๐

๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๖

เรื่อง รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๖/ว(ล) ๒๒๕๘๓ ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๖๖

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีขอให้สำนักงาน ก.พ.ร. เสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕) ตามที่กระทรวงยุติธรรมเสนอ เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี นั้น

สำนักงาน ก.พ.ร. พิจารณาแล้ว เห็นว่า เพื่อให้รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติข้างต้นมีความชัดเจน ครบถ้วนสมบูรณ์ สามารถใช้ประโยชน์ในการพัฒนางานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยในระยะต่อไป ควรพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

๑.วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินการตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับสนธิสัญญา/อนุสัญญาระหว่างประเทศ ปฏิญญาสากลด้านสิทธิมนุษยชน หรือเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ที่เกี่ยวข้องกับด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องหรือความพยายามของประเทศไทยในการดำเนินการตามมาตรฐานสากลหรือสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

๒. กำหนดค่าเป้าหมายตัวชี้วัดที่สามารถประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละด้าน/กลุ่ม ให้ชัดเจนในเชิงประจักษ์และสะท้อนหรือสนับสนุนการกำหนดเป้าหมายในภาพรวมของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๓. มีกลไกติดตามผลการดำเนินงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่องเพื่อส่งสัญญาณเตือนล่วงหน้า (Early warning) ในกรณีที่พบความเสี่ยงหรือปัญหาจากการดำเนินงาน และหาแนวทางลดความเสี่ยงหรือแก้ไขได้ทันสถานการณ์ เพื่อให้การพัฒนางานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นางสาวอ้อนฟ้า เวชชาชีวะ)
เลขาธิการ ก.พ.ร.

สำเนาถูกต้อง

(นางสาวเฉลิมขวัญ ทองจันทร์)
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
21 พ.ย. 66

กองพัฒนาระบบราชการ ๒
โทร. ๐ ๒๓๕๖ ๙๙๙๙ ต่อ ๘๘๒๘ (โพชฌงค์) หรือ ๘๘๖๕ (ชนัชญ์ภรณ์)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๘๒๔๘
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ saraban@opdc.go.th

AATL Trust Ref. TH801S1 4F504443 W3O8J3L0 4G94CY0

KMITL
สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

รายงานประเมิน

ผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน ตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565)

The 4th NATIONAL HUMAN RIGHT PLAN ASSESSMENT REPORT (B.E. 2019 - 2022)

เสนอโดย
วิทยาลัยการจัดการ
นวัตกรรมและอุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

RIGHTS AND LIBERTIES PROTECTION DEPARTMENT
MINISTRY OF JUSTICE, THAILAND

บทนำ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง โดยวิทยาลัยการจัดการนวัตกรรมและอุตสาหกรรม ในฐานะที่ปรึกษาการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ซึ่งได้ดำเนินการขับเคลื่อนสำเร็จเรียบร้อยแล้ว

ในการนี้ ทางที่ปรึกษาได้ดำเนินการประเมินผลประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) เรียบร้อยแล้ว โดยคำนึงถึงเป้าหมายสำคัญของการขับเคลื่อนแผนในการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนลง และเพิ่มความตระหนักสนใจต่อการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากขึ้น โดยเฉพาะหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักขับเคลื่อน 39 หน่วยงาน โดยหวังว่าการจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์นี้ จะนำไปสู่การประเมินผลได้ดีที่สุด เพื่อนำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อประชากรไทยทุกกลุ่มต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทอแสงรัศมี ถีถะแก้ว
หัวหน้าโครงการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ง
สารบัญภาพ	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 หลักการและเหตุผล	2
1.2 เป้าหมาย	2
1.3 วัตถุประสงค์	3
1.4 ขอบเขตการดำเนินงาน	3
1.5 ระยะเวลาดำเนินงาน	4
1.6 แผนการดำเนินงาน	4
1.7 วิธีการศึกษาข้อมูล ติดตามและประเมินผล	5
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ความเป็นมาของการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)	6
2.2 กระบวนการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)	7
2.2.1 กรอบแนวคิดในการจัดทำแผน	7
2.3 ความสำคัญของการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ	13
2.3.1 การประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ	13
2.3.2 ความสำคัญของการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ	13
2.3.3 วัตถุประสงค์ของการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ	13
2.3.4 รูปแบบการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ	13
2.3.5 กรอบการพิจารณาการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ	14
2.3.6 ขั้นตอนในการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ	15

สารบัญต่อ

เรื่อง	หน้า
บทที่ 3 วิธีการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน ตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565)	
3.1 กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา	18
3.2 ระเบียบวิธีศึกษา	19
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล	19
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	20
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	20
บทที่ 4 ผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)	
4.1 ผลการดำเนินโครงการตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)	22
4.2 ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน ของหน่วยงาน 39 หน่วงยงาน	27
บทที่ 5 ผลการบรรลุเป้าหมายตัวชี้วัดและข้อเสนอแนะทั้งรายกลุ่มและรายด้าน	
5.1 ผลการดำเนินโครงการตามตัวชี้วัดตามแผนสิทธิมนุษยชนรายด้านและรายกลุ่ม	32
5.1.1 ผลการดำเนินโครงการตามตัวชี้วัดตามแผนสิทธิมนุษยชนรายด้าน 10 ด้าน	32
5.1.2 ผลการดำเนินโครงการตามตัวชี้วัดตามแผนสิทธิมนุษยชนรายกลุ่ม 12 กลุ่ม	55
5.1.3 สรุปตัวชี้วัดตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565)	79
5.2 ผลการดำเนินโครงการตามข้อเสนอแนะตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) รายด้านและรายกลุ่ม	80
5.3 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหาร บุคลากร เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ	81
5.4 สรุปผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน ตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)	125

สารบัญต่อ

เรื่อง **หน้า**

บทที่ 6 พัฒนาการความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 - 2570) ให้สามารถบรรลุผลสำเร็จ

6.1 พัฒนาการและความก้าวหน้าของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) **127**

6.2 ปัญหาอุปสรรคของการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) **135**

6.3 ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 - 2570) ให้สามารถบรรลุผลสำเร็จ **137**

6.4 ข้อเสนอแนะต่อกลไกการติดตามและประเมินผลแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในระยะต่อไป **138**

เอกสารอ้างอิง **140**

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก ประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหาร หรือบุคลากรหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 39 หน่วยงาน เพื่อขอข้อมูลในการทำรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) **144**

ภาคผนวก ข การประชุมคณะอนุกรรมการประสานความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนและขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2566 เพื่อเสนอพิจารณา (ร่าง) รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) วันที่ 15 มิถุนายน 2566 **145**

ภาคผนวก ค การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ครั้งที่ 2/2566 เพื่อเสนอพิจารณา รับรองผลการคัดเลือกองค์กรที่ได้รับรางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2566 **146**

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
4.1	แสดงสรุปผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2565	22
4.2	แสดงจำนวนโครงการรวมตามปีงบประมาณ จำแนกตามแผนรายด้านและรายกลุ่ม	23
4.3	แสดงจำนวนงบประมาณที่ได้รับและงบประมาณที่ใช้จริง จำแนกตามแผนรายด้าน	25
4.4	แสดงจำนวนงบประมาณที่ได้รับและงบประมาณที่ใช้จริง จำแนกตามแผนรายกลุ่ม	26
4.5	แสดงข้อมูลจำนวนโครงการในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2565 จำแนกตามหน่วยงาน จำนวน 39 หน่วยงาน	27
5.1	แสดงการเปรียบเทียบการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษขั้นพื้นฐาน แยกตามอายุ	36
5.2	แสดงเป้าหมายการลดจำนวนผู้เสียชีวิตให้เหลือเท่ากับ 12 ต่อประชากรแสนคนในปี 2565	45
5.3	แสดงอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว แยกตามปีงบประมาณ	62
5.4	แสดง 5 อันดับ ประเภทคดีที่มีอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อย	63
5.5	แสดงจำนวนผู้สูงอายุได้รับเงินสวัสดิการของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด ปี 2563 และปี 2564	66
5.6	แสดงจำนวนคนพิการ ปี 2563 – 2566	68
5.7	แสดงประเภทคนพิการจำแนกตามคนพิการที่ได้รับการออกบัตร คนพิการที่ได้รับการศึกษา คนพิการมีงานทำ และคนพิการในวัยทำงาน	69
5.8	สรุปตัวชี้วัดแผนสิทธิมนุษยชนรายด้านและรายกลุ่ม	80
6.1	แสดงสถิติเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชน ปี พ.ศ.2563-2565	135

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	แผนภาพเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals -SDGs) 17 ด้าน	10
2.2	ความเชื่อมโยงแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) กับแผนระดับที่ 1 และแผนระดับที่ 2	12
2.3	การประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ	16
2.4	กรอบแนวทางในการการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน ตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565)	17

รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์

การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ฉบับที่ 4
(พ.ศ. 2562-2565)

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการขับเคลื่อนกิจกรรมโครงการต่างๆ ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ตามแนวทางการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนภายในประเทศ โดยเฉพาะการมุ่งให้เกิดการขับเคลื่อนงานด้านการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การละเมิดสิทธิมนุษยชนลดลง สังคมรู้หน้าที่ เคารพสิทธิมนุษยชน และได้รับความคุ้มครองอย่างเป็นธรรมในมิติต่างๆ แบ่งเป็นรายด้าน 10 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการศึกษา ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ ด้านการขนส่ง ด้านสาธารณสุข ด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง ด้านที่อยู่อาศัย ด้านชุมชน วัฒนธรรมและศาสนา และกลุ่มเป้าหมาย 12 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชน กลุ่มผู้ต้องราชทัณฑ์ กลุ่มผู้พ้นโทษ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มคนพิการ กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง กลุ่มความหลากหลายทางเพศ กลุ่มผู้ป่วย (ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ ผู้เสพยา) กลุ่มสตรี กลุ่มเกษตรกร และแรงงาน กลุ่มผู้เสียหายและพยาน

โดยการขับเคลื่อนยึดตามประเด็นข้อท้าทาย และข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนงานด้านต่าง ๆ สู่การบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ สำหรับการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) นั้น สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง โดยวิทยาลัยการจัดการนวัตกรรมและอุตสาหกรรม ในฐานะที่ปรึกษาโครงการฯ ได้กำหนดแนวทาง กรอบแนวคิด และเครื่องมือที่ใช้ในการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ โดยการวิเคราะห์จากข้อมูลการดำเนินงานที่จัดเก็บรวบรวมโดยกองยุทธศาสตร์และแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ร่วมกับการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 39 หน่วยงาน ถึงผลการดำเนินงาน ความก้าวหน้า กลไกการขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติ ปัญหาอุปสรรค ตลอดจนข้อเสนอแนะ นำมาวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ของแผนในภาพรวม นำมาสู่การขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570) ให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ตอบโจทย์ทุกความท้าทายด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยต่อไป

1.2 เป้าหมาย

ผลการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 และข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางการขับเคลื่อนแผนในระยะต่อไป

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

1.3.2 เพื่อทราบถึงพัฒนาการและความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับต่อไป

1.3.3 เพื่อเผยแพร่ข้อมูลประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในฉบับต่อไป

1.3.4 เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาของผู้บริหารในการกำหนดนโยบายขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของประเทศไทยให้มีความก้าวหน้าอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนต่อไป

1.4 ขอบเขตการดำเนินงาน

1.4.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ออกแบบเครื่องมือ และจัดทำเค้าโครงรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ฯ

1.4.2 ประมวลผลตามข้อ เพื่อจัดทำ (1) แผนการดำเนินงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) (2) เค้าโครงรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

1.4.3 ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ในประเด็นสัมฤทธิ์ผลของตัวชี้วัดในแผนรายกลุ่มและแผนรายด้าน

1.4.4 ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน จำนวน 39 หน่วยงาน โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพสนับสนุนข้อมูล

1.4.5 สัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 39 หน่วยงาน เพื่อขอข้อมูลในการทำรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ให้มีความสมบูรณ์

1.4.6 จัดประชุมวิชาการเพื่อติดตามผลดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ในรูปแบบออนไลน์ จำนวน 1 ครั้ง กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องและองค์กรภาคประชาสังคม

1.4.7 จัดทำร่างรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

1.4.8 นำเสนอข้อมูลแก่คณะอนุกรรมการประสานความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนและขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในรูปแบบออนไลน์

1.4.9 วิเคราะห์ข้อมูล และรายงานตามหัวข้อ

(1) ผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) โดยแยกเป็นหน่วยงานที่มีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน

(2) ผลการบรรลุเป้าหมายตัวชี้วัดและข้อเสนอแนะในแต่ละด้าน/กลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในแผนฯ

(3) พัฒนาการและความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค และพร้อมทั้งข้อเสนอแนะเชิงกระบวนการหรือกลไกเพื่อขจัดปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้แผนไม่บรรลุเป้าหมาย เพื่อนำไปสู่การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับต่อไปให้สามารถบรรลุผลสำเร็จ

1.5 ระยะเวลาดำเนินงาน

ระยะเวลา 120 วัน

1.6 แผนการดำเนินงาน

กิจกรรม	เดือน 1	2	3	4
ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ออกแบบเครื่องมือ และจัดทำเค้าโครงรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ฯ	⚑			
จัดทำ (1) แผนการดำเนินงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ประกอบด้วย แผนการดำเนินงาน ระยะเวลาในการดำเนินงาน แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล (2) จัดทำเค้าโครงรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์ฯ	⚑			
ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ในประเด็นสัมฤทธิ์ผลของตัวชี้วัดในแผนรายกลุ่ม และแผนรายด้าน		⚑		
ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน จำนวน 39 หน่วยงาน		⚑		
สัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 39 หน่วยงาน เพื่อขอข้อมูลในการทำรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) ให้มีความสมบูรณ์		⚑	⚑	
จัดประชุมวิชาการเพื่อติดตามผลดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ในรูปแบบออนไลน์			⚑	
จัดทำร่างรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)				⚑
นำเสนอข้อมูลแก่คณะอนุกรรมการประสานความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนและขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในรูปแบบออนไลน์				⚑
วิเคราะห์ข้อมูล				⚑
จัดทำรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ฉบับสมบูรณ์ และบทสรุปผู้บริหาร				⚑

1.7 วิธีการศึกษาข้อมูล ติดตามและประเมินผล

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาข้อมูล ติดตามและประเมินผลในโครงการนี้ เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ และคุณภาพ โดยศึกษารวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลจากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยมีการทำเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ เครื่องมือวิเคราะห์แผน และแนวคำถาม ประเด็นสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมออนไลน์ โดยมีแหล่งข้อมูลในการศึกษา ดังนี้

1) ข้อมูลเอกสาร ได้แก่ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และข้อมูล แผนงาน โครงการ กลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วม งบประมาณในการดำเนินงาน เป็นต้น ของหน่วยงานที่ระบุไว้ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) โดยเป็นข้อมูลที่ได้จากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

2) ข้อมูลบุคคล ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้รับผิดชอบโครงการ หรือหัวหน้าหน่วยงาน จำนวน 39 หน่วยงาน และการประชุมเชิงวิชาการในรูปแบบออนไลน์ โดยมีผู้เข้าร่วมคือ ผู้แทนจากหน่วยงานที่ระบุไว้ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) และหน่วยงานผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องเพื่อรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องการประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนฯ

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะเป็นการนำเสนอผลการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการติดตามผลการดำเนินงาน ตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ประกอบไปด้วย ความเป็นมาของการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องของสิทธิมนุษยชน ที่มาและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) และยุทธศาสตร์ชาติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความเป็นมาของการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565)

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติที่ได้รับรองปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และเข้าร่วมเป็นภาคีสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนจำนวน 7 ฉบับ ทำให้เกิดพันธะผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญารวมถึงข้อตกลงระหว่างประเทศในเรื่องต่างๆ โดยได้นำสาระสำคัญของปฏิญญาและสนธิสัญญาดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่ฉบับปี พ.ศ. 2540 จนถึงฉบับปัจจุบันปี พ.ศ. 2560 เพื่อให้มีผลบังคับใช้ในการปกป้อง คุ้มครอง สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของประชาชนในชาติ

ในปี พ.ศ. 2536 (ค.ศ. 1993) ได้มีการประชุมสิทธิมนุษยชนระดับโลก ณ กรุงเวียนนา ซึ่งได้มีการจัดทำปฏิญญาเวียนนาและแผนปฏิบัติการขึ้น **โดยในข้อ 71 มีข้อเสนอแนะให้รัฐภาคีพิจารณาความจำเป็นในการร่างแผนปฏิบัติการแห่งชาติ เพื่อกำหนดวิธีการที่จะให้มีการปรับปรุง ส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแก่ประชาชนในความรับผิดชอบของตนเอง ด้วยเหตุนี้ เนื่องในโอกาสครบรอบ 50 ปี ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ประเทศไทยจึงได้มีการจัดทำนโยบายและแผนปฏิบัติการแม่บทแห่งชาติด้านสิทธิมนุษยชนขึ้น ซึ่งนับว่าเป็นแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับแรกของประเทศไทย และมีช่วงเวลาที่ประกาศใช้ คือ ปี พ.ศ. 2544 - 2548** โดยมีสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเป็นศูนย์กลางในการประสานและติดตามการดำเนินงาน ต่อมาเมื่อกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี จึงได้โอนภารกิจดังกล่าวให้กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ดำเนินการต่อนับตั้งแต่วันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2545 เป็นต้นมา

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่การประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับแรกของประเทศไทยรัฐบาลได้ให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนมาอย่างต่อเนื่อง โดยได้มีการประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาแล้ว 3 ฉบับ สำหรับการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) เป็นความร่วมมือระหว่างกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม และมหาวิทยาลัยมหิดล โดยแบ่งการดำเนินงานออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ยกร่างแผนสิทธิมนุษยชนจากระดับพื้นที่ และระยะที่ 2 ปีงบประมาณ 2561 จัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ฉบับสมบูรณ์ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ความเห็นชอบประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ของประเทศไทยเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2563 โดยประกาศให้ประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องใกล้ตัว และเชื่อมโยงกันในทุกสังคม จำเป็นที่ประชาชนจะต้องตระหนักในสิทธิและหน้าที่และทุกกระทรวงต้องร่วมขับเคลื่อนงานด้านนี้ไปด้วยกัน โดยได้มีการกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบไว้ในแผนฯ เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวมีการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติโดยการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน โดยมีกระทรวงยุติธรรมรับผิดชอบกำหนดแนวทางวิธีการรายงานผล และแบบรายงานผลการดำเนินงาน รวมถึงการแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้รับทราบและปฏิบัติตาม

2.2 กระบวนการจัดทำแผนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

2.2.1 กรอบแนวคิดในการจัดทำแผน

การจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 มีกรอบแนวคิดที่ให้แผนเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนครอบคลุมผู้แทนจากทุกจังหวัดทั่วประเทศ เช่นเดียวกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ผ่านๆ มา และเป็นแผนที่จะเป็นกรอบทิศทางการดำนงานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศสำหรับหน่วยงานทุกภาคส่วนถือปฏิบัติในการดำเนินการ เพื่อร่วมกันพัฒนาและยกระดับสิทธิมนุษยชนในภาพรวมของประเทศไทยให้มีมาตรฐานทัดเทียมระดับสากล โดยมุ่งประโยชน์ที่ประชาชนในชาติพึงได้รับเป็นสำคัญ ดังนั้น การจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนฯ จึงคำนึงถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับบริบทสังคมไทยและมีความเป็นสากลนำมาใช้เป็นกรอบในการวางทิศทางแผนสิทธิมนุษยชนฯ ฉบับที่ 4 ดังนี้

1) บริบทสากล ได้แก่ แนวทางการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติและแนวปฏิบัติตามแผนสิทธิมนุษยชนของนานาประเทศ ผลการศึกษาสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยทั้งจากการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนขององค์กรระหว่างประเทศ และองค์กรอิสระ รายงานประจำปีของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (Sustainable Development Goals : SDGs) ข้อเสนอแนะภายใต้กลไก Universal Periodic Review (UPR) ผลการศึกษามาตรฐานสากลด้านการให้ความคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชน กฎหมายระหว่างประเทศกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในด้านต่าง ๆ และของกลุ่มต่าง ๆ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ตลอดจนปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน มีรายละเอียด ดังนี้

1.1) หลักการสิทธิมนุษยชน

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน นอกจากระบุขอบเขตของสิทธิมนุษยชนว่าครอบคลุมสิทธิอะไรแล้วตัวปฏิญญาฯ เองยังได้นำเสนอหลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชนไว้ด้วย หลักการนี้ถือเป็นสาระสำคัญที่ใช้อ้างอิงความเป็นสากลของสิทธิมนุษยชน และใช้เป็นเครื่องมือชี้วัดว่าสังคมใดมีการเคารพและปฏิบัติตามหลักการสิทธิมนุษยชนหรือไม่ **หลักการของสิทธิมนุษยชน**ประกอบด้วย

(1) เป็นสิทธิธรรมชาติ ติดตัวมนุษย์มาแต่เกิด (Natural Rights) หมายความว่า มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีประจำตัว ตั้งแต่เกิดมาเป็นมนุษย์ **ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์** (Human Dignity) นี้ ไม่มีใครมอบให้ เป็นสิ่งที่ธรรมชาติได้กำหนดขึ้นในมนุษย์ทุกคน ความหมายของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หมายถึง

1) คุณค่าของคนในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์

2) การให้คุณค่าของมนุษย์ แบ่งเป็น 2 ประเภท

2.1) คุณค่าของมนุษย์ในฐานะการดำรงตำแหน่งทางสังคม ซึ่งมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการมีอำนาจหรือการยึดครองทรัพยากรของสังคม

2.2) คุณค่าของมนุษย์ในฐานะที่เป็นมนุษย์ ซึ่งมีความเท่าเทียมกันไม่แบ่งแยก

3) การกำหนดคุณค่าที่แตกต่างกันนำมาซึ่งการลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ ผู้คนในสังคมโดยทั่วไปมักให้คุณค่าของฐานะตำแหน่งหรือเงินตรามากกว่า ซึ่งการให้คุณค่าแบบนี้นำมาซึ่งการเลือกปฏิบัติจึงต้องปรับวิธีคิดและเน้นให้มีการปฏิบัติ โดยการให้คุณค่าของความเป็นคนในฐานะความเป็นมนุษย์ ไม่ใช่ให้คุณค่าคนตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

(2) สิทธิมนุษยชนเป็นสากลและไม่สามารถถ่ายโอนกันได้ (Universality and Inalienability) หมายความว่า สิทธิมนุษยชนนั้นเป็นของคนทุกคน ไม่มีพรมแดน เพราะโดยหลักการแล้วถือว่า คนทุกคนย่อมถือว่าเป็นคน ไม่ว่าอยู่ที่ไหนในโลก ไม่ว่าจะมีเชื้อชาติสัญชาติ แหล่งกำเนิดใดก็ตาม ย่อมมีสิทธิมนุษยชนประจำตัวทุกคนไป จึงเรียกได้ว่าสิทธิมนุษยชนเป็นของคนทุกคนไม่ว่าคน ๆ นั้นจะยากจนหรือร่ำรวย เป็นคนพิการ เป็นเด็ก เป็นผู้หญิง ส่วนที่กล่าวว่าสิทธิมนุษยชนไม่สามารถถ่ายโอนให้แก่กันได้ หมายความว่า ในเมื่อสิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิประจำตัวของมนุษย์ มนุษย์แต่ละคนย่อมไม่สามารถมอบอำนาจหรือสิทธิมนุษยชนของตนให้แก่ผู้ใดได้ ไม่มีการครอบครองสิทธิแทนกัน อย่างไรก็ตาม ในทางสากลได้มีการจัดหมวดหมู่และกลุ่มของสิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิของกลุ่มเฉพาะและสิทธิตามประเด็นปัญหา เช่น สิทธิสตรี สิทธิเด็ก สิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ สิทธิของผู้ลี้ภัย เป็นต้น

(3) สิทธิมนุษยชนไม่สามารถแยกเป็นส่วน ๆ ว่าสิทธิใดมีความสำคัญกว่าอีกสิทธิหนึ่ง (Indivisibility) กล่าวคือ สิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ไม่สามารถแบ่งแยกว่ามีความสำคัญกว่าสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม สิทธิทั้งสองประการนี้ต่างมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ดังนั้นรัฐบาลใดจะมาอ้างว่าต้องพัฒนาประเทศให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ หรือต้องแก้ปัญหาปากท้องก่อน แล้วจึงค่อยให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองย่อมขัดต่อหลักการนี้

(4) ความเสมอภาคและห้ามการเลือกปฏิบัติ (Equality and Non - Discrimination) การเลือกปฏิบัติเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานในทุกสังคม และถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน เพราะเหตุว่าในฐานะที่เราเกิดมาเป็นคนต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นคนจน คนรวย คนพิการ เด็ก หรือผู้สูงอายุ คนป่วยหรือมีสุขภาพดี

(5) การมีส่วนร่วมและการเป็นส่วนหนึ่งของสิทธินั้น (Participation and Inclusion) หมายความว่าประชาชนแต่ละคนและกลุ่มของประชาชนหรือประชาสังคมย่อมมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการเข้าถึงและได้รับประโยชน์จากสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง และสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม

1.2) ขอบเขตของสิทธิมนุษยชนตามหลักปฏิญญาสากล

"สิทธิ" ตามกฎหมาย คือประโยชน์ที่กฎหมายรับรอง **"สิทธิมนุษยชน" กว้างกว่าสิ่งที่กฎหมายรับรอง** ถือเป็นมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อมนุษย์นั้น สามารถจำแนกได้ครอบคลุมสิทธิ 5 ประเภท ได้แก่

(1) สิทธิพลเมือง ได้แก่ สิทธิในชีวิต และร่างกาย สิทธิที่จะไม่ถูกทรมาน ไม่ถูก ทำร้ายร่างกาย สิทธิในการได้รับสัญชาติ สิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิในการเคลื่อนย้ายถิ่นฐาน เสรีภาพในการเชื่อถือ และปฏิบัติตามความเชื่อ ฯลฯ

(2) สิทธิทางการเมือง ได้แก่ สิทธิในการเลือกวิถีชีวิตของตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม รวมถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออกสิทธิการมีส่วนร่วมกับรัฐในการดำเนินกิจการที่เป็นประโยชน์สาธารณะ เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ เสรีภาพในการรวมกลุ่ม สิทธิในการเลือกตั้งอย่างเสรี

(3) สิทธิทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สิทธิในการมีงานทำ ได้เลือกงานอย่างอิสระและได้รับค่าจ้างอย่างเป็นธรรม สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน การได้รับมาตรฐานการครองชีพอย่างพอเพียง

(4) สิทธิทางสังคม ได้แก่ สิทธิในการได้รับการศึกษา สิทธิในการได้รับหลักประกันด้านสุขภาพแม่และเด็กต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ ได้รับการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างเต็มที่ ได้รับความมั่นคงทางสังคม มีเสรีภาพในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว

(5) สิทธิทางวัฒนธรรม ได้แก่ การมีเสรีภาพในการใช้ภาษาหรือสื่อความหมายในภาษาท้องถิ่นตน มีเสรีภาพในการแต่งกายตามวัฒนธรรม การปฏิบัติกิจตามวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นของตน การปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา การพักผ่อนหย่อนใจด้านการแสดงศิลปะ วัฒนธรรม บันเทิงได้โดยไม่มีใครมาบังคับ

ขอบเขตของสิทธิมนุษยชนดังกล่าว มีที่มาจาก**ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (Universal Declaration of Human Rights)** ที่ถือเป็นต้นแบบของการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน องค์การสหประชาชาติได้ถือกำเนิดขึ้น เมื่อวันที่ 24 ตุลาคม พ.ศ.2488 (ค.ศ. 1945) โดยมีจุดประสงค์หลักของการก่อตั้ง เพื่อเป็นองค์กรกลางที่ทำหน้าที่รักษาสันติภาพโลกและความมั่นคงร่วมกันอีกทั้งยังสนับสนุนความสัมพันธ์ฉันมิตรระหว่างประเทศสมาชิก โดยเมื่อวันที่ 15 เมษายน 2488 ได้มีการรับรองกฎบัตรสหประชาชาติ (UN Charter) โดยมีจุดมุ่งหมาย 4 ประการ ได้แก่

1) รักษาสันติภาพและความมั่นคงของโลก
2) พัฒนาความสัมพันธ์ฉันมิตรระหว่างประเทศ
3) ร่วมมือแก้ไขปัญหาระหว่างประเทศและส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน
4) เป็นศูนย์กลางในการสร้างความปรองดองสมานฉันท์ในการดำเนินนโยบายของชาติต่าง ๆ

1.3) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

ปี พ.ศ. 2543 ประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกรวม 189 ประเทศร่วมกันตั้งเป้าหมายการพัฒนาทั้งในระดับชาติและระดับสากลที่ทุกประเทศจะดำเนินการร่วมกันให้ได้ภายในปี พ.ศ. 2558 เรียกว่า **"เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ หรือ Millennium Development Goals (MDGs)"** 8 เป้าหมายโดยกำหนดกรอบเวลาในการบรรลุไว้ 15 ปี โดยอาศัยกรอบความคิดที่มองการพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) ของเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อมให้มีความเชื่อมโยงกัน เรียกว่า **"เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs)"** ซึ่งจะใช้เป็นทิศทางการพัฒนาตั้งแต่เดือนกันยายน ปี 2558 ถึงเดือนสิงหาคม 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี โดยประกอบด้วย **17 เป้าหมาย แบ่งเป็น 5 กลุ่ม (5 Ps)** ได้แก่

(1) People : ยุติความยากจน ยุติความหิวโหย สุขภาพที่ดี การศึกษาที่มีคุณภาพ ความเสมอภาคระหว่างเพศ

(2) Planet : การจัดการน้ำและสุขาภิบาล การผลิตและบริโภคอย่างยั่งยืน การต่อสู้ปัญหาเปลี่ยนแปลงสภาพภูมอากาศ ทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน ระบบนิเวศน์บนบกอย่างยั่งยืน

(3) Prosperity : พลังงานสมัยใหม่ การเติบโตทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุม และการมีงานที่มีคุณค่าโครงสร้างพื้นฐานที่มั่นคง ลดความไม่เสมอภาค เมืองและการตั้งถิ่นฐาน

(4) Peace : สังคมที่สงบสุขและความยุติธรรม

(5) Partnership : หุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลก

สำหรับ Sustainable Development Goals (SDGs) ได้ให้การยอมรับหลักการว่าด้วยการเคารพสิทธิมนุษยชนบนพื้นฐานของกฎบัตรสหประชาชาติ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และสนธิสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน โดยเน้นประเด็นสำคัญ ดังนี้

(1) มนุษย์ทุกคนจะต้องดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและเท่าเทียมกัน ภายใต้สิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ

(2) การเคารพในสิทธิมนุษยชน หลักนิติรัฐ ความยุติธรรม การได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกัน การไม่เลือกปฏิบัติ การเคารพในเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ และความหลากหลายทางวัฒนธรรม จะทำให้มนุษย์ได้ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการแบ่งปันความเจริญเติบโต

(3) เด็กทุกคนจะต้องเติบโตขึ้นมาอย่างเสรี โดยปราศจากความหวาดกลัวและการถูกเอารัดเอาเปรียบ

(4) สตรีและเด็กหญิงจะต้องได้รับโอกาสที่เท่าเทียม รวมทั้งการเสริมสร้างอำนาจ (Empowerment) โดยปราศจากอุปสรรคทางกฎหมาย สังคม และเศรษฐกิจ

(5) สังคมจะต้องมีความยุติธรรม ขันติธรรม (Tolerance) เปิดกว้าง และส่งเสริมการมีส่วนร่วม โดยเน้นมาตรการและการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มบุคคลที่ โอกาสต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงเด็ก เยาวชน ผู้ติดเชื้อเอดส์ ผู้สูงอายุ ชนพื้นเมืองดั้งเดิม ผู้ลี้ภัย ผู้ย้ายถิ่นฐานภายในประเทศและแรงงานย้ายถิ่นฐานตามหลักกฎหมายระหว่างประเทศ

(6) รัฐจะต้องมีความรับผิดชอบในการเคารพ คุ้มครอง และส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ตลอดจนเสรีภาพขั้นพื้นฐานโดยไม่คำนึงความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ชาติกำเนิดความพิการของร่างกาย หรือสถานะทางสังคมอื่น ๆ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ **(Sustainable Development Goals-SDGs)** เป็นเสมือนพิมพ์เขียวสำหรับการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งมีบ่งชี้ถึงความท้าทายของสถานการณ์โลกที่เกี่ยวข้องกับด้านสิทธิมนุษยชน อาทิ ความยากจน ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมความเสื่อมโทรมของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ความสงบเรียบร้อย และความยุติธรรม โดยแต่ละเป้าหมายมีความเชื่อมโยงกันและเป็นหลักประกันของการปราศจากการแบ่งแยก และไม่มีผู้ที่ถูกทอดทิ้งไว้ข้างหลังนอกจากนี้เป้าหมายดังกล่าวได้รับการผนวกเข้ากับแผนยุทธศาสตร์ชาติของประเทศไทยอีกด้วย สำหรับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนนับว่าสอดคล้องกับสิทธิมนุษยชน ทั้ง 17 ด้าน

ภาพที่ 2.1 แผนภาพเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน **(Sustainable Development Goals-SDGs) 17 ด้าน**

2) บริบทประเทศไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 และกฎหมายภายในประเทศซึ่งเป็นกรอบของการส่งเสริม ปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน นโยบายแห่งรัฐแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) แผนในระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน เช่น แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ แผนพัฒนาสตรี แผนพัฒนาคนพิการ แผนพัฒนาผู้สูงอายุ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) และแผนอื่นที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น การประกาศวาระแห่งชาติ สิทธิมนุษยชนร่วมขับเคลื่อน Thailand 4.0 เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญและรัฐบาลหรือนานาประเทศให้ความสนใจโดยกฎหมายสำคัญที่มีผลต่อการกำหนดแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ไว้ ดังนี้

2.1) ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580)

ในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ และคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2561 เห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบกับในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2561 ที่ประชุมได้ลงมติให้ความเห็นชอบร่างยุทธศาสตร์ชาติแล้ว โดยนายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อมีพระบรมราชโองการประกาศใช้เป็นยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 - 2580) โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 82 ก ลงวันที่ 13 ตุลาคม 2561

วิสัยทัศน์ประเทศไทย : ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง" โดยยุทธศาสตร์ชาติถือเป็นกรอบนโยบายใหญ่ที่สำคัญ ในการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายที่คนในชาติมุ่งหมายที่จะบรรลุร่วมกัน คือ **ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนเพื่อตอบสนองผลประโยชน์แห่งชาติ**

สำหรับประเด็นยุทธศาสตร์ชาติ ในการพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลา จะมุ่งเน้นการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในรูปแบบ "ประชารัฐ" โดยประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ (1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม (5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และ(6) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

2.2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญในการเชื่อมต่อกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ในลักษณะการแปลงยุทธศาสตร์ระยะยาวสู่การปฏิบัติ ซึ่งเป็นการกำหนดประเด็นการพัฒนา แผนงาน/โครงการสำคัญที่ต้องดำเนินงานให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมในช่วง 5 ปีแรกของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เตรียมความพร้อมคนสังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกันยังได้กำหนดแนวคิดและกลไกการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลที่ชัดเจน เพื่อกำกับให้การพัฒนาเป็นไปในทิศทางและเกิดประสิทธิภาพนำไปสู่การพัฒนาเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม, 2560) ยุทธศาสตร์การพัฒนาในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 จึงประกอบด้วยยุทธศาสตร์ชาติทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์
2) ยุทธศาสตร์การสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม
3) ยุทธศาสตร์การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน
4) ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
5) ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่งคั่งและยั่งยืน

6) ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย และประกอบกับอีก 4 ยุทธศาสตร์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาพื้นฐานเชิงยุทธศาสตร์และกลไกสนับสนุนให้การดำเนินยุทธศาสตร์ทั้ง 6 ด้านให้สัมฤทธิ์ผล ประกอบด้วย

1) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์

2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม

3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ และ

4) ยุทธศาสตร์ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อการพัฒนา

จากบริบทระดับสากล และระดับประเทศ ทำให้การจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) เกิดขึ้นภายใต้กรอบแนวคิด**"เชื่อมไทยสู่โลกเชื่อมโลกสู่ไทยและก้าวสู่มิตินวัตกรรมสิทธิมนุษยชน"** โดยมีจุดเน้นสำคัญเพื่อให้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ผสมผสานเป็นเนื้อเดียวกันทั้งหมดระหว่าง

1) หลักการสิทธิมนุษยชนภายใต้กฎหมายหรือมาตรฐานสากลระหว่างประเทศ

2) สิทธิมนุษยชนกับนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ถอดบทเรียนจากองค์การสหประชาชาติและนานาประเทศ

3) รัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย

4) การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ทั้งจากการประเมินผลแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ผ่านมา ยังมีอะไรที่ไม่บรรลุผลเพื่อเร่งดำเนินการ รวมถึงการรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนทุกภาคส่วนภายในประเทศและมุมมองขององค์กรนานาชาติต่อสถานการณ์สิทธิมนุษยชนของประเทศไทย

5) การร่วมแสดงความคิดเห็นในการที่กลุ่มตัวแทนเห็นด้วยหรือไม่กับการออกนโยบายในประเด็นด้านและกลุ่มเป้าหมายในแผนสิทธิมนุษยชนฯ ฉบับที่ 4 ในครั้งนี้ เพื่อให้แผนเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนอย่างแท้จริงโดยเป็นการ**"จัดทำแผนจากระดับล่างขึ้นบน (Bottom – Up ไม่ใช่ Top - Down) คือ การให้ประชาชนได้ร่วมเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ร่วมสะท้อนปัญหา ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ และร่วมจัดทำแผนจากระดับพื้นที่พัฒนาเป็นแผนระดับชาติ"**

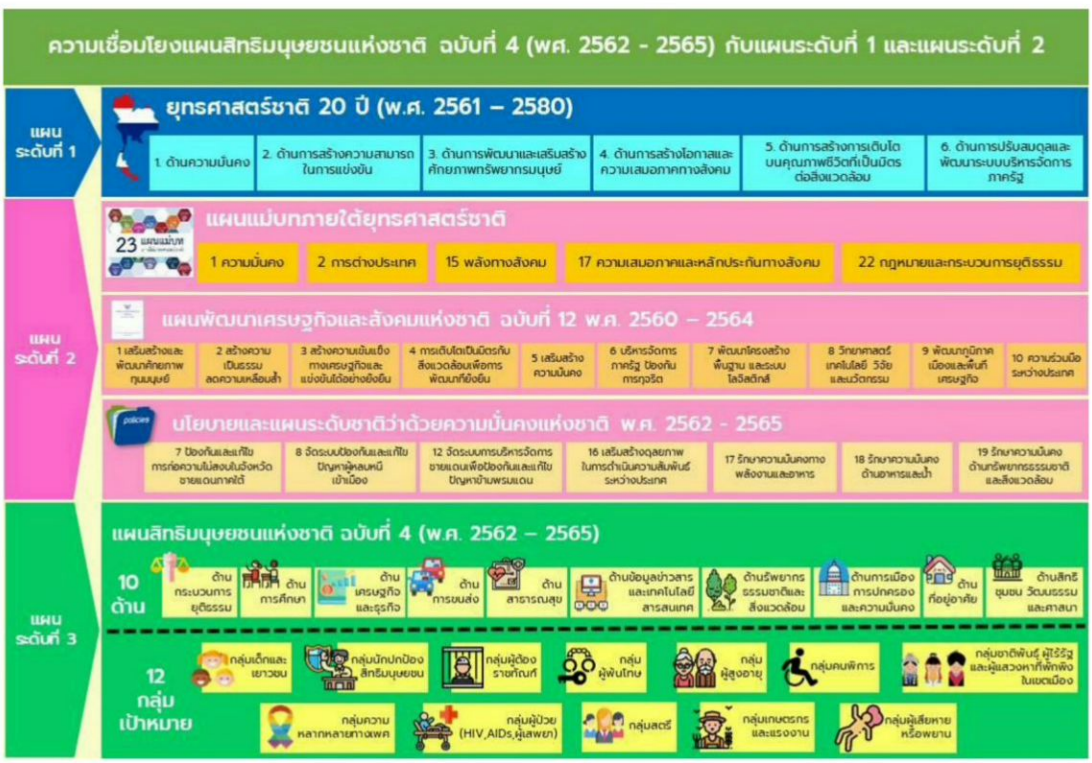

ภาพที่ 2.2 ความเชื่อมโยงแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) กับแผนระดับที่ 1 และแผนระดับที่ 2

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงเป็นแผนแม่บทในภาพรวมที่ครอบคลุมนโยบายด้านสิทธิมนุษยชนในทุกประเด็น ทั้งประเด็นด้านและกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นกลุ่มเปราะบางที่จะต้องได้รับการส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เป็นการเฉพาะ ไม่ให้ถูกกระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชน ตามแนวทางในคู่มือแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนขององค์การสหประชาชาติกำหนดไว้

2.3 ความสำคัญของการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ

2.3.1 การประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ

เป็นกระบวนการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแผนงาน/โครงการ ตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของแผนงาน/โครงการนั้น ๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น ได้แก่ วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ผลสัมฤทธิ์ ผลลัพธ์ ผลที่คาดว่าจะได้รับของโครงการเพื่อให้ทราบว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่มีปัญหา อุปสรรคอะไร มีผลกระทบในแง่มุมต่างๆ อย่างไร ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการ พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขปรับปรุง

2.3.2 ความสำคัญของการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ

1) องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์

2) เป็นการวัดผลความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามนโยบาย แผนงาน เป้าหมาย วัตถุประสงค์ ตัวชี้วัด ผลผลิต และผลลัพธ์ ของงานในภาพรวมและงานแต่ละด้านของหน่วยงาน

3) ใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับ ตรวจสอบการปฏิบัติงาน/การใช้ทรัพยากรของหน่วยงานให้เป็นไปอย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

4) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงาน และผู้รับบริการในการตัดสินใจเพื่อปรับปรุงแก้ไขเปลี่ยนแปลงโครงการให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และคุ้มค่างบประมาณ

2.3.3 วัตถุประสงค์ของการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ

1) เพื่อทราบผลความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ

2) เพื่อวัดผลของโครงการโดยเปรียบเทียบกับผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ว่าสามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายของแผนงาน/โครงการ ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิผล ประสิทธิภาพ ความคุ้มค่า ประหยัด และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรและส่วนรวม

3) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติ และผู้รับบริการ ในการตัดสินใจเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ ของโครงการให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด หรือยุบเลิกโครงการ

4) เพื่อทราบถึงผลลัพธ์หรือผลกระทบ ปัญหาอุปสรรค ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน พร้อมทั้งหาแนวทางการแก้ไข

2.3.4 รูปแบบการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ มี 3 รูปแบบ

1. การประเมินก่อนเริ่มดำเนินงานโครงการ เป็นการประเมินเพื่อวางแผนโครงการ ว่าโครงการที่จะดำเนินการ มีความสอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน สะท้อนให้เห็นถึงความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ เป้าหมาย ตัวชี้วัดโครงการ และเป็นการตรวจสอบความพร้อม ความเพียงพอ และคุณภาพของทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินโครงการ

2. การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ เป็นการประเมินกระบวนการ ผลการประเมินจะนำไปสู่การ ตัดสินใจปรับปรุง กิจกรรม วิธีการ หรือกระบวนการดำเนินงาน

3. การประเมินหลังสิ้นสุดโครงการ เป็นการประเมินผลลัพธ์ของโครงการ ว่าโครงการประสบความสำเร็จตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์/เป้าหมาย หรือไม่ คุ้มค่าเพียงใด ผลที่เกิดขึ้นจากโครงการก่อให้เกิดประโยชน์หรือมีผลกระทบด้านบวก ด้านลบ ตามมาหรือไม่อย่างไร

การประเมินผลสัมฤทธิ์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ กล่าวคือ

- เป็นการวัดผลความต่อเนื่องในการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามนโยบาย แผนงาน เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของงานในภาพรวมและงานแต่ละด้านของหน่วยงาน

- ใช้เป็นเครื่องมือในการกำกับ ตรวจสอบการปฏิบัติงาน/การใช้ทรัพยากรของหน่วยงานให้เป็นไปอย่าง คุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

- ประเด็นการประเมินผล ได้แก่ **ประสิทธิภาพ (Efficiency) ประสิทธิผล (Effectiveness)**

- ตัวชี้วัดการดำเนินงาน ได้แก่ Input Process Output Outcome Impact โดยมีการให้ความหมาย ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ (Results) = ผลผลิต (Outputs) + ผลลัพธ์ (Outcomes)

ผลผลิต (Outputs) คือ ผลที่เกิดขึ้นทันทีที่การดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ แล้วเสร็จ

ผลลัพธ์ (Outcomes) คือ ผลที่ตามมา ผลกระทบ หรือเงื่อนไขที่เกิดจากผลผลิต (Outputs) หรือผลที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากผลผลิต

การประเมินผล คือ เป็นกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแผนงาน/ โครงการ ตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของแผนงาน/โครงการ เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น พิจารณาว่า เป็นไปตามหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้หรือไม่ และบรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการหรือไม่ มีปัญหา อุปสรรคอะไร มีผลกระทบในแง่มุมต่าง ๆ อย่างไรที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการ

ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าในการบริหารงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ และมั่นใจได้ว่ามีการใช้ทรัพยากรสำหรับแต่ละกิจกรรมสามารถเพิ่มผลผลิตและลดต้นทุน ทำให้องค์กรได้รับผลประโยชน์อย่างคุ้มค่ามากที่สุด

ประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง การดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตามเป้าหมายขององค์กร

2.3.5 กรอบการพิจารณาการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ

1) ปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลให้เกิดความไม่มีประสิทธิผล ประสิทธิภาพหรือไม่

2) ปัญหาที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากอะไร โดยพิจารณาที่ต้นเหตุหรือสาเหตุที่แท้จริงของสภาพปัญหาที่พบในการตรวจสอบและสาเหตุอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวเนื่องกัน เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะได้ครอบคลุมยิ่งขึ้น

3) ปัญหาที่เกิดขึ้นมีผลกระทบอย่างไร จากสภาพปัญหาที่พบ ให้พิจารณาว่ามีผลกระทบทางตรงจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และผลกระทบทางอ้อมที่เกิดกับสังคมในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น ผลกระทบกับสังคมผลกระทบกับความเป็นอยู่ของประชาชน เป็นต้น

4) สถานการณ์ดังกล่าวแก้ไขได้หรือไม่ พิจารณาถึงความเป็นไปได้ในการแก้ปัญหาภายใต้ข้อจำกัดหรือศักยภาพของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5) สถานการณ์นั้นควรแก้ไขด้วยวิธีใด และจะสามารถป้องกันปัญหาในลักษณะเดียวกันอันอาจจะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างไร โดยพิจารณาถึงวิธีการที่จะนำไปปฏิบัติได้จริงและเหมาะสม ระบุความเร่งด่วนและระยะเวลาในการแก้ไขให้ชัดเจน

6) ใครคือผู้รับผิดชอบ และรับผิดชอบอย่างไร ให้มีการพิจารณาถึงผู้เกี่ยวข้องที่ต้องรับไปดำเนินการ โดยมีการระบุชื่อบุคคลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ รวมทั้งภารกิจและระยะเวลาในการติดตามผลอย่างชัดเจน

2.3.6 ขั้นตอนในการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ

กระบวนการประเมินผลสัมฤทธิ์กิจกรรม/โครงการ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1) การคัดเลือกโครงการประเมินผล เป็นการเลือกโครงการเพื่อประเมินผล อาจทำโดยการประเมินความเสี่ยง เกณฑ์การพิจารณา คือ เป็นโครงการตามนโยบายสำคัญ เร่งด่วนของรัฐบาล ใช้งบประมาณสูง หรือเป็นโครงการที่ได้รับมอบหมายพิเศษ

2) การจัดทำเค้าโครงการประเมิน

2.1) การวางแผนการ หรือการเตรียมการว่าจะดำเนินการอะไร อย่างไร เพื่อให้การประเมินผลบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการ

- ศึกษาทบทวนรายละเอียดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่จะประเมิน
- กำหนดรูปแบบการประเมิน เพื่อให้เห็นแนวทางหรือกรอบความคิดในการประเมิน
- กำหนดวัตถุประสงค์สำหรับการประเมินผลให้ชัดเจน ครอบคลุม
- กำหนดประเด็นการประเมินผล ระบุตัวชี้วัด (ปัจจัยที่วัดได้) รวมทั้งเกณฑ์หรือมาตรฐาน และค่าเป้าหมาย
- วิธีการ/ขั้นตอนการประเมิน เครื่องมือที่ใช้วัดเพื่อเก็บข้อมูล
- กำหนดโครงสร้างของรายงานผลการประเมิน

2.2) การสร้างเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการ

- กำหนดตัวอย่างที่ต้องการศึกษา ขนาดของตัวอย่าง
- ระบุคำถาม/ประเด็นหลัก ๆ ที่จะประเมิน
- ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด

3) การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเตรียมการและออกตรวจสอบ/สำรวจ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่กำหนดไว้ตามประเด็นและตัวชี้วัดโดยการ

- กำหนดรูปแบบการเก็บบันทึกข้อมูล
- เลือกเทคนิควิเคราะห์ เช่น สถิติต่าง ๆ การสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ที่มีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นจริงของข้อมูล

4) การประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่เก็บเรียบร้อยแล้วมาประมวลผล ตีความหมายข้อมูลที่ได้จากการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำสาระสำคัญไปจัดทำรายงานในขั้นตอนต่อไป

5) การเขียนรายงานการประเมินผล นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลและวิเคราะห์ข้อมูลแล้วมาสรุปเรียบเรียง เขียนเป็นรายงานผลการติดตาม ประเมินผล โดยรายงานต้องระบุความเป็นมาของการประเมิน ขอบเขต วิธีการ ผลการประเมิน ข้อสังเกต พร้อมทั้งข้อเสนอแนะสำหรับการแก้ไขปรับปรุง

6) การเผยแพร่รายงาน/ผลงาน เป็นการเผยแพร่งาน/ผลงานที่ดำเนินการประเมินไปสู่ผู้บริหารผู้ที่เกี่ยวข้องในรูปแบบของรายงาน

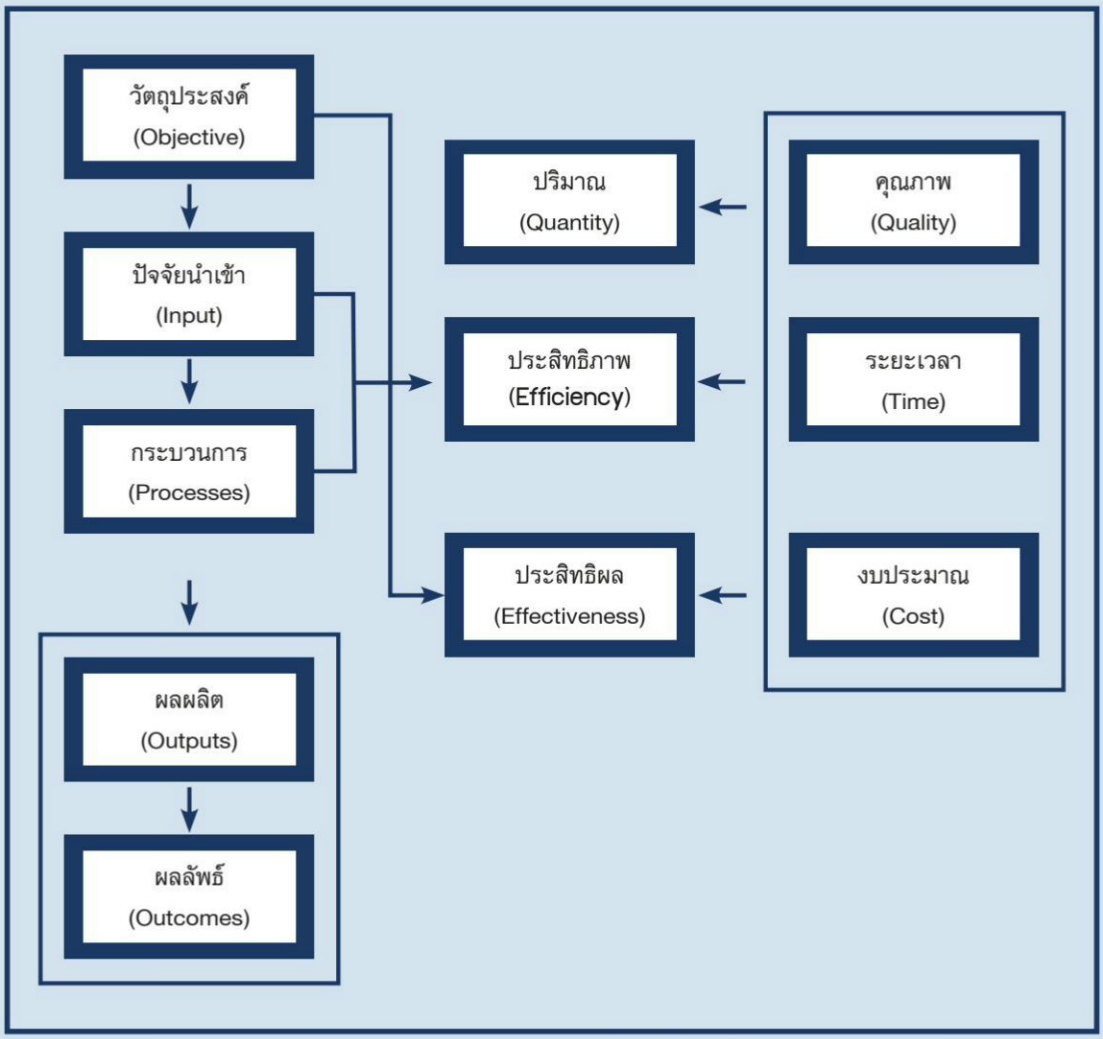

ภาพที่ 2.3 แผนภาพการประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการ

กรอบแนวทางในการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565)

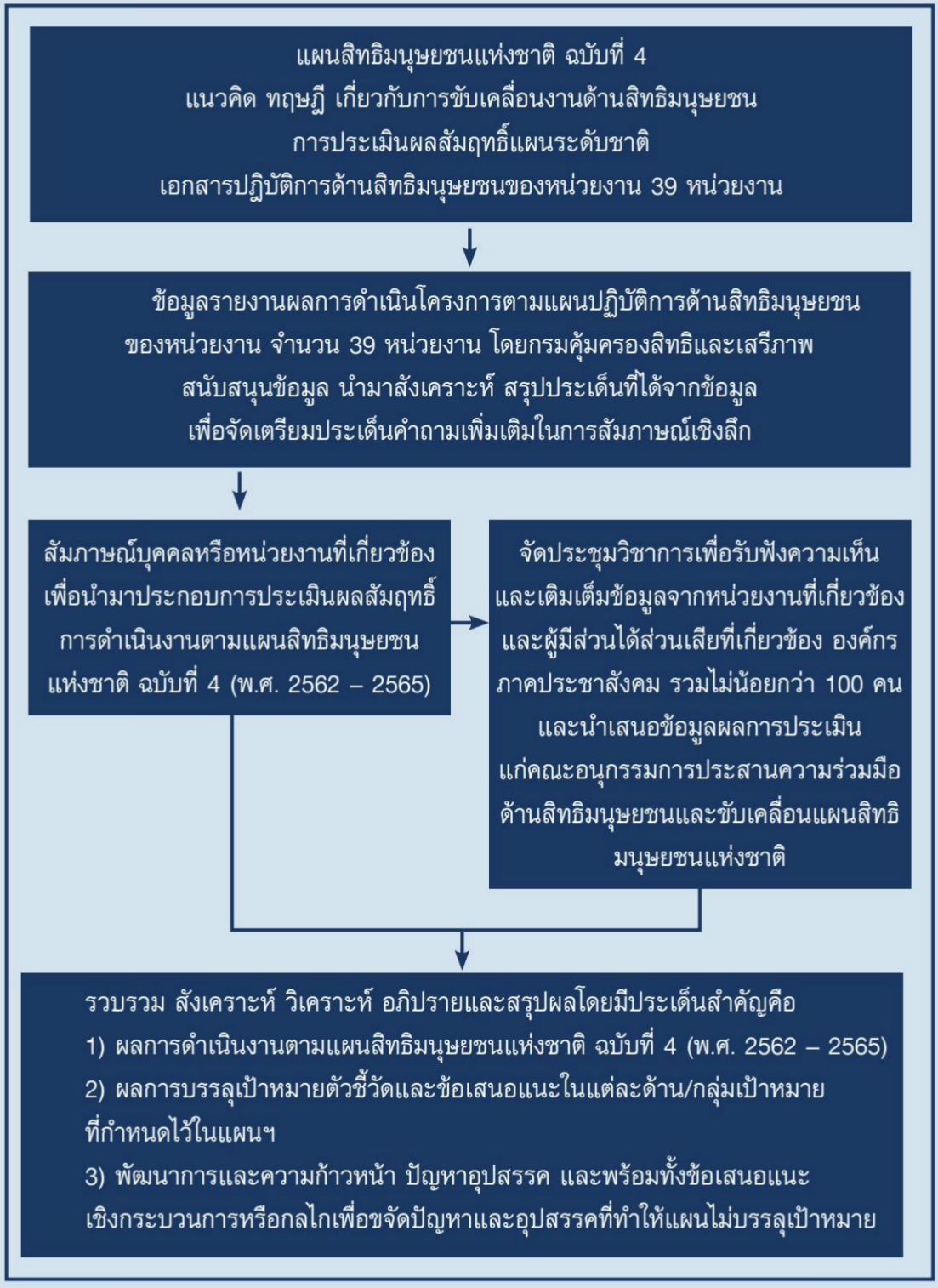

ภาพที่ 2.4 กรอบแนวทางในการการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565)

บทที่ 3

วิธีการติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565)

จากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี กฎหมาย นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้อง นำมาสู่การออกแบบเครื่องมือในการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ได้ดังนี้

3.1 กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มเป้าหมายด้านเอกสาร ได้แก่ เอกสารข้อมูลที่เกี่ยวกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) และรายงานผลการดำเนินโครงการของหน่วยงานที่รับผิดชอบตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เป็นข้อมูลที่จัดเก็บรวบรวมโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

2) กลุ่มเป้าหมายด้านผู้ให้ข้อมูล ประกอบไปด้วย ผู้บริหาร บุคลากร เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการผู้ที่เกี่ยวข้องกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) และการดำเนินโครงการรายหน่วยงานที่รับผิดชอบตามแผน ดังนี้

2.1) บุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) จาก 39 หน่วยงาน

2.2) ผู้บริหารหรือผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง และองค์กรภาคประชาสังคมในการประชุมวิชาการเพื่อติดตามผลดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ในรูปแบบออนไลน์ ผู้เข้าร่วมจำนวน 241 คน

3.2 ระเบียบวิธีศึกษา

การประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ได้ดำเนินงานโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการวิจัยเชิงคุณภาพมีรายละเอียดดังนี้

(1) ศึกษาเอกสาร ข้อมูลที่เกี่ยวกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) และการดำเนินโครงการรายหน่วยงานที่รับผิดชอบตามแผน

(2) ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ในประเด็นสัมฤทธิ์ผลของตัวชี้วัดในแผนรายกลุ่มและแผนรายด้าน

(3) ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน จำนวน 39 หน่วยงาน โดยใช้ข้อมูลรายงานผลการดำเนินงานจาก 39 หน่วยงานที่รายงานต่อกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

(4) สัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 39 หน่วยงาน เพื่อขอข้อมูลในการทำรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ให้มีความสมบูรณ์

(5) จัดประชุมวิชาการเพื่อติดตามผลดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ในรูปแบบออนไลน์ จำนวน 1 ครั้ง กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง และองค์กรภาคประชาสังคม ไม่น้อยกว่า 100 คน

(6) จัดทำร่างรายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

(7) นำเสนอข้อมูลแก่คณะอนุกรรมการประสานความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนและขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในรูปแบบออนไลน์ จำนวน 1 ครั้ง

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 39 หน่วยงานเพื่อขอข้อมูลในการทำรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) อันประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นในการการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ

1. ประเด็นที่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

1) ประเด็นด้านผลผลิต (Outputs) ผลการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ สำเร็จหรือไม่ ในด้านการใช้งบประมาณและจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมโครงการ

2) ประเด็นด้านผลลัพธ์ (Outcomes) ผลที่ตามมา ผลกระทบ การใช้ประโยชน์ต่อเนื่องจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม อาทิ การเป็นที่รับรู้ และให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การนำความรู้ไปใช้ต่อ การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในตัวชี้วัด

3) ปัญหา อุปสรรค ผลกระทบในด้านการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการ

4) ประสิทธิภาพ (Efficiency) การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าในการบริหารงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และทำให้ได้รับผลประโยชน์อย่างคุ้มค่ามากที่สุด

5) ประสิทธิผล (Effectiveness) การดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายหรือ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตามเป้าหมายของโครงการ กิจกรรม ตัวชี้วัด

6) ปัจจัยความสำเร็จ/ความล้มเหลว ของการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

2. ประเด็นที่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ในภาพรวม

1) ความพึงพอใจต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ในภาพรวมหรือไม่อย่างไร เพราะเหตุใด

2) ความรู้ ความเข้าใจ ต่อแนวทางการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ทั้งการแบ่งเกณฑ์รายด้าน รายกลุ่ม และข้อเสนอแนะตามตัวชี้วัดต่าง ๆ หรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใด

3. การมองภาพรวมของการดำเนินงานในลักษณะเครือข่ายระดับประเทศของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ในภาพรวม เป็นไปด้วยดีหรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใด

4. ปัจจัยความสำเร็จ/ความล้มเหลวของการดำเนินการตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ในภาพรวม คืออะไร

5. ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล 2 ประเภท ดังนี้

1) การเก็บรวบรวมจากเอกสารในรูปของหนังสือ ตำรา บทความทางวิชาการ งานวิจัย และจากฐานข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และข้อมูลรายงานผลการดำเนินงานจาก 39 หน่วยงานที่รายงานต่อกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

2) การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้จัดทำหนังสือขอความร่วมมือ ในการเก็บข้อมูลถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) โดยผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานและเมื่อได้รับการตอบรับจากผู้ให้ข้อมูลแต่ละท่านแล้ว จึงกำหนดวัน เวลา และสถานที่ เพื่อทำการสัมภาษณ์เชิงลึก

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จาก 1) การศึกษาเอกสาร 2) การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน จำนวน 39 หน่วยงาน โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพสนับสนุนข้อมูล 3) สัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 39 หน่วยงาน เพื่อขอข้อมูลในการทำรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) และ 4) การจัดประชุมวิชาการเพื่อติดตามผลดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ในรูปแบบออนไลน์ จำนวน 1 ครั้ง กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง และองค์กรภาคประชาสังคม ไม่น้อยกว่า 100 คน ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหาในแต่ละด้านนำมาเขียนเป็นเรียงความ และนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ของการตอบดังนี้

(1) ผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) โดยแยกเป็นหน่วยงานที่ระบุตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน

(2) ผลการบรรลุเป้าหมายตัวชี้วัดและข้อเสนอแนะในแต่ละด้าน/กลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนฯ

(3) พัฒนาการและความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค และพร้อมทั้งข้อเสนอแนะเชิงกระบวนการหรือกลไกเพื่อขจัดปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้แผนไม่บรรลุเป้าหมาย เพื่อนำไปสู่การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนแผนฉบับใหม่ให้สามารถบรรลุผลสำเร็จ

Sanitation Health Education Freedom

HUMAN RIGHTS DAY

Privacy Life Food

Water Work

Development Justice

DIGNITY Hope Peace

บทที่

4

ผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

จากข้อมูลของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 - 2565 โดยแยกเป็นหน่วยงานที่ระบุตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน มีผลการดำเนินงานดังนี้

4.1 ผลการดำเนินโครงการตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565)

ผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) รวมทุกโครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 - 2565 รวมทั้งหมดจำนวน 2,409 โครงการ มีจำนวนโครงการรายด้าน รวม 1,726 โครงการ มีจำนวนโครงการรายกลุ่มรวม 683 โครงการ **มีจำนวนโครงการที่ทำสำเร็จทั้งหมด จำนวน 1,837 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 76.26** มีจำนวนโครงการที่กำลังดำเนินการ จำนวน 355 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 14.74 มีจำนวนโครงการที่ยังไม่ได้ดำเนินการ จำนวน 152 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 6.31 ไม่ได้รับรายงานผลจำนวน 42 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 1.74 และไม่ปรากฏข้อมูลจำนวน 23 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 0.95 ตามผลที่แสดงในดังนี้

ปีงบประมาณ	จำนวนโครงการทั้งหมด	จำนวนโครงการรายด้าน	จำนวนโครงการรายกลุ่ม	จำนวนโครงการที่ทำสำเร็จ	จำนวนโครงการที่กำลังดำเนินการ	จำนวนโครงการที่ไม่ได้ดำเนินการ	จำนวนโครงการไม่ได้รับรายงานผล	ไม่ปรากฏข้อมูล
2563	707	489	218	707	-	-	-	-
2564	853	613	240	470	251	67	42	23
2565	849	624	225	660	104	85	-	-
รวม 2563 - 2565	2,409	1,726	683	1,837	355	152	42	23
คิดเป็นร้อยละ				76.26	14.74	6.31	1.74	0.95

ข้อมูลจากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ณ วันที่ 13 กันยายน 2565

จากตารางที่ 4.1 เมื่อพิจารณาแยกตามปีงบประมาณ พบว่า ในปีงบประมาณ 2563 มีโครงการรวมทั้งหมด 707 โครงการ มีจำนวนโครงการรายด้าน 489 โครงการ มีจำนวนโครงการรายกลุ่ม 218 โครงการ มีจำนวนโครงการที่ทำสำเร็จทั้งหมด จำนวน 707 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 100

ในปีงบประมาณ 2564 มีโครงการรวมทั้งหมด 853 โครงการ มีจำนวนโครงการรายด้าน 613 โครงการ มีจำนวนโครงการรายกลุ่ม 240 โครงการ มีจำนวนโครงการที่ทำสำเร็จทั้งหมด จำนวน 470 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 55.09 มีจำนวนโครงการที่กำลังดำเนินการ จำนวน 248 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 29.07 มีจำนวนโครงการที่ไม่ได้ดำเนินการ จำนวน 67 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 7.85 ไม่ได้รับรายงานผลจำนวน 42 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 4.92 และไม่ปรากฏข้อมูลจำนวน 23 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 2.70

ในปีงบประมาณ 2565 มีโครงการรวมทั้งหมด 849 โครงการ มีจำนวนโครงการรายด้าน 624 โครงการ มีจำนวนโครงการรายกลุ่ม 225 โครงการ มีจำนวนโครงการที่ทำสำเร็จทั้งหมด จำนวน 660 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 78.00 มีจำนวนโครงการที่กำลังดำเนินการ จำนวน 104 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 12.00 และมีจำนวนโครงการที่ไม่ได้ดำเนินการ จำนวน 85 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 10

ทั้งนี้ โครงการที่รายงานว่ากำลังดำเนินการเป็นโครงการต่อเนื่องในปี 2565 และบางโครงการประสบปัญหาเรื่องการได้รับงบประมาณ หรือความล่าช้าในการอนุมัติโครงการทำให้ต้องปรับแผนมาทำต่อเนื่องในปีงบประมาณ 2566 ส่วนโครงการที่ไม่ได้ดำเนินการมากจากสาเหตุ คือ ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ และ/ หรือ ไม่สามารถดำเนินโครงการได้เพราะติดปัญหา เช่น การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 เป็นต้น

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนโครงการรวมตามปีงบประมาณ จำแนกตามแผนรายด้านและรายกลุ่ม

ประเภทโครงการรายด้าน	จำนวนโครงการ ปี 2563	จำนวนโครงการ ปี 2564	จำนวนโครงการ ปี 2565	จำนวนโครงการ ปี 2563 - 2565	ประเภทโครงการรายกลุ่ม	จำนวนโครงการ ปี 2563	จำนวนโครงการ ปี 2564	จำนวนโครงการ ปี 2565	รวม 2563 - 2565
1.กระบวนการยุติธรรม	66	64	51	181	1.เด็กและเยาวชน	17	30	31	78
2.การศึกษา	101	48	96	245	2.นักปกป้องสิทธิมนุษยชน	7	10	7	24
3.ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	69	38	119	226	3.ผู้ต้องราชทัณฑ์	6	18	16	40
4.เศรษฐกิจและธุรกิจ	67	76	68	211	4.ผู้พ้นโทษ	3	13	13	29
5.การขนส่ง	33	231	120	384	5.ผู้สูงอายุ	41	36	21	98

ประเภทโครงการรายด้าน	จำนวนโครงการ ปี 2563	จำนวนโครงการ ปี 2564	จำนวนโครงการ ปี 2565	รวม 2563 - 2565	ประเภทโครงการรายกลุ่ม	จำนวนโครงการ ปี 2563	จำนวนโครงการ ปี 2564	จำนวนโครงการ ปี 2565	รวม 2563 - 2565
6.สาธารณสุข	8	14	15	37	6.คนพิการ	29	18	23	70
7.ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี สารสนเทศ	38	43	31	112	7.ชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง	18	15	18	51
8.การเมืองการปกครองและความมั่นคง	65	73	98	236	8.ความหลากหลายทางเพศ	10	8	11	29
9.ที่อยู่อาศัย	20	17	16	53	9.ผู้ป่วย (ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ ผู้เสพยา)	2	14	16	32
10.ชุมชน วัฒนธรรมและศาสนา	22	9	10	41	10.สตรี	18	20	17	55
					11.เกษตรกรและแรงงาน	28	34	28	90
					12.ผู้เสียหายและพยาน	39	24	24	87
รวมจำนวน	489	613	624	1,726	รวมจำนวน	218	240	225	683

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 - 2565 นั้น มีโครงการทั้งหมด 2,409 โครงการ เป็นประเภทโครงการรายด้าน จำนวน 1,726 โครงการ และประเภทโครงการรายกลุ่ม จำนวน 683 โครงการ **จำแนกเป็นการดำเนินงานโครงการในด้านการขนส่งมากที่สุด จำนวน 384 โครงการ รองลงมาเป็นด้านการศึกษา จำนวน 245 โครงการ ถัดมาเป็นด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง จำนวน 236 โครงการ สำหรับด้านที่มีจำนวนโครงการน้อยที่สุด คือ ด้านสาธารณสุข จำนวน 37 โครงการ สำหรับการดำเนินงานโครงการรายกลุ่ม พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุมากที่สุด จำนวน 98 โครงการ รองลงมาเป็นกลุ่มเกษตรกรและแรงงาน จำนวน 90 โครงการ ถัดมาเป็นกลุ่มผู้เสียหายและพยาน จำนวน 87 โครงการ สำหรับกลุ่มที่มีจำนวนโครงการน้อยที่สุด คือ กลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชน จำนวน 24 โครงการ**

ทั้งนี้ จากการติดตามข้อมูลโครงการต่างๆ พบว่า มีข้อสังเกตต่อผลการรายงานโครงการรายด้านการขนส่งและรายกลุ่มผู้สูงอายุ ที่มีจำนวนโครงการมากที่สุด และบางโครงการมีการรายงานโครงการซ้ำในทั้งรายด้านและรายกลุ่ม ตัวอย่างเช่น โครงการพัฒนาท่าเรือ หรือสถานีรถไฟให้มีพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ก็จะมีการรายงานมาทั้งสองด้าน ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะต่อการติดตามผลแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในระยะครึ่งแผน ต่อการปรับปรุงแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ถึงการพิจารณาการแบ่งประเด็นรายด้านและรายกลุ่มให้กระชับและสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินโครงการและกิจกรรมของหน่วยงาน เป็นต้น

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนงบประมาณที่ได้รับและงบประมาณที่ใช้จริง จำแนกตามแผนรายด้าน

งบประมาณโครงการรายด้าน	งบประมาณที่ได้รับ ปี 2563	งบประมาณที่ได้รับ ปี 2564	งบประมาณที่ได้รับ ปี 2565	รวม 2563 - 2565	งบประมาณที่ใช้จริง ปี 2563	งบประมาณที่ใช้จริง ปี 2564	งบประมาณที่ใช้จริง ปี 2565	รวม 2563 - 2565
1.กระบวนการยุติธรรม	-	748,878,860.00	49,039,662.76	797,918,522.76	-	518,647,296.05	288,223,519.7	806,870,815.75
2.การศึกษา	-	7,597,500,767.00	1,750,890,407.00	9,348,391,174.00	-	7,067,382,117.35	8,583,199,043.58	15,650,581,160.93
3.ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	-	7,642,311,300.00	317,351,855.00	7,959,663,155.00	-	787,544,457.44	1,382,819,026.50	2,170,363,483.94
4.เศรษฐกิจและธุรกิจ	-	2,556,791,517.25	952,715,480.00	3,509,506,997.25	-	2,069,280,736.80	1,409,678,340.78	3,478,959,077.58
5.การขนส่ง	-	1,229,969,380.00	-	1,229,969,380.00	-	719,019,757.86	593,329,150.00	1,312,348,907.86
6.สาธารณสุข	-	31,887,600.00	-	31,887,600.00	-	19,538,696.82	24,747,170.00	44,285,866.82
7.ข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ	-	4,614,321,100.00	-	4,614,321,100.00	-	2,918,672,604.00	328,952,017.00	3,247,624,621.00
8.การเมืองการปกครองและความมั่นคง	-	2,076,592,788.02	364,224,010.00	2,440,816,798.02	-	1,708,247,328.10	2,148,130,974.28	3,856,378,302.38
9.ที่อยู่อาศัย	-	2,042,254,270.00	-	2,042,254,270.00	-	148,146,750.00	883,457,954.31	1,031,604,704.31
10.ชุมชน วัฒนธรรมและศาสนา	-	12,178,600.00	-	12,178,600.00	-	6,956,000.00	5,290,400.00	12,246,400.00
รวมจำนวนงบประมาณ	-	28,552,686,182.27	3,434,221,414.76	31,986,907,597.03	-	15,963,435,744.42	15,647,827,596.15	31,611,263,340.57

***หมายเหตุ: ไม่ได้มีการบันทึกข้อมูลงบประมาณปี 2563**

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ในภาพรวมนั้น งบประมาณที่ได้รับจำแนกตามแผนรายด้าน ปี 2563 - 2565 นั้น มีจำนวนงบประมาณที่ได้รับ 31,986,907,597.03 บาท **เป็นงบประมาณที่ได้รับในด้านการศึกษามากที่สุด** รองลงมาเป็นด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ **ส่วนด้านที่ได้รับงบประมาณน้อยที่สุด คือ ด้านสิทธิชุมชน วัฒนธรรมและศาสนา**

ขณะที่งบประมาณที่ใช้จริงจำแนกตามแผนรายด้าน ปี 2563 - 2565 นั้น มีจำนวนงบประมาณที่ใช้จริง 31,611,263,340.57 บาท เป็นงบประมาณที่ใช้จริงในด้านการศึกษามากที่สุด รองลงมาเป็นด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง ถัดมาเป็นด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ และ**ด้านที่มีงบประมาณที่ใช้จริงน้อยที่สุด คือ ด้านสิทธิชุมชน วัฒนธรรมและศาสนา**

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนงบประมาณที่ได้รับและงบประมาณที่ใช้จริง จำแนกตามแผนรายกลุ่ม

งบประมาณโครงการรายกลุ่ม	งบประมาณที่ได้รับ ปี 2563	งบประมาณที่ได้รับ ปี 2564	งบประมาณที่ได้รับ ปี 2565	รวม 2563 - 2565	งบประมาณที่ใช้จริง ปี 2563	งบประมาณที่ใช้จริง ปี 2564	งบประมาณที่ใช้จริง ปี 2565	รวม 2563 - 2565
1.เด็กและเยาวชน	-	13,424,004,007.00	-	13,424,004,007.00	-	16,639,675,823.12	18,531,866,248.93	35,171,542,072.05
2.นักปกป้องสิทธิมนุษยชน	-	268,160,000.00	-	268,160,000.00	-	30,308,686.00	1,067,241.70	31,375,927.70
3.ผู้ต้องราชทัณฑ์	-	264,557,942.00	15,025,000.00	279,582,942.00	-	80,721,960.00	129,871,583.66	210,593,543.66
4.ผู้พ้นโทษ	-	60,191,460.37	-	60,191,460.37	-	54,906,526.20	33,093,700.00	88,000,226.20
5.ผู้สูงอายุ	-	64,133,883,220.00	-	64,133,883,220.00	-	789,482,117.12	913,446,569.00	1,702,928,686.12
6.คนพิการ	-	16,386,888,550.00	-	16,386,888,550.00	-	151,265,314.58	78,485,888.00	229,751,202.58
7.ชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง	-	5,373,670.00	903,800.00	6,277,470.00	-	3,127,774.00	7,349,101.00	10,476,875.00
8.ความหลากหลายทางเพศ	-	11,369,960.00	-	11,369,960.00	-	3,944,129.00	15,030,273.56	18,974,402.56
9.ผู้ป่วย (ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ ผู้เสพยา)	-	155,414,700.00	39,263,090.17	194,677,790.17	-	167,359,515.00	351,100,506.00	518,460,021.00
10.สตรี	-	210,390,000.00	-	210,390,000.00	-	-	52,106,474.41	52,106,474.41
11.เกษตรกรและแรงงาน	-	311,935,790.00	31,302,351.00	343,238,141.00	-	92,436,276.12	61,419,851.05	153,856,127.17
12.ผู้เสียหายและพยาน	-	505,799,466.05	-	505,799,466.05	-	395,014,214.94	35,548,470.04	430,562,684.98
รวมจำนวนงบประมาณ	-	95,737,968,765.42	86,494,241.17	95,824,463,006.59	-	18,408,242,336.08	20,210,385,907.35	38,618,628,243.43

***หมายเหตุ: ไม่ได้มีการบันทึกข้อมูลงบประมาณปี 2563**

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ในภาพรวมนั้น งบประมาณที่ได้รับจำแนกตามแผนรายกลุ่ม ปี 2563 - 2565 นั้น มีจำนวนงบประมาณทั้งหมดที่ได้รับ 95,824,463,006.59 บาท **เป็นงบประมาณที่ได้รับในกลุ่มผู้สูงอายุมากที่สุด** รองลงมาเป็นกลุ่มคนพิการ ถัดมาเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน และ**กลุ่มที่ได้รับงบประมาณน้อยที่สุด คือ กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง**

สำหรับงบประมาณที่ใช้จริงจำแนกตามแผนรายกลุ่ม ปี 2563 - 2565 นั้น มีจำนวนงบประมาณที่ใช้จริง 38,618,628,243.43 บาท **เป็นงบประมาณที่ใช้จริงในกลุ่มเด็กและเยาวชนมากที่สุด** รองลงมาเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ป่วย (ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ ผู้เสพยา) และ**กลุ่มที่มีงบประมาณที่ใช้จริงน้อยที่สุด คือ กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง**

การที่ตัวเลขงบประมาณที่ใช้จริงของบางหน่วยงานที่มีจำนวนสูงกว่างบประมาณที่ได้รับนั้น มาจากสาเหตุ 2 ประการ คือ การที่หน่วยงานดังกล่าวรายงานตัวเลขงบประมาณที่ได้รับจากงบประมาณประจำปีของหน่วยงาน แต่ในการดำเนินโครงการจริงบางโครงการได้รับเงินทุนสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก อย่างไรก็ดี พบว่า บางหน่วยงานไม่ได้รายงานตัวเลขงบประมาณที่ได้รับ ทำให้ยอดรวมไม่สะท้อนงบประมาณทั้งหมดของแต่ละกลุ่ม / ด้าน อีกประการคือ การนำเฉพาะยอดงบประมาณที่ใช้จริง และจำนวนโครงการที่ทำมาเปรียบเทียบเป็นผลสำเร็จนั้นไม่สามารถสะท้อนผลสัมฤทธิ์ได้ แต่จำเป็นต้องวิเคราะห์ไปในผลสะท้อนของแต่ละโครงการว่ามีความสอดคล้องกับตัวชี้วัด และข้อเสนอแนะของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 นี้ได้อย่างไร

4.2 ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของ 39 หน่วยงาน

จากการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน จำนวน 35 แผน (ระดับกรมอยู่ภายใต้กระทรวง) รวม 39 หน่วยงาน และหน่วยงานมีการรายงานผล คิดเป็นร้อยละ 100 โดยแต่ละหน่วยงานมีผลการดำเนินงานตามตารางที่ 4.5 ดังนี้

ตารางที่ 4.5 แสดงข้อมูลจำนวนโครงการในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 - 2565 จำแนกตามหน่วยงาน จำนวน 39 หน่วยงาน[1]

ลำดับ	ชื่อหน่วยงาน	จำนวนโครงการทั้งหมด ปี 63-64	โครงการที่ทำสำเร็จ ปี 63-64	ข้อมูลโครงการ ปี 65**	โครงการที่ทำสำเร็จ ปี 65	รวมจำนวนโครงการทั้งหมด	จำนวนโครงการที่ทำสำเร็จ ปี 63-65	ร้อยละความสำเร็จรวมปี 63-65	จำนวนโครงการที่โดดเด่น
1	สำนักนายกรัฐมนตรี	17	17	8	8	25	25	100	9
2	กระทรวงกลาโหม	1	1	3	3	4	4	100	1
3	กระทรวงการคลัง	6	6	6	5	11	11	100	-
4	กระทรวงการต่างประเทศ	9	9	3	3	12	12	91.67	2
5	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1	1	1	1	2	2	100	-
6	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	62	62	50	46	112	108	96.43	2

1

*ข้อมูลจัดเก็บโดย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ณ วันที่ 13 กันยายน 2565 รวมกับข้อมูลของปีงบประมาณ 2565

**ข้อมูลจากไฟล์แยกจำนวนโครงการรายกลุ่ม /ด้าน จัดเก็บโดย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จำนวนตัวเลขโครงการรวมไม่เท่ากับตัวเลขรวมที่รายงาน เนื่องจากข้อมูลโครงการไม่ครบ หรือกรอกซ้ำ หรือ ไม่ได้กรอกรายละเอียดโครงการ

ลำดับ	ชื่อหน่วยงาน	จำนวนโครงการทั้งหมด ปี 63-64	โครงการที่ทำสำเร็จ ปี 63-64	ข้อมูลโครงการ ปี 65**	โครงการที่ทำสำเร็จ ปี 65	รวมจำนวนโครงการทั้งหมด	จำนวนโครงการที่ทำสำเร็จ ปี 63-65	ร้อยละความสำเร็จรวมปี 63-65	จำนวนโครงการที่โดดเด่น
7	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัย และนวัตกรรม	18	17	8	8	26	25	96.15	3
8	กระทรวงเกษตร และสหกรณ์	50	43	44	44	94	87	92.55	10
9	กระทรวงคมนาคม	163	146	173	101	336	247	73.51	-
10	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	15	9	11	9	26	18	69.23	3
11	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	28	28	26	26	54	54	100	6
12	กระทรวงพาณิชย์	20	20	10	10	30	30	100	1
13	กระทรวงมหาดไทย	60	60	97	68	157	128	81.53	-
14	กระทรวงยุติธรรม	84	81	84	76	168	157	93.45	29
15	กระทรวงแรงงาน	94	85	50	36	144	121	84.03	6
16	กระทรวงวัฒนธรรม	13	13	7	7	20	20	100	1
17	กระทรวงศึกษาธิการ	15	14	78	73	93	87	93.55	1
18	กระทรวงสาธารณสุข	16	15	18	11	34	26	76.47	-
19	กระทรวงอุตสาหกรรม	33	33	13	12	46	45	97.83	-
20	สำนักงานศาลยุติธรรม	2	2	2	2	4	4	100	-

ลำดับ	ชื่อหน่วยงาน	จำนวนโครงการทั้งหมด ปี 63-64	ครงการที่ทำสำเร็จ ปี 63-64	ข้อมูลโครงการ ปี 65**	โครงการที่ทำสำเร็จ ปี 65	รวมจำนวนโครงการทั้งหมด	จำนวนโครงการที่ทำเสร็จ ปี 63-65	ร้อยละความสำเร็จรวมปี 63-65	จำนวนโครงการที่โดดเด่น
21	สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง	6	-	7	7	13	7	53.84	-
22	สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	13	11	8	8	21	19	90.48	2
23	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	1	1	2	2	3	3	100	1
24	สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ	12	11	12	8	24	19	79.17	3
25	ธนาคารแห่งประเทศไทย	รายงานว่าไม่มีโครงการที่ดำเนินการภายใต้แผนสิทธิฯ แต่สนับสนุนด้วยนโยบายหลัก เช่น การกำกับดูแลสถาบันการเงิน การดูแลเรื่องหนี้ การส่งเสริมการออม							
26	สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า	3	-	5	2	8	2	25	-
27	สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ	-	-	1	1	1	-	อยู่ระหว่างการดำเนินการ	-
28	สำนักงานอัยการสูงสุด	-	-	5	5	5	5	100	-
29	สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	2	2	1	1	3	3	100	1
30	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	40	37	37	31	77	68	88.31	1
31	สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ	8	8	3	3	11	11	100	1
32	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน	2	2	1	1	3	3	100	-

ลำดับ	ชื่อหน่วยงาน	จำนวนโครงการทั้งหมด ปี 63-64	ครงการที่ทำสำเร็จ ปี 63-64	ข้อมูลโครงการ ปี 65**	โครงการที่ทำสำเร็จ ปี 65	รวมจำนวนโครงการทั้งหมด	จำนวนโครงการที่ทำเสร็จ ปี 63-65	ร้อยละความสำเร็จรวมปี 63-65	จำนวนโครงการที่โดดเด่น
33	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	5	5	4	3	9	8	88.89	1
34	ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้	11	11	10	10	21	21	100	4
35	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ	1	1	1	1	1	1	100	
36	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ	26	23	25	22	51	45	88.23	-
37	กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา	14	10	8	2	22	12	54.54	-
38	กรุงเทพมหานคร	7	7	6	1	13	8	61.54	1
39	กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร	7	4	3	3	10	7	70	4
	จำนวนรวมทั้งหมด					1,694	1,453		
	ร้อยละความสำเร็จเฉลี่ย 39 หน่วยงาน							83.24	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ร้อยละความสำเร็จเฉลี่ยของการดำเนินโครงการภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ผ่านแผนปฏิบัติการ 35 แผนจาก 39 หน่วยงาน มีความสำเร็จเท่ากับร้อยละ 83.24 หน่วยงานที่มีร้อยละความสำเร็จสูงสุดเท่ากับร้อยละ 100 มีมากถึง 15 หน่วยงาน สะท้อนถึงความมุ่งมั่นในการดำเนินโครงการให้สำเร็จตามเป้าหมาย ทั้งนี้ โครงการที่ไม่สำเร็จ มาจากโครงการที่กำลังดำเนินการต่อเนื่องในปีงบประมาณ 2566 โดยสาเหตุมาจากการเบิกจ่ายงบประมาณ และผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา (Covid-19) ซึ่งเป็นเหตุผลเดียวกับสาเหตุของโครงการที่ดำเนินการไม่สำเร็จ ต้องยกเลิกโครงการในปีงบประมาณ 2563 – 2564 โดยโครงการส่วนใหญ่เป็นโครงการลักษณะฝึกอบรม และการลงพื้นที่ดำเนินการ

บทที่ 5

ผลการบรรลุเป้าหมายตัวชี้วัดและข้อเสนอแนะทั้งรายกลุ่มและรายด้าน

ในบทนี้เป็นการอภิปรายผลการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) ถึงภาพรวมของการดำเนินโครงการของปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 - 2565 และการอภิปรายผลการบรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดและข้อเสนอแนะทั้งรายกลุ่มและรายด้าน โดยจากตัวชี้วัดทั้งหมด 53 ตัวชี้วัด มีการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมสอดคล้องตามตัวชี้วัดทุกข้อ คิดเป็นร้อยละความสำเร็จร้อยละ 100 โดยมีรายละเอียดผลการดำเนินงานดังนี้

5.1 ผลการดำเนินโครงการตามตัวชี้วัดตามแผนสิทธิมนุษยชนรายด้านและกลุ่ม

5.1.1 ผลการดำเนินโครงการตามตัวชี้วัดตามแผนสิทธิมนุษยชนรายด้าน 10 ด้าน

1) ด้านกระบวนการยุติธรรม

โครงการด้านกระบวนการยุติธรรมของปีงบประมาณ 2563 – 2565 มีโครงการรวมทั้งสิ้น 181 โครงการ จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม ได้ดำเนินโครงการผ่านหน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กรมบังคับคดี กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สำนักงานกิจการยุติธรรม สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ และหน่วยงานร่วม ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงคลัง กระทรวงแรงงาน สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และ 10 จังหวัดนำร่อง ได้แก่ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดขอนแก่น สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพะเยา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสุโขทัย สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสงขลา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพิษณุโลก สำนักงานยุติธรรมอ่างทอง และสำนักงานยุติธรรมปัตตานี

จากการติดตามประเมินผลมีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการ ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานกิจการยุติธรรม กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (กระทรวงแรงงาน) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (กระทรวงแรงงาน) กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมบังคับคดี กรมราชทัณฑ์

ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว และการป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) กรมการปกครอง ส่วนการสอบสวนคดีอาญา กรมพระธรรมนูญ กระทรวงกลาโหม กรมควบคุมโรค/ สถาบันราชประชาสมาสัย กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสุโขทัย สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสงขลา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดขอนแก่น สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพะเยา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ

อภิปรายผลตามตัวชี้วัดด้านกระบวนการยุติธรรม

ตัวชี้วัดที่ 1 ให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนและความรู้พื้นฐานในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเพิ่มขึ้น

ในการดำเนินการในปี 2563 - 2565 มีโครงการตามข้อเสนอแนะที่ 1 สร้างธรรมาภิบาลหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม ข้อเสนอแนะที่ 2 เพิ่มมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ข้อเสนอแนะที่ 3 ส่งเสริมล่ามในกระบวนการยุติธรรม ข้อเสนอแนะที่ 4 ให้ความรู้แก่ผู้ต้องหาถึงสิทธิในชั้นสอบสวน และข้อเสนอแนะที่ 5 ทบทวนและแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการตรวจสารพันธุกรรมและจัดทำฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุนกระบวนการยุติธรรม โดยสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม
2. โครงการการฝึกอบรมหลักสูตร การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ ตามข้อกำหนดกรุงเทพมหานคร (Bangkok Rules) รุ่นที่ 11 โดยสถาบันพัฒนาข้าราชการราชทัณฑ์
3. โครงการเยาวชนรุ่นใหม่ใส่ใจและยืนเคียงข้างสิทธิมนุษยชน โดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
4. โครงการพัฒนาศักยภาพแนวทางการบูรณาการระหว่างทีมสหวิชาชีพในการคัดแยกและช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
5. โครงการฝึกอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานของศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
6. โครงการอบรมสัมมนาพนักงานสอบสวนและทีมงานสหวิชาชีพ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพด้านการคุ้มครองแรงงานแก่คนต่างด้าว และการป้องกันการละเมิดสิทธิตามกฎหมายแรงงานอันจะนำไปสู่ปัญหาการค้ามนุษย์ ระยะที่ 1 จำนวน 5 รุ่น และระยะที่ 2 จำนวน 3 รุ่น โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
7. โครงการศึกษาและพัฒนากฎหมายเพื่อสร้างมาตรการและกลไกในการบังคับใช้กฎหมายการป้องกันการถูกดำเนินคดีและหลักคิดการจัดทำร่างกฎหมายป้องกันการถูกฟ้องคดีอาญา (การฟ้องเพื่อปิดปาก Anti-SLAPP law) เพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติและแนวทางการคุ้มครองสิทธิพยานตามแผนปฏิรูปประเทศ โดยสำนักคดี สำนักกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
8. โครงการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน โดยกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน
9. โครงการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

ตัวชี้วัดที่ 2 มีประเภทและระดับของมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้น เพื่อความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม

มีโครงการตามข้อเสนอแนะที่ 2 เพิ่มมาตรการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และข้อเสนอแนะที่ 5 ทบทวนและแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการยกระดับการบังคับใช้กฎหมายแรงงานและกฎหมายอาญาเพื่อแก้ไขปัญหาการใช้แรงงานเด็ก การใช้แรงงานบังคับ และการค้ามนุษย์เพื่อการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน (Attaining Lasting Change for Better Enforcement of Labour and Criminal Law to Address Child Labour, Forced Labour and Human Trafcking Project (ATLAS Project)) โดยกระทรวงแรงงาน

2. โครงการจัดทำรายงานและเผยแพร่ผลการดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ประจำปี 2564 โดยสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

3. โครงการพัฒนาระบบการแปลในกระบวนการพิจารณาคดีอาญา (กิจกรรม การจัดอบรมล่ามภาษาต่างประเทศ) โดยสำนักงานศาลยุติธรรม

4. โครงการพัฒนาระบบการแปลในกระบวนการพิจารณาคดีอาญา (กิจกรรม การประชุมคณะกรรมการประเมินประสิทธิภาพและการรับขึ้นทะเบียนล่าม) โดยสำนักงานศาลยุติธรรม

5. โครงการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ

ทั้งนี้ การขับเคลื่อนงานด้านกระบวนการยุติธรรม เป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินการภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ คือ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยที่ผ่านมาได้มีการสร้างกลไกการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนและความรู้พื้นฐานในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเพิ่มขึ้นผ่านกลไกต่าง ๆ เช่น (1) กลไกระดับจังหวัดทุกจังหวัด ได้แก่ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานครที่มีองค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบไปด้วย ภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาควิชาการ และภาคประชาสังคม (2) ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนจำนวนกว่า 1,500 แห่งทั่วประเทศ (3) การส่งเสริม “บวร” สร้างเครือข่ายผ่านกลไกบ้าน วัด โรงเรียน เพื่อให้ประชาชนไทยรวมถึงผู้ที่อยู่อาศัยในประเทศไทยได้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ รวมถึงการดำเนินการของสำนักงานอัยการสูงสุดในการมีคณะทำงานเพื่อติดตามรับและประสานเรื่องร้องเรียน รวมถึงปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนของคนไทยในต่างประเทศอีกด้วย

2) ด้านการศึกษา

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 - 2565 มีจำนวนโครงการรวม 245 โครงการ จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา และหน่วยงานร่วม ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

จากการติดตามประเมินผล มีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการ ดังนี้ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานประกันสังคม (กระทรวงแรงงาน) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (กระทรวงแรงงาน) สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสุโขทัย สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสงขลา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพิษณุโลก

อภิปรายผลตามตัวชี้วัดด้านการศึกษา

ตัวชี้วัดที่ 1 จำนวนสถานศึกษา หรือสถาบันการศึกษา หรือองค์กรที่จัดการศึกษาแบบเรียนร่วมตามรูปแบบหรือหลักสูตร สำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้มีความสามารถพิเศษ) เพิ่มขึ้น

จากข้อมูลรายงานที่ได้รับ ไม่ปรากฏรายผลงานตามตัวชี้วัด แต่มีโครงการที่ดำเนินการที่เกี่ยวข้องตามข้อเสนอแนะที่ 1 ส่งเสริมเยาวชนด้อยโอกาสให้เข้าถึงการศึกษา

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาจัดสรรเงินอุดหนุนแก่นักเรียนยากจนพิเศษ มีการจัดสรรเงินทุนสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาพิการ

2. โครงการสนับสนุนเงินอุดหนุนทางการศึกษาสำหรับนักศึกษาพิการในระดับอนุปริญญาและระดับปริญญาตรี โดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.) เป็นต้น

3 .โครงการส่งเสริมเวทีและประชาคมเพื่อจัดทำรูปแบบและการพัฒนาหลักสูตรต่อเนื่องเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานกับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการ

4. โครงการ Innovation For Thai Education (ITFE) นวัตกรรมการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาโดยกระทรวงศึกษาธิการ

ตัวชี้วัดที่ 2 หลักสูตรการศึกษาในการจัดการศึกษากลุ่มการศึกษาเฉพาะด้านเฉพาะทาง กลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในทุกระดับการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

มีโครงการที่ดำเนินการที่เกี่ยวข้องตามข้อเสนอแนะที่ 2 เน้นพัฒนาหลักสูตรเชิงคุณภาพ

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการจัดตั้งวิทยาลัยการศึกษาตลอดชีวิต โดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.)

2. โครงการพัฒนาครูและโรงเรียนเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (Teacher School Quality Program : TSQP) โดยกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา เป้าหมายคือ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ขนาดกลางจำนวน 950 คน

3. การจัดกิจกรรมให้ความรู้ในเรื่องการล่วงละเมิดทางเพศแก่นักศึกษา โดยกระทรวงศึกษาธิการ

4. โครงการสร้างและส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีตามรอยพระยุคลบาทด้านการศึกษาสู่การปฏิบัติ ปี 2565 โดยกระทรวงศึกษาธิการ

5. การสร้างเสริมสุขภาวะให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยการใช้กิจกรรมทางกายเป็นสื่อ โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

ตัวชี้วัดที่ 3 ดัชนีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ลดลง

ตัวชี้วัดนี้ไม่มีสามารถระบุความสำเร็จได้เพราะเป็นตัวชี้วัดที่มีผลระดับประเทศ แต่มีข้อมูลจาก ดัชนีทางการศึกษาระดับภาค 1 – 18 ประจำปีงบประมาณ 2565 **เมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลปีงบประมาณ 2562 พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงในระดับที่เพิ่ม/ลด ตามตารางเปรียบเทียบ**

ตารางที่ 5.1 แสดงการเปรียบเทียบการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน แยกตามอายุ

อายุ	การเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา หน่วย : ร้อยละ					
	ปี 2562	ปี 2563	เพิ่ม/ลด	ปี 2563	ปี 2564	เพิ่ม/ลด
อายุ 3-17 ปี	89.39	89.81	+0.42	89.81	90.16	+0.35
อายุ 3-5 ปี	77.67	76.32	-1.35	76.32	75.76	-0.56
อายุ 6-12 ปี	99.28	98.74	-0.54	98.74	98.94	+0.20
อายุ 12-14 ปี	94.28	94.87	+0.59	94.87	94.68	-0.19
อายุ 15-17 ปี	76.45	79.25	+2.80	79.25	80.98	+1.73

ที่มา : รายงานดัชนีทางการศึกษาระดับภาค 1 – 18 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 หน้า 1

ตัวอย่างโครงการที่เกี่ยวข้อง

1. โครงการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาและแก้ไขปัญหาสถานะทางทะเบียนราษฎรของเด็กนักเรียนที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยอักษรตัว G ในจังหวัดเชียงราย โดยกระทรวงศึกษาธิการ

2. ประชุมเชิงปฏิบัติการบรรณาธิการการจัดทำสื่อ 3 ภาษาสำหรับบุคคลไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎรหรือไม่มีสัญชาติไทย โดยกระทรวงศึกษาธิการ

3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ปี 2563 - 2565 มีจำนวนโครงการรวม 226 โครงการ จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานร่วม ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

จากการติดตามประเมินผลมีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการ ดังนี้ กรมปศุสัตว์ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) กรมการข้าว (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) การยางแห่งประเทศไทย (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) กรมวิชาการเกษตร (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) กรมทรัพยากรน้ำ (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) กรมควบคุมมลพิษ (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) กระทรวงอุตสาหกรรม สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพิษณุโลก สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเชียงใหม่

อภิปรายผลโดยตามตัวชี้วัดด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตัวชี้วัดที่ 1 จำนวนของหน่วยงานที่มีมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบายยุทธศาสตร์ แผนที่ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อผลกระทบอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ไม่ปรากฏรายผลงานตามตัวชี้วัด แต่มีโครงการที่ดำเนินการที่เกี่ยวข้องตามข้อเสนอแนะที่ 1 เน้นพัฒนาที่สอดคล้องกับ SDGs ข้อเสนอแนะที่ 4 ส่งเสริมให้ปฏิบัติตามแผน NAP และข้อเสนอแนะที่ 5 บูรณาการประเด็นด้านการลดก๊าซเรือนกระจกและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. โครงการส่งเสริมการหยุดการเผาในพื้นที่การเกษตร โดยกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
3. โครงการวัดและประเมินประสิทธิภาพเชิงนิเวศเศรษฐกิจของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยกระทรวงอุตสาหกรรม
4. โครงการช่วยเหลือเกษตรกรชาวไร่อ้อยตัดอ้อยสด เพื่อลดฝุ่น PM 2.5 ฤดูการผลิตปี 2563/2564 โดยกระทรวงอุตสาหกรรม
5. แผนปฏิบัติระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 พ.ศ. 2562 – 2565 พบว่า กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ร่วมกับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 โดยสรุปผลการดำเนินงานในภาพรวมหน่วยงานร้อยละ 100 มีการกรอกผลการดำเนินงาน โดยมีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ จำนวน 135 โครงการ
6. โครงการบริหารจัดการพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มีการติดตามการดำเนินงานตามมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม การสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดทำมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม และการทบทวน และปรับปรุงการออกประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
7. กิจกรรมจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาหมอกควันและไฟป่าอำเภอ และจัดตั้งชุดปฏิบัติการลาดตระเวนเฝ้าระวังพื้นที่เสี่ยง อำเภอหนองม่วงไข่ โดยกระทรวงมหาดไทย

ตัวชี้วัดที่ 2 การทบทวนปรับปรุงแก้ไขหรือเสนอร่างกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติแหล่งน้ำ สภาพภูมิอากาศ

มีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องตามข้อเสนอแนะที่ 2 บังคับใช้กฎหมาย/ปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมคดี ด้านสิ่งแวดล้อม ข้อเสนอแนะที่ 3 สร้างการรับรู้กฎหมายทรัพยากรธรรมชาติ ข้อเสนอแนะที่ 5 บูรณาการประเด็นด้านการลดก๊าซเรือนกระจกและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และข้อเสนอแนะที่ 6 สร้างความพร้อมรองรับประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการเสริมสร้างศักยภาพการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย และการยกระดับขีดความสามารถในการขับเคลื่อนการเสริมพลังความร่วมมือด้านสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยตามอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ...

ในช่วง (2564) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สผ.) อยู่ระหว่างการเร่งรัดการออกพระราชบัญญัติ จำนวน 2 ฉบับ ได้แก่

1) พระราชบัญญัติการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ พ.ศ. .... เพื่อเป็นเครื่องมือในการยกระดับการดำเนินงานด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศ ทั้งในเรื่องการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยร่างกฎหมายประกอบไปด้วย 8 หมวด มีสาระครอบคลุมการจัดทำนโยบายและแผนระดับชาติด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของประเทศไทย การพัฒนาฐานข้อมูลก๊าซเรือนกระจกและการลดก๊าซเรือนกระจกของประเทศ การพัฒนาฐานข้อมูลด้านภูมิอากาศและการประเมินสถานการณ์และผลกระทบเพื่อการปรับตัว รวมทั้งกลไกทางการเงินของรัฐสำหรับส่งเสริมและสนับสนุนประสิทธิภาพ การดำเนินงานของทุกภาคส่วนในสังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาและส่งเสริมการดำเนินงานภายในประเทศ ร่วมกับการบรรลุเป้าหมายตามพันธกรณีระหว่างประเทศได้อย่างเหมาะสม

ปัจจุบัน สผ. อยู่ระหว่างปรับปรุงรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายของ (ร่าง) พระราชบัญญัติฯ และกฎหมายลำดับรอง ให้สอดคล้องกับเป้าหมายความเป็นกลางทางคาร์บอน พ.ศ. 2573 (ค.ศ. 2030) และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ ภายในปี พ.ศ. 2608 (ค.ศ. 2065) โดยอยู่ระหว่างดำเนินการศึกษากลไกและมาตรการที่เหมาะสม เช่น การออกแบบ จัดเก็บ รวบรวมข้อมูลก๊าซเรือนกระจกของประเทศ การศึกษาการกำหนดราคาคาร์บอนที่มีการซื้อขายภายในและระหว่างประเทศ การศึกษาวิเคราะห์เหตุผลและผลกระทบของกลไกใน (ร่าง) พระราชบัญญัติฯ รวมถึงระบบคณะกรรมการและอนุญาต การวิเคราะห์มาตรการและกลไกในปัจจุบัน รวมถึงการวิเคราะห์มาตรการทางเลือกที่จะช่วยแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนและนโยบายของประเทศ โดยไม่สร้างภาระในการประกอบธุรกิจของภาคเอกชน และจะมีการปรึกษาหารือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ ยังอยู่ระหว่างการปรับปรุงกระบวนการของกองทุนสิ่งแวดล้อมให้สามารถรับเงินจากกองทุนระหว่างประเทศ เพื่อให้สนับสนุนโครงการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในประเทศ สำหรับประเด็นความเห็นอื่นๆ ตามข้อเสนอเชิงหลักการ สผ. จะนำมาศึกษาและปรับปรุง (ร่าง) พระราชบัญญัติฯ ดังกล่าวต่อไป และจะเชิญผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มาร่วมกันพิจารณาและจัดทำ (ร่าง) พระราชบัญญัติฯ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป[2]

2) พระราชบัญญัติความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. .... เพื่อใช้เป็นเครื่องมือหรือกลไกสำคัญสำหรับรองรับการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ และการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ เรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการการจัดการสวนยางตามมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน (FSC) โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3. กิจกรรมสร้างการรับรู้ข้อกฎหมายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมแก่บุคลากรของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เกษตรกร และผู้เกี่ยวข้อง โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

[2] ที่มา: https://climate.onep.go.th/th/topic/measure-and-mechanism/cc__law/

ตัวชี้วัดที่ 3 การเข้าถึงสิทธิในการได้รับความช่วยเหลือเมื่อเกิดสาธารณภัย[3] จากรัฐอย่างเสมอภาคเท่าเทียม

ในช่วงปี พ.ศ. 2562 – 2565 ทั่วโลกเผชิญกับภัยพิบัติครั้งประวัติศาสตร์ นั่นคือ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ซึ่งเกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ทำให้ประเทศไทยเองนั้นต้องเผชิญกับความท้าทายในการรับมือและเรียนรู้ภัยจากโรคระบาดนี้ รวมถึงการจัดทำมาตรการการป้องกัน ดูแลรักษาโรค ภายใต้ความร่วมมือของบุคลากรทุกภาคส่วน รัฐบาล กระทรวงทุกกระทรวง หน่วยงานด้านสาธารณสุข บุคลากรทางการแพทย์ หน่วยงานการปกครองส่วนกลาง ภูมิภาคและท้องถิ่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สถาบันการศึกษา รวมถึงภาคเอกชน โรงพยาบาล โรงแรม อาสาสมัคร ภาคประชาสังคม ภาคประชาชน ทำให้สามารถก้าวผ่านช่วงเวลาวิกฤตการณ์มาได้ในปี 2565 และก่อให้เกิดการปรับตัวในระดับสังคมและโลกสู่วิถีการทำงานแบบใหม่ การใช้ชีวิตแบบใหม่ รวมถึงการวางแผนปรับแนวทางการดำเนินกิจกรรมและโครงการต่างๆ ทั้งภาคการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เพื่อพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะหากมีการเกิดโรคระบาดใหม่อีกครั้ง

อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลาของการยกร่างแผนไม่ได้มีเหตุการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้ไม่มีการกำหนดข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนในประเด็นดังกล่าว โดยมีข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับภัยพิบัติที่เคยเกิดขึ้นและมีแนวโน้มจะเกิด เช่น การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีโครงการตามข้อเสนอแนะที่ 6 สร้างความพร้อมรองรับประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการฝึกซ้อมการแจ้งเตือนภัยและอพยพประชาชน กรณีภัยจากคลื่นสึนามิ ในพื้นที่ 6 จังหวัด ฝั่งทะเลอันดามัน โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย
2. โครงการบริหารจัดการการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อลดผลกระทบจากภัยพิบัติ โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย
3. โครงการลดผลกระทบธรณีพิบัติภัยที่เกิดจากธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยกองธรณีวิทยาสิ่งแวดล้อม กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. กิจกรรมสร้างโครงข่ายชุมชนเข้มแข็ง ฝึกอบรมเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้รู้ประจำสถานีเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) สำหรับพื้นที่เสี่ยงอุทกภัย-ดินถล่ม ในพื้นที่ลาดชันและพื้นที่ราบเชิงเขา โดยกองธรณีวิทยาสิ่งแวดล้อม กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
5. โครงการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จ.ปราจีนบุรี เพื่อป้องกันบ้านเรือนประชาชนที่อาศัยอยู่ ริมแม่น้ำปราจีนบุรีในช่วงน้ำล้นตลิ่ง เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยกระทรวงมหาดไทย สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดปราจีนบุรี

[3] “สาธารณภัย” หมายความว่า อัคคีภัย วาตภัย อุทกภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชน ไม่ว่าเกิดจากธรรมชาติ มีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุ หรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ทั้งนี้ สำนักทรัพยากรน้ำแห่งชาติมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า หากมีการกำหนดตัวชี้วัด ให้ระบุถึงการเตรียมพร้อมก่อนเกิดภัย จะทำให้ตรงกับโครงการและภารกิจของหน่วยงาน และเป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างมาก

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมต่างๆ ที่ได้รับข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ที่มีผลในการลดฝุ่น PM 2.5 ซึ่งถือเป็นภัยที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศและส่งผลต่อสุขภาพของผู้คน เช่น มาตรการในการลดการเผาป่า การควบคุมการทำไร่เลื่อนลอย ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การควบคุมควันดำจากรถยนต์โดยกระทรวงคมนาคม ตลอดจนการส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด รถไฟฟ้า การใช้พลังงานในครัวเรือนและภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนมาตรการในระดับประเทศที่มีความเกี่ยวข้องกับสร้างความพร้อมรองรับประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั้งสิ้น

4) ด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ

ปี 2563 - 2565 มีจำนวนโครงการรวม 211 โครงการ จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า และหน่วยงานร่วม ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

จากการติดตามประเมินผลมีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการ ดังนี้ กรมวิชาการเกษตร (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) กรมหม่อนไหม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) สำนักงานปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) กรมการค้าภายใน (กระทรวงพาณิชย์) สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (กระทรวงแรงงาน) กรมการจัดหางาน (กระทรวงแรงงาน) กระทรวงการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการคลัง กระทรวงคมนาคม สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพิษณุโลก สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสงขลา

อภิปรายผลตามตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ

ตัวชี้วัดที่ 1 ความเหลื่อมล้ำเมื่อวัดจากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้[4] ลดลง

รายงานของธนาคารโลก“Thailand Rural Income Diagnostic: Challenges and Opportunities for Rural Farmers” เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2565 รายงานเรื่องความเหลื่อมล้ำด้านรายได้นั้น พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (GINI Coefficient) มีแนวโน้มลดลง แต่จากผลกระทบการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้ค่าสัมประสิทธิ์ฯ ในปี 2564 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากในปี 2562 0.429 เป็น 0.430 อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาเปรียบเทียบในกลุ่มภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิกจากข้อมูลที่ปรากฏในฐานข้อมูลของธนาคารโลก พบว่าประเทศไทยมีความเหลื่อมล้ำด้านรายได้สูงเป็นอันดับ 4 ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก

[4] สัมประสิทธิ์ของความไม่เสมอภาค (Gini coefcient) ของรายได้ หมายถึง ค่าที่แสดงความแตกต่างของรายได้ของครัวเรือน มีค่าระหว่าง 0 - 1 ถ้าเป็น 0 แสดงว่า ไม่มีความแตกต่างของรายได้ แต่ถ้าเป็น 1 แสดงว่า มีความแตกต่างของรายได้มากที่สุด

ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้เศรษฐกิจของไทยหดตัวอย่างรุนแรง โดยในปี 2563 เศรษฐกิจไทยหดตัวถึง 6.2% และส่งผลให้ผู้ว่างงานมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 6.5 แสนคน หรือเพิ่มขึ้น 74.4% หรือคิดเป็นอัตราการว่างงานเพิ่มสูงขึ้นจาก 1.0% เป็น 1.69% ซึ่งส่งผลให้สัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นจาก 6.26% หรือจำนวนคนจน 4.3 ล้านคนในปี 2562 เพิ่มเป็น 6.83% หรือมีจำนวนคนจน 4.7 ล้านคนในปี 2563 อย่างไรก็ตาม ในปี 2564 สถานการณ์ความยากจนปรับตัวดีขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจที่ฟื้นตัว โดยสัดส่วนคนจนลดลงมาอยู่ที่ 6.32% หรือมีคนจนเหลือเพียง 4.4 ล้านคนเท่านั้น

ทั้งนี้ในปี 2562 ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ภาคเกษตรกรรมเป็นภาคเศรษฐกิจที่ดูดซับประชากรที่ได้รับผลกระทบการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ขณะเดียวกัน ในช่วงปี 2563 ภาคเกษตรได้รับการฟื้นตัวจากราคาสินค้าที่ปรับตัวสูงขึ้น โดยในช่วงเวลาดังกล่าวราคาสินค้าเกษตรปรับตัวสูงขึ้น 6.05% และส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ดีขึ้น โดยสะท้อนได้จากดัชนีรายได้ของเกษตรกรเพิ่มขึ้น 2.27% ในปี 2563

นอกจากนี้ เมื่อหากพิจารณารายได้ต่อหัวระหว่างปี 2562 และ 2564 พบว่า คนที่อาศัยนอกเขตเทศบาลเป็นกลุ่มที่มีรายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าคนที่อาศัยในเขตเทศบาล โดยในปี 2562 รายได้เฉลี่ยของคนที่อาศัยนอกเขตเทศบาลอยู่ที่ 7,588 บาท บาทต่อคนต่อเดือน และเพิ่มขึ้นเป็น 8,130 บาทต่อคนต่อเดือนในปี 2564 หรือคิดเป็นการเพิ่มขึ้น 7.14%

ส่วนคนที่อาศัยในเขตเมืองในปี 2562 มีรายได้อยู่ที่ 11,712 บาทต่อคนต่อเดือน ในปี 2564 เพิ่มเป็น 12,018 บาทต่อคนต่อเดือน หรือเพิ่มขึ้น 2.61% เท่านั้น และเมื่อพิจารณาเป็นรายภูมิภาค พบว่า ภาคใต้เป็นภูมิภาคที่มีปัญหาความยากจนสูงที่สุด โดยมีสัดส่วนคนจน 11.6% หรือมีจำนวนคนจน 1.1 ล้านคน รองลงมาเป็นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (11.5%) ภาคเหนือ (6.84%) ภาคกลาง(3.24%) และกรุงเทพมหานคร (0.49%) ตามลำดับ[5]

ทั้งนี้ มีรายงานจากหน่วยงานสนับสนุน ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ส่งรายงานต่อการติดตามและประเมินผลแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ทั้งในระยะครึ่งแผน และเมื่อสิ้นสุดแผนว่า แม้ธนาคารแห่งประเทศไทยจะไม่ได้มีการรายงานโครงการที่ขับเคลื่อนตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แต่ภารกิจของหน่วยงานนั้นได้มีการส่งเสริมการให้ความรู้ทางการเงิน เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มมีทักษะและพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสม มีวินัยทางการเงินสามารถวางแผนการเงินและบริหารจัดการหนี้ได้ เพื่อให้มีภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดี มีเงินออมสามารถรองรับความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้น และเพียงพอสำหรับใช้จ่ายในวัยเกษียณ สามารถดูแลตัวเองได้และลดค่าใช้จ่ายภาครัฐ รวมถึงการกำกับดูแลเรื่องการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงิน ซึ่งสอดคล้องและมีส่วนสำคัญในการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จตามตัวชี้วัดนี้ได้

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการยกระดับการให้บริการจัดหางานในประเทศ โดยกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน ทำให้ประชาชนได้รับบริการจัดหางานในประเทศ จำนวน 924,748 คน และได้รับการบรรจุงาน จำนวน 104,965 คน

2. โครงการบริหารจัดการการประกันรายได้สินค้าเกษตร (ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และปาล์มน้ำมัน) เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้ที่แน่นอนจากการประกันรายได้ บรรเทาความเดือดร้อนจากปัญหาราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ และสร้างความมั่นคงในอาชีพ โดยจัดประชุมสัมมนาชี้แจงโครงการประกันรายได้สินค้าเกษตร พร้อมจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์โครงการ โดยกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์

[5] ที่มา: https://www.isranews.org/article/isranews-news/113135-NESDC-inequality-income-thailand-2564-news.html

ตัวชี้วัดที่ 2 จำนวนมาตรการหรือกิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562 – 2565) จากผลการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562 - 2565) ที่โดดเด่น ระยะครึ่งรอบ (Mid-term Key Achievements)

มีโครงการตามข้อเสนอแนะที่ 6 บังคับใช้แผนปฏิบัติการระดับชาติด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (National Action Plan on Business and Human Rights: NAP) ดังนี้

รายงานจากแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562 – 2565) พบว่า กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ร่วมกับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 โดยสรุปผลการดำเนินงานในภาพรวมหน่วยงานร้อยละ 100 มีการกรอกผลการดำเนินงาน โดยมีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ จำนวน 135 โครงการ

ทั้งนี้ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562 - 2565) โดยสาระสำคัญของประกอบไปด้วย แผนปฏิบัติการด้านแรงงาน แผนปฏิบัติการ ด้านชุมชนที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แผนปฏิบัติการด้านนักปกป้องสิทธิมนุษยชน และแผนปฏิบัติการด้านการลงทุนระหว่างประเทศ และบรรษัทข้ามชาติ

ตัวอย่างแผนการดำเนินงานระยะสั้น (พ.ศ. 2562 - 2563)

1. จัดประชุมเพื่อประกาศใช้แผนปฏิบัติการฯ
2. ผลิตสื่อหลากหลายรูปแบบ เพื่อเผยแพร่แผนปฏิบัติการฯ และหลักการ UNGPs กระทรวงยุติธรรม
3. ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจขนาดใหญ่ ในเครือ GCNT และรัฐวิสาหกิจ นำแผนปฏิบัติการฯ และหลักการ UNGPs ไปปฏิบัติ เพื่อเป็นต้นแบบให้กับภาคธุรกิจอื่นๆ
4. จัดโครงการคัดเลือกองค์กรภาคธุรกิจ/รัฐวิสาหกิจต้นแบบในการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฯและหลักการ UNGPs
5. การจัดทำคู่มือการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฯ และหลักการ UNGPs

ตัวอย่างแผนการดำเนินงานระยะยาว (พ.ศ. 2562 – 2565)

1. เผยแพร่แผนปฏิบัติการฯ และหลักการ UNGPs ผ่านทางช่องทางต่าง ๆ ทุกหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับแผนปฏิบัติการฯ
2. จัดประชุมระดับภูมิภาคอาเซียนเป็นประจำทุกปี เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับแผนปฏิบัติการฯ และการขับเคลื่อนหลักการ UNGPs ให้กับทุกภาคส่วน
3. แลกเปลี่ยนต้นแบบที่ดีในการจัดทำแผนปฏิบัติการฯ ให้กับประเทศในภูมิภาคอาเซียน
4. จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมวิทยากรและเผยแพร่ความรู้ด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ซึ่งครอบคลุมถึงแผนปฏิบัติการฯ และหลักการ UNGPs
5. ฝึกอบรมวิทยากรด้านธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนให้กับภาคส่วนต่าง ๆ
6. พัฒนา E-learning เรื่อง ธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาของแผนปฏิบัติการฯ และหลักการ UNGPs
7. พัฒนา Application รับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับประเด็นธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน รวมทั้งดำเนินการประสานส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหา
8. ส่งเสริมให้ภาคธุรกิจขนาดกลาง และขนาดเล็กนำแผนปฏิบัติการ และหลักการ UNGPs ไปปฏิบัติ

9. ประชุมหารือถึงประเด็นที่ยังไม่บรรลุตามแผนปฏิบัติการฯ และผลักดันให้หน่วยงานต่าง ๆ ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการฯ

10. พิจารณาศึกษามาตรการจูงใจทางภาษี หรือสิทธิประโยชน์เพื่อชักจูงให้ภาคธุรกิจ/รัฐวิสาหกิจปฏิบัติตามหลักการ UNGPs และแผนปฏิบัติการฯ

11. พิจารณามาตรการกำหนดให้ภาคธุรกิจ/รัฐวิสาหกิจจัดทำรายงานการประเมินผลกระทบสิทธิมนุษยชนรอบด้าน (HRDD) ให้มากขึ้น

โครงการที่เกี่ยวข้องและทำสำเร็จในปี 2565 ยังสอดคล้องกับข้อเสนอแนะที่ 3 พัฒนาเศรษฐกิจพร้อมกระจายรายได้ที่เป็นธรรม ข้อเสนอแนะที่ 4 ยกระดับเกษตรกรรูปแบบ cluster เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร ข้อเสนอแนะที่ 5 ผลักดันมาตรการแก้ไขการผูกขาดสินค้า

12. ผลักดันการบังคับใช้แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน

12.1 พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 เนื้อหาครอบคลุมถึงหลักเกณฑ์ในการออกใบอนุญาต และการควบคุมกำกับดูแลของหน่วยงาน ซึ่งในกระบวนการทบทวนและปรับปรุงกฎหมายแร่ นั้นมีการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องด้านนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ประเด็นการร้องเรียน ร้องทุกข์ขอความช่วยเหลือ มีช่องทางการร้องเรียน คือ (1) เว็บไซต์ ผ่านทางหัวข้อ สอบถามข้อมูล/เรื่องร้องเรียน(2) ศูนย์บริการประชาชน 1111 ทำเนียบรัฐบาล (3) ไปรษณีย์ (4) ติดต่อด้วยตนเอง โทรศัพท์ หรือ โทรสาร (5) หน่วยงานส่วนราชการในสังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม รวมถึงมีการกำหนดกลไกการร้องเรียนโดยจัดทำเป็นคู่มือมาตรฐานการจัดการเรื่องร้องเรียน และมีการจัดตั้งคณะทำงานตรวจสอบติดตาม เร่งรัด เรื่องร้องเรียนการช่วยเหลือทางการเงินและการเยียวยา

12.2 การวางหลักประกันการฟื้นฟูสภาพพื้นที่การทำเหมืองและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการทำเหมืองตามประกาศแนวทางคณะกรรมการแร่

12.3 จัดทำประกันภัยความรับผิดชอบต่อชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สินของบุคคลภายนอก

12.4 การจัดตั้งกองทุน ได้แก่ กองทุนฟื้นฟูพื้นที่เหมืองแร่ กองทุนเฝ้าระวังสุขภาพ และกองทุนพัฒนาหมู่บ้านรอบพื้นที่เหมืองแร่

12.5 กำหนดความรับผิด ทางแพ่ง ค่าสินไหมทดแทน ทั้งความเสียหายต่อร่างกายและจิตใจของผู้ได้รับผลกระทบตามหมวด 13 แห่ง พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 โดยกระทรวงอุตสาหกรรม

12.6 กิจกรรม การทบทวน/ยกเลิกกฎหมายที่ล้าสมัย หมดความจำเป็น และเป็นอุปสรรคต่อการประกอบธุรกิจ/หรือการติดต่อราชการของประชาชน หรือการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับกระบวนการในการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่องานบริการ เช่น พ.ร.บ.วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 พ.ร.บ.ปุ๋ย พ.ศ. 2518 พ.ร.บ.กักพืช พ.ศ. 2507 และ พ.ร.บ.พันธุ์พืช พ.ศ. 2518 โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

12.7 โครงการการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานที่ยั่งยืนในภูมิภาคเอเชีย (Responsible Supply Chains in Asia) โดยกระทรวงแรงงาน เป็นต้น

5) ด้านการขนส่ง

ปี 2563 - 2565 มีจำนวนโครงการรวม 384 โครงการ จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานร่วม ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการคลัง กระทรวงยุติธรรม กรุงเทพมหานคร

ซึ่งจากการติดตามประเมินผลมีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการดังนี้ กระทรวงคมนาคม สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพิษณุโลก สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ สำนักการจราจรและขนส่ง สังกัดกรุงเทพมหานคร

ทั้งนี้ ในการขับเคลื่อนตัวชี้วัดทั้ง 3 ข้อนั้น กระทรวงคมนาคมในฐานะหน่วยงานหลัก ได้จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกระทรวงคมนาคม ประกอบไปด้วยทั้งหมด 105 โครงการและในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชน จะประกอบไปด้วยแนวทางในการพัฒนาทั้งหมด 5 แนวทาง ได้แก่

1) โครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคม ซึ่งก็จะประกอบไปด้วยโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านคมนาคมขนส่งเพื่อยกระดับในการเข้าถึงของคนทุกคนรวมทั้งในกลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ และสตรี สำหรับคนทุกคนซึ่งในส่วนนี้จะประกอบไปด้วย โครงการทั้งทางถนน ทางราง ทางน้ำ ทางอากาศ

2) การพัฒนานโยบายและกฎหมาย

3) ความปลอดภัย มีแผนในการอำนวยความสะดวกของประชาชนในการเดินทางในช่วงเทศกาลรวมทั้งในเรื่องของการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่จะอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนให้มีการเดินทางด้วยความปลอดภัย

4) การพัฒนาการสร้างการรับรู้ เพราะจะมีการประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนได้รับรู้ถึงสิทธิที่พึงมีพึงได้ในเรื่องของการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะ

5) การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการพัฒนาบุคลากรในการให้บริการสำหรับคนทุกคน

อภิปรายผลตามตัวชี้วัดด้านการขนส่ง

ตัวชี้วัดที่ 1 สัดส่วนประชากรที่มีจุดบริการขนส่งสาธารณะในระยะ 0.5 กิโลเมตร

จากการติดตามข้อมูล ไม่พบรายงานโครงการที่มีการเก็บข้อมูลประชากรที่มีจุดบริการขนส่ง โครงการที่ดำเนินการล้วนเป็นโครงการก่อสร้าง การเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวก การเพิ่มการบริการ มีการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย แต่ไม่มีการรายงานตัวเลขผู้ใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะที่ 1 กำหนดตัวชี้วัดเชิงคุณภาพสะท้อนการให้บริการคนพิการและผู้สูงอายุ /กำหนดบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนใช้บริการที่จัดเอาไว้ให้กับคนเฉพาะกลุ่ม และเพิ่มศูนย์รับร้องเรียน ดังนี้

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการก่อสร้างลิฟต์สำหรับผู้สูงอายุและคนพิการของระบบขนส่งมวลกรุงเทพมหานครตามแนวเส้นทางสัมปทาน (พ.ศ. 2561-2565)

2. โครงการจัดหารถและบริการเดินรถสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ที่ไม่สามารถช่วยหรือตัวเองได้ (พ.ศ. 2564 - 2566)

3. โครงการก่อสร้างและปรับปรุงจุดรับส่งคนพิการในระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร

4. โครงการก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกและการพัฒนาจุดเชื่อมต่อการเดินทางบริเวณอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ

5. โครงการจัดทำงานปรับปรุงอาคารสำนักงานส่วนกลาง สำนักงานขนส่งจังหวัดและสาขา และสถานีขนส่งผู้โดยสาร (ก่อสร้างใหม่) ให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ ได้แก่ ทางลาด ห้องน้ำ ราวจับที่บันได จำนวน 10 โครงการ โดยกรมการขนส่งทางบก กระทรวงคมนาคม

6. โครงการปรับปรุงสายทางย่านชุมชนออกแบบ และจัดทำทางลาดสำหรับอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ คนพิการ และเด็กให้เข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้ด้วยตนเองโดยสะดวก โดยกรมทางหลวง

ตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละความสำเร็จของการจัดทำมาตรการแก้ไขปัญหาการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน[6] ลดลงอย่างต่อเนื่อง (อัตราการเสียชีวิตต่อประชากรแสนคน)

ไม่ปรากฏรายงานผลตามตัวชี้วัดนี้ แต่มีข้อมูลจาก Thailand Development Research Institute (TDRI) พบว่า ผู้เสียชีวิตและผู้บาดเจ็บสาหัสจากอุบัติเหตุทางถนนในประเทศไทยลดลงใน ช่วงปี พ.ศ. 2563 – 2565 ที่เป็นช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 อย่างไรก็ตาม ณ สิ้นสุดไตรมาสที่ 4 ปี พ.ศ. 2565 มีจำนวนผู้เสียชีวิตสะสมใกล้เคียงกับปี พ.ศ. 2563 จำนวนผู้เสียชีวิตในภาพรวมจึงอาจกลับมาเพิ่มขึ้นอีกครั้ง และในจำนวนนี้มีกลุ่มเสี่ยงจำนวนมากที่เสียชีวิตบนท้องถนน ได้แก่ ผู้ขับขี่รถจักรยานยนต์ ผู้สูงอายุ และคนเดินเท้า[7]

ตารางที่ 5.2 แสดงเป้าหมายการลดจำนวนผู้เสียชีวิตให้เหลือเท่ากับ 12 คนต่อประชากรแสนคนในปี 2565

ปี	เป้าหมายอัตราผู้เสียชีวิตต้องไม่เกิน (คนต่อแสนประชากร)	อัตราผู้เสียชีวิตจริง (คนต่อแสนประชากร)	จำนวนผู้เสียชีวิตจริง
2563	27.2	27.2	17,831 คน
2564	25.0	25.9	16,957 คน (เป้าหมายผู้เสียชีวิตไม่เกิน 16,494 คน) เกินเป้า 463 คน
2565	22.9	26.67	17,379 คน (เป้าหมายผู้เสียชีวิตไม่เกิน 15,158 คน) เกินเป้า 2,221 คน

จากตารางที่ 5.2 เป้าหมายการลดจำนวนผู้เสียชีวิตให้เหลือเท่ากับ 12 คนต่อประชากรแสนคน หรือ 8,478 คน ในปี พ.ศ. 2570 เป็นไปตามเป้าหมายและตัวชี้วัดภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์แห่งชาติ ประเด็นโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์ และดิจิทัล อีกทั้งเป็นเป้าหมายของแผนแม่บทด้านความปลอดภัยทางถนนของประเทศไทย ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2565-2570) กำหนดให้ปีตั้งต้นในการคำนวณเป้าหมายคือ ปี 2563 โดยวิเคราะห์จากระดับความรุนแรงของสถานการณ์อุบัติเหตุ และตั้งเป้าหมายให้ระหว่างปี 2566 – 2570 ต้องลดอัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนให้เหลือเท่ากับ 12 คนต่อประชากรแสนคน อีกทั้งต้องมีการกระจายเป้าหมายไปสู่ระดับจังหวัดในอัตราที่แตกต่างกัน

---

[6] อัตราการเสียชีวิตจากการบาดเจ็บทางถนน อุบัติเหตุทางถนน หมายถึง การตายจากอุบัติเหตุจราจรทางบก ไม่รวมทางน้ำและทางอากาศ ผู้เสียชีวิต หมายถึง ผู้ที่เสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน ทั้งการเสียชีวิตที่จุดเกิดเหตุ ระหว่างนำส่งโรงพยาบาล ที่ห้องฉุกเฉิน ระหว่างส่งต่อ (Refer) กรณี Admitted เสียชีวิตในตึกผู้ป่วยภายใน 24 ชม. จนถึง 30 วันหลังเกิดเหตุ รวมถึงขอกลับไปตายที่บ้าน โดยใช้ฐานข้อมูลจากสำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข

[7] ที่มา: https://tdri.or.th/road-safety/

ตัวชี้วัดที่ 3 การพัฒนานวัตกรรมด้านการขนส่งที่คำนึงถึงความต้องการของกลุ่มคนพิการที่อยู่ในสถานการณ์ที่เปราะบาง ผู้หญิง เด็ก ผู้มีความบกพร่องทางร่างกาย และผู้สูงอายุตามแนวทางอารยสถาปัตย์

โครงการตามข้อเสนอแนะที่ 1 กำหนดตัวชี้วัดเชิงคุณภาพ สะท้อนการให้บริการคนพิการและผู้สูงอายุ โครงการกำหนดบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนใช้บริการที่จัดเอาไว้ให้กับคนเฉพาะกลุ่ม และเพิ่มศูนย์รับร้องเรียน

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการจัดหารถและบริการเดินรถสำหรับ ผู้พิการ ผู้สูงอายุ และผู้ที่ไม่สามารถช่วยหรือตัวเองได้ (2564 - 2566) โดยกรุงเทพมหานคร

สำหรับข้อเสนอแนะที่ 5 มาตรการแก้ปัญหาอุบัติเหตุทางถนน และข้อเสนอแนะที่ 4 ภาครัฐมีมาตรการจูงใจผู้ประกอบการขนส่งสาธารณะ

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. การก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตคนพิการและผู้ด้อยโอกาส เช่น ทางลาด ห้องน้ำ ที่จอดรถ โดยกระทรวงมหาดไทย

สำหรับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านคมนาคมขนส่งสำหรับคนทุกคนในทุกรูปแบบการขนส่งทั้งทางถนน ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศ

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านคมนาคมขนส่งสำหรับคนทุกคน เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินการพัฒนาสู่ “ระบบขนส่งที่เสมอภาคและเท่าเทียม” (Inclusive Transport) และระบบขนส่งสำหรับทุกคน (Transport for All) ที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพการบริการในภาคขนส่งสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ และทำแผนที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5

2. จัดสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้โดยสารที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษ สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างเท่าเทียม ตามหลักการเพื่อคนทั้งมวล (Universal Design) ในโครงการพัฒนาท่าอากาศยานเชียงใหม่ ท่าอากาศยานดอนเมือง ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ท่าอากาศยานภูเก็ต

3. ดำเนินงานเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ คนพิการ และเด็ก บริเวณโครงการรถไฟชานเมืองสายสีแดง โดยมีความพร้อมตามมาตรฐาน Universal Design

4. ออกแบบสถานีรถไฟเป็นไปตามมาตรฐานสากล (Universal Design) โดยออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสาหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ ที่พักผู้โดยสาร บริเวณซื้อตั๋วโดยสาร ห้องน้ำ ทางลาด ราวจับบริเวณบันไดที่จอดรถ และอื่น ๆ

5. งานจัดทำแผนปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้โดยสาร สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้สะดวก โดยการจัดสถานที่สำหรับผู้สูงอายุนั่งรอการโดยสารที่สถานีรถไฟชั้น 1 ชั้น 2 และกำหนดให้นายสถานีเป็นผู้ควบคุม กำกับดูแล อำนวยความสะดวก ให้ความปลอดภัย โดยการรถไฟแห่งประเทศไทย กระทรวงคมนาคม

6. โครงการพัฒนาท่าเรือโดยสารและระบบอำนวยความปลอดภัยเพื่อรองรับการให้บริการแก่ผู้สูงอายุ และคนพิการ เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 29 แห่ง (ดำเนินการปี 2563 - 2565) โดยกรมเจ้าท่า กระทรวงคมนาคม

6) ด้านสาธารณสุข

ปี พ.ศ. 2563 - 2565 มีจำนวนโครงการรวม 37 โครงการ จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข และหน่วยงานร่วม ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน สำนักงานประกันสังคม สำนักงานหลักประกันสุขภาพ

ซึ่งจากการติดตามประเมินผลมีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการ ดังนี้ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานประกันสังคม (กระทรวงแรงงาน) สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพิษณุโลก สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสุโขทัย

อภิปรายผลตามตัวชี้วัดด้านสาธารณสุข

ตัวชี้วัดที่ 1 ประสิทธิภาพหลักประกันสุขภาพเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ภายในปี พ.ศ. 2565 (ครอบคลุมระบบบริการ 3 มิติ ได้แก่ ประชาชนที่มีความจำเป็นได้รับการบริการหรือรักษาพยาบาล (Need) สามารถเข้าถึงบริการ หรือได้รับการรักษา (Utilization=Availability and Access) เป็นการบริการที่ได้ผลหรือมีคุณภาพ (Effective intervention / Quality)

ข้อมูลของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข โดยกองเศรษฐกิจสุขภาพและหลักประกันสุขภาพ เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบการพัฒนานโยบายการเงินการคลังด้านสุขภาพและหลักประกันสุขภาพ รวมถึงเศรษฐกิจสุขภาพของประเทศ โดยมีวิสัยทัศน์ “เป็นองค์ชั้นนำระดับอาเซียนในการพัฒนานโยบายเศรษฐกิจสุขภาพและหลักประกันสุขภาพ เพื่อสุขภาวะของประชาชน ภายในระยะเวลา 10 ปี”

อย่างไรก็ตาม งานด้านสาธารณสุขถือเป็นความท้าทายและพิสูจน์ถึงศักยภาพของการขับเคลื่อนงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านสาธารณสุขทั้งหมด เพราะประเทศไทยได้รับการยอมรับจากองค์การอนามัยโลกถึงการรับมือจัดการกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ได้อย่างดีมากที่สุดในโลก ทำให้หน่วยงานมีปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เช่น การปรับรูปแบบการลงพื้นที่ เพื่อกำกับ ติดตาม หรือการจัดประชุมผ่านระบบวิดีทัศน์ทางไกล (Video Conference) เป็นต้นนอกจากนี้ การเก็บข้อมูลสำหรับวิเคราะห์ วิจัย ต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานที่มากขึ้น เนื่องจากมีการปรับรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์การแพร่ระบาดในปัจจุบันและนโยบายรัฐบาลที่กำหนด ซึ่งส่งผลให้การใช้จ่ายงบประมาณน้อยกว่าแผนที่ตั้งไว้ แต่อย่างไรก็ตามหน่วยงานสามารถดำเนินการได้บรรลุตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. กิจกรรมเวทีเสวนารายประเด็นและการแสวงหาข้อเสนอแนะจากเครือข่าย : ประเด็นสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 กับกลุ่มเปราะบาง (ภายใต้โครงการสมัชชาสิทธิมนุษยชนระดับชาติ) โดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

2. โครงการเครือข่ายการสร้างเสริมสุขภาวะสำหรับผู้มีปัญหาสถานะบุคคลจังหวัดระนอง โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

3. โครงการตามข้อเสนอแนะที่ 1 จัดเชิงรุกพิสูจน์ สัญชาติ ทำบัตรประชาชน สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ มีการทำ “บันทึกความร่วมมือการดำเนินงานพัฒนาการเข้าถึงสิทธิหลักประกันสุขภาพของคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน ระหว่าง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรุงเทพมหานคร สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ องค์การแพลนอินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย มูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ และกระทรวงยุติธรรม โดยสถาบันนิติวิทยาศาสตร์” โดยมีการทำเครือข่ายเก็บสิ่งส่งตรวจโดยโรงพยาบาล ให้สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ ในโครงการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรม

แก่ราษฎรไร้สถานะและประสบปัญหาสถานะทางทะเบียนราษฎร โครงการตามแผนงานยุทธศาสตร์พัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์มีการลงพื้นที่เก็บสิ่งส่งตรวจ DNA โดยใช้ทางทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง

ตัวชี้วัดที่ 2 อัตรา Healthy Aging[8] มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น

ไม่ปรากฏรายงานตามตัวชี้วัด แต่มีโครงการที่ดำเนินการตามข้อเสนอแนะที่ 2 แนวทางการดูแลกลุ่มเปราะบางอย่างเป็นระบบข้อเสนอแนะที่ 3 จัดสรรงบประมาณรองรับสังคมผู้สูงอายุ ข้อเสนอแนะที่ 4 ปลูกจิตสำนึกสิทธิและหน้าที่การดูแลสุขภาพ ข้อเสนอแนะที่ 6 จัดการสารสนเทศระบบบริการสุขภาพเพื่อเป็นศูนย์กลางการบริหารจัดการข้อมูลสุขภาพทุกระบบ

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรคเชิงรุก โดยกระทรวงแรงงาน
2. โครงการป้องกันการบาดเจ็บจากการพลัดตกหกล้มในผู้สูงอายุจากกระทรวงสาธารณสุข
3. โครงการสร้างเสริมระบบการดูแลสุขภาพเพื่อรองรับสังคมสูงวัยแบบบูรณาการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564
4. โครงการส่งเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพป้องกันควบคุมการบาดเจ็บ (พลัดตกหกล้ม) โดยกระทรวงสาธารณสุข

นอกจากนี้ยังมีการขับเคลื่อนงานด้านสาธารณสุขในภาพรวมซึ่งสอดคล้องตามข้อเสนอแนะในด้านสาธารณสุข ดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ 1 จัดเชิงรุกพิสูจน์สัญชาติ/ทำบัตรประชาชน ในข้อเสนอนี้หน่วยงานหลักไม่น่าจะเป็นกระทรวงสาธารณสุข แต่อย่างไรก็ตามในการปฏิบัติ กระทรวงสาธารณสุข ได้มีการดำเนินงานในการสร้างหลักประกันสุขภาพให้กับผู้ที่ไม่มีสัญชาติไทย ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ปัจจุบันครอบคลุมคนต่างด้าวประมาณ 4-5 แสนคน (มีการเปลี่ยนแปลงตามช่วงเวลาการคุ้มครองของบัตรซึ่งมีหลายประเภท เช่น 3 เดือน 6 เดือน 1 ปี 2 ปี) นอกนั้นอยู่ในระบบประกันสังคม หรือ ประกันสุขภาพภาคเอกชน

ข้อเสนอแนะที่ 5 ผลิตแพทย์และให้มีการกระจายตัวอย่างเหมาะสม นั้นในกระบวนการทำงานของกระทรวงสาธารณสุข ได้ดำเนินการร่วมกับกลุ่มสถาบันแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย (UHosNet) ในการผลิตแพทย์เพิ่มและจัดสรรแพทย์ใหม่ กระจายไปทั่วทุกภูมิภาค แต่อาจมีปัญหาอยู่บ้างในเรื่องความเพียงพอ และมีแพทย์ในระบบบางส่วนขอลาออก ขณะนี้อยู่ระหว่างการตรวจสอบข้อมูลที่ชัดเจนในเรื่องความขาดแคลนและกลไกในการจัดสรรแพทย์ (ข้อมูลเพิ่มเติมจากสำนักงานบริหารโครงการร่วมผลิตแพทย์เพิ่มฯ กระทรวงสาธารณสุข)

ข้อเสนอแนะที่ 6 จัดการสารสนเทศระบบบริการสุขภาพเพื่อเป็นศูนย์กลางการบริหารจัดการข้อมูลสุขภาพทุกระบบ เนื่องจากปัจจุบันมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลบุคคลและการกำกับดูแลข้อมูลบุคคลที่มีความเคร่งครัด แต่กระทรวงสาธารณสุขก็ได้พยายามที่จะจัดทำฐานข้อมูลกลาง เช่น ฐานข้อมูลหมอพร้อม หรือฐานข้อมูลการให้บริการของหน่วยบริการ ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินงานในเรื่องความครบถ้วน ถูกต้องในอนาคต

---

[8] Healthy Ageing หมายถึง “การเพิ่มโอกาสของผู้สูงอายุที่มีสุขภาพดี เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถที่มีส่วนร่วมในสังคม ช่วยเหลือตนเองได้ และมีคุณภาพชีวิตที่ดี” (Swedish institute of public health 2006: Healthy ageing – a challenge for Europe) ซึ่งประเมินด้วย 4 องค์ประกอบ (Indicators for healthy ageing – a debate, Int.J.Environ. Res. Public Health 2013.) ตามบริบทของสาธารณสุขไทย ดังนี้Limitations and disability หมายความถึง ความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันพื้นฐาน (Activities of daily living: ADL) A comprehensive assessment of resources หมายความถึง การมีสถานะสุขภาพผู้สูงอายุ ซึ่งจะได้จากการคัดกรอง/ประเมิน (ดำเนินการตามแบบคัดกรองและประเมินสุขภาพผู้สูงอายุรายละเอียดการคัดกรอง/ประเมินด้วยแนวทาง “คู่มือการคัดกรอง/ประเมินผู้สูงอายุ” กระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2557) ในประเด็นคัดกรองปัญหาสำคัญและโรคที่พบบ่อยในผู้สูงอายุ ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง ความเสี่ยงโรคหัวใจและหลอดเลือดสมอง สุขภาพช่องปาก สุขภาวะ ทางตาคัดกรองกลุ่ม Geriatric Syndromes ได้แก่ สมรรถภาพสมอง ภาวะซึมเศร้า ข้อเข่าเสื่อม ภาวะหกล้ม การกลั้นปัสสาวะ ภาวะโภชนาการ ปัญหาการนอนประเมินสมรรถนะผู้สูงอายุเพื่อการดูแล ได้แก่ การประเมินความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวัน (Activity of Daily Living: ADL) การประเมิน/คัดกรองผู้สูงอายุที่ต้องได้รับการดูแลระยะยาว Cognitive and functional capacities หมายความถึง สมรรถภาพสมองและการทำงานของร่างกาย Diseases and complaints หมายถึง โรคและความเจ็บป่วยที่เป็นปัญหาสำคัญ ในผู้สูงอายุ ที่เมื่อเกิดขึ้นแล้วเกิดผลกระทบในวงกว้าง และเป็นภาระ (Burden)

7) ด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ปี 2563 - 2565 มีจำนวนโครงการรวม 112 โครงการ จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ และหน่วยงานร่วม ได้แก่ สำนักนายกรัฐมนตรี กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ซึ่งจากการติดตามประเมินผลมีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการ ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพิษณุโลก สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสงขลา

อภิปรายผลตามตัวชี้วัดด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละความสำเร็จในการพัฒนาและจัดทำมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ

มีการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องตามข้อเสนอแนะที่ 1 มาตรการขจัดปัญหาอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. การแก้ไขปรับปรุงประกาศ กสทช. เรื่องมาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้ใช้ บริการโทรคมนาคมเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิในความเป็นส่วนตัวและเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางโทรคมนาคม

2. การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารกลไกขจัดสื่อร้ายและภัยออนไลน์ โดยสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

3. การผลักดันให้มี พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มีผลบังคับใช้วันที่ 1 มิถุนายน 2565 ถือเป็นความสำเร็จร้อยละ 100 ในการพัฒนาและจัดทำมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและการเข้าถึงข้อมูลสาธารณะ มีการตระหนักตื่นตัวในทุกภาคส่วนทั้งสถาบันการศึกษา ภาคธุรกิจ และประชาชนทั่วไป ถือเป็นผลสำเร็จในการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลไม่ให้ถูกจัดเก็บหรือนำไปใช้โดยไม่ได้แจ้งให้ทราบ และ/หรือได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลก่อน

ตัวชี้วัดที่ 2 มีการผลักดันมาตรการป้องกันคุ้มครองการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมออนไลน์

มีการขับเคลื่อนโครงการที่สอดคล้องกับข้อเสนอแนะที่ 1 มาตรการขจัดปัญหาอาชญากรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ ข้อเสนอแนะที่ 2 มาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลข้อเสนอแนะที่ 3 การเข้าถึงข้อมูลสาธารณะของประชาชนอย่างเท่าเทียมทั่วถึงและง่าย ข้อเสนอแนะที่ 4 ส่งเสริมความรู้เยาวชนในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ข้อเสนอแนะที่ 5 คุ้มครองป้องกัน เด็ก เยาวชน ครอบครัว เข้าถึงสื่อที่ไม่เหมาะสม ข้อเสนอแนะที่ 6 ส่งเสริมให้พัฒนาเทคโนโลยีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของคนพิการตามประเภทความพิการ

การทำงานด้านสร้างการรับรู้ และรับมือข่าวปลอม มีกลไกการทำงานจากกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และศูนย์ต่อต้านข่าวปลอม ขับเคลื่อนภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายภาคประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่น นักศึกษา วัยทำงาน ผู้สูงอายุ ตลอดจนหน่วยงานต่างจังหวัดต่อยอดในการขยายผลสร้างการรับรู้ วิธีสังเกตข่าวปลอม ช่องทางการแจ้งเบาะแส และขับเคลื่อนการตรวจสอบเฝ้าระวังการเผยแพร่ข้อมูลเนื้อหาและข่าวสารที่เผยแพร่อยู่ในอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะข้อมูลที่บิดเบือนและปัญหาข่าวปลอม

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการประชาสัมพันธ์รณรงค์ใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์และรู้เท่าทันสื่อ โดยกรมประชาสัมพันธ์ สำนักนายกรัฐมนตรี

2. โครงการอบรมพัฒนาเครือข่ายประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี โดยสำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

3. การติดตามและกำกับดูแลการดำเนินการประกาศ กสทช. เรื่อง การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการให้เข้าถึงหรือรับรู้และใช้ประโยชน์จากรายการของกิจการโทรทัศน์ (พ.ศ. 2564-2565) ผู้ประกอบการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล โดยสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ เพื่อติดตามรายงานผลการบริการโทรทัศน์ที่จัดให้มีบริการล่ามภาษามือ คำบรรยายแทนเสียง หรือเสียงบรรยายภาพจากผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ตามประกาศ กสทช. เรื่อง การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิของคนพิการฯ ประจำปี 2565 โดยจะได้เสนอต่อที่ประชุมคณะ อนุกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและโทรทัศน์ก่อนนำเสนอต่อที่ประชุม กสทช. พิจารณาตามลำดับต่อไป

8) ด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง

ปี พ.ศ. 2563 - 2565 มีจำนวนโครงการรวม 236 โครงการ จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักอัยการสูงสุด กระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง และหน่วยงานร่วม ได้แก่ กระทรวงกลาโหม กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงแรงงาน สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

จากการติดตามประเมินผลมีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการ ดังนี้ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพิษณุโลก สำนักกิจการพลเรือน สำนักนโยบายและแผน (สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม) สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

อภิปรายผลตามตัวชี้วัดด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง

ตัวชี้วัดที่ 1 ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนและความรู้พื้นฐานในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเพิ่มขึ้น

ไม่ปรากฏรายงานผลการวัดความรู้ความเข้าใจตามตัวชี้วัด แต่มีโครงการที่ดำเนินการเกี่ยวข้อง ตามข้อเสนอแนะที่ 2 สร้างความตระหนักเรื่องสิทธิมนุษยชนแก่เจ้าหน้าที่รัฐและสาธารณชน ข้อเสนอแนะที่ 3 มาตรการจัดการข้อมูลข่าวเท็จ ข้อเสนอแนะที่ 4 สร้างวัฒนธรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการประชุมมอบแนวทางการบริหารจัดการองค์การที่ดี

2. การอบรมแนวทางการปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชน กับการบริหารจัดการภาครัฐด้านแรงงาน กระทรวงแรงงาน

3. การสอนในรายวิชากฎหมายสิทธิมนุษยชนในระดับชั้นปริญญาตรี อาจารย์ผู้สอนรายวิชากฎหมายสิทธิมนุษยชนเป็นวิทยากรอบรมความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนแก่นักเรียนในระดับชั้นมัธยม โดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

4. กิจกรรมพิทักษ์สิทธิเด็กและสตรีเพื่อความมั่นคง / โครงการเตรียมความพร้อมเพื่อการเปลี่ยนผ่านกระบวนการยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกองส่งเสริมและสนับสนุนงานพัฒนาเพื่อความมั่นคง ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

5. โครงการพลเมืองศึกษา (civic education) กิจกรรม ประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรพลเมืองคุณภาพ โดยสำนักพัฒนาเครือข่ายการเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

6. โครงการ “สิทธิมนุษยชน คืออะไร ใครรู้บ้าง” จัดอบรมให้กับประชาชน นักเรียน นักศึกษา และสถานศึกษา โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตำรวจภูธรภาค 1 (ภ.1)

ตัวชี้วัดที่ 2 การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างต่อเนื่องตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยมีความสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และแผนการปฏิรูปประเทศ โดยให้ราชการบริหารส่วนกลางและราชการบริหารส่วนภูมิภาคทำภารกิจที่เป็นระดับมหภาคมากขึ้น โดยเป็นหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนคอยช่วยเหลือทางด้านเทคนิควิชาการ กำหนดมาตรฐานจัดทำคู่มือ รวมทั้งให้องค์ความรู้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

มีการดำเนินงานตามกับข้อเสนอแนะที่ 1 บูรณาการการทำงานระหว่างภาครัฐ/ภาคประชาชน

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. พัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงาน จังหวัดนราธิวาส ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563
2. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัดยะลา ประจำปี 2563
3. กิจกรรมขับเคลื่อนตำบลยุติธรรมนำสันติสุข
4. โครงการเตรียมความพร้อมเพื่อการเปลี่ยนผ่านกระบวนการยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการดำเนินงานตามกับข้อเสนอแนะที่ 4 สร้างวัฒนธรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ เช่น

1. กิจกรรมงบสนับสนุนการพัฒนาตำบลเป้าหมายภายใต้แผนตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน
2. โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน ชุมชนและตำบล จชต. ดำเนินงานตรงกับแผนสิทธิมนุษยชนรายด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง
3. โครงการพัฒนาช่องทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ กิจกรรมหลัก การสื่อสารกับเครือข่ายเอกชน ประชาชน และพรรคการเมืองอย่างสร้างสรรค์ กิจกรรมย่อย การประชาสัมพันธ์ตามสถานการณ์ โดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง
4. ศูนย์ประสานงานและแก้ไขปัญหาข่าวปลอม (Anti- Fake new) โดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

9) ด้านที่อยู่อาศัย

ปี พ.ศ.2563 – 2565 มีจำนวนโครงการรวม 53 โครงการ จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) และหน่วยงานร่วม ได้แก่ กระทรวงคมนาคม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการคลัง การเคหะแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย จากการติดตามประเมินผลมีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการ ดังนี้ กระทรวงการคลัง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสุโขทัย สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสงขลา

อภิปรายผลตามตัวชี้วัดด้านที่อยู่อาศัย

ตัวชี้วัดที่ 1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีมาตรการกลไกในการลดความเหลื่อมล้ำทางภาษีภายในปี พ.ศ. 2565

มีการดำเนินการตามข้อเสนอแนะที่ 2 ปรับปรุงราคาที่ดินประเมินให้เป็นการสะท้อนราคาที่แท้จริง และข้อเสนอแนะที่ 3 มาตรการบรรเทาผลกระทบภาษีที่ดิน

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. การบรรเทาภาระภาษี ในปี พ.ศ. 2563 ตามพระราชกฤษฎีกาลดภาษีสำหรับที่ดินและสิ่งปลูกสร้างบางประเภท ในอัตราร้อยละ 90% จากจำนวนภาษีที่ต้องชำระทั้งหมด กระทรวงมหาดไทย รัฐวิสาหกิจที่ถือครองครองที่ดินและสิ่งปลูกสร้างได้รับการยกเว้นภาษีทำให้ค่าใช้จ่ายในการจ่ายค่าภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างลดลงอย่างแท้จริง
2. แผนงานสำรวจข้อมูลและปรับปรุงราคาประเมินที่ดินในกรุงเทพมหานคร โดยกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง
3. แผนงานสำรวจข้อมูลและปรับปรุงราคาประเมินที่ดินในภูมิภาค โดยกรมธนารักษ์ กระทรวงการคลัง

ทั้งนี้ มีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอแนะที่ 4 ควบคุมดอกเบี้ยกู้ยืมเพื่อที่อยู่อาศัยที่เป็นธรรม โดยเป็นภารกิจหลักของธนาคารแห่งประเทศไทยที่มีหน้าที่หลักกำกับดูแลสถาบันการเงินในประเทศ รวมถึงเรื่องของการกำหนดทิศทางอัตราดอกเบี้ยของประเทศไทยด้วย

ตัวชี้วัดที่ 2 มาตรการหรือนโยบายหรือโครงการในการพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย และกลุ่มเปราะบาง

มีโครงการที่ดำเนินการที่เกี่ยวข้องตาม ข้อเสนอแนะที่ 6 ขับเคลื่อนแผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัย (พ.ศ. 2560 – 2579)

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบทมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยบ้านมั่นคง การพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเปรมประชากร บ้านพอเพียงชนบท โครงการบ้านมั่นคง
2. การดำเนินการภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัยระยะ 20 ปี (2560-2579) มีหน่วยงานรับผิดชอบหลักคือ การเคหะแห่งชาติ ได้รายงานผลจำนวน 2 โครงการ คือ

2.1) การพัฒนาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย เป้าหมาย จำนวนหน่วยที่คณะรัฐมนตรี อนุมัติ ผลการดำเนินงาน ณ กุมภาพันธ์ 2565 คณะรัฐมนตรีอนุมัติ รวม 28,102 หน่วย (ก่อสร้างแล้วเสร็จ 7,502 หน่วย อยู่ระหว่างก่อสร้าง 11,682 หน่วย อยู่ในแผนการก่อสร้าง 8,918 หน่วย)

2.2) โครงการสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย สามารถปล่อยสินเชื่อ ณ มีนาคม 2565 ให้กับครัวเรือนผู้มีรายได้น้อย รวมจำนวน 1,392 ครัวเรือน รวมวงเงินสินเชื่อ 900.98 ล้านบาท

ทั้งนี้ การเคหะแห่งชาติได้มีการจัดตั้ง “ศูนย์ข้อมูลที่อยู่อาศัยแห่งชาติ” โดยที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายที่อยู่อาศัยแห่งชาติ ครั้งที่ 1/2561 เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2561 ได้มีมติมอบหมายให้การเคหะแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลักในการรวบรวมและจัดทำข้อมูลที่อยู่อาศัยหรือ Big Data โดยบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ และกระทรวงการคลัง ให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของการจัดสวัสดิการสังคม และการช่วยเหลือของภาครัฐ รวมทั้งพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนได้อย่างยั่งยืน และสอดคล้องกับแผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579)

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการผู้มีรายได้น้อยในเมืองและชนบทมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัย โดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดกิจกรรมบ้านพอเพียง งบประมาณ 555,750,000 บาท ทำการสนับสนุนการซ่อมแซม ปรับปรุง ที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย มีปัญหาความเดือดร้อนด้านที่อยู่อาศัย สภาพที่อยู่อาศัยไม่มั่นคงแข็งแรงรวมจำนวน 25,108 ครัวเรือน ใน 2187 ตำบลทั่วประเทศ

ตัวชี้วัดที่ 3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีมาตรการ นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนในการแก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดิน

มีโครงการที่ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับข้อเสนอแนะที่ 1 สิทธิในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยของกลุ่มชาติพันธุ์ และข้อเสนอแนะที่ 5 จัดกลไกการแก้ไขปัญหาสิทธิในที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัยกลุ่มชาติพันธุ์อย่างต่อเนื่อง แต่ไม่ปรากฏรายงานผลการดำเนินการ

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อการขับเคลื่อนนโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ โดยสำนักงานคณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี)

2.โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร โดยกรมปศุสัตว์ กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ข้อสังเกต

ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้แทนจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่าการ แก้ไขปัญหาการบุกรุกที่ดิน เป็นประเด็นที่ต้องขับเคลื่อนร่วมกันหลายหน่วยงาน เพราะเป็นปัญหาของที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ และการจัดสรรที่ดิน ซึ่งลำพังหน่วยงานใดแห่งเดียวไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาได้ อาทิ การบุกรุกป่าทำไร่เลื่อนลอยหรือเผาป่า เพื่อเก็บหญ้าอ่อน เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเสมอ แม้หน่วยงานหลายหน่วยมีมาตรการดำเนินการมีกฎหมายลงโทษ แต่ก็แก้ปัญหาไม่ได้จริง เพราะไม่มีแนวทางที่ยั่งยืนรองรับ

ตัวชี้วัดที่ 4 ร้อยละของผู้ที่เป็นเจ้าของหรือมีสิทธิครอบครองเหนือที่ดินทางการเกษตร (แยกออกจากประชากรภาคการเกษตรทั้งหมด)

ไม่ปรากฏข้อมูลรายงานตามตัวชี้วัด แต่มีการจัดทำกลไกแก้ไขสิทธิที่ดินทำกินกลุ่มชาติพันธุ์อย่างต่อเนื่อง

ตัวอย่างโครงการดำเนินงาน

1. โครงการขับเคลื่อนนโยบายการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเหนือพื้นดิน เกี่ยวข้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1410 ถึงมาตรา 1414 ดังนี้

มาตรา 1410 เจ้าของที่ดินอาจก่อให้เกิดสิทธิเหนือพื้นดินเป็นคุณแก่บุคคลอื่น โดยให้บุคคลนั้นมีสิทธิเป็นเจ้าของโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งเพาะปลูก บนดินหรือใต้ดินนั้น

มาตรา 1411 ถ้ามิได้กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นในนิติกรรมอันก่อให้เกิดสิทธิเหนือพื้นดินไซร้ ท่านว่าสิทธินั้นอาจโอนได้และรับมรดกกันได้

มาตรา 1412 สิทธิเหนือพื้นดินนั้นจะก่อให้เกิดโดยมีกำหนดเวลาหรือตลอดชีวิตเจ้าของที่ดิน หรือตลอดชีวิตผู้ทรงสิทธิเหนือพื้นดินนั้นก็ได้ ถ้าก่อให้เกิดสิทธิพื้นดินโดยมีกำหนดเวลาไซร้ ท่านให้นำบทบัญญัติมาตรา 1403 วรรค 3 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 1413 ถ้าสิทธิเหนือพื้นดินนั้นไม่มีกำหนดเวลาไซร้ ท่านว่าคู่กรณีฝ่ายใดจะบอกเลิกเสียในเวลาใดก็ได้ แต่ต้องบอกล่วงหน้าแก่อีกฝ่ายหนึ่งตามสมควร ถ้ามีค่าเช่าซึ่งจำต้องให้แก่กันไซร้ ท่านว่าต้องบอกล่วงหน้าปีหนึ่ง หรือให้ค่าเช่าปีหนึ่ง

มาตรา 1414 ถ้าผู้ทรงสิทธิเหนือพื้นดินละเลยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขอันเป็นสาระสำคัญซึ่งระบุไว้ในนิติกรรมก่อตั้งสิทธินั้นก็ดี หรือถ้ามีค่าเช่าซึ่งจะต้องให้แก่กัน แต่ผู้ทรงสิทธิเหนือพื้นดินละเลยไม่ชำระถึงสองปีติด ๆ กันก็ดี ท่านว่าคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งจะบอกเลิกสิทธิเหนือพื้นดินก็ได้

10) ด้านสิทธิชุมชน วัฒนธรรมและ ศาสนา

ปี พ.ศ. 2563 - 2565 มีจำนวนโครงการรวม 41 โครงการ จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงวัฒนธรรม และหน่วยงานร่วม ได้แก่ กระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมประชาสัมพันธ์ สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

จากการติดตามประเมินผลมีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการ ดังนี้ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสงขลา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพิษณุโลก

อภิปรายผลตามตัวชี้วัด ด้านสิทธิชุมชน วัฒนธรรมและ ศาสนา ดังนี้

ตัวชี้วัดที่ 1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีมาตรการกลไกในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการของภาครัฐ

มีโครงการที่ดำเนินการในลักษณะของการสร้างการมีส่วนร่วมตามข้อเสนอแนะที่ 1 บริหารจัดการพื้นที่เขตบริหารเพื่อการอนุรักษ์ ข้อเสนอแนะที่ 2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน และข้อเสนอแนะที่ 3 มาตรการส่งเสริมสวัสดิการด้านศาสนาอย่างเท่าเทียม

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการอาสาสมัครท้องถิ่นในการดูแลรักษามรดกทางศิลปวัฒนธรรม (อส.มศ.) กระทรวงวัฒนธรรม
2. การอบรมยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่นประจำแหล่งโบราณคดีบ้านดอนธงชัย กระทรวงวัฒนธรรม

3. การประชุมกลุ่มย่อยการวางและจัดทำผังเมืองรวมชุมชน ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ประชาชน และผู้มีส่วนได้เสียในภาคส่วนต่าง ๆ ของผังเมืองรวมชุมชนวชิรบารมี ผังเมืองรวมชุมชนดงเจริญ และผังเมืองรวมชุมชนบึงนาราง โดยสำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดพิจิตร กระทรวงมหาดไทย

4. การประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2565 ว่า ครม.เห็นชอบแนวทางการแก้ไขปัญหาของขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรม (ขปส.) หรือ P-Move ตามที่คณะกรรมการแก้ไขปัญหาของขบวนการประชาชนเพื่อสังคมที่เป็นธรรมเสนอ โดยมีประเด็นข้อเรียกร้องของ ขปส. โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับด้านสิทธิชุมชน วัฒนธรรมและศาสนา คือ มอบหมายให้กระทรวงวัฒนธรรมและศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) รับไปเร่งรัดดำเนินการผลักดันร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ฉบับที่ร่าง โดยศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร และร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองสิทธิและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์และชนเผ่าพื้นเมือง พ.ศ. .... (ฉบับประชาชนที่เข้าชื่อเสนอกฎหมาย 16,559 รายชื่อ (ฉบับของ ขปส.)) รวมทั้งร่างฉบับที่เกี่ยวข้องด้วย

5. โครงการดูแลทรัพย์สินทางศิลปวัฒนธรรมของชาติวัฒนธรรมของชาติพระสังฆาธิการ โดยกระทรวงวัฒนธรรม

ตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อและแนวปฏิบัติแต่ละศาสนา

ไม่ปรากฏข้อมูลรายงานผลตามตัวชี้วัด แต่มีโครงการที่ดำเนินการ

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. กิจกรรมศาสนิกสัมพันธ์
2. กิจกรรมการเผยแพร่ กิจกรรมด้านศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม
3. กิจกรรมค่ายเยาวชนสมานฉันท์ (กิจกรรมเยาวชนศาสนิกสัมพันธ์) โดยกระทรวงวัฒนธรรม
4. กิจกรรมศาสนิกสัมพันธ์ โดยกระทรวงวัฒนธรรม

5.1.2 ผลการดำเนินโครงการตามตัวชี้วัดตามแผนสิทธิมนุษยชนรายกลุ่ม 12 กลุ่ม

1) กลุ่มเด็กและเยาวชน

ปี พ.ศ. 2563 - 2565 มีจำนวนโครงการรวม 78 โครงการ จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานร่วม ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสุโขทัย สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสงขลา

จากการติดตามประเมินผลมีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการ ดังนี้ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (กระทรวงแรงงาน) สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสุโขทัย สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสงขลา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพิษณุโลก

อภิปรายผลตามตัวชี้วัดกลุ่มเด็กและเยาวชน

ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละของเด็กและเยาวชนทุกกลุ่มทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาและคุ้มครองสิทธิอย่างมีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

ไม่ปรากฏรายงานผลข้อมูลตามตัวชี้วัด แต่มีโครงการที่ดำเนินการที่เกี่ยวข้องตามข้อเสนอแนะที่ 1 บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิเด็กจริงจัง ข้อเสนอแนะที่ 2 กระจายทรัพยากรที่จำเป็นในเขตพื้นที่ชนบทห่างไกล ข้อเสนอแนะที่ 5 กำหนดแนวปฏิบัติในสถานศึกษาป้องกันการละเมิดสิทธิ ข้อเสนอแนะที่ 8 ส่งเสริมพัฒนาทักษะการเข้าถึงเทคโนโลยีทัศนคติแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการเด็กปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ
2. การจัดสรรเงินอุดหนุนนักเรียนยากจนพิเศษแบบมีเงื่อนไข (นักเรียนทุนเสมอภาค) สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
3. โครงการขยายผลโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิจกรรม ขยายผลโครงการเกษตรอาหารกลางวันตามโครงการพระราชดำริ โดยกระทรวงมหาดไทย
4. โครงการพัฒนาการศึกษาที่มีคุณภาพ ส่งเสริมสุขภาพและเสริมสร้างทักษะอาชีพ โดยกระทรวงยุติธรรม

ตัวชี้วัดที่ 2 จำนวนมาตรการหรือกลไกด้านการพัฒนาศักยภาพและคุ้มครองพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน สร้างหลักประกันถ้วนหน้าในการเข้าถึงบริการสุขภาพทางเพศและอนามัยเจริญพันธุ์ รวมถึงการวางแผนครอบครัวและข้อมูลข่าวสาร และการบูรณาการอนามัยเจริญพันธุ์ไว้ในยุทธศาสตร์และแผนงานระดับชาติ

ไม่ปรากฏรายงานผลการจัดเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัด แต่มีโครงการที่ดำเนินการที่เกี่ยวข้องตามข้อเสนอแนะที่ 6 ปราบปรามปัญหาการใช้แรงงานเด็ก ข้อเสนอแนะที่ 7 ห้ามเปิดเผยประวัติเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. กำหนดแนวทางปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานต่อการให้สวัสดิการกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นบุตรหลานของแรงงานต่างด้าว ตามแนวทางการปฏิบัติงานการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนกลุ่มประเทศอาเซียนโดยพิจารณามาตรการในการจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสมกับพื้นที่ที่สร้างความสมดุลระหว่างการเกื้อกูลตามหลักมนุษยธรรม และความจำกัดของทรัพยากรในพื้นที่ โดยพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการและทรัพยากรของพื้นที่และมีความยั่งยืนทางการคลัง อาทิ การจัดสรรสวัสดิการโดยใช้ภาษีจากส่วนกลาง ภาษีท้องถิ่น หรือการจัดตั้งกองทุนแรงงานต่างด้าว ทั้งค่าแรง จำนวนชั่วโมงพักผ่อน สวัสดิการอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด โดย กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม
2. โครงการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน กิจกรรม: ขับเคลื่อนหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับสถานศึกษา และโครงการส่งเสริมสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

ตัวชี้วัดที่ 3 สัดส่วนผู้ได้รับเงินสวัสดิการของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด

ไม่ปรากฏรายงานผลตามตัวชี้วัด แต่จากการติดตามข้อมูลพบว่ามีผู้ลงทะเบียนตามโครงการบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ปี 2565 จำนวนประมาณ 20 ล้านคน

ปี พ.ศ. 2564 คนพิการที่ได้รับการออกบัตรประจำตัวคนพิการ จำนวน 2,095,205 คน (ร้อยละ 3.17 ของประชากรทั้งประเทศ) ยอดรวมผู้รับเงินสงเคราะห์กรมกิจการผู้สูงอายุ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 จำนวน 9,016 คน (ร้อยละ 0.07 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งประเทศ)

สำหรับประเด็นบัตรสวัสดิการแห่งรัฐมีผู้ลงทะเบียนมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากราว 14 ล้านคนในปี 2560 ได้เพิ่มขึ้นเป็น 22 ล้านคนในการลงทะเบียนรอบล่าสุด ปี2566 แต่หลังจากขั้นตอนการตรวจสอบคุณสมบัติแล้ว ผู้ได้รับบัตรยังค่อนข้างคงที่ในระดับ 13-14 ล้านคนมาโดยตลอด มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2566 ได้รายงานว่ามีผู้ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐจำนวน 14,596,820 ราย

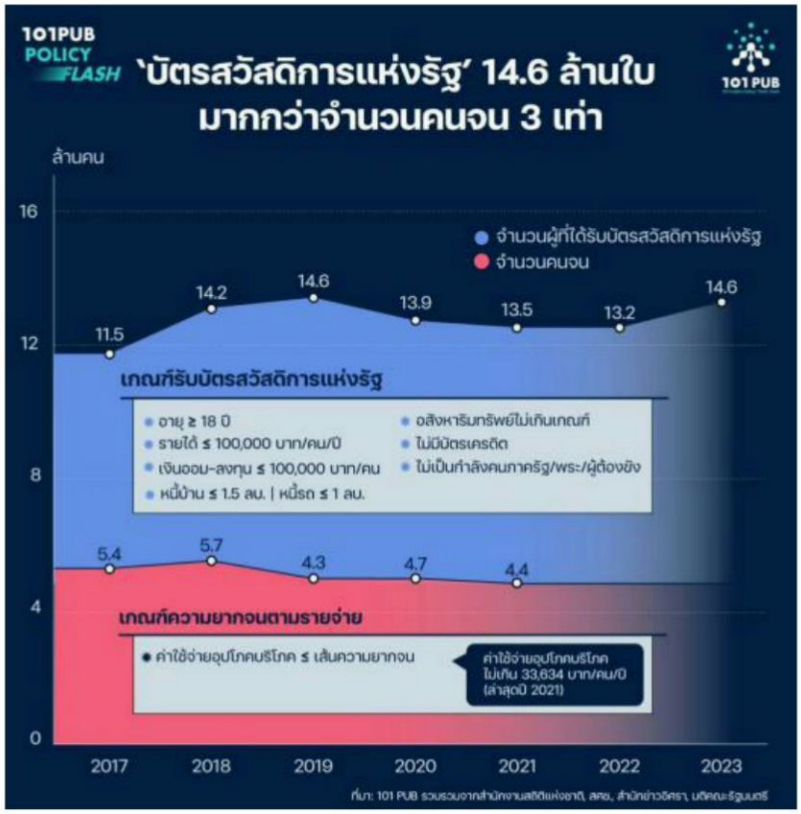

ข้อสังเกต

ยอดผู้ได้รับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐที่คิดเป็น 3 เท่าของจำนวนผู้ยากจน ส่วนหนึ่งเป็นผลจากเกณฑ์การรับบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ที่ไม่ได้ต้องการช่วยเฉพาะกลุ่มคนยากจน แต่ต้องการช่วยกลุ่มคน 'เกือบจน' ด้วย เพราะตั้งเพดานรายได้ไว้ที่ 100,000 บาท/คน/ปี ซึ่งคิดเป็น 3 เท่าของเกณฑ์ความยากจน หากคิดจากฐานรายได้ดังกล่าวถือว่าตั้งเป้าช่วยเหลือผู้มีอายุ 18 ปีขึ้นไปถึง 30% ของสังคม[9]

[9] ที่มา: https://www.the101.world/mistarget-welfare-card/

2) กลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ปีพ.ศ. 2563 - 2565 มีจำนวนโครงการรวม 24 โครงการ จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานร่วม ได้แก่ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ

ซึ่งจากการติดตามประเมินผลมีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการ ดังนี้ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อภิปรายผลตามตัวชี้วัด กลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

ตัวชี้วัดที่ 1 จำนวนมาตรการ กลไก ในการให้ความคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มีโครงการที่ดำเนินการที่เกี่ยว ตามข้อเสนอแนะที่ 1 ผลักดันร่างกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสากล

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. การศึกษามาตรการคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน โดยกระทรวงยุติธรรม
2. การศึกษากฎหมายหรือมาตรการเพื่อป้องกันการดำเนินคดีเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อระงับการมีส่วนร่วมของประชาชน (Anti–SLAPP Law) โดยประชาชน
3. จัดทำและเสนอความเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. ....
4. โครงการผลักดันร่างกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสากล ข้อบังคับประธานศาลฎีกาว่าด้วยการสืบพยานคดีอาญาในลักษณะการประชุมทางจอภาพ พ.ศ. 2556
5. โครงการอัยการคลินิกอาสาเคลื่อนที่คุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ณ ศูนย์ธารชีวิตเพื่อสตรี (มูลนิธิคณะศรีชุมพาบาล) จังหวัดชลบุรี ผู้เข้าร่วมโครงการเป็นประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน และผู้แทนหน่วยงานภาครัฐและเอกชน จำนวน 112 คน โดยสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุด
6. โครงการอัยการคลินิกอาสาเคลื่อนที่คุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ณ จังหวัดขอนแก่น ผู้เข้าร่วมโครงการเป็นประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน และผู้แทนหน่วยงานภาครัฐและเอกชน จำนวน 145 คน โดยสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุด
7. โครงการอัยการคลินิกอาสาเคลื่อนที่คุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ณ จังหวัดอุดรธานี ผู้เข้าร่วมโครงการเป็นประชาชนทั่วไป ผู้นำชุมชน และผู้แทนหน่วยงานภาครัฐและเอกชน จำนวน 155 คน โดยสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศสำนักงานอัยการสูงสุด

ทั้งนี้ โครงการจากสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิประชาชนระหว่างประเทศ มุ่งเน้นการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคนไทยในต่างประเทศหรือคนไทยที่มีนิติสัมพันธ์กับต่างประเทศ และคนต่างประเทศที่อยู่ในประเทศไทยหรือที่มีนิติสัมพันธ์ตามกฎหมายไทย และจัดบริการให้คำปรึกษาทางกฎหมายเป็นการเฉพาะราย รวมทั้งบูรณาการการดำเนินงานด้านการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายกับหน่วยงานภายในสำนักงานอัยการสูงสุด และหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน

8. โครงการศึกษาวิจัยปรับปรุง กฎหมาย กฎ ระเบียบอย่างต่อเนื่อง - เชื่อมโยงจากแผนปฏิบัติ ราชการกรมฯ ยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้าง ภาพลักษณ์และยกระดับ ธรรมาภิบาล กรมบังคับคดี
9. โครงการเสริมสร้าง ประสิทธิภาพด้านการ บังคับคดี การไกล่เกลี่ย ข้อพิพาทและการลด ความเหลื่อมล้ำในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ กรมบังคับคดี

10. โครงการประชุมคณะกรรมการกำหนดราคาทรัพย์เพื่อปรับปรุงราคาที่ดินที่ประเมินโดย หน่วยงานของรัฐ ให้เป็นปัจจุบันและสะท้อนราคาที่แท้จริงในตลาด – เชื่อมโยงจากแผนปฏิบัติราชการกรมยุทธบังคับคดี ยุทธศาสตร์ ที่ 1 เสริมสร้างภาพลักษณ์ และยกระดับธรรมาภิบาล

11. โครงการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นการบังคับคดี กรมบังคับคดี

12. โครงการมหกรรม ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นการบังคับคดี - เชื่อมโยงจากแผนปฏิบัติราชการกรมฯ ยุทธศาสตร์ ที่ 1 เสริมสร้างภาพลักษณ์ และยกระดับธรรมาภิบาล

ตัวชี้วัดที่ 2 จำนวนกิจกรรมในการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่และประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มีโครงการผลักดันร่างกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสากล และมีโครงการที่ดำเนินการที่เกี่ยวข้องตามข้อเสนอแนะที่ 2 ศึกษาต้นแบบที่ดีในการใช้เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นการชุมนุมสาธารณะ

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการยกย่องเชิดชูเกียรติแก่นักปกป้องสิทธิมนุษยชน

2. ประสานงานแจ้งข้อห่วงกังวลของสหประชาชาติ และภาคส่วนต่าง ๆ เกี่ยวกับสวัสดิภาพและความปลอดภัยของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

3. การผลักดันร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคล สูญหาย พ.ศ. .... กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม

4. โครงการประชาสัมพันธ์ภารกิจกรมบังคับคดี เชื่อมโยงจาก แผนปฏิบัติราชการกรมบังคับคดี ยุทธศาสตร์ที่ 2 ขับเคลื่อน ประชารัฐสู่ความเป็นเลิศ โดยกรมบังคับคดี

5. โครงการสร้างการ รับรู้กฎหมายด้านการบังคับคดี โดยนักประชาสัมพันธ์เชิงรุก เชื่อมโยงจาก แผนปฏิบัติราชการกรมบังคับคดี ยุทธศาสตร์ ที่ 2 ขับเคลื่อนประชารัฐสู่ ความเป็นเลิศ โดยกรมบังคับคดี

6. โครงการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ภารกิจ และความรู้ด้านการบังคับคดี ให้ แก่สาธารณชนเพื่อป้องกันการถูกละเมิดสิทธิและกระทำผิดกฎหมายบังคับคดี แผนปฏิบัติราชการกรมบังคับคดี ยุทธศาสตร์ ที่ 2 ขับเคลื่อนประชารัฐ สู่ความเป็นเลิศ โดยกรมบังคับคดี

7. การประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการบังคับคดี รับทราบถึงสิทธิตามกฎหมายเชื่อมโยงจากแผนปฏิบัติราชการกรมบังคับคดี ยุทธศาสตร์ ที่ 1 เสริมสร้างภาพลักษณ์ และยกระดับธรรมาภิบาล โดยกรมบังคับคดี

8. โครงการศึกษาและพัฒนากฎหมายเพื่อสร้างมาตรการและกลไกในการบังคับใช้กฎหมายการป้องกันการถูกดำเนินคดีและหลักคิดการจัดทำร่างกฎหมายป้องกันการถูกฟ้องคดีอาญา (การฟ้องเพื่อปิดปาก Anti-SLAPP law) เพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติและแนวทางการคุ้มครองสิทธิพยานตามแผนปฏิรูปประเทศ โดยสำนักคดีสำนักกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

9. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการให้กับเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจ และทักษะสำหรับการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน และการคุ้มครอง/มีปฏิสัมพันธ์กับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและองค์กรภาคประชาสังคมด้านสิทธิมนุษยชน และจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์/การเรียนการสอน โดยกรมองค์การระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

3) กลุ่มผู้ต้องราชทัณฑ์

ปีพ.ศ. 2563 - 2565 มีจำนวนโครงการรวม 40 โครงการ จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานร่วม ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน

ซึ่งจากการติดตามประเมินผลมีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการ ดังนี้ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ กรมการจัดหางาน (กระทรวงแรงงาน) กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสุโขทัย สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพิษณุโลก

อภิปรายตามตัวชี้วัดกลุ่มผู้ต้องราชทัณฑ์

ตัวชี้วัดที่ 1 จำนวนข้อพิพาทและคดีความที่เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาททางอาญา

ไม่ปรากฏรายงานจำนวนข้อพิพาทและคดีความตามตัวชี้วัด

แต่มีกิจกรรมที่ดำเนินการสอดคล้องกับข้อเสนอแนะที่ 1 ส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือก ข้อเสนอแนะที่ 4 นำหลักมาตรฐานสากลใช้ปฏิบัติต่อผู้ต้องราชทัณฑ์ และข้อเสนอแนะที่ 5 เตรียมความพร้อมของผู้ต้องราชทัณฑ์ในการเข้าสู่สังคม

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. การสนับสนุนการประนีประนอมและระงับข้อพิพาทในชุมชนประชาชนทั่วไป คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ผู้นำชุมชนหรือผู้นำท้องถิ่น จำนวน 9,000 หมู่บ้าน/ชุมชน และ 18,000 คน

2. การดำเนินการผ่า**นศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชุมชน**ในโครงการเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชนเพื่อการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และเปิดศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาท โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพนำทีมผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมการระงับข้อพิพาท เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2562 พระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 (และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559) พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. 2558

3. การสนับสนุนที่ปรึกษาทางกฎหมายโดยกองพิทักษ์สิทธิและเสรีภาพ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

4. โครงการให้ความรู้และให้คำปรึกษาด้านกฎหมายแก่ผู้ต้องขังเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 จึงทำให้ไม่สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมในเรือนจำได้ จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนการดำเนินงาน โดยดำเนินการจ้างจัดทำวีดีทัศน์เรื่อง การให้ความรู้และให้คำปรึกษาด้านกฎหมายแก่ผู้ต้องขัง เพื่อลดความเหลื่อมล้ำและการใช้ชีวิตในสังคมยุค New Normal จำนวน 2 เรื่อง

5. การจัดทำระบบการคุมขังในสถานที่คุมขังเพื่อการปฏิบัติตามระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง และการแยกคุมขัง โดยกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม

6. การจัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการควบคุมผู้ต้องขัง Standard Operating Procedures for Custodial Measures (SOPs) เรื่อง การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดี

7. การจัดทำข้อเสนอเพื่อทบทวนประเภทผู้ต้องขัง การจัดประเภทเรือนจำและกลุ่มเรือนจำ เพื่อแก้ไขปัญหาความแออัดของผู้ต้องขังภายในเรือนจำ

8. การดำเนินการเกี่ยวกับการคุมขังและปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่มีพฤติการณ์เกี่ยวข้องกับโทรศัพท์มือถือ ยาเสพติด ดื้อด้านยากต่อการปกครอง กระทำตัวเป็นผู้มีอิทธิพล หรือมีพฤติการณ์ที่ต้องคุมขังดูแลเป็นพิเศษในแดนความมั่นคงสูงสุด และเรือนจำความมั่นคงสูงสุด

ตัวชี้วัดที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ของระบบเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและจัดทำระบบติดตามสำหรับผู้พ้นโทษ

มีการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย แต่ไม่ปรากฏการรายงานผลการวัดผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัด

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. ปี พ.ศ. 2562 - 2564 **กรมราชทัณฑ์**ได้ทำโครงการเพื่อเตรียมความพร้อมในการปล่อยตัวผู้ต้องขัง ซึ่งได้ดำเนินงานผ่านโครงการ พัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง น้อมนำโครงการพระราชทานฯ โคกหนองนาแห่งน้ำใจและความหวัง กรมราชทัณฑ์ เปลี่ยนคุกเป็นศูนย์เรียนรู้ศาสตร์พระราชา คืนคนดี มีคุณค่าสู่สังคมอย่างยั่งยืน “เปลี่ยนผู้กระทำผิดคนเดิมเป็นคนใหม่ ด้วยกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัย เพื่อคืนคนดีมีคุณค่าสู่สังคม” ซึ่งการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังต้องอาศัยทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ตั้งแต่การเปลี่ยนกระบวนการคิด (Mindset) พฤติกรรม (Behavior) ไปจนถึงการปรับตัวเข้ากับสังคม สิ่งแวดล้อม และการสร้างงานสร้างอาชีพ เพื่อเลี้ยงตัวเอง และครอบครัว พร้อมกลับคืนสู่สังคมได้อย่างยั่งยืน ที่สำคัญที่สุด คือ กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และการติดตามผู้พ้นโทษ ซึ่งต้องดำเนินการให้สามารถสอดประสานเป็นแนวทางเดียวกันและปรับใช้ได้ในสังคมทุกยุคทุกสมัย

2. โครงการพัฒนาสมรรถนะหลักพื้นฐาน (Core Competencies) กิจกรรมฝึกอบรมหลักสูตรเจ้าพนักงานเรือนจำ รายวิชาการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ ตามข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ (Bangkok Rules) และข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (Mendela Rules)

3. โครงการพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญ (Technical Competencies) กิจกรรมฝึกอบรมหลักสูตรผู้คุมมืออาชีพ รายวิชาข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (ข้อกำหนดแมนเดลลา) และข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง (Bangkok Rules)

4. โครงการพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญ (Technical Competencies) กิจกรรมฝึกอบรมหลักสูตรผู้คุมมืออาชีพ รายวิชาข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง(ข้อกำหนดแมนเดลลา) และข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิง (Bangkok Rules)”

5. โครงการพัฒนาสมรรถนะนักบริหาร (Professional Competencies) กิจกรรมฝึกอบรมหลักสูตรนักศึกษาผู้บัญชาการเรือนจำ หมวดวิชาความรู้ในการบริหารงานราชทัณฑ์ รายวิชาข้อกำหนดแมนเดลลา และข้อกำหนดกรุงเทพ การปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง หรือข้อกำหนดแมนเดลา และข้อกำหนดกรุงเทพฯ

6. กิจกรรมฝึกอบรมหลักสูตร Training to the Trainer (TOT) หัวข้อ ข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง (ข้อกำหนดแมนเดลา)

7. แผนปฏิบัติราชการรายปี (พ.ศ. 2565) กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กำหนดให้มีประเด็นขับเคลื่อนสำคัญคือ (1) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเด็กเยาวชน และนักเรียนกลุ่มที่มีความเสี่ยงเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม (2) การพัฒนาระบบการบำบัดแก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้มีประสิทธิผล (3) มุ่งเน้นให้เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดและยังไม่จบการศึกษาภาคบังคับทุกรายต้องได้รับการศึกษาสายสามัญ (4) จัดการฝึกอาชีพหรือวิชาชีพตามความสนใจของเยาวชนให้สามารถประกอบอาชีพได้ตามทักษะที่ได้รับการพัฒนา (5) สร้างระบบเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและจัดทำระบบติดตาม

เด็กและเยาวชนที่กำลังจะครบระยะเวลาการฝึกอบรมตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล และ (6) เน้นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายและชุมชนในการเข้ามาแก้ไข บำบัด การจัดการศึกษา การฝึกวิชาชีพหรืออาชีพแก่เด็กและเยาวชน รวมถึงการรับและติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว

4) กลุ่มผู้พ้นโทษ

ปี พ.ศ. 2563 - 2565 มีจำนวนโครงการรวม 29 โครงการ จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานร่วม ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กรุงเทพมหานคร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการติดตามประเมินผลมีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการ ดังนี้ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมคุมประพฤติ กรมการจัดหางาน (กระทรวงแรงงาน) สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพิษณุโลก สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสุโขทัย สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสงขลา

อภิปรายผลตามตัวชี้วัดกลุ่มผู้พ้นโทษ

ตัวชี้วัดที่ 1 อัตราการกระทำผิดซ้ำลดลง

สำหรับตัวชี้วัดที่ 1 อัตราการกระทำผิดซ้ำลดลง มีข้อมูลจากกรมราชทัณฑ์ เมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2565 รายงาน อัตราการกระทำผิดซ้ำ (Recidivism Rates/Reoffending Rates) ของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวในแต่ละปีงบประมาณ ตามตารางอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวแยกตามปีงบประมาณ ดังนี้

ตารางที่ 5.3 แสดงอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว แยกตามปีงบประมาณ

ปีงบประมาณ (พ.ศ.)	จำนวนผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว (คน)	จำนวนผู้ต้องขังกลับมากระทำผิดซ้ำอีกภายใน 1 ปี (คน)	ร้อยละ	จำนวนผู้ต้องขังกลับมากระทำผิดซ้ำอีกภายใน 2 ปี (คน)	ร้อยละ	จำนวนผู้ต้องขังกลับมากระทำผิดซ้ำอีกภายใน 3 ปี (คน)	ร้อยละ
ปี พ.ศ. 2561	110,320	15,250	15.58	26,284	26.86	33,889	34.63
ปี พ.ศ. 2562	160,439	21,187	14.58	35,842	24.67	43,284	29.80
ปี พ.ศ. 2563	156,629	18,934	13.04	29,019	19.99	29,350	20.22
ปี พ.ศ. 2564	195,759	16,225	8.80	17,107	9.26	-	-
ปี พ.ศ. 2565	40,087	620	1.66	-	-	-	-

สำหรับ 5 อันดับประเภทคดีที่มีอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวตามตารางดังนี้

ตารางที่ 5.4 แสดง 5 อันดับ ประเภทคดีที่มีอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อย

อันดับที่	ประเภทคดีที่มีอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว	ร้อยละ
อันดับที่ 1	ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด	66.31
อันดับที่ 2	ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์	12.93
อันดับที่ 3	อื่น ๆ (เช่น พ.ร.บ.อาวุธปืนฯ พ.ร.บ.ป่าไม้ฯ พ.ร.บ.การพนันฯ พ.ร.บ.คนเข้าเมืองฯ)	12.1
อันดับที่ 4	ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	6.43
อันดับที่ 5	ความผิดเกี่ยวกับเพศ	2.23

ที่มา : ข้อมูลการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ข้อมูล ณ วันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2565

ทั้งนี้ มีรายงานการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน จากข้อมูลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ลดลงในปี 2562 จากร้อยละ 33.98 ในปีพ.ศ. 2563 ลดลง มาเป็นอัตราการกระทำผิดซ้ำ ร้อยละ 22.50[10]

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. มีกฎหมายหรือระเบียบของทางราชการกำหนดให้ดำเนินการตรวจสอบประวัติการกระทำความผิด เพื่อประกอบการพิจารณากรณี เป็นผู้ประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดีของบุคคลที่จะบรรจุเข้ารับราชการหรือแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ แต่ทั้งนี้ห้ามมิให้มีการเปิดเผยเมื่อมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นการเฉพาะ เช่น กฎหมายว่าด้วยศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชน และครอบครัว กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เป็นต้น โดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จากผลการรายงานพบว่า มีโครงการที่สอดคล้องกับตัวชี้วัด ได้แก่ โครงการนิเทศและติดตามประเมินผลการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กิจกรรมบรรยายให้ความรู้และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการติดตามผู้พ้นโทษและส่งเสริมการช่วยเหลือผู้พ้นโทษเพื่อคืนคนดีสู่สังคม เพื่อให้สามารถกลับสู่ชุมชนได้อย่างปกติสุข และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างอาชีพหลังพ้นโทษของนักโทษให้กับประชาชนในสังคม โดยเรือนจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เรือนจำกลางพระนครศรีอยุธยา ทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา ทัณฑสถานบำบัดพิเศษพระนครศรีอยุธยาและสำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

[10] ที่มา: กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก, ข้อมูล ณ วันที่ 31 สิงหาคม 2564

ตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละของผู้พ้นโทษมีงานทำ

ไม่ปรากฏรายงานผลการจัดเก็บข้อมูลตามตัวชี้วัด แต่มีโครงการที่สอดคล้องตามข้อเสนอแนะที่ 1 เตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้คืนสู่สังคมและมีที่ปรึกษาด้านอาชีพวัดความสามารถผู้พ้นโทษ ข้อเสนอแนะที่ 2 หน่วยงานรัฐเป็นต้นแบบรับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน ข้อเสนอแนะที่ 3 สร้างมาตรการเชิงบวกให้ภาคธุรกิจรับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน ข้อเสนอแนะที่ 4 มีบริการด้านสังคมและเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้พ้นโทษ ข้อเสนอแนะที่ 5 เตรียมความพร้อมของผู้ต้องราชทัณฑ์ในการเข้าสู่สังคม

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยผู้ต้องขังในเรือนจำ ทัณฑสถาน โครงการเตรียมความพร้อมของผู้ต้องราชทัณฑ์ในการเข้าสู่สังคม

2. โครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย (เรือนจำโครงสร้างเบา)

3. โครงการเตรียมความพร้อมของผู้ต้องราชทัณฑ์ในการเข้าสู่สังคม โครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อคืนคนดีสู่สังคมสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ

4. โครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพื่อคืนคนดีสู่สังคม

5. โครงการเตรียมความพร้อมแก่กำลังแรงงาน

6. กิจกรรมแนะแนวอาชีพและส่งเสริมอาชีพให้เด็กและเยาวชนในสถานพินิจ ผู้ถูกคุมประพฤติและผู้ต้องขัง กระทรวงแรงงาน

7. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ต้องขัง สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

8. โครงการเยาวชนกล้าคิดสะกิดสังคมพัฒนา website : www.choose.in.th เป็นพื้นที่ของเยาวชนพ้นโทษและผู้ประกอบ เพื่อส่งเสริมการมีงานทำและการยอมรับ”ในสังคม โดยกระทรวงยุติธรรม

9. กิจกรรมการจ้างงานผู้พ้นโทษตามโครงการคืนคนดีสู่สังคม (กิจกรรมร่วมกับกรมคุมประพฤติ ในลักษณะเบิกจ่ายแทนกัน โดยกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม

ข้อสังเกต

ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์ข้อมูลจากกรมสรรพากร ยังพบว่า การส่งเสริมการจ้างงานผู้พ้นโทษ โดยมีเงื่อนไขจูงใจทางภาษี ในปีพ.ศ. 2565 มีรายงานการจ้างผู้พ้นโทษ 1 ราย ซึ่งยังถือว่าเป็นจำนวนที่น้อยมาก ควรมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่มาตรการของกรมสรรพากรอย่างทั่วถึง

5) กลุ่มผู้สูงอายุ

ปีพ.ศ. 2563 - 2565 มีจำนวนโครงการรวม 98 โครงการ จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานร่วม ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงแรงงาน กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

จากการติดตามประเมินผลมีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการ ดังนี้ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (กระทรวงแรงงาน) กรมการจัดหางาน (กระทรวงแรงงาน) สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพิษณุโลก สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสงขลา

อภิปรายผลตามตัวชี้วัดกลุ่มผู้สูงอายุ

ตัวชี้วัดที่ 1 ผู้สูงอายุเข้าถึงระบบบริการสาธารณสุข สาธารณูปโภคที่รัฐจัดให้

มีโครงการที่ดำเนินการที่เกี่ยวข้องตาม ข้อเสนอแนะที่ 1 ความสำคัญการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน ข้อเสนอแนะที่ 2 จัดหามาตรการจูงใจให้มีการดูแลผู้สูงอายุ ข้อเสนอแนะที่ 3 จัดมาตรการส่งเสริมการออม ข้อเสนอแนะที่ 4 ส่งเสริมให้ก้าวทันเทคโนโลยี ข้อเสนอแนะที่ 5 ดำเนินการให้ผู้สูงอายุเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมพฤติพลังผู้สูงอายุมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.)

2. โครงการอาสาสมัครบริบาลท้องถิ่นเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงขับเคลื่อนยุทธศาสตร์มาตรการด้านผู้สูงอายุสู่การปฏิบัติ โดยกระทรวงมหาดไทย

ทั้งนี้ กระทรวงสาธารณสุข โดยสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นหน่วยงานหลักที่ดูแลหน่วยงานในส่วนภูมิภาค ซึ่งมีสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด (สสจ.) เป็นหน่วยงานหลักของสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ในการบูรณาการจัดทำแผนปฏิบัติการรองรับการดำเนินงานแผนบูรณาการสร้างความเสมอภาค เพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับกรมวิชาการ กระทรวงสาธารณสุข เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมเกิดการบูรณาการงานเสริมพลังการขับเคลื่อนและรองรับคนไทยกลุ่มผู้สูงอายุที่บูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในแต่ละพื้นที่ทั้ง 76 จังหวัด และการส่งเสริมสุขภาพดูแลรักษาและฟื้นฟูสภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุในพื้นที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ตามศักยภาพ และได้รับบริการสุขภาพที่ตรงตามปัญหาอย่างมีคุณภาพ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดการคัดกรองปัญหาสุขภาพของประชาชนสูงอายุตามกรอบการคัดกรองและประเมินสุขภาพผู้สูงอายุ 9 ด้าน จำนวน 1,009,986 คน (จากค่าเป้าหมาย 1 ล้านคน) รายงานจาก เฉลี่ยผู้สูงอายุไทยเสียชีวิตจากการหกล้มประมาณ 3 คนต่อวัน และอัตราการเสียชีวิตจากการพลัดตกหกล้มในผู้สูงอายุสูงกว่าทุกกลุ่มอายุถึง 3 เท่าและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะกลุ่มอายุ 80 ปีขึ้นไป ซึ่งจากการคาดการณ์ระหว่างปี 2560 – 2564 จะมีผู้สูงอายุพลัดตกหกล้มถึง 5.5 ล้านคนต่อปีทีเดียว

ข้อสังเกต

การขับเคลื่อนโครงการที่ตอบโจทย์ตัวชี้วัดผู้สูงอายุเข้าถึงภาพบริการสาธารณสุข สาธารณูปโภค ที่รัฐจัดให้จำเป็นต้องคำนึงถึงการส่งเสริมภาวะสูงวัยสุขภาพดี ให้เกิดขึ้นในประชากรกลุ่มสูงอายุเป็นสำคัญ รวมถึงช่วงวัยอื่นๆ เพื่อเตรียมพร้อมก่อนเข้าถึงวัยสูงอายุด้วย

3. โครงการอาสาสมัครบริบาลท้องถิ่น เพื่อดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยกระทรวงมหาดไทย

4.ขับเคลื่อนกลยุทธ์เพื่อพัฒนางานด้านผู้สูงอายุและการสื่อสารสาธารณะเพื่อรองรับสังคมสูงอายุ โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

5. การส่งเสริมนโยบายการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและ นวัตกรรม (สป.อว.) เพื่อให้สถาบันการศึกษาได้มีการจัดพื้นที่กิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ ตัวอย่างการดำเนินการในสถาบันการศึกษา เช่น

5.1 โครงการของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง การจัดตั้งสำนักการเรียนรู้ตลอดชีวิตพระจอมเกล้าลาดกระบัง โดยนำกิจกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาในรายวิชาสังคมสูงวัยเชิงรุก Active Aging Society จัดเป็นกิจกรรม Active Aging Day ให้ผู้สูงอายุจากชมรมสายใย สจล. และชมรมผู้สูงอายุในพื้นที่ลาดกระบัง ร่มเกล้า มีนบุรี เข้ามาร่วมกิจกรรม โครงการ และมีการจัดทำโมเดลการเรียนรู้ในโลกยุคดิจิทัลสำหรับผู้สูงอายุในโครงการลาดกระบังเมืองแห่งการเรียนรู้ต้นแบบ ดำเนินการปีงบประมาณ 2565 และ 2566

5.2 โครงการจุฬาอารี จากวิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการขับเคลื่อนกิจกรรม งานวิจัย และการผลิตสื่อเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ

ตัวชี้วัดที่ 2 สัดส่วนผู้สูงอายุได้รับเงินสวัสดิการของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด

ไม่ปรากฏรายผลงานตามตัวชี้วัด มีจำนวนผู้สูงอายุได้รับเงินสวัสดิการของรัฐตามที่กฎหมายกำหนดเพิ่มขึ้นต่อเนื่องโดยพบข้อมูลจากรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุ ปีพ.ศ. 2564 พบว่า มีผู้สูงอายุได้รับเงินสวัสดิการดังนี้

ตารางที่ 5.5 แสดงจำนวนผู้สูงอายุได้รับเงินสวัสดิการของรัฐตามที่กฎหมายกำหนด ปี 2563 และปี 2564

รายการ	ปี 2563	ปี 2564
จำนวนผู้สูงอายุได้เบี้ยยังชีพ (คน)	9,663,169	10,488,013
งบประมาณ	76,280,000	79,300,000

ที่มา : สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2564 25 พฤษภาคม 2565 หนังสือและรายงานวิจัย บรรณาธิการ : ปราโมทย์ ประสาทกุล, จงจิตต์ ฤทธิรงค์, ศุทธิดา ชวนวัน, ณปภัช สัจนวกุล, สุภรต์ จรัสสิทธิ์, กาญจนา เทียนลาย ภาษา: ไทย ปีที่พิมพ์: 2565 (หน้า 13-14)

มีโครงการที่ดำเนินการ ที่เกี่ยวข้องตามข้อเสนอแนะที่ 1 จัดลำดับความสำคัญการจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน ข้อเสนอแนะที่ 2 จัดหามาตรการจูงใจให้มีการดูแลผู้สูงอายุ ข้อเสนอแนะที่ 3 จัดมาตรการส่งเสริมการออม ข้อเสนอแนะที่ 4 ส่งเสริมให้ก้าวทันเทคโนโลยีข้อเสนอแนะที่ 5 ดำเนินการให้ผู้สูงอายุเข้าถึงสิทธิต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการยกระดับศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชนสู่ศูนย์ดิจิทัลชุมชน โดยกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
2. ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุในพื้นที่เขตเมืองและเครือข่ายออนไลน์ โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
3. โครงการสร้างผู้สูงวัยและผู้ด้อยโอกาสเป็นกำลังคนดิจิทัลสู้ภัยไซเบอร์ โดยกระทรวงดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม
4. การสนับสนุนการสงเคราะห์การจัดการศพตามประเพณี โดยช่วยเหลือเงินค่าจัดการศพ ผู้สูงอายุ รายละ 3,000 บาท การให้บริการผู้สูงอายุในภาวะยากลำบาก โดยช่วยเหลือตามความเหมาะสม ไม่เกินครั้งละ 3,000 บาท (ไม่เกิน 3 ครั้ง/ปี) และกองทุนผู้สูงอายุ โดยกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ข้อสังเกต

ทั้งนี้โครงการส่วนใหญ่เป็นการริเริ่มการจัดตั้งศูนย์ด้านการสูงวัยเชิงรุก แต่ตัวชี้วัด ถามถึง สัดส่วนผู้สูงอายุได้รับเงินสวัสดิการรัฐตามกฎหมายกำหนดซึ่งเป็นสิ่งที่ภาครัฐดำเนินการอยู่แล้ว ดังนั้น การมีข้อมูลตอบชี้วัดอาจไม่สามารถตอบโจทย์ข้อเสนอแนะได้ เช่น ตัวชี้วัดถามสัดส่วนผู้สูงอายุได้รับเงินสวัสดิการ ต้องไปจัดเก็บข้อมูลจาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ หรือการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวกับอายุค่าเฉลี่ยของการมีสุขภาวะ (health expectancy) ซึ่งไม่ปรากฏรายงานจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการวิจัยประเมินผลครั้งนี้

6) กลุ่มคนพิการ

ปี พ.ศ. 2563 - 2565 มีจำนวนโครงการรวม 70 โครงการ จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานร่วม ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงคมนาคม กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงาน กระทรวงการคลัง

จากการติดตามประเมินผลมีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการ ดังนี้ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (กระทรวงแรงงาน) กรมการจัดหางาน (กระทรวงแรงงาน) สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กองยุทธศาสตร์และแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพิษณุโลก สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสุโขทัย สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสงขลา

อภิปรายผลตามตัวชี้วัดกลุ่มคนพิการ

ตัวชี้วัดที่ 1 สัดส่วนของคนพิการที่สามารถเข้าถึงสิทธิสวัสดิการและใช้ประโยชน์จากสิ่งอำนวยความสะดวกเทคโนโลยีและบริการสาธารณะสำหรับคนพิการตามที่กฎหมายกำหนดและเหมาะสมกับการใช้ชีวิตของคนพิการ

ไม่ปรากฏรายงานผลตามตัวชี้วัด แต่มีการดำเนินการที่เกี่ยวข้องสอดคล้องตามตัวชี้วัด และข้อเสนอแนะที่ 1 จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบขนส่ง ข้อเสนอแนะที่ 2 จัดสรรงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ และข้อเสนอแนะที่ 3 ปรับทัศนคติ สร้างความตระหนัก เรื่องสิทธิคนพิการให้แก่ทุกภาคส่วน โดยกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ขับเคลื่อนงานด้านสิทธิคนพิการ ผ่านแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2560-2564) ภายใต้ยุทธศาสตร์แห่งความเท่าเทียม (EQUAL) ประกอบไปด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมพลังคนพิการและองค์กรด้านคนพิการให้มีศักยภาพและความเข้มแข็ง (EMPOWERMENT) ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการขจัดการเลือกปฏิบัติ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง (QUALITY MANAGEMENT) ยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างความเข้าใจและเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการ (UNDERSTANDING) ยุทธศาสตร์ที่ 4 สร้างสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (ACCESSIBILITY) ยุทธศาสตร์ที่ 5 ส่งเสริมการบูรณาการเครือข่ายและสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างยั่งยืน (LINKAGE) จากผลการขับเคลื่อน พบว่า มีรายงานสถานการณ์คนพิการที่ดีขึ้นทุกปี จากตัวเลขดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า มีจำนวนคนพิการที่ได้รับการออกบัตรประจำตัวคนพิการเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งการมีบัตรทำให้คนพิการสามารถเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ ที่รัฐจัดให้

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา กิจกรรมเงินอุดหนุนค่าตอบแทนพิเศษครูที่สอนนักเรียนพิการในโรงเรียนเอกชน โดยกระทรวงศึกษาธิการ

2. โครงการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาสำหรับคนพิการ ปี 2564 โดยกระทรวงศึกษาธิการ

3. การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการในการรับบริการต่างๆที่เกี่ยวกับการเดินทาง โดยกระทรวงคมนาคม

ตัวชี้วัดที่ 2 สัดส่วนของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าสู่ระบบการศึกษาทุกระดับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษา

ในด้านการศึกษา พบว่า มีจำนวนคนพิการที่ได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้นทุกปี โดยรายงานสถานการณ์คนพิการ ปี พ.ศ. 2563 – 2566 พบว่า มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเล็กน้อย (แต่ข้อมูลจากกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการไม่ได้มีการจัดเก็บรายละเอียดของการจัดการศึกษาประเภทต่าง ๆ) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5.6 แสดงจำนวนคนพิการ ปี 2563 – 2566

ปี พ.ศ.	จำนวนคนพิการ	ร้อยละของประชากรทั้งประเทศ
2563	2,076,313	3.12
2564	2,102,384	3.18
2565	2,153,519	3.26
2566	2,204,207	3.33

ตัวชี้วัดที่ 3 สัดส่วนของคนพิการในวัยแรงงานสามารถประกอบอาชีพได้มีงานทำและมีรายได้เพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ในด้านการประกอบอาชีพ พบว่า คนพิการมีงานทำในสัดส่วนที่น้อย เมื่อเทียบกับจำนวนคนพิการวัยแรงงาน เพราะไม่ถึงครึ่งของจำนวนวัยทำงาน คิดเป็น ร้อยละ 36.29 (ของจำนวนคนพิการวัยทำงานทั้งหมด)[11] นอกจากนี้สัดส่วนยังลดลงถึงร้อยละ 25.76 ในปี 2564 - 2565 ซึ่งคาดว่าเป็นผลมาจากปัญหาเศรษฐกิจ ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

[11] ข้อมูลจากกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ รายงานสถานการณ์คนพิการรายไตรมาศ ธันวาคม พ.ศ. 2565

ตารางที่ 5.7 แสดงประเภทคนพิการจำแนกตามคนพิการที่ได้รับการออกบัตร คนพิการที่ได้รับการศึกษา คนพิการมีงานทำ และคนพิการในวัยทำงาน

ประเภทคนพิการ	ปี 2563 (ก.ย.) (คน)	ปี 2564 (ก.ย.) (คน)	ปี 2565 (ก.ย.) (คน)
จำนวนคนพิการที่ได้รับการออกบัตรประจำตัวคนพิการ	2,058,082	2,095,595	2,138,155
จำนวนคนพิการที่ได้รับการศึกษา (ร้อยละของคนพิการที่ได้รับการศึกษา)	1,547,145 (75.17%)	1,609,369 (76.81%)	1,673,649 (78.28%)
คนพิการมีงานทำ (ร้อยละของการเปลี่ยนแปลง)	267,172	420,335	312,096 (25.76%)
คนพิการในวัยทำงาน (15-59 ปี) (ร้อยละของคนพิการในวัยทำงาน)	853,504 (31.30%)	854,997 (49.16%)	855,025 (39.99%)

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. เรื่องการสรรหาและเลือกสรรคนพิการเข้าทำงานในส่วนราชการและหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 1004/ว 17 ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2559 เรื่อง การคัดเลือกโดยการนำรายชื่อคนพิการผู้ผ่านการคัดเลือก ในตำแหน่งหนึ่งไปเป็นผู้ผ่านการคัดเลือกในตำแหน่งอื่น โดยสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ได้ บรรจุคนพิการ 1 ตำแหน่ง

2. กิจกรรมจัดหางานให้คนพิการมีงานทำ กิจกรรมส่งเสริมคนพิการทำงานในหน่วยงานภาครัฐ กิจกรรมคุ้มครองคนพิการในการตรวจแรงงานในระบบ โดยกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน

3. การสรรหาและเลือกสรรคนพิการเข้าทำงานในหน่วยงาน ตาม พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไข โดยสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร กระทรวงคมนาคม

4. โครงการเสริมศักยภาพกลไกสนับสนุนการเข้าถึงโอกาสงานและอาชีพของคนพิการและผู้สูงอายุ โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

7) กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง

ปี พ.ศ. 2563 - 2565 มีจำนวนโครงการรวม 51 โครงการ จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม และหน่วยงานร่วม ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการคลัง

จากการติดตามประเมินผลมีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการ ดังนี้ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย

อภิปรายผลตามตัวชี้วัดกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง

ตัวชี้วัดที่ 1 มีกรอบทางกฎหมายมาตรการในการแก้ปัญหาแก่กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง

มีโครงการที่ดำเนินการในปีพ.ศ. 2563 - 2565 สอดคล้องกับข้อเสนอแนะที่ 1 จัดให้มีหน่วยเคลื่อนที่ช่วยเหลือการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคล ข้อเสนอแนะที่ 2 ติดตามมาตรการขยายการเข้าถึงในการรักษาพยาบาล/ประกันสังคมโดยไม่แบ่งแยกชาติพันธุ์ ข้อเสนอแนะที่ 3 การประกาศพื้นที่อนุรักษ์และศึกษาความเป็นไปได้ชุมชนอยู่ร่วมกันกับป่า ข้อเสนอแนะที่ 4 เร่งรัดกลไกคัดกรองผู้เข้าเมืองผิดกฎหมาย

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการ/กิจกรรม โครงการอบรมการใช้งานระบบฐานข้อมูลการตรวจพิสูจน์บุคคลสูญหายและศพนิรนามโดย สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม

2. โครงการสำนักหลักงานประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ในการดำเนินงานพัฒนาการเข้าถึงสิทธิหลักประกันสุขภาพของคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน โดยคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ได้ประกาศแต่งตั้งคณะทำงานบูรณาการพัฒนาการเข้าถึงระบบหลักประกันสุขภาพของคนไทยที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน

3. โครงการตรวจสอบอัตลักษณ์บุคคลด้วยภาพใบหน้า และลายพิมพ์นิ้วมือ โดยกระทรวงมหาดไทย

4. โครงการพัฒนาและส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมบนพื้นที่สูง โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

5. โครงการแก้ไขปัญหาบุคคลไร้สัญชาติจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยกระทรวงมหาดไทย

6. โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการกำหนดสถานะบุคคล โดยกระทรวงมหาดไทย

7. โครงการแก้ไขปัญหาด้านสถานะและสัญชาติแก่กลุ่มนักเรียน โดยกระทรวงมหาดไทย

8. การขับเคลื่อนการให้สถานะต่างด้าวเข้าเมืองโดยชอบ ด้วยกฎหมาย ตามโครงการสำคัญของกรมการปกครองด้านสัญชาติและสถานะบุคคล (Flagship for Excellence 2020) โดยกระทรวงมหาดไทย

9. จัดทำ/ปรับปรุงทะเบียนประวัติและออกบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทยให้แก่แรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ โดยกระทรวงมหาดไทย

10. จังหวัดอุทัยธานีได้มีการดำเนินโครงการ “หน่วยบำบัดทุกข์ บำรุงสุข สร้างรอยยิ้มให้ประชาชน” หมุนเวียนไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ทุกอำเภอ เพื่อนำบริการภาครัฐในด้านต่าง ๆ ไปให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่ รวมถึงการให้บริการให้คำแนะนำ/คำปรึกษา ทุกเรื่องที่ประชาชนต้องการ ซึ่งครอบคลุมถึงการให้ความรู้ และให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับขั้นตอนและเอกสารหลักฐานที่ต้องใช้ประกอบการขอมีสถานะ/สัญชาติ การจดทะเบียนการเกิดแก่มีผู้มีสิทธิยื่นคำขอตามนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการให้สัญชาติไทย

11. โครงการหน่วยบำบัดทุกข์ บำรุงสุข สร้างร้อยยิ้มให้ประชาชนจังหวัดนครสวรรค์

12. การขับเคลื่อนแผนส่งเสริมการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย (พ.ศ. 2562 – 2565) โดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

13. โครงการพัฒนารูปธรรมการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคลผู้เฒ่าไร้รัฐไร้สัญชาติ โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

14. โครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายและกลไกการแก้ไขปัญหาสถานะบุคคลในการเสริมสร้างสุข ภาวะของบุคคลไร้รัฐไร้สัญชาติจังหวัดเชียงราย โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ดำเนินการแล้วเสร็จเกิด “เครือข่ายสิทธิสถานะบุคคลจังหวัดเชียงราย” เป็นเครือข่ายองค์กรพัฒนาเอกชนที่รวมตัวกันเพื่อดำเนินงานด้านสิทธิ มุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบปัญหาด้านสิทธิในสถานะบุคคลในพื้นที่จังหวัดเชียงราย

จังหวัดเชียงใหม่ และพื้นที่ใกล้เคียง รวมถึงการปกป้องและคุ้มครองสิทธิในความเป็นพลเมืองของบุคคลตามกฎหมาย โดยมี 5 องค์กรเครือข่ายในการจัดตั้ง ประกอบด้วย 1) มูลนิธิกระจกเงา 2) องค์การ แพลน อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย 3) มูลนิธิพัฒนาชุมชนและเขตภูเขา 4) มูลนิธิพัฒนาศึกษาประชาชนบนที่สูง 5) มูลนิธิแอ๊ดเวนตีสเพื่อการพัฒนาและบรรเทาทุกข์ (ADRA Thailand) ปัจจุบันเพิ่ม มูลนิธิวัฒนเสรี และ มูลนิธิกังหันลม รวมเป็น 7 องค์กร

ตัวชี้วัดที่ 2 มีช่องทางกลไกความร่วมมือกับประเทศต้นทางรวมถึงองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องในการตรวจสอบควบคุมสกัดกั้นและส่งกลับผู้หลบหนีเข้าเมืองอย่างเป็นระบบ

มีการดำเนินงานสอดคล้องกับข้อเสนอแนะที่ 4 เร่งรัดกลไกคัดกรองผู้เข้าเมืองผิดกฎหมาย คือ การจัดการประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนการนำข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยผู้ลี้ภัย (GCR) และข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย เป็นระเบียบ และปกติ (GCM) ไปปฏิบัติ ครั้งที่ 1/2563

รัฐบาลไทยได้มีการจัดทำระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการคัดกรองคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรและไม่สามารถเดินทางกลับประเทศอันเป็นภูมิลำเนาได้ พ.ศ. 2562 ซึ่งประกาศลงราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 25 ธ.ค. 2562 และมีผลใช้บังคับในวันที่ 22 มิ.ย. 2563 คณะกรรมการพิจารณาคัดกรองผู้ได้รับการคุ้มครอง มี รอง ปมท. (ม) เป็นรองประธาน และมี ผอ.ตท.สป. เป็น กรรมการโดยได้มีการประชุมฯ ไปแล้วทั้งสิ้น 1 ครั้ง เมื่อวันที่ 3 กันยายน 2563 โดยที่ประชุมได้มีมติให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการคัดกรองฯ เพื่อมาดำเนินการในเรื่องดังกล่าวฯ ซึ่งในวันที่ 30 ต.ค. 2563 ปมท. ได้แต่งตั้งผู้แทน มท. ในคณะอนุกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการคัดกรองฯ โดยแต่งตั้งให้ ผอ.ตท.สป. เป็น รองประธานอนุกรรมการฯ ผอ.กลุ่มงานประสานนโยบายผู้อพยพและหลบหนีเข้าเมือง ตท.สป. เป็นอนุกรรมการ และมีนักวิเทศสัมพันธ์ชำนาญการ เป็น อนุกรรมการ (สำรอง) ปัจจุบันอยู่ระหว่าง สตม. สรรหาผู้ทรงคุณวุฒิเป็นอนุกรรมการในคณะอนุกรรมการฯ ดังกล่าว

ทั้งนี้ ระเบียบฯ ดังกล่าว เป็นกลไกสำคัญที่ใช้คัดกรองผู้อพยพที่ต้องการความคุ้มครองระหว่างประเทศออกจากผู้หลบหนีเข้าเมือง โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลัก คือ ผู้หลบหนีเข้าเมืองกลุ่มอื่น ๆ ตามแผนบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมือง ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2563 – 2565) นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับแจ้งการเสนอปรับคืนสถานะ A ในเวทีโลก เพื่อหวังยกระดับการทำงานปกป้องและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น คณะอนุกรรมการ SCA เน้นย้ำความสำคัญในบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ได้รับสถานะ A ว่าจะต้องมีความเป็นอิสระ มีการทำงานร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ อย่างแข็งขัน ทั้งในประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับโลก เพื่อหนุนเสริมการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการสนับสนุนกระบวนการฟื้นฟูวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ กิจกรรม: การจัดทำและผลักดันร่าง พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ โดยกระทรวงวัฒนธรรม

2. กรมองค์การระหว่างประเทศสนับสนุนกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นหน่วยงาน หลักในการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาแก่กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้สัญชาติ ผู้ไร้รัฐ อาทิ เข้าร่วมการประชุมคณะทำงานศึกษาและประเมินระบบการทะเบียนราษฎรของกลุ่มประชากรที่เข้าถึงยาก และร่วมลงพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อหารือกับผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ รับทราบปัญหา/อุปสรรค เพื่อนำผลมาออกแบบโครงการ/กิจกรรม ที่จะสามารถส่งเสริมให้กลุ่มบุคคลเป้าหมายเข้าใจด้านกฎระเบียบ และยื่นคำขอการมีสถานะ/สัญชาติ ต่อไป โดย กระทรวงการต่างประเทศ

8) กลุ่มความหลากหลายทางเพศ

ปี พ.ศ. 2563 - 2565 มีจำนวนโครงการรวม 29 โครงการที่สอดคล้อง ตามข้อเสนอแนะที่ 1 ติดตามให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้ พ.ร.บ. ความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 อย่างเคร่งครัด ข้อเสนอแนะที่ 2 ดำเนินการร่างกฎหมายที่คุ้มครองกลุ่มเปราะบางให้มีผลใช้บังคับ เช่น ร่าง พ.ร.บ. คู่ชีวิต พ.ศ. ... ข้อเสนอแนะที่ 3 ส่งเสริมภาคธุรกิจให้มีส่วนร่วมในการคุ้มครองสิทธิ ข้อเสนอแนะที่ 4 ดำเนินมาตรการที่ช่วยส่งเสริมเจตคติของคนในสังคมให้เข้าใจยอมรับกลุ่มหลากหลายทางเพศ ข้อเสนอแนะที่ 5 พิจารณาการให้สิทธิประกันสังคมแก่กลุ่มหลากหลายทางเพศให้เหมาะสม และข้อเสนอแนะที่ 6 สนับสนุนการเข้าถึงสวัสดิการสังคม การดูแลและการตรวจรักษา

ทั้งนี้หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานร่วม ได้แก่ สำนักงานประกันสังคม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย ซึ่งจากการติดตามประเมินผลมีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการดังนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (กระทรวงแรงงาน) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพิษณุโลก สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ

อภิปรายผลตามตัวชี้วัด กลุ่มความหลากหลายทางเพศ

ตัวชี้วัดที่ 1 มีกรอบทางกฎหมายเกี่ยวกับการส่งเสริมความเท่าเทียมและไม่เลือกปฏิบัติทางเพศ

คณะรัฐมนตรี ได้มีมติ เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2563 เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่..) พ.ศ. .... หรือ ร่าง พ.ร.บ.คู่ชีวิต เสนอโดยกระทรวงยุติธรรม มีหลักการเพื่อให้กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศได้รับการคุ้มครองอย่างเป็นธรรมเท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ และให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี สาระสำคัญ ของร่าง พ.ร.บ.คู่ชีวิต มีดังนี้

1. “คู่ชีวิต” หมายความว่า บุคคลสองคนซึ่งเป็นเพศเดียวกันโดยกำเนิด และได้จดทะเบียนคู่ชีวิตตาม พ.ร.บ. นี้

2. กำหนดให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีเยาวชนและครอบครัว มีอำนาจ พิจารณาพิพากษาคดีตาม พ.ร.บ. นี้

3. กำหนดให้การจดทะเบียนคู่ชีวิตจะทำได้ต่อเมื่อบุคคลทั้งสองฝ่ายยินยอม มีอายุ 17 ปีบริบูรณ์ และทั้งสองฝ่ายมีสัญชาติไทย หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมีสัญชาติไทย

4. กำหนดให้ในกรณีที่ผู้เยาว์จะจดทะเบียนคู่ชีวิต ต้องได้รับความยินยอมของบิดา มารดา ผู้รับบุตรบุญธรรม ผู้ปกครอง หรือศาล รวมทั้งกำหนดให้ผู้เยาว์ย่อมบรรลุ นิติภาวะเมื่อจดทะเบียนคู่ชีวิต

5. กำหนดให้คู่ชีวิตมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายเช่นเดียวกับสามีหรือภริยา (มาตรา 3 และ 5 (2) และมีอำนาจดำเนินคดีต่างผู้ตายต่อไปเช่นเดียวกับสามีหรือภริยา (มาตรา 29 วรรคหนึ่ง) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. การผลักดันร่างพระราชบัญญัติ คู่ชีวิต พ.ศ. ... โดยกระทรวงยุติธรรม

2. กิจกรรมเวทีเสวนารายประเด็นและการแสวงหาข้อเสนอแนะจากเครือข่าย : ประเด็นความหลากหลายทางเพศ (ภายใต้โครงการสมัชชาสิทธิมนุษยชนระดับชาติ) โดยสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ตัวชี้วัดที่ 2 ระดับการพัฒนากลไกในการส่งเสริมความเท่าเทียมทางเพศ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประกาศเจตนารมณ์ “การส่งเสริมความเสมอภาคและขจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ” และ “การเสริมพลังบทบาทหญิงชายเพื่อการเลี้ยงดูบุตรอย่างมีคุณภาพ” กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยพมจ. 76 จังหวัด มีหนังสือขอความร่วมมือจังหวัดในการส่งเสริมให้จัดทำประกาศจังหวัด เรื่องข้อปฏิบัติในการส่งเสริมความเสมอภาคและขจัดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ ผลการส่งเสริมดังกล่าว พบว่ามี จังหวัดจันทบุรี นนทบุรี ปทุมธานี นครนายก ภูเก็ต มีการประกาศเจตนารมณ์เรื่องดังกล่าว

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. กิจกรรมรณรงค์ให้สถานประกอบกิจการมีการจ้างงานอย่างเท่าเทียม โดยกระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ดำเนินการตรวจสถานประกอบกิจการ จำนวน 20,218 แห่ง ลูกจ้าง 637,374 คน พบว่ามีการปฏิบัติไม่ถูกต้องตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จำนวน 16 แห่ง มีลูกจ้างได้รับผลกระทบ จำนวน 779 คน

2. การดำเนินงานของศูนย์ประสานการป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศในที่ทำงาน โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

9) กลุ่มผู้ป่วย (ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ ผู้เสพยา)

ปีพ.ศ.2563 - 2565 มีจำนวนโครงการรวม 32 โครงการ จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานร่วม ได้แก่ กรมควบคุมโรค กระทรวงแรงงาน

จากการติดตามประเมินผลมีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการ ดังนี้ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมคุมประพฤติ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (กระทรวงแรงงาน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพิษณุโลก สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสุโขทัย

อภิปรายผลตามตัวชี้วัด กลุ่มผู้ป่วย (ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ ผู้เสพยา)

ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละของประชาชนในสังคมชุมชนที่มีทัศนคติไม่เลือกปฏิบัติที่เกี่ยวเนื่องจากเอชไอวี เอดส์

ไม่ปรากฏข้อมูลรายงานผล แต่มีโครงการที่ดำเนินการที่เกี่ยวข้อง ตามข้อเสนอแนะที่ 1 ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาเอดส์อย่างต่อเนื่อง

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. การดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขเอดส์อย่างต่อเนื่อง โดยกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

2. โครงการส่งเสริมการใช้แนวปฏิบัติแห่งชาติว่าด้วยการบริหารจัดการด้านเอดส์ในสถานที่ทำงาน ปี 2564 โดย กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

3. กิจกรรมส่งเสริมสวัสดิการเพื่อแรงงาน ครอบครัวและสังคม (เฉพาะด้านเอดส์) โดยกระทรวงแรงงาน

ตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีของกลุ่มผู้ป่วยได้รับสิทธิประโยชน์จากการฟื้นฟูและเยียวยาเทียบกับปีที่ผ่านมา (จำแนกตามสิทธิประโยชน์ที่พึงได้ตามเกณฑ์มาตรฐานหรือกฎหมายกำหนด อาทิ การดำเนินการฟื้นฟูเยียวยา การให้เงินชดเชย การจัดอาชีพ เป็นต้น)

ไม่ปรากฏข้อมูลรายงานผล แต่มีรายงานการจัดกิจกรรมสอดคล้องกับข้อเสนอแนะที่ 2 ออกมาตรการที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ในปี 2565

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. กิจกรรมเงินสงเคราะห์ผู้ติดเชื้อเอดส์และครอบครัว โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2. กิจกรรมเงินสงเคราะห์ด้านเงินทุนประกอบอาชีพแก่สตรีที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาเอดส์ โดยกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ตัวชี้วัดที่ 3 เสริมสร้างการป้องกันและการรักษาใช้สารในทางที่ผิด ซึ่งรวมถึงการใช้ยาเสพติดในทางที่ผิดและการใช้แอลกอฮอล์ในทางที่เป็นอันตราย

มีโครงการที่ดำเนินการที่เกี่ยวข้องตาม ข้อเสนอแนะที่ 3 สร้างระบบการติดตามและสงเคราะห์ หลังปล่อยที่มีประสิทธิภาพ

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการส่งเสริมระบบการจัดการด้านยาเสพติดในสถานประกอบกิจการ โดยกระทรวงแรงงาน

2. กิจกรรมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานประกอบกิจการ โดยกระทรวงแรงงาน

3. กิจกรรมตรวจประเมินในสถานประกอบกิจการจนกระทั่งผ่านเกณฑ์ มาตรฐานการป้องกัน และแก้ปัญหายาเสพติดในสถานประกอบกิจการ (มยส.) โดยกระทรวงแรงงาน

4. จัดกิจกรรมรณรงค์เพื่อสร้างเจตคติที่ดี และสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายแรงงานป้องกันยาเสพติด โดยกระทรวงแรงงาน

5. โครงการโรงงานสีขาว โดยกระทรวงแรงงาน

6. โครงการ พัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสุขภาพในการสร้างเทคนิคการเข้าถึงกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติด ด้วยวิธีฉีด (Outreach Program) โดยกระทรวงสาธารณสุข

7. โครงการประชาชนผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด ได้รับการป้องกัน บำบัด รักษา และฟื้นฟูจากปัญหายาเสพติด โดยกระทรวงสาธารณสุข

10) กลุ่มสตรี

ปีพ.ศ. 2563 - 2565 มีจำนวนโครงการรวม 55 โครงการ จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานร่วม ได้แก่ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ซึ่งจากการติดตามประเมินผลมีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการดังนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพิษณุโลก สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสุโขทัย

อภิปรายผลตามตัวชี้วัดกลุ่มสตรี

ตัวชี้วัดที่ 1 ประชากร (หญิง ชาย) ครอบครัว องค์กร ชุมชน และสังคม มีความเข้าใจทัศนคติและพฤติกรรมที่สะท้อนความเท่าเทียม ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ในสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

ไม่ปรากฏข้อมูลรายงานผลตามตัวชี้วัด แต่มีโครงการเสริมสร้างความเข้าใจที่เกี่ยวข้องตามข้อเสนอแนะที่ 1 พัฒนากลไกเฝ้าระวังแก้ไขปัญหาการกระทำความรุนแรงต่อสตรี ข้อเสนอแนะที่ 2 รณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ข้อเสนอแนะที่ 3 ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรเพื่อพัฒนาสวัสดิการของสตรีและครอบครัวอย่างบูรณาการ ข้อเสนอแนะที่ 4 นำมาตรการพิเศษชั่วคราวมาใช้ให้สอดคล้องกับอนุสัญญาขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ ข้อเสนอแนะที่ 5 ส่งเสริมนโยบายมาตรการให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่พ่อแม่ในการเลี้ยงดูบุตรตั้งแต่แรกเกิด ไม่มีโครงการสอดคล้องข้อเสนอแนะที่ 6 ส่งเสริมและพัฒนาการเข้าถึงเทคโนโลยีทัศนคติแห่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่การดำเนินงานของศูนย์ประสานงานด้านเด็กและสตรีในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2. กิจกรรมสร้างทัศนคติความรู้ความเข้าใจต่อประชาชนเพื่อยุติความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และบุคคลในครอบครัว โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

3. การขับเคลื่อนการปรับปรุงพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 (หลังจากประเมินผลสัมฤทธิ์เรียบร้อยแล้ว) การจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ตัวชี้วัดที่ 2 กลไกลสตรีในระดับกระทรวง กรม และพื้นที่ มีการดำเนินกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาสตรีเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ไม่ปรากฏข้อมูลรายงานผลตามตัวชี้วัด แต่มีโครงการที่เกี่ยวข้อง ตามข้อเสนอแนะที่ 4 นำมาตรการพิเศษชั่วคราวมาใช้ให้สอดคล้องกับอนุสัญญาขจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีทุกรูปแบบ

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการส่งเสริมสถานภาพการมีส่วนร่วมและการตัดสินใจของสตรี กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีผู้นำ/แกนนำสตรีในหมู่บ้านหรือชุมชน ที่มีความสนใจทางการเมืองหรือประสงค์ ที่จะทำงานการเมือง จำนวน 328 คน

2. โครงการจ้างที่ปรึกษาจัดทำร่างกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี โดย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

3. โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ตัวชี้วัดที่ 3 ร้อยละของครอบครัวที่ผ่านมาเกณฑ์มาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง

รายงานจากกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว พบว่า ร้อยละของครอบครัวที่ผ่านมาเกณฑ์มาตรฐานครอบครัวเข้มแข็งอยู่ที่ร้อยละ 91.89 (ครอบครัวที่ผ่านเกณฑ์ หมายถึง ครอบครัวที่มีคะแนนมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานครอบครัวเข้มแข็งโดยภาพรวม ที่ร้อยละ 68.40)[12]

ทั้งนี้ โครงการที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการสร้างมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง เป็นโครงการที่เกี่ยวข้องตามข้อเสนอแนะที่ 2 รณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการสร้างทัศนคติความรู้ความเข้าใจต่อประชาชนเพื่อยุติความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และบุคคลในครอบครัว และ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลครอบครัวไทย (Thai Family Big Data) โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2. ขับเคลื่อนการปรับปรุงพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ.2558 โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

3. การดำเนินงานของศูนย์ประสานการป้องกันและแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดหรือคุกคามทางเพศ ในการทำงาน โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

11) กลุ่มเกษตรกรและแรงงาน

ปี พ.ศ. 2563 - 2565 มีจำนวนโครงการรวม 90 โครงการ จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม และหน่วยงานร่วม ได้แก่ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

จากการติดตามประเมินผลมีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการ ดังนี้ กรมปศุสัตว์ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) องค์การสะพานปลา (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) การยางแห่งประเทศไทย (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดสุพรรณบุรี (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) กรมการค้าภายใน (กระทรวงพาณิชย์) สำนักงานประกันสังคม (กระทรวงแรงงาน) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน (กระทรวงแรงงาน) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน (กระทรวงแรงงาน) กรมการจัดหางาน (กระทรวงแรงงาน) สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพิษณุโลก สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสงขลา

อภิปรายผลตามตัวชี้วัดกลุ่มเกษตรกรและแรงงาน

ตัวชี้วัดที่ 1 ร้อยละของอัตราการประสบอันตรายจากการทำงานลดลง

มีโครงการที่ดำเนินการที่เกี่ยวข้องตามข้อเสนอแนะที่ 4 ให้ลูกจ้างสามารถรวมกลุ่มเพื่อป้องกันคุ้มครองสิทธิลูกจ้างและใช้ระบบแรงงานสัมพันธ์

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการให้ลูกจ้างสามารถรวมกลุ่ม เพื่อป้องกันคุ้มครองสิทธิลูกจ้างและใช้ระบบแรงงานสัมพันธ์ โดยกระทรวงแรงงาน

---

[12] ที่มา : ข้อมูล https://esar.opdc.go.th/performance/2564/group/1/detail/35มาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง หมายถึง ข้อกำหนดที่ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อแสดงถึงความเข้มแข็งของครอบครัว ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านสัมพันธภาพ (2) ด้านการพึ่งพาตนเอง (3) ด้านการทำบทบาทหน้าที่ของครอบครัว (4) ด้านทุนทางสังคม (5) ด้านการหลีกเลี่ยงภาวะเสี่ยงและการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบาก
เกณฑ์มาตรฐานครอบครัวเข้มแข็ง หมายถึง ค่ามาตรฐานหรือเกณฑ์การวัดความเข้มแข็งของครอบครัวตามมาตรฐานครอบครัวเข้มแข็งของกรมกิจการสตรีฯ วิธีการเก็บข้อมูล : 1) สำรวจครอบครัวเป้าหมายในพื้นที่ดำเนินโครงการ ครอบคลุม 76 จังหวัด 2) กรอกข้อมูลผ่านระบบประมวลผลอัตโนมัติทางเว็บไซต์ http://stat.thaifamily.in.th

2. โครงการสร้างการรับรู้ความปลอดภัยและอาชีวอนามัยแรงงานนอกระบบภาคเกษตร เพื่อปรับปรุงสภาพแวดล้อมการทำงาน และลดปัจจัยเสี่ยงต่อการสัมผัสสารเคมีอันตราย เพื่อขับเคลื่อนความปลอดภัย และอาชีวอนามัยของประเทศไทย (Safety Thailand) ให้ครอบคลุมแรงงานทุกกลุ่ม และให้ลูกจ้างสามารถรวมกลุ่มเพื่อป้องกันคุ้มครองสิทธิลูกจ้างและใช้ระบบแรงงานสัมพันธ์ ตรวจและกำกับสถานประกอบกิจการและรัฐวิสาหกิจ ให้ปฏิบัติตามมาตรฐานกฎหมายความปลอดภัย อาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมในการทำงาน (ขั้นพื้นฐาน/ขั้นเทคนิควิชาการ) โดยกระทรวงแรงงาน

3. โครงการพัฒนาองค์ความรู้ความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในการทำงานแก่แรงงานทำงานที่บ้านเพื่อขับเคลื่อนความปลอดภัยและอาชีวอนามัยของประเทศไทย (Safety Thailand) ให้ครอบคลุมแรงงานทุกกลุ่ม การให้ลูกจ้างสามารถรวมกลุ่มเพื่อป้องกันคุ้มครองสิทธิลูกจ้างและใช้ระบบแรงงานสัมพันธ์ กิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมให้สถานประกอบกิจการ และรัฐวิสาหกิจมีการบริหารแรงงานสัมพันธ์ด้วยระบบทวิภาคี โดยกระทรวงแรงงาน

ทั้งนี้ จากรายงานในปี 2565 การดำเนินงานของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเพื่อลดสถิติการประสบอันตรายจากการทำงาน โดยได้ดำเนินงานโครงการและกิจกรรมในเรื่องของการบังคับใช้กฎหมาย การสร้างการรับรู้การเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือ เพื่อลดอัตราการประสบอันตรายจากการทำงานส่งผลให้ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีอัตราการประสบอันตรายกรณีร้ายแรงต่อลูกจ้าง 1,000 คน คิดเป็นอัตรา 2.22 ลดลงจากปีที่ผ่านมาที่มีอัตราการประสบอันตรายกรณีร้ายแรงต่อลูกจ้าง 1,000 คน คิดเป็นอัตรา 2.26 คิดเป็นอัตราลดลงร้อยละ 1.77

4. ตรวจและกำกับสถานประกอบกิจการ (สปก.)/รัฐวิสาหกิจ ให้ปฏิบัติตามกฎหมายความปลอดภัย (ขั้นพื้นฐาน/เทคนิค) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน

5. โครงการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเพื่อแก้ไขปัญหาที่ดินทำกินของเกษตรกร โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละความสำเร็จในการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธะสัญญาตามที่กฎหมายกำหนด

ไม่มีรายงานร้อยละความสำเร็จตามตัวชี้วัด แต่มีโครงการที่เกี่ยวข้องตามข้อเสนอแนะที่ 1 กำหนดแผนประชาสัมพันธ์ พ.ร.บ. ส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา พ.ศ. 2560

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

2. โครงการเชื่อมโยงเครือข่ายผู้ประกอบการและเกษตรกรในระบบตลาดข้อตกลงและผลักดันการใช้สัญญาข้อตกลงมาตรฐานของกรมการค้าภายใน กิจกรรมย่อย การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างความรู้และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากระบบตลาดข้อตกลง โดยกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร วิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการรับซื้อสินค้าเกษตร โดยกระทรวงพาณิชย์

3. โครงการประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้กฎหมายสู่เกษตรกรในส่วนภูมิภาคกระทรวงเกษตร และสหกรณ์

4. โครงการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ในการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา โดยสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

5. การดำเนินการต่าง ๆ ของสหภาพแรงงานรัฐวิสาหกิจองค์การสะพานปลา โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

6. กิจกรรมส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายแรงงาน โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตัวชี้วัดที่ 3 ร้อยละของสถานประกอบกิจการที่ปฏิบัติได้สอดคล้องตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ไม่ปรากฏข้อมูลรายงานผลตามตัวชี้วัด และไม่พบข้อมูลจากการสืบค้นจากแหล่งข้อมูลอื่น

12) กลุ่มผู้เสียหายและพยาน

ปีพ.ศ. 2563 - 2565 มีจำนวนโครงการรวม 87 โครงการ จากหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานร่วม ได้แก่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

จากการติดตามประเมินผลมีหน่วยงานที่รายงานผลโครงการดังนี้ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมคุมประพฤติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพิษณุโลก สำนักงานยุติธรรมจังหวัดขอนแก่น สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพะเยา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดเชียงใหม่ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานยุติธรรมจังหวัดชัยภูมิ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสุโขทัย

อภิปรายผลตามตัวชี้วัดกลุ่มผู้เสียหายและพยาน

ตัวชี้วัดที่ 1 ความรู้ความเข้าใจในเรื่องสิทธิและความรู้พื้นฐานในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเพิ่มขึ้น

มีโครงการที่ดำเนินการที่เกี่ยวข้องตามข้อเสนอแนะที่ 1 ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบข้อมูลการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ข้อเสนอแนะที่ 2 พัฒนากลไกการช่วยเหลือผู้เสียหายเพื่อให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ข้อเสนอแนะที่ 3 ควรส่งเสริมมาตรการป้องกันการตกเป็นผู้เสียหายในคดีอาญา ข้อเสนอแนะที่ 4 ส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) ข้อเสนอแนะที่ 5 ควรปรับปรุงแก้ไขนิยามพยานบุคคลตาม พ.ร.บ. คุ้มครองพยานฯ พ.ศ. 2546 ให้ครอบคลุมผู้แจ้งเบาะแสการกระทำผิด ข้อเสนอแนะที่ 6 ส่งเสริมมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่เป็นพยานในคดี

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. โครงการเสริมสร้างความรู้กฎหมายด้านการบังคับคดีและการไกล่เกลี่ยแก่เกษตรกรและประชาชน โดยกระทรวงยุติธรรม

2. โครงการให้ความรู้เกี่ยวกับการบังคับคดีและกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้กับประชาชน (กลุ่มเปราะบาง, SMEs, เกษตรกร) โดยกระทรวงยุติธรรม

3. โครงการเสริมสร้างประสิทธิภาพด้านการบังคับคดี การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทและ ลดความเหลื่อมล้ำในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ โดยกระทรวงยุติธรรม

4. โครงการอบรมเครือข่ายบังคับคดีและวิทยากรตัวคูณ โดยกระทรวงยุติธรรม

5. สำนักงานศาลยุติธรรม รายงานว่า มีการดำเนินการสอดคล้องตามนโยบายประธานศาลฎีกา “บริสุทธิ์ยุติธรรม”คำแนะนำของประธานศาลฎีกา “แนวทางการใช้โทษทางอาญา พ.ศ. ๒๕๖๓ และคำแนะนำของประธานศาลฎีกา เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้เสียหายในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๖๓

6. โครงการประชาสัมพันธ์ให้ผู้เสียหายหรือเหยื่ออาชญากรรมทราบถึงสิทธิของตนในเรื่องเกี่ยวกับการขอรับเงินช่วยเหลือเยียวยาจากรัฐ และการแจ้งสิทธิแก่ผู้เสียหายในเรื่องดังกล่าว โดยกระทรวงกลาโหม

7. จัดการเรื่องราวร้องทุกข์และช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมาย โดยกระทรวงยุติธรรม

8. โครงการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญาให้ได้รับความเป็นธรรมตามกฎหมาย รายการค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา โดยกระทรวงยุติธรรม

ตัวชี้วัดที่ 2 ร้อยละของผู้ประสบเหตุอาชญากรรมลดลง

มีข้อมูลจาก ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี รับทราบภาวะสังคมไทยไตรมาส 4 และภาพรวม ปี 2565 รายงานจากคดีอาญาไตรมาส 4 ของปี 2565 มีการรับแจ้งคดีอาญารวม 112,842 คดี ลดลงร้อยละ 5.9 จากไตรมาส 4 ของปี 2564 โดยเป็นคดียาเสพติด คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ ส่วนภาพรวม ปี 2565 มีการรับแจ้งคดีอาญารวม 431,666 คดี ลดลงจากปี 2564 ร้อยละ 18.4 ซึ่งพบว่ามีคดีข่มขืนกระทำชำเราเพิ่มขึ้นร้อยละ 17.3 จากปี 2564 ขณะที่คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ พบการกระทำผิดผ่านระบบคอมพิวเตอร์มากขึ้น โดยมีการรับแจ้งเพิ่มขึ้นจากปี 2564 ร้อยละ 106.8

ข้อสังเกต

ทั้งนี้ มีประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ คือ (1) ภัยจากอาชญากรรมทางเทคโนโลยีหรือภัยไซเบอร์ (2) การแพร่ระบาดของยาเสพติดชนิดใหม่ที่มีฤทธิ์แรงกว่าเดิม (3) การเล่นพนันออนไลน์ และ (4) การใช้ความรุนแรงที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

ตัวอย่างโครงการที่ดำเนินการ

1. ตรวจติดตามและนิเทศงานภารกิจด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และสืบสวนสอบสวนคดีอาญาในอำนาจหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครอง โดยกระทรวงมหาดไทย

2. โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักถึงปัญหาการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ทั้งนี้ ไม่มีโครงการที่ดำเนินการตามข้อเสนอแนะที่ 7 สนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนในการจัดตั้งสถานคุ้มครองจดทะเบียนถูกต้องยังถือเป็นประเด็นที่ต้องผลักดันให้สัมฤทธิ์ผลต่อไป

5.1.3 สรุปตัวชี้วัดตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) ดังนี้

จากการดำเนินการติดตามการรายงานโครงการที่ขับเคลื่อนภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พบว่าจากตัวชี้วัดทั้งหมด 53 ตัวชี้วัด มีตัวชี้วัดทีมีรายงานผลโครงการหรือกิจกรรมตรงตามตัวชี้วัด ภายใต้ข้อเสนอแนะทั้งรายกลุ่ม และรายด้าน รวมจำนวน 20 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดที่ไม่มีข้อมูลรายงานผลตรงตามตัวชี้วัดแต่มีโครงการที่ดำเนินการที่เกี่ยวข้องรวมจำนวน 33 ตัวชี้วัด กล่าวคือแม้ไม่มีรายงานผลตรงตามตัวชี้วัดที่ระบุไว้ แต่มีการรายงานผลการดำเนินโครงการ หรือ กิจกรรม หรือรายงานสถานการณ์ข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดเมื่อนำมาวิเคราะห์แล้วสามารถตอบสนองต่อตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ได้ทั้งสิ้นคิดเป็นผลสำเร็จของการดำเนินงานที่มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดเท่ากับร้อยละ 100

ตารางที่ 5.8 สรุปตัวชี้วัดแผนสิทธิมนุษยชนรายด้านและรายกลุ่ม

ตัวชี้วัดทั้งหมด	จำนวนข้อ	ร้อยละ
	53	100
ตัวชี้วัดที่มีรายงานผลตรงตามตัวชี้วัด	20	37.74
ตัวชี้วัดที่ไม่มีข้อมูลรายงานผลตรงตามตัวชี้วัด แต่มีโครงการที่ดำเนินการเกี่ยวข้อง	33	62.26
ตัวชี้วัดที่ไม่บรรลุเป้าหมาย	-	-
ตัวชี้วัดที่บรรลุเป้าหมาย	53	100

5.2 ผลการดำเนินโครงการตามข้อเสนอแนะตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) รายด้านและรายกลุ่ม

ทั้งนี้ เมื่อจำแนกเป็นการดำเนินการตามข้อเสนอแนะรายกลุ่ม รายด้าน แยกตามปีงบประมาณ มีรายละเอียดดังนี้

จากผลการติดตามข้อมูลโครงการ ปี 2563 - 2565 พบว่า ข้อเสนอแนะตามแผนสิทธิมนุษยชนรายด้าน 10 ด้าน นั้นมีการดำเนินการครบ 53 ข้อ คิดเป็นร้อยละความสำเร็จ ร้อยละ 100 ส่วนแผนสิทธิมนุษยชนรายกลุ่ม 12 กลุ่ม รวม 63 ข้อ ดำเนินการสำเร็จ 60 ข้อ คิดเป็นร้อยละความสำเร็จ 95.24 ไม่สำเร็จ 3 ข้อ คิดเป็น ร้อยละ 4.76 ได้แก่

กลุ่มเกษตรกรและแรงงาน ข้อเสนอแนะที่ 6 ศึกษาความสมดุลระหว่างสวัสดิการรัฐและโครงสร้างประชากรในสังคมผู้สูงอายุ

กลุ่มผู้เสียหายและพยาน ข้อเสนอแนะที่ 7 สนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนในการจัดตั้งสถานคุ้มครองจดทะเบียนถูกต้อง

กลุ่มผู้ต้องราชทัณฑ์ ข้อเสนอแนะที่ 3 เบี่ยงเบนคดียาเสพติดออกจากกระบวนการยุติธรรม

ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะทั้งรายกลุ่มและรายด้านที่ไม่มีโครงการดำเนินการเกี่ยวข้องนั้น เมื่อพิจารณาจากประเด็นข้อเสนอแนะ และข้อคิดเห็นจากการสัมภาษณ์เชิงลึกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่ามีสาเหตุจากข้อเสนอแนะบางข้อเป็นภารกิจระดับประเทศ แต่มีความเฉพาะเจาะจงในประเด็นความเชี่ยวชาญ และไม่สอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงาน 39 หน่วยงานที่อยู่ภายใต้แผนสิทธิฯ ซึ่งหากต้องการขับเคลื่อนให้สำเร็จจำเป็นต้องมีการทำงานลักษณะบูรณาการ หรือจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบเฉพาะ เช่น การศึกษาความสมดุลระหว่างสวัสดิการรัฐและโครงสร้างประชากรในสังคมผู้สูงอายุ การจัดทำบัญชีทนายความด้านสิทธิมนุษยชนและพัฒนาศักยภาพนักปกป้องสิทธิมนุษยชนควรมีการมอบหมายสถาบันการวิจัยหัวข้อนี้โดยเฉพาะ เพื่อให้ได้คำตอบตามข้อเสนอแนะที่วางไว้

5.3 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหาร บุคลากร เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการ

ตามแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ได้กำหนดให้มีการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลหรือผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนฯ มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักนายกรัฐมนตรีขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนรายด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ ด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง ด้านสิทธิชุมชน วัฒนธรรม และศาสนา

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

1. โครงการภายใต้แผนพัฒนากฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.)
2. โครงการประชาสัมพันธ์รณรงค์ใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์และรู้เท่าทันสื่อ (กปส.) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565
3. โครงการประชาสัมพันธ์การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ (กปส.)
4. โครงการประชาสัมพันธ์การสร้างโอกาสทางสังคมเพื่อความเสมอภาคและเท่าเทียม (กปส.) (พ.ศ. 2563-2564) โดยมีเนื้อหาการประชาสัมพันธ์เรื่องการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

- การบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในภาครัฐ ภาคสถานศึกษาภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมทั้งการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อขับเคลื่อนการคุ้มครองผู้บริโภคของประเทศ
- หน่วยงานมิได้มีภารกิจหลักด้านการส่งเสริมสิทธิ เสรีภาพ และความเท่าเทียมโดยตรง เป็นเพียงการสนับสนุนช่องทางในการนำสื่อประชาสัมพันธ์ไปเผยแพร่
- การตระหนักและให้ความสำคัญของหน่วยงานทุกภาคส่วนในการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมที่สนับสนุนต่อแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยได้ยึดถือประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญเพื่อป้องกันและลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประชาชนในทุกกลุ่มและทุกด้าน

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

- ข้อจำกัด ด้านงบประมาณ ส่งผลกระทบและเป็นข้อจำกัดในการดำเนินงานด้านพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายของโครงการ/กิจกรรม ที่อาจจะไม่สามารถดำเนินการได้ครอบคลุมเท่าที่ควร
- หน่วยงานภาครัฐยังไม่มีความเข้าใจและการให้ความสำคัญเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชน อาจจะยังไม่เพียงพอและทั่วถึง ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารของแต่ละหน่วยงาน
- แนวทางการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงานภาครัฐ ยึดกรอบการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการของหน่วยงานเป็นหลัก
- การนำความรู้และความเข้าใจในการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ. 2548 ไปใช้ในการปฏิบัติงาน อาจยังไม่เห็นผลเป็นรูปธรรมอย่างรวดเร็ว
- ศูนย์บริการประชาชน มีหน้าที่ในการกำกับดูแล ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ และแนะนำหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน พ.ศ.2548 ซึ่งมีโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ พัฒนากลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารราชการ

และสามารถปฏิบัติตามระเบียบฯ ได้ดีมากยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ด้วยหน้าที่ที่ได้กล่าวมาข้างต้นอาจทำให้โครงการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนในทางอ้อม กล่าวคือ หากสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีมีการกำกับติดตามหน่วยงานของรัฐอย่างใกล้ชิดจะส่งผลให้บุคคลและชุมชนได้รับข้อมูล คำชี้แจง และทราบถึงเหตุผลจากหน่วยงานของรัฐก่อนการดำเนินการ หรืออนุญาตให้ผู้ใดดำเนินการที่อาจมีผลกระทบต่อทรัพยากร คุณภาพชีวิต สุขภาพ อนามัย คุณภาพชีวิต ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

สำนักนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีความพึงพอใจต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดทำ ประสาน ขับเคลื่อน และติดตามการดำเนินการตามแผนฯ โดยกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนแผน จำนวน 4 ด้าน ได้แก่

- ด้านกระบวนการ/การดำเนินการ/การปฏิบัติ สำนักนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่ในการสร้างการรับรู้และความตระหนักเรื่องสิทธิมนุษยชน การจัดทำคู่มือในการแปลงแผนสิทธิมนุษยชนสู่การปฏิบัติการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของทุกระดับ และการติดตามประเมินผล

- ด้านการจัดทำตัวชี้วัดแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยกำหนดตัวชี้วัดหลักไว้ 2 ประเภท คือ ตัวชี้วัดด้านผลผลิต (Output) และตัวชี้วัดด้านผลสัมฤทธิ์ (Outcome)

- ด้านการติดตามและประเมินผล สำนักนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี จะเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เมื่อสิ้นปีงบประมาณปีละ 1 ครั้ง ภายในเดือนตุลาคม - ธันวาคม ของทุกปี และนำเรียนปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อโปรดทราบและสั่งการ

- ด้านการสร้างแรงจูงใจให้หน่วยงานมีการพัฒนาตนเองให้เป็นองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ด้วยความสมัครใจและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ สำนักนายกรัฐมนตรี โดยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดให้หน่วยงานนำแผนรายด้านสิทธิมนุษยชน หรือแผนรายกลุ่มเป้าหมาย ถ่ายทอดลงสู่การปฏิบัติ และได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี กรมประชาสัมพันธ์ และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค) มีการพิจารณาโครงการและกิจกรรมรองรับ โดยคำนึงถึงการตอบสนองการดำเนินงานสิทธิมนุษยชนในเชิงบูรณาการระหว่างหน่วยงาน รวมถึงการพัฒนางานสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องในเชิงพื้นที่ ภายใต้งบประมาณของหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

รัฐควรปรับมุมมองที่มีต่องานด้านสิทธิมนุษยชนให้เป็นหลักการพื้นฐานของสังคมและพื้นฐาน ในการปฏิบัติงานในทุกภารกิจของทุกองค์กรภาครัฐ มิใช่เป็นเพียงการดำเนินโครงการ หรือกิจกรรมเชิงรูปแบบ

- รัฐควรเร่งผลักดันกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ปัจจุบันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนยังไม่มีกฎหมายรองรับ นอกจากนี้รัฐควรพิจารณาทบทวนการเสนอร่างกฎหมาย ที่อาจส่งผลกระทบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน อาทิ ร่าง พรบ. การดำเนินกิจกรรมขององค์กรไม่แสวงหากำไร

- รัฐควรจัดให้มีการอบรมด้านสิทธิมนุษยชนและให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายและเจ้าหน้าที่รัฐทุกระดับ เพื่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างถูกต้อง และสอดคล้องหลักการสิทธิมนุษยชน

- รัฐควรสร้างมาตรการ กลไก หรือกระบวนการในการเจรจา ประนีประนอมระหว่างภาครัฐและประชาชนที่ชัดเจน และจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาฟื้นฟูอาชีพผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายสาธารณะของภาครัฐ

- รัฐควรให้ความสำคัญกับการสื่อสาร เปิดโอกาสและจัดช่องทางต่าง ๆ ให้ประชาชน นักวิชาการ ภาคเอกชน ได้นำเสนอปัญหา และแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ

- รัฐควรส่งเสริมบทบาทของทุกภาคส่วนและชุมชนในพื้นที่ ในการมีส่วนร่วมประเมินผลกระทบ ทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น

- รัฐควรพัฒนาระบบการเข้าถึงบริการด้านขนส่งสาธารณะสำหรับกลุ่มคนพิการ และผู้สูงอายุ รวมทั้งพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะ และคุณภาพการให้บริการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและลดการใช้ยานพาหนะส่วนตัว

2. กระทรวงกลาโหม

กระทรวงกลาโหม ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายด้าน ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการเมือง การปกครองและความมั่นคง

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

1. โครงการ ศูนย์ไซเบอร์ของสำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม กองบัญชาการกองทัพไทย และเหล่าทัพ ประกอบด้วย ศูนย์ไซเบอร์ กรมเทคโนโลยีสารสนเทศและอวกาศกลาโหม ศูนย์ไซเบอร์ทหาร ศูนย์ไซเบอร์กองทัพบก ศูนย์ไซเบอร์กรมการสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศทหารเรือ ศูนย์ไซเบอร์กองทัพอากาศ

ความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

- มีการดำเนินการตามกรอบการขับเคลื่อนของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ข้อเสนอแนะ) ได้ดี
- ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินตามแผนฯ
- มีการกำหนดการดำเนินงานตามแผนฯ ที่ชัดเจน
- มีความร่วมมือในทุกภาคส่วน สามรถร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาได้ดี
- มีการสนับสนุนจากภาครัฐ และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการประสานงาน หรือการดำเนินงานต่าง ๆ
- มีการสนับสนุนด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างทั่วถึง
- มีการติดตาม และประเมินการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด
- มีวางแผนแก้ปัญหาในการดำเนินงานอย่างทันท่วงที

3. กระทรวงการคลัง

กระทรวงการคลัง กระทรวงการคลัง ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ทั้งแผนรายด้าน ด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ ด้านที่อยู่อาศัย และเกี่ยวข้องกับแผนรายกลุ่ม กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มคนพิการ

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

1. มาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ
2. มาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการจ้างงานคนพิการ
3. โครงการจัดอบรมสัมมนาและประชาสัมพันธ์ภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเป็นโครงการจัดอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างให้แก่ข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างประจำจังหวัดคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ภาษีประจำจังหวัดและกรุงเทพมหานคร แผนงานสำรวจข้อมูลและปรับปรุงราคาประเมินที่ดินในกรุงเทพมหานคร

3.1 สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

ปัจจัยด้านความสำเร็จโดยงบประมาณ ที่ใช้มีวงเงินประมาณ 196 ล้านบาท จะเป็นในเรื่องของการจัดตั้งกองทุนในการวางระบบบำรุงสารสนเทศต่างๆมีการเชื่อมโยงข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากเรานำระบบเทคโนโลยีก็มาใช้สามารถที่จะลดต้นทุนและลดกระบวนการทำงานต่างๆลงได้ ก็คิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์กับทั้งตัวกองทุนเองทั้งกับคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกองทุนทั้งนายจ้างลูกจ้างที่ทำงานได้อย่างสะดวกรวดเร็วมากขึ้น รวมถึงบริษัทหลักทรัพย์ที่เกิดจากกองทุนที่จะช่วยบริหารจัดการด้านการเงิน

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

โครงการต้องเกี่ยวข้องกับหลายหน่วยงานจะใช้เวลานานมากกว่าจะออกมาเป็นกฎหมายแล้วก็ผ่านกฤษฎีกาแต่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ผ่านมาแล้ว และหน่วยงานต่าง ๆ ก็ได้ให้ความร่วมมือในการผลักดันกฎหมายให้มีผลบังคับใช้ต่อไป

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เท่าที่ควร แต่ภาษีที่ดินเป็นภารกิจที่ต้องทำอยู่แล้วเป็นภาษีฐานทรัพย์สินที่เก็บจากความมั่งคั่งเพื่อต้องการที่จะลดความเหลื่อมล้ำด้วยตัวอัตราภาษี โดยการจัดเก็บภาษีมีจุดมุ่งหมายทำรายได้ให้กับ อปท.นำไปใช้ในการพัฒนาพื้นที่ อาจจะไม่ได้เกี่ยวข้องกับแผนสิทธิมนุษยชนโดยตรงแต่ด้วยภารกิจก็จะสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ของรัฐบาล

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

ในส่วนของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 กระทรวงการคลังจะมี 2 เรื่องคือเรื่อง ร่าง พ.ร.บ.กองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ เรื่องเดิมอยู่ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 และเรื่องการให้ความรู้ทางการเงินตัวกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติได้คำนึงถึงเรื่องสิทธิมนุษยชน และตัวร่างกฎหมายก็มีการระบุไว้ว่ามีมาตราใดบ้างที่กระทบสิทธิของประชาชน และในด้านกฎหมายเองก็มีการกำหนดว่าไม่ให้ไปลิดรอนสิทธิ์ของลูกจ้างและนายจ้างมากจนเกินไป อย่างเช่นอัตราการส่งเงินเข้ากองทุน ก็จะอยู่ในระดับที่ไม่สูงเกินเกินควรก็คืออยู่ในระดับที่เพียงพอให้ลูกจ้างมีเงินใช้หลังเกษียณ ในส่วนของการให้ความรู้ทางการเงินเป็นการช่วยให้ประชาชนมีความรู้มีทักษะทางการเงินเพื่อที่จะได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทุกช่วงวัยตั้งแต่วัยเด็กเยาวชนวัยทำงานและวัยเกษียณ สุดท้ายแล้วจะทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและไม่ถูกลิดรอนสิทธิ์

3.2 กรมธนารักษ์

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

ปัจจัยความสำเร็จคือการทำระบบการจัดเก็บข้อมูลที่มีประสิทธิภาพทำให้ข้อมูลถูกต้อง และความพยายามในการประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจถึงประโยชน์ต่าง ๆ ที่ประชาชนจะได้รับ

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

- การกำหนดราคาเพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ อาจจะมีผลกระทบกับประชาชนโดยเฉพาะที่เป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์
- การไม่ได้รับความร่วมมือจากภาคประชาชน และภาคเอกชน
- งบประมาณหรือบุคลากรไม่เพียงพอ

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

มีความพอใจในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะในเรื่องข้อกฎหมายระเบียบต่างๆ ที่ออกมาให้สิทธิกับประชาชนมากขึ้น ซึ่งในเรื่องของการกำหนดราคาประเมินก็จะเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างทั่วถึง ปัจจุบันบัญชีราคาประเมิน มีการเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ ทำให้ประชาชนที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถที่จะตรวจสอบได้ที่ดินของตนเองมีราคาประเมินเท่าใด ประเด็น การลดความเหลื่อมล้ำทางภาษีหรือการเข้าถึงที่อยู่อาศัยสำหรับคนมีรายได้น้อยและกลุ่มเปราะบางหรือแก้ไขปัญหาบุกรุกที่ดิน ได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องในแผนยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในภารกิจในเรื่องของการประเมินราคาด้วย โดยการเสริมสร้างความมั่นคงโดยการยกระดับทางด้านที่อยู่อาศัย การส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน

การทำแผนให้ประสบความสำเร็จ มีการกำหนดไว้เป็นแผนอยู่แล้ว ซึ่งในเรื่องของการกำหนดราคาต้องเป็นไปตามหลักมาตรฐานสากล ราคาตามกลไกของราคาตลาด ไม่ได้เป็นการเอื้อประโยชน์กับผู้ใดผู้หนึ่งว่าไปสร้างภาระให้กับประชาชนผู้มีรายได้น้อย

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

ประเด็นของผู้มีรายได้น้อยที่รัฐบาลกำลังสนับสนุนปัจจัย 4 ในเรื่องที่อยู่อาศัย ซึ่งถูกบรรจุไว้ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ค่อนข้างน้อย ซึ่ง กรมธนารักษ์พยายามที่จะหาที่ดินของรัฐ พื้นที่ทางราชการที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์มาจัดสรรให้ผู้มีรายได้น้อย และมีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่างๆ อาทิ การทำงานร่วมกับกรมที่ดิน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นต้น

3.3 กรมสรรพากร

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

มาจากการมีมาตรการภาษีที่สามารถช่วยกลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้มีงานทำ มีรายได้ และช่วยเหลือตัวเองได้ การรวมทั้งการรับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ข้อปรับปรุง เพื่อความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ และสะท้อนผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริง

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

โครงการ/กิจกรรมตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ที่เกี่ยวข้องกับกรมสรรพากรมีจำนวน 2 โครงการ/กิจกรรม ได้แก่ มาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ และมาตรการภาษีเพื่อส่งเสริมการจ้างงานคนพิการ ซึ่งสามารถช่วยเหลือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสให้มีงานทำ มีรายได้ และช่วยเหลือตัวเองได้ จากการรายงานผลตามแผนตัวชี้วัด ของคณะที่ปรึกษาโครงการ หน่วยงานต่าง ๆ ได้ให้ความร่วมมือกับคณะที่ปรึกษาโครงการ ภาพรวมของการดำเนินงานในลักษณะเครือข่ายระดับประเทศ เป็นไปได้ด้วยดี จากการรายงานผลตามแผนตัวชี้วัด ของคณะที่ปรึกษาโครงการ

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ควรมีการปรับแนวทางการดำเนินการให้เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันและที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต และอาจพิจารณาจัดทำประเภทกลุ่มเป้าหมายให้แบ่งตามช่วงวัย และลักษณะกลุ่มประชากรที่มีความเปราะบาง หรือกลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

4. กระทรวงการต่างประเทศ

กระทรวงการต่างประเทศ ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายกลุ่ม กลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชน กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และ ผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

1. สนับสนุนกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการขับเคลื่อนการแก้ปัญหาแก่กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้สัญชาติ ผู้ไร้รัฐ อาทิ เข้าร่วมการประชุมคณะทำงานศึกษาและประเมินระบบการทะเบียนราษฎร์ของกลุ่มประชากรที่เข้าถึงยาก และร่วมลงพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อหารือกับผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ รับทราบปัญหา/อุปสรรค เพื่อนำผลมาออกแบบโครงการ/กิจกรรม ที่จะสามารถส่งเสริมให้กลุ่มบุคคลเป้าหมายเข้าใจด้านกฎระเบียบและยื่นคำขอการมีสถานะ/สัญชาติต่อไป

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

- กระทรวงต่างประเทศ ดำเนินงานร่วมกับสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย และนอกจากนี้ยังมีความร่วมมือกับ สำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัย แห่งสหประชาชาติซึ่งได้มีการผลักดัน แก้ไขปัญหาบุคคลที่มีปัญหากับสถานะทางทะเบียนต่างๆ และมีการผลักดันหลายกลุ่มให้ช่วยลดอุปสรรคในเข้าสู่กระบวนการที่จะยื่นขอรับสัญชาติ ช่วยแก้ปัญหาภาวะไร้รัฐ เพื่อช่วยให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสิทธิ์ ขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ได้ ภายใต้การขับเคลื่อน 2 กลุ่มคือ นักปกป้องสิทธิมนุษยชน และกลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และ ผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง โดยการดำเนินงานของกระทรวงการต่างประเทศจะเป็นลักษณะการรับข้อร้องเรียน หรือว่าการขอให้

ชี้แจงข้อมูลเมื่อมีการปรากฏในข่าว ในสื่อ ที่มีลักษณะถูกตั้งข้อหาคดีต่าง ๆ กับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่ทำหน้าที่หรือว่าการคุกคาม รวมถึงกิจกรรมการจัดประชุมสัมมนา การสร้างความตระหนักรู้ในประเด็นนี้

- กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และ ผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง ได้ทำงานร่วมกับกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย หรือสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ในบริบทที่เป็นกลุ่มคนไร้รัฐไร้สัญชาติ ในส่วนของกระทรวงการต่างประเทศ มีหน้าที่ให้คำมั่นในการปฏิบัติเพื่อลดภาวะไร้รัฐ การสร้างความตระหนักรู้ กำหนดแนวปฏิบัติ กลุ่มที่มีปัญหาสถานะ ให้เขาได้เข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานได้ โดยการตั้งกรรมการอิสระ ตรวจสอบข้อเท็จจริงแก้ไขปัญหาชุมชนกะเหรี่ยงซึ่งมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาด้านภาษา

- สำหรับปัญหา และอุปสรรค คือ การให้คำนิยามที่ยังไม่ชัดเจน ว่าเป็นกลุ่มไหนบ้าง เพราะทุกคนจะบอกว่าใครที่ทำหน้าที่ปกป้องสิทธิมนุษยชน ถือเป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ซึ่งบางครั้งการทำหน้าที่สื่อจะเรียกว่าเป็นนักปกป้องสิทธิมนุษยชน หรือไม่

- เรื่องบริบทของการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เป็นสิทธิแรงงาน แล้วผู้ฟ้องร้องเป็นภาคเอกชน เอกชนจะถือว่ามีสิทธิภายใต้กฎหมายในการปกป้องชื่อเสียง ขณะเดียวกันภาครัฐ ก็ไม่ได้สามารถบังคับภาคเอกชนได้ ไม่ให้ฟ้องร้องได้ นอกจากนี้ คือเรื่องความเป็นธรรมให้กับการทำงานของนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่พยายามจะช่วยเหลือกลุ่มต่อต้านหรือกลุ่มผู้ละเมิด

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

ภาพรวมได้ทำงานกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรณีด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งการกระจายไปกรมต่างๆ มีกระบวนการที่เป็นระบบ และสำหรับแผนสิทธิมนุษยชนฉบับที่ 4 มีการขับเคลื่อนในเรื่องแผนงานหลายด้านหลายประเด็น ให้สอดคล้องกับความท้าทายใหม่หรือประเด็นใหม่ และโดยรวมเห็นด้วยไม่ว่าจะเป็นรายด้าน รายกลุ่ม เพราะสอดรับกับแนวโน้มของเวทีระหว่างประเทศในการดูแลกลุ่มเปราะบาง

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ได้รวมผู้ป่วยจิตเวช ซึ่งทำให้ได้รับความสนใจมากขึ้น เพราะสัดส่วนของ นักบำบัดจิตเวช หรือว่าบุคลากรทางการแพทย์ การดูแลปัญหานี้ แล้วก็มุมมองของสังคมเกี่ยวกับปัญหานี้ยังมีปัญหาอยู่มาก

นอกจากนั้นการจัดเวทีระหว่างประเทศก็ต้องมองเรื่องสิทธิมนุษยชนกับการพัฒนาที่ยั่งยืนอยากให้ เห็นความสำคัญประเด็นเหล่านี้ให้เชื่อมโยงชัดเจนยิ่งขึ้นด้วย เพราะว่าการเชื่อมโยงหรือเสริมกัน จะทำให้มีการผลักดันนโยบายหรือแผนต่างๆในทิศทางที่ดีมากขึ้น หรือมีความบูรณาการมากขึ้นจะนำมาสู่หน่วยงานปฏิบัติที่ชัดเจน

5. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายด้าน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โครงการศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย (ไม่ได้ดำเนินการ) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 แผนรายด้าน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นหน่วยงานร่วมในส่วนของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดย กรมการท่องเที่ยวได้เสนอโครงการศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย เพื่อขอรับงบประมาณ ซึ่งเสนอในหัวข้อ แผนรายด้าน/รายกลุ่ม หัวข้อที่ 5 “สนับสนุนการบูรณาการประเด็นด้านการลดก๊าซเรือนกระจก และด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เข้าสู่นโยบายและแผนรายสาขาและพื้นที่ โดยสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นนำประเด็นด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในสาขาที่มีความเสี่ยงทั้ง 6 สาขา ได้แก่ การจัดการน้ำ การเกษตร และความมั่นคงทางอาหาร การ

ท่องเที่ยว การสาธารณสุข การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการตั้งถิ่นฐานและความมั่นคงของมนุษย์เข้าสู่กระบวนการจัดทำแผนและนโยบายของหน่วยงาน" ทั้งนี้ กรมการท่องเที่ยวไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณจึงไม่ได้ดำเนินงานโครงการดังกล่าว

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

มีความพึงพอใจ เนื่องจากการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ครอบคลุมในทุกมิติ ทั้งการป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน การคุ้มครองผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน การพัฒนากฎหมาย กลไกทางกฎหมาย การบังคับใช้เพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและการพัฒนาภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการสื่อสารสร้างการรับรู้ ความเข้าใจในงานที่เกี่ยวข้องด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของสังคมและการปฏิบัติงานในทุกภารกิจทุกองค์กร ทั้งนี้ การประสานความร่วมมือจากทุกองค์กร ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จะเป็นแรงผลักดันให้แผนฯบรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 มีการจำแนกเป็นรายด้าน ซึ่งมีทั้งหมด 10 ด้าน และรายกลุ่ม ทั้งหมด 12 กลุ่ม มีการกำหนดวัตถุประสงค์ ข้อเสนอแนะ ตัวชี้วัด และหน่วยงานที่รับผิดชอบ รวมถึงกระบวนการในการดำเนินการได้อย่างชัดเจน ทำให้เข้าใจง่ายและเข้าใจกระบวนการดำเนินงานตามแผนฯอีกทั้งยังมีความเชื่อมโยง และสอดคล้องกับแผนในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคง ส่งผลให้การขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 มีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมายและตัวชี้วัดที่กำหนดไว้

เห็นว่าเป็นไปด้วยดีเนื่องจาก เมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2566 ที่ผ่านมา ได้เข้าร่วมงานเปิดตัวแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 และเยี่ยมชมนิทรรศการในงานจากหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งมีการนำเสนอผลงานที่โดดเด่นในการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่มีผลลัพธ์เป็นที่ประจักษ์และเกิดประโยชน์ในทุกกลุ่มเป้าหมาย ทำให้เข้าใจการดำเนินงานของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมากขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 เป็นแผนภายใต้กรอบการวิเคราะห์ในประเด็นพื้นฐาน (issue–based) 5 มิติ ได้แก่ 1. มิติโครงสร้าง 2. มิติกฎหมาย 3. มิติการจัดสรรทรัพยากร 4. มิติความตระหนักรู้ และ 5. มิติสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่ส่งผลกระทบต่อประเด็นสิทธิมนุษยชนในด้านต่าง ๆ สำหรับวัตถุประสงค์ของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับนี้ เพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิของประชาชนโดยไม่เลือกปฏิบัติ คำนึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สร้างสังคมที่ตระหนักถึงการเคารพสิทธิมนุษยชนอย่างยั่งยืน ซึ่งถ้าหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ และให้ครอบคลุมการดำเนินงานของหน่วยงานภายในสังกัด ทุกระดับ ด้วยการนำมิติด้านสิทธิมนุษยชนก็จะทำให้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้ดียิ่งขึ้นต่อไป และให้สัมฤทธิ์ผลเป็นรูปธรรม สามารถเป็นพลังผลักดันและสร้างแรงขับเคลื่อนในงานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยให้มีความเข้มแข็งได้ต่อไป ทั้งนี้ ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์และการถ่ายทอดชี้แจงแผนฯ ให้กับทุกหน่วยงานให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดความชัดเจน และดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน

6. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายด้าน ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านที่อยู่อาศัย และเกี่ยวข้องกับแผนรายกลุ่ม กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มคนพิการ กลุ่มผู้ป่วย (ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ผู้เสพยา กลุ่มสตรี กลุ่มผู้เสียหายและพยาน

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

1. การแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัย บ้านมั่นคง
2. การส่งเสริมศักยภาพด้านอาชีพในศูนย์พัฒนาศักยภาพและอาชีพคนพิการ
3. ปรับปรุงและพัฒนาสมรรถนะระบบเทคโนโลยีสารสนเทศด้าน คนพิการ (MA)
4. โครงการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงปัญหาการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ
5. โครงการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กปฐมวัย

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) การดำเนินงานกิจกรรม/โครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ตามแผนรายด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ และแผนรายกลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มคนพิการ กลุ่มผู้ป่วย (ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ ผู้เสพยา) กลุ่มสตรี ทุกโครงการดำเนินการแล้วเสร็จบรรลุเป้าหมายตรงตามวัตถุประสงค์ที่ส่วนด้านกระบวนการยุติธรรม 8 โครงการที่ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ จำนวน 4 โครงการ อยู่ระหว่างดำเนินการ 3 โครงการ และมี 1 โครงการที่ไม่ได้ดำเนินการในปี 2565 ด้านที่อยู่อาศัย มี 3 โครงการ แต่ จำนวน 1 โครงการ ยังคงอยู่ระหว่างการดำเนินงานโครงการเนื่องจากเป็นโครงการต่อเนื่อง และไม่สามารถดำเนินการได้เนื่องจากผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่เกิดขึ้น

ทั้งนี้ ในส่วน กลุ่มเด็กและเยาวชน มีกิจกรรม โครงการพัฒนาและผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดย กรมกิจการเด็กและเยาวชน เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ การดำเนินงานตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ได้ผลักดันให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายฉบับดังกล่าวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยได้เสนอร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ... ไปยังสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 กันยายน 2565 และสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ได้แจ้งมาเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2565 รองนายกรัฐมนตรี (จุรินทร์ ลักษณวิศิษฏ์) สั่งและปฏิบัติราชการแทนนายกรัฐมนตรี พิจารณาแล้วสั่งให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รับร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้ไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงยุติธรรม สำนักงบประมาณ สำนักงาน ก.พ. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด คณะกรรมการนโยบายการบริหารกองทุนหมุนเวียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ได้ข้อยุติอีกครั้งหนึ่ง ก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป ประเด็นที่ต้องหารือเพื่อหาข้อยุติ ได้แก่

1) การกำหนดหน่วยงานในการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเด็ก
2) การรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างกว้างขวาง
3) รักษาการตามกฎหมาย
4) การจัดตั้งกองทุนส่งเสริมการคุ้มครองเด็ก
5) การจัดตั้งคณะกรรมการและองค์ประกอบของคณะกรรมการต่างๆ
6) การทบทวนความจำเป็นในการกำหนดให้มีพนักงานคุ้มครองเด็ก
7) การกำหนดเงินเพิ่มให้แก่พนักงานคุ้มครองเด็ก
8) การดำเนินกระบวนพิจารณาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัว
9) บทกำหนดโทษให้มีความสอดคล้องกับมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2561 เรื่อง การกำหนดโทษทางอาญาในกฎหมาย

สถานะปัจจุบัน ของ กฎหมายคุ้มครองเด็กดังกล่าว กรมกิจการเด็กและเยาวชน ได้มีหนังสือถึง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เพื่อขอเลื่อนการประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 โดยแก้ไขจากการที่ต้องประเมินผลสัมฤทธิ์ให้แล้วเสร็จภายในปี 2567 เพื่อให้ได้ประเด็นที่ชัดเจนในการนำมาแก้ไขพระราชบัญญัติต่อไป

ซึ่งการดำเนินงานกิจกรรมโครงการต่างๆ ที่บรรจุในแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน เป็นโครงการที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติราชการของกระทรวงฯ ซึ่งกระทรวงฯ จะได้มีการดำเนินการเป็นโครงการต่อเนื่อง แต่ในบางโครงการนั้นหากมีการบูรณาการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานอื่นก็อาจจะช่วยทำให้เกิดการขยายผล กระจายพื้นที่ได้มากขึ้น ทำให้จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับประโยชน์จากโครงการมีเพิ่มขึ้น และในปัจจุบันกระทรวงฯ มีการใช้ข้อมูลจากระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาแบบชี้เป้า (Thai People Map and Analytics Platform : TPMAP) ให้สามารถครอบคลุมปัญหากว้างขึ้นสามารถใช้ระบุปัญหาสังคมโดยเฉพาะปัญหาความยากจนได้ในระดับบุคคล ครัวเรือน ชุมชน ท้องถิ่น ท้องที่ จังหวัด หรือวิเคราะห์ปัญหารายประเด็น ทำให้สามารถออกแบบกิจกรรม โครงการได้ตรงกับความต้องการ ตรงกับกลุ่มเป้าหมายและสภาพปัญหา ทำให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับประโยชน์เพิ่มมากขึ้น

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

บางโครงการที่ดำเนินการ เช่น โครงการแก้ไขปัญหาที่อยู่อาศัยบ้านมั่นคง และการพัฒนาที่อยู่อาศัยชุมชนริมคลองเปรมประชากร ยังพบข้อติดขัดในการดำเนินงานจึงทำให้ไม่สามารถดำเนินงานได้ตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพราะมีประชาชนบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์การดำเนินงานโครงการ ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินโครงการ ซึ่งทำให้ผู้ดำเนินงานโครงการต้องทำความเข้าใจไกล่เกลี่ย และยุติความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เป็นผลให้การดำเนินงานโครงการไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

7. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัย และนวัตกรรม

มีด้านการศึกษา

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

1. เงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายโครงการทุนการศึกษาเฉลิมราชกุมารี
2. เงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายโครงการคัดเลือกนักศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานระดับอุดมศึกษา

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) มีโครงการที่ร่วมอยู่ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) จำนวน 9 โครงการ ทุกโครงการที่ทำบรรลุเป้าหมายการดำเนินงาน ขณะที่แต่ละโครงการ มีปัญหา และอุปสรรค ในการดำเนินงานดังนี้

1.1 เงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายโครงการทุนการศึกษาเฉลิมราชกุมารี

นักศึกษาไม่เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ได้และจำเป็นต้องปรับแผนการดำเนินงานโครงการเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล

1.2 เงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายโครงการสนับสนุนทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในประเทศ

นักศึกษาไม่เข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ได้และจำเป็นต้องปรับแผนการดำเนินงานโครงการเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาล

1.3 เงินอุดหนุนโครงการกองทุนการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การดำเนินการนับแต่เดือนธันวาคม พ.ศ. 2563 การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาน้อยลง ผลผลิตและโครงการส่วนใหญ่สามารถดำเนินการได้ เป็นไปตามแผน/สูงกว่าแผนที่ตั้งไว้ แต่อย่างไรก็ตาม ยังคงมีผลผลิตและโครงการที่ไม่สามารถดำเนินการได้ตาม เป้าหมายที่ตั้งไว้ เนื่องจากโครงการประเภทเงินอุดหนุน ทุนการศึกษา/ค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ที่ยังมีผลการดำเนินงานและการเบิกจ่ายงบประมาณไม่ครบถ้วน โดย การดำเนินงานดังกล่าวเป็นไปตามปฏิทินการศึกษา ซึ่งต้องรอการสรุปข้อมูลนักศึกษาและรายละเอียด

จากสถาบันอุดมศึกษา จึงจำเป็นต้องมีการใช้จ่ายงบประมาณ เหลื่อมปี เพื่อให้ผลการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ การจัดสรรทุนบางรายการไม่มีผู้สมัครรับทุนหรือผู้สมัครรับทุน และ/หรือมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วน บางทุนมีผู้สละสิทธิ์การรับทุน รวมทั้งมีนักเรียน/นักศึกษาลาออกจากโครงการ จึงทำให้ไม่สามารถดำเนินงานได้ตามแผนที่ตั้งไว้

1.4 โครงการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในสถาบันอุดมศึกษา

เนื่องจากรูปแบบการจัดโครงการ/กิจกรรมสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดของสถาบันอุดมศึกษา ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่มีการรวมตัวกันของนักศึกษา จึงทำให้มหาวิทยาลัยไม่สามารถดำเนินการได้ตามสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

1.5 เงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับนักศึกษาพิการในสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา

สถาบันอุดมศึกษาส่งเอกสารและหลักฐานของนิสิตนักศึกษาพิการที่ขอรับเงินอุดหนุนฯ ล่าช้าและไม่ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด จึงทำให้ อว. เบิกจ่ายเงินทุนให้แก่สถาบันอุดมศึกษาล่าช้ากว่ากำหนด สถาบันอุดมศึกษาบางแห่งไม่มีนโยบาย แนวทาง /มาตรการเฉพาะในการรับคนพิการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา อีกทั้งยังไม่ส่งแผนการรับนักศึกษาพิการให้แก่ อว. ทราบ จึงส่งผลกระทบต่อการตั้งงบประมาณในส่วนของเงินทุนให้แก่นักศึกษาพิการ (งบประมาณไม่เพียงพอ)

1.6 เงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายโครงการคัดเลือกนักศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานระดับอุดมศึกษา

สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลในชุดปัจจุบัน : นโยบายเร่งด่วน : การเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 การพัฒนาการเรียนรู้การคัดเลือกนักศึกษาและสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลพระราชทานเป็นโครงการที่กระทรวงศึกษาธิการรับสนองพระราชปรารภของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชและตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยรางวัลพระราชทานแก่นักเรียน นักศึกษาและสถานศึกษา พ.ศ. 2562 มอบหมายให้สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รับผิดชอบดำเนินการคัดเลือกนักศึกษาระดับอนุปริญญาและระดับปริญญาตรี ซึ่งการดำเนินการโครงการฯ ในปี พ.ศ. 2564

1.7 โครงการเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษา

อัตราการแลกเปลี่ยนค่าเงินบาทสูงขึ้นจึงทำให้งบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อฐานข้อมูลทั้งหมดควรปรับแผนการใช้จ่ายงบประมาณให้เหมาะสม การเข้าซ่อมแซมหรือแก้ไขปัญหาอุปกรณ์ที่ติดตั้งอยู่ภายในสถาบันการศึกษาในกรณีเร่งด่วนไม่สามารถดำเนินการได้หลังเวลาราชการ หรือวันหยุดราชการ นโยบายภาครัฐในการนำสายสัญญาณสื่อสารลงใต้ดินต้องมีแผนล่วงหน้าจึงจะดำเนินการได้ทั่วถึง

1.8 โครงการเครือข่ายห้องสมุดมหาวิทยาลัยไทย

ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอและเหมาะสมตามอัตราการเพิ่มขึ้นของฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น 10%-20% ทุกปี ขึ้นอยู่กับฐานข้อมูลและอัตราแลกเปลี่ยนเงินตรา

1.9 โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย

กฎ ระเบียบในการจัดการศึกษาแต่ละระดับ และแต่ละระบบการศึกษา มีความแตกต่างกัน ยังไม่มีการประสานเชื่อมโยงเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนในการเรียนที่ต่อเนื่อง ขณะที่ มีความต้องการในการเรียนรู้จำนวนมาก การพัฒนาแพลตฟอร์มให้รองรับผู้เรียนในประมาณล้านคนขึ้นไป จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนทั้งเชิงนโยบายและงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

โครงการผลักดันนโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อววน.) เพื่อขยับสถานะทางสังคมของประชาชนกลุ่มฐานราก (รับผิดชอบโครงการโดย สอวช.) อาจจัดให้อยู่ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนกลุ่มผู้ใช้แรงงานตามที่ระบุไว้ หรือแผนสิทธิมนุษยชนด้านการศึกษาก็ได้ เนื่องจากเนื้อหาของโครงการครอบคลุมทั้งด้านการขยายหลักประกันโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาทักษะแรงงานที่เพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพการประกอบการและการสร้างนวัตกรรม

8. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายด้าน ด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเกี่ยวข้องกับแผนรายกลุ่มเกษตรกรและแรงงาน

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

1. โครงการการเปิดช่องทางร้องเรียนให้แก่ประชาชนหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการขององค์การสะพานปลา ผ่านช่องทางเว็บไซต์ (อสป.)

2. โครงการพัฒนาศักยภาพด้านการประมง (ปม.)

3. โครงการระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่ (กสก.)

4. โครงการส่งเสริม การพัฒนาระบบตลาดภายในสำหรับสินค้าเกษตร (กสส.)

5. โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตหม่อนไหมระบบแปลงใหญ่ (มม.)

6. กิจกรรมสร้างการรับรู้ข้อกฎหมายการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมแก่บุคลากรของสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และผู้ที่เกี่ยวข้อง (ส.ป.ก.)

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) โดยมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ร่วมดำเนินการ จำนวน 11 หน่วยงาน ประกอบด้วย กรมการข้าว กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมหม่อนไหม สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม การยางแห่งประเทศไทย องค์การสะพานปลา สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญา) ซึ่งมีแผนงาน/โครงการ จำนวน 43 โครงการ โดยผลการดำเนินกิจกรรมโครงการทั้งในด้านการผลิตพืช ปศุสัตว์และประมง การจัดที่ดินทำกิน การส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ การรวมกลุ่ม จะส่งผลในเชิงสนับสนุนการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนในด้านและกลุ่มดังกล่าวให้บรรลุผลสำเร็จตามข้อเสนอแนะ เนื่องจากเป้าหมายแผนสิทธิมนุษยชนด้านเศรษฐกิจ และธุรกิจ คือ พัฒนาเศรษฐกิจให้เติบโตไปพร้อมกับการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม และเป้าหมายกลุ่มเกษตรกรและกลุ่มแรงงาน คือ ส่งเสริมและพัฒนาระบบเกษตรพันธสัญญาตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งเป้าหมายด้านทรัพยากรธรรมชาติ คือ สร้างความสมดุลระหว่างการใช้ทรัพยากรธรรมชาติให้เหมาะสมกับการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตของประเทศ

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

ผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้ต้อง มีการปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานโครงการ/กิจกรรม และไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ อาจจะเนื่องด้วยบางแผนงาน/โครงการ ไม่ได้บรรเทา แก้ไขปัญหาและเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 เช่น แผนงาน/โครงการ ที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น และอาจจะได้รับการพิจารณาแล้วว่าแผนงาน/โครงการดังกล่าว สามารถดำเนินการได้โดยผ่านช่องทางอื่น ๆ ในการดำเนินการ ซึ่งอาจไม่มีความจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการ เช่น ดำเนินการการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อโซเชียลมีเดียต่าง ๆ เช่น เว็บเพจ Line ofcial และการจัดประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยโปรแกรมต่าง ๆ (Zoom meeting Cisco Webex Meeting และ Microsoft Teams) ยกตัวอย่างกรณีของโครงการการจัดการสวนยางตามมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน (FSC) ซึ่งเป็นโครงการที่มีการขับเคลื่อนการดำเนินการในระยะยาว ทำให้ปรากฏประเด็นปัญหาอุปสรรค ผลกระทบในด้านการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการในหลากหลายประเด็น ไม่ว่าจะเป็นความไม่ชัดเจนของข้อมูล ในส่วนของเจ้าหน้าที่/ผู้ปฏิบัติงาน ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคของหน่วยงานที่ไม่เพียงพอต่อการจัดทำระบบ

การทำสวนยางตามมาตรฐานการจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน อีกทั้งยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการและ ข้อกำหนดของมาตรฐานและไม่สามารถนำมาตรฐานไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานได้ รวมถึงจำนวนผู้เชี่ยวชาญด้านมาตรฐานป่าไม้ ในประเทศไทยที่มีจำนวนไม่เพียงพอต่อการให้คำปรึกษา/แนะนำในการสร้างระบบมาตรฐานให้ครอบคลุมทั่วพื้นที่ ในประเทศไทย เกษตรกรบางโครงการไม่ได้ให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนโครงการเท่าที่ควร อีกทั้ง เกษตรกรบางกลุ่ม ยังขาดความรู้ ความเข้าใจและมีความเชื่อที่ไม่ถูกต้องในบางเรื่อง ของการดำเนินการของภาคการเกษตร เช่น เรื่องการเผาตอซังข้าว และเผาใบอ้อย เพื่อเตรียมพื้นที่/เตรียมดิน สำหรับการเพาะปลูกในรอบถัดไป

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

มีความพึงพอใจต่อแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 การขับเคลื่อนแผนฯไปสู่การปฏิบัติเป็นขั้นตอน มีการผลักดันการทำงานของกลไกทั้งหมดให้สามารถบรรลุผลลัพธ์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

- ทุกหน่วยงานควรให้ความสำคัญเรื่องสิทธิมนุษยชนในทุกด้านที่หน่วยงานเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น ด้านการเมืองการปกครอง ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ รวมถึง การให้ความสำคัญเรื่องสิทธิมนุษยชนกับประชาชนและชุมชนอย่างเท่าเทียม โดยจะต้องตระหนักและเห็นความสำคัญของการคุ้มครอง เพื่อไม่ให้เกิดการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งช่วยในการป้องกัน บรรเทา หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ภายใต้กรอบทิศทางของการพัฒนางานสิทธิมนุษยชนในแต่ละด้าน/กลุ่ม เช่น เร่งผลักดันกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชน สร้างมาตรการ กลไกหรือกระบวนการในการเจรจา ประนีประนอมระหว่างภาครัฐและประชาชนที่ชัดเจน ส่งเสริมความรู้ให้แก่ประชาชนในขั้นตอนต่าง ๆ ด้านกระบวนการยุติธรรม เร่งรัดผลักดันภาคธุรกิจ รัฐวิสาหกิจ และภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ให้ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน เป็นต้น ซึ่งจะช่วยลดข้อร้องเรียนในเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชน

- กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพควรเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการให้ความรู้และจัดอบรม ด้านสิทธิมนุษยชนให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายและเจ้าหน้าที่ของรัฐในทุกระดับ เพื่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างถูกต้อง และการคุ้มครองดูแล โดยเสมอภาค เป็นธรรมและปราศจากการเลือกปฏิบัติ สอดคล้องกับหลักการของสิทธิมนุษยชน รวมถึงการสร้างความเข้าใจแก่ทุกหน่วยงาน/เจ้าหน้าที่ เพื่อให้ตระหนักถึงความสำคัญในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และควรเน้นการทำหน้าที่ในบทบาทการเป็นหน่วยงานที่ให้คำปรึกษา และให้ข้อเสนอแนะ ต่อการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้น เช่น การเพิ่มช่องทางการให้คำปรึกษา และการพัฒนาบุคลากรที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เป็นต้น เพื่อให้การดำเนินการในประเด็นสิทธิมนุษยชนเป็นไปอย่างเป็นเอกภาพ และบรรลุผลเป็นรูปธรรม เนื่องจากประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนเป็นประเด็นที่อาจจะเข้าใจได้ยาก เป็นลักษณะของเชิงนามธรรม อีกทั้งประชาชนจำนวนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิทั้งของตนเองและผู้อื่น รวมถึงมีผลกระทบในวงกว้างทั้งระบบเศรษฐกิจและสังคมอีกด้วย

9. กระทรวงคมนาคม

กระทรวงคมนาคม ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ ด้านการขนส่ง และด้านที่อยู่อาศัย เกี่ยวข้องรายกลุ่ม จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้สูงอายุ และ กลุ่มผู้พิการ

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

โครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งตามนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งของไทยระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

จากรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของ กระทรวงคมนาคม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2565 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ซึ่ง สนข. ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนฯ คือ **ร้อยละความสำเร็จของการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2565 ตามแผนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70** เพื่อเป็นการสะท้อนการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัด กระทรวงคมนาคม ได้นำหลักการด้านสิทธิมนุษยชนไปปฏิบัติอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เกิดผลเป็นรูปธรรม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนผู้ใช้บริการทุกกลุ่ม ซึ่งผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นปีสิ้นสุดกรอบระยะเวลาการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) พบว่า **หน่วยงานในสังกัด กระทรวงคมนาคม ได้ดำเนินโครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการฯ แล้วเสร็จ รวมจำนวน 101 โครงการ/กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 55.5 ของโครงการ/กิจกรรมทั้งหมดภายใต้แผนฯ** ซึ่งแสดงให้เห็นว่า กระทรวงคมนาคม ยังไม่บรรลุการดำเนินงานตามตัวชี้วัดดังกล่าว แต่ทั้งนี้เมื่อพิจารณาผลการดำเนินงานปี 2564 – 2565 พบว่า จำนวนโครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการแล้วเสร็จเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีโครงการ/กิจกรรมที่หน่วยงานในสังกัด กระทรวงคมนาคมได้ดำเนินการและเสนอเพิ่มเติมในปี 2565 ด้วย ทั้งนี้ ในช่วงปี 2564 – 2565 มีปัญหาที่เกิดขึ้นและส่งผลให้ไม่สามารถดำเนินโครงการ/กิจกรรม หรือดำเนินการได้ล่าช้า ได้แก่ การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้ไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณ การยกเลิกสัญญาในระหว่างดำเนินการก่อสร้าง และการปรับแก้ไขแบบรายละเอียดโครงการก่อสร้าง ค่าวัสดุและอุปกรณ์มีการปรับราคาสูงขึ้น ทำให้โครงการต้องทบทวนเพื่อประเมินราคากลางใหม่ ปัญหาด้านแรงงานหรืออัตรากำลังคนไม่เพียงพอ ส่งผลให้การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมไม่เป็นไปตามแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้

ในส่วนของความสำเร็จด้านการใช้งบประมาณ เนื่องด้วยโครงการของ กระทรวงคมนาคม เป็นบริการสาธารณะที่ต้องคำนึงถึงการให้บริการที่ครอบคลุมคนทุกคน ไม่ได้เป็นโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อให้บริการกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเป็นการเฉพาะ การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกจึงผนวกกับโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งตามนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งของไทยระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) ประเด็นระบบคมนาคมขนส่งที่เข้าถึงได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียม (Inclusive Transport) ดังนั้น ในหลายโครงการ/กิจกรรมจึงไม่ได้ระบุรายละเอียดการเบิก-จ่ายของการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก ส่วนโครงการ/กิจกรรมที่เป็นการจัดซื้อ/จัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นการเฉพาะ ได้มีการระบุวงเงินโครงการ ซึ่งการเบิกจ่ายจะเสร็จสมบูรณ์เมื่อโครงการแล้วเสร็จ

จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบด้านบวกต่อความสำเร็จของการดำเนินโครงการ/กิจกรรม ความสำเร็จในด้านของกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมโครงการ โดยส่วนใหญ่กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ ประกอบด้วย กลุ่มคนพิการ ผู้สูงอายุ เด็กและเยาวชน ประชาชนในพื้นที่โครงการ สตรีมีครรภ์ รวมถึงประชาชนทั่วไป ซึ่งเมื่อโครงการ/กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการสามารถดำเนินการได้แล้วเสร็จก็จะส่งผลให้เกิดการใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะเพิ่มขึ้น โดยปัจจุบัน กระทรวงคมนาคม มีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนา ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกที่คนทุกคนสามารถใช้งานได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียม

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

- ปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมไม่เป็นไปตามแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ เช่น การจัดอบรมภาคปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่ให้บริการ การจัดอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถรวมทั้งการปฐมนิเทศเจ้าหน้าใหม่ของหน่วยงาน การประชุมสัมมนาเพื่อดำเนินการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน ซึ่งบางโครงการ/กิจกรรมสามารถแก้ไขปัญหาโดยการจัดสัมมนา/ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ แต่ยังมีข้อจำกัดและความไม่สะดวกในการให้ความเห็นของหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง กทม. ประกาศปิดไซต์งานชั่วคราวในพื้นที่ กทม. การขาดแคลนแรงงานในการก่อสร้าง หน่วยงานไม่สามารถลงพื้นที่เพื่อดำเนินการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน การจัดสัมมนา/ประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีข้อจำกัดและไม่สะดวกในการให้ความเห็นของหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

- ปัญหาด้านงบประมาณในการดำเนินโครงการ/กิจกรรม หน่วยงานไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินโครงการ/กิจกรรม จึงไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนการดำเนินงานที่กำหนด

- ปัญหาในกระบวนการทำงาน เช่น การยกเลิกสัญญาในระหว่างดำเนินการก่อสร้าง และการปรับแก้ไขแบบรายละเอียดโครงการก่อสร้างเพื่อให้เกิดความเหมาะสมมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความล่าช้ากว่าแผนการที่กำหนด

- ปัญหาผลกระทบทางเศรษฐกิจ เช่น ค่าวัสดุและอุปกรณ์มีการปรับราคาสูงขึ้น ทำให้โครงการต้องทบทวนเพื่อประเมินราคากลางใหม่และขอจัดตั้งงบประมาณเพื่อดำเนินการอีกครั้ง

- ปัญหาด้านแรงงานหรืออัตรากำลังคนไม่เพียงพอต่อการเปิดให้บริการ ส่งผลให้แผนการเปิดให้บริการของหน่วยงานมีความล่าช้า

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

จากผลการดำเนินงานในภาพรวม กระทรวงคมนาคม ยังไม่บรรลุการดำเนินงานตามตัวชี้วัด คือ ในปี 2564 - 2565 **หน่วยงานในสังกัด กระทรวงคมนาคม ได้ดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการฯ แล้วเสร็จ รวมจำนวน 101 โครงการ/กิจกรรม คิดเป็นร้อยละ 55.5 ของโครงการ/กิจกรรมทั้งหมดภายใต้แผนฯ (ตามแผนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70)** แต่ กระทรวงคมนาคม ยังคงให้ความสำคัญในการปรับปรุงและพัฒนาให้สิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้ตามมาตรฐาน เกณฑ์ และตามกฎหมายกำหนด โดยอย่างน้อยจะต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับที่สถานีให้บริการหรือสถานีขนส่งผู้โดยสารให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นพื้นที่ฐานที่กำหนดตามมติ ครม. เมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2552 (เรื่อง ขอมติ ค.ร.ม. ให้หน่วยงานราชการสำรวจและจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการเข้าถึงได้) โดยจัดสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการไม่น้อยกว่า 5 ประเภท ได้แก่ ทางลาด ห้องน้ำ ที่จอดรถ ป้ายและสัญลักษณ์ และบริการข้อมูลข่าวสาร และกฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคารสถานที่ หรือบริการสาธารณะอื่น เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. 2555 ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมทั้งกฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. 2556 กระทรวงคมนาคม เพื่อให้ สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของสถานีและการให้บริการอย่างเหมาะสม เพื่อส่งเสริมการเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะของคนพิการและผู้สูงอายุได้อย่างเท่าเทียม

กระทรวงคมนาคม ได้ดำเนินการตามแนวทางการขับเคลื่อนที่ กคส. ได้กำหนดไว้ คือ การแปลงแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ไปสู่การปฏิบัติโดยการจัดทำแผนปฏิบัติการรายปี หรือราย 5 ปีให้สอดคล้องตามระยะเวลาของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยให้หน่วยงานในสังกัด กระทรวงคมนาคม พิจารณาจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับสิทธิมนุษยชนทั้งรายด้าน รายกลุ่ม ข้อเสนอแนะ และตัวชี้วัดที่กำหนด ทั้งนี้ มอบหมายให้ สนข. ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและนำมาประมวล โดยพิจารณาให้มีความสอดคล้องกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมากที่สุด ซึ่งหน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคม ให้ความร่วมมือในการจัดส่งข้อมูลแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมเป็นอย่างดี และมีความเข้าใจในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ แต่การถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจต่อเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในสังกัดยังเป็นข้อจำกัดที่สำคัญ เนื่องจากเจ้าหน้าที่บางคนไม่ได้รับมอบหมายงานด้านสิทธิมนุษยชนตั้งแต่ต้น รวมทั้งไม่ได้รับการอบรมและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านสิทธิมนุษยชน เป็นเจ้าหน้าที่ใหม่หรือมีการเปลี่ยนแปลงเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ การขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจเป้าหมายของแผนฯ เกณฑ์รายด้าน รายกลุ่ม ซึ่งในแผนแต่ละฉบับ จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ การจัดทำแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับแผน และลดผลกระทบต่อกลุ่มเปราะบางหรือกลุ่มอื่นๆ ที่อาจได้รับผลกระทบจากการดำเนินงานของหน่วยงาน ซึ่งอาจไม่ได้ระบุอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งตามแผน หากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านสิทธิมนุษยชนก็จะสามารถพิจารณาได้ว่าการดำเนินงานที่ส่งผลกระทบต่อคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งก็จะถือเป็นการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนของบุคคลอื่นด้วย ส่วน**ตัวชี้วัด**

กระทรวงคมนาคม ได้กำหนดตัวชี้วัดของแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกระทรวงคมนาคม เป็นร้อยละความสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ (ร้อยละ 70) เพื่อสะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานในสังกัดกระทรวงคมนาคมได้นำหลักการด้านสิทธิมนุษยชนแปลงไปสู่การปฏิบัติได้ ซึ่งเป็นการสะท้อนการดำเนินงานในภาพรวม แต่ยังไม่ได้แบ่งประเภทตามแผนฯ ที่กำหนด เช่น ร้อยละความสำเร็จของการจัดทำมาตรการแก้ไขปัญหาการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนน การพัฒนานวัตกรรมด้านการขนส่งที่ตอบสนองต่อความต้องการของกลุ่มคนพิการและผู้สูงอายุตามแนวทางอารยสถาปัตย์ เป็นต้น ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะต่อการกำหนดตัวชี้วัด ควรเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนต่อผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม เช่น จำนวนผู้โดยสารหรือจำนวนคนพิการและผู้สูงอายุที่มาใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะเพิ่มขึ้น แต่ทั้งนี้ ยังมีปัญหาของการจัดเก็บข้อมูลของหน่วยงานที่ให้บริการที่ไม่สามารถจัดเก็บข้อมูลได้ หรือเกณฑ์การจัดเก็บแต่ละหน่วยไม่สอดคล้องกัน เป็นต้น

การดำเนินงานในภาพรวมของ กระทรวงคมนาคม เป็นไปด้วยดี เนื่องจากภารกิจของกระทรวงคมนาคมได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบขนส่งและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชน โดยดำเนินการตามกฎกระทรวงกำหนดลักษณะหรือการจัดให้มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคารสถานที่ยานพาหนะ และบริการขนส่งเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. 2556 ของ กระทรวงคมนาคม ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการปรับปรุงเพื่อให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน รวมทั้งสอดคล้องกับ กฎกระทรวง กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 กระทรวงมหาดไทย และได้กำหนดเป็นนโยบายและเป้าหมายภายใต้ยุทธศาสตร์และแผนงานระดับต่าง ๆ อาทิ ภายใต้ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งของไทย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของไทย พ.ศ. 2558 - 2565 และแผนยุทธศาสตร์กระทรวงคมนาคม พ.ศ. 2560 - 2564 ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาคมนาคมขนส่งที่สามารถเข้าถึงได้อย่างเสมอภาคและเท่าเทียม (Inclusive Transport) ในทุกพื้นที่สำหรับคนทุกกลุ่ม มุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของคนและสร้างโอกาส ความเสมอภาคเท่าเทียมกันทางสังคม โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและรับบริการด้านคมนาคมขนส่งของประเทศ สร้างโอกาสให้ทุกคนสามารถเข้าถึงระบบคมนาคมขนส่งได้อย่างสะดวก ทั่วถึง และปลอดภัย เกิดความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม รองรับสังคมผู้สูงอายุ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ซึ่งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของกระทรวงคมนาคม ได้มีการกำหนดการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน เริ่มตั้งแต่การศึกษา วางกรอบแนวคิด การออกแบบรายละเอียด การก่อสร้างและภายหลังการก่อสร้าง และการให้บริการ

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

- หน่วยงานควรมีแผนรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินจากภายนอก เช่น การแพร่ระบาดของโรคติดต่อ การขาดแรงงาน ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจของประเทศและโลก และผลกระทบทางด้านพลังงานที่มีผลมาจากภาวะสงครามจากต่างประเทศ ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการดำเนินงานอย่างรุนแรง ดังนั้น เพื่อให้หน่วยงานมีความพร้อมในการทบทวนแผนการปฏิบัติงาน และจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงเพื่อให้การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมมีแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องตามสถานการณ์ และสามารถแก้ไขปัญหาในห้วงเวลาการเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินได้ทันที

- การดำเนินการบางโครงการ/กิจกรรมไม่ได้รับงบประมาณหรือมีความล่าช้ากว่าแผนการดำเนินงานที่กำหนด แต่หน่วยงานควรให้ความสำคัญในการกำกับให้มีการบริการพื้นฐานที่เพียงพอเป็นการชั่วคราว โดยเฉพาะแก่ผู้สูงอายุหรือคนพิการ เช่นงานจัดหาทางลาดลำเลียงผู้โดยสารทุพพลภาพ ขึ้น - ลง อากาศยาน หรือ โครงการพัฒนาท่าเรือโดยสารและระบบอำนวยความปลอดภัยเพื่อรองรับการให้บริการแก่ผู้สูงอายุและคนพิการ และเก็บรวบรวมสถิติผู้ได้รับผลกระทบจากการที่ดำเนินการล่าช้าหรือไม่ได้รับงบประมาณเพื่อเป็นหลักฐานความจำเป็นในการของบประมาณในครั้งถัดไป

- หน่วยงานควรเตรียมความพร้อมในอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีประสิทธิภาพในการประชุม เช่น กล้องบันทึกภาพและเครื่องเสียงที่มีความชัดเจน ง่ายต่อการสื่อสารและฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้สามารถดำเนินการสัมมนาหรือประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ได้อย่างไม่มีข้อจำกัด เนื่องจากเป็นวิถีการทำงานใหม่ที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

10. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนด้าน ด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการเมือง การปกครอง และความมั่นคงและเกี่ยวข้องกับแผนรายกลุ่ม กลุ่มผู้สูงอายุ

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

1. โครงการจัดหาระบบเฝ้าระวังสื่อออนไลน์
2. โครงการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานโทรคมนาคมภาครัฐ (เน็ตประชารัฐ)

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

การที่สิทธิด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศถือเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานอีกประเภทที่รัฐพึงให้ความสำคัญ เนื่องจากมีความเกี่ยวโยงกับสิทธิด้านการเมืองการปกครองที่ครอบคลุมในเรื่องเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการแสดงออก สิทธิในด้านดังกล่าวถือว่ามีความสำคัญต่อการใช้สิทธิทางการเมือง เพื่อให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมต้องอาศัยข้อมูล ข้อเท็จจริง การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเป็นพื้นฐานในการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองการปกครอง ปัจจัยเหล่านี้ทำให้การดำเนินการสำเร็จเรียบร้อย

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

คุณภาพของการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนได้รับ โดยยังมีการนำเสนอข่าวสารที่ถูกบิดเบือน มีการชี้นำข้อมูลไม่ครบถ้วนและไม่ตรงกับความเป็นจริง รวมทั้งยังพบปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนในด้านการสื่อสารและเทคโนโลยี ปัญหาการเข้าถึงเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนบางส่วนยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึง เช่าขาดอุปกรณ์ในการสื่อสาร และปัญหาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของราชการที่บางกรณียังมีถูกปิดกั้น หรือไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐอย่างทั่วถึง

ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการรายผลแผนฯ คือในเรื่องของการแบ่งเป็นรายกลุ่มซึ่งทางกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ไม่สามารถจัดส่งและรายงานผลได้ เพราะการทำงานด้วยข้อมูลจากแพลทฟอร์มต่าง ๆ มีกลุ่มคนที่เข้าถึงหลากหลาย และตรงกับกลุ่มในหลายกลุ่ม ขณะที่ประเด็นรายด้านก็มีความสอดคล้องกับแผนรายด้านหลายด้านเช่นกัน ทำให้การรายงานผลซ้ำซ้อนกัน

11. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายด้าน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านที่อยู่อาศัย

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

โครงการศึกษาความเหมาะสมในการใช้มาตรการทางเศรษฐศาสตร์/มาตรการ จูงใจเพื่อสนับสนุนและขับเคลื่อนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

โครงการด้านสิทธิมนุษยชน เป็นงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับคนหมู่มาก เพราะฉะนั้นการทำให้ทุกคนมีสิทธิพื้นฐานเท่าเทียมกันในการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นส่วนงานที่มีการผลักดันกฎหมายด้านสิทธิมนุษยชนอยู่แล้ว เพราะว่าประชาชนทุกคนก็ต้องการใช้ที่ดิน ต้องการใช้น้ำ

ต้องการใช้สิ่งแวดล้อมเดียวกัน เพราะฉะนั้น หน่วยงานราชการอื่นๆต้องเข้ามาช่วยสนับสนุนผลักดัน แก้ไขปัญหาไปด้วยกัน

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้บางแห่งไม่ได้ลงปฏิบัติแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้บางเรื่องไม่ประสบความสำเร็จ อาทิ พื้นที่ศักยภาพน้ำบาดาล บางพื้นที่ไม่สามารถทำได้ ต้องทำการหาวิธีการอื่น ก็ต้องประสานหน่วยงานอื่นในกรณีที่จะส่งน้ำเข้าไป บางที่ขาดแคลนถึงต้องซื้อน้ำมาจากที่อื่น ซึ่งเป็นสิ่งที่ประชาชนเดือดร้อน ต้องอาศัยพึ่งพาท้องถิ่นท้องถิ่นในการดำเนินการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับประชาชน

ส่วนเรื่อง พื้นที่ป่า เช่น ในเรื่องการปิดป่า ในช่วงสถานการณ์หมอกควันส่งผลให้เกษตรกรที่ต้องเข้าไปหาของป่าเพื่อทำกินเกิดความเดือด ต้องมีการสร้างความรู้ความเข้าใจ และหาพื้นที่ให้เกษตรกรเพื่อทำกินต่อไป

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 มีความประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ส่งผลให้การทำงานหน่วยงานต่างคิดให้รอบคอบมากขึ้น ในการดำเนินการด้านสิทธิมนุษยชน เพราะว่า งานราชการที่เกี่ยวข้องกับประชาชนทั้งหมดทุกด้าน ผลงานที่ได้ทำจะสะท้อนกลับไปที่ประชาชน และเป็นส่วนส่วนสำคัญที่เราจะต้องรับผิดชอบ เพราะฉะนั้นควรมีการปฏิบัติงานต้องมีความรอบคอบเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ยังคงต้องทำต่อไปเรื่อย ๆ และต้องขอบคุณแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพราะทำให้การปรับปรุงการทำงาน ที่ดีขึ้น เวลาทำอะไรจะได้คำนึงถึงเรื่องเรื่องสิทธิมนุษยชนให้มากขึ้น ว่าทุกคนจะมีสิทธิพื้นฐานอะไรที่ควรจะได้รับ เพราะฉะนั้นก็คงไม่ใช่แต่เพียงแต่ว่าใครอยากจะทำอะไร แผนฯ อะไรขึ้นได้ เวลาทางด้านหน่วยงานราชการออกกฎระเบียบหรือแนวทางปฏิบัติต่างๆที่มีผลกระทบกับประชาชน ต้องไม่จำกัดสิทธิ เพิ่ม หรือลดสิทธิ จะต้องมีการพิจารณาให้รอบคอบมากขึ้น

12. กระทรวงพาณิชย์

กระทรวงพาณิชย์ ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายด้าน ด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และเกี่ยวข้องแผนรายกลุ่ม กลุ่มเกษตรกรและแรงงาน

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

กิจกรรมการติดตาม ตรวจสอบพฤติกรรมทางการค้าของผู้ประกอบการและตรวจสอบข้อร้องเรียน ผ่านสายด่วน 1569

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

จำนวนโครงการทั้งหมดรวมทุกโครงการในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ระยะครึ่งแผน พ.ศ. 2562 - 2564) จำนวน 10 โครงการ/กิจกรรม จำนวนโครงการที่ทำสำเร็จทั้งหมด จำนวน 9 โครงการ/กิจกรรม จำนวนโครงการที่กำลังดำเนินการ จำนวน 1 โครงการ/กิจกรรม คือ โครงการพลังเครือข่ายเยาวชนกรมการค้าภายในพิทักษ์สิทธิผู้บริโภค ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19ส่งผลทำให้ไม่สามารถดำเนินการจัดโครงการ/กิจกรรมตามช่วงเวลาที่กำหนดไว้ในแผนฯ ได้โดยในช่วงเวลาของการรายงานผลนั้น ได้อนุมัติ ขยายระยะเวลาในการดำเนินงานและมีการกันเงินไว้เหลื่อมปี เพื่อดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

13. กระทรวงมหาดไทย

กระทรวงมหาดไทย ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนด้าน ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการศึกษา ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการขนส่ง ด้านสาธารณสุข ด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสิทธิชุมชน วัฒนธรรม และศาสนา และเกี่ยวข้องแผนรายกลุ่ม กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ

กลุ่มคนพิการ กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง กลุ่มผู้เสียหายและพยาน

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

1. การแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน/ร้องทุกข์ของประชาชน

2. มอบหมายให้ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดมีหน้าที่ รับแจ้งเหตุ/รับแจ้งข้อร้องเรียนกรณีมีการกระทำการใดที่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ นำเรื่องที่ได้รับแจ้งตาม ประสานการปฏิบัติกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

กระทรวงมหาดไทยได้มีการปรับปรุงกระบวนการและขั้นตอนระบบงานเรื่องราวร้องทุกข์ของกระทรวงมหาดไทย โดยได้กำหนดให้กองตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นหน่วยงานกลางรับผิดชอบการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องราวร้องทุกข์ และเพื่อให้การปฏิบัติราชการของศูนย์ดำรงธรรมกระทรวงมหาดไทย มีความสอดคล้องกับแนวทางการปรับปรุงกระบวนการและขั้นตอนระบบงานเรื่องราวร้องทุกข์ของกระทรวงมหาดไทย

ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินโครงการ

- มีการดำเนินการตามกรอบการขับเคลื่อนของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ข้อเสนอแนะ) ได้ดี
- ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินตามแผนฯ
- มีการกำหนดการดำเนินงานตามแผนฯ ที่ชัดเจน
- มีการสนับสนุนจากภาครัฐ และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการประสานงาน หรือการดำเนินงานต่าง ๆ

ปัจจัยที่ทำให้ดำเนินโครงการไม่สำเร็จ

- ปัญหาด้านงบประมาณ ความล่าช้าในการเบิกจ่าย ความเหมาะสมของงบประมาณในแต่ละโครงการ
- ระยะเวลาในการดำเนินงานมีจำกัด
- ขาดความรู้ ความเข้าใจในยุทธศาสตร์และแผนงานต่าง ๆ
- จำนวนของบุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

14. กระทรวงยุติธรรม

กระทรวงยุติธรรม ขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 โครงการภายใต้แผนรายด้าน ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ ด้านการศึกษา ด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง และเกี่ยวข้องแผนรายกลุ่ม กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชน กลุ่มความหลากหลายทางเพศ กลุ่มผู้เสียหายและพยาน

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

1. โครงการส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน

2. โครงการค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ได้ กำหนดขอบเขตของเนื้อหาหลักไว้ค่อนข้างมาก ส่งผลให้หน่วยงานที่จะเข้ามาร่วมมือมองว่าทุกอย่างในแผนฯ ไม่สามารถที่จะผลักดันให้เกิดความสำเร็จได้ เช่น การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่มากเกินไป เวลานำไปปฏิบัติต้องมีวิธีคิดและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง รวมถึง เนื้อหาในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เป็นแผนที่ใหญ่มาก การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาคสังคม หรือภาควิชาการ ต้องอาศัยการขับเคลื่อนของคนกลุ่มใหญ่มากถึงจะสามารถที่จะประสบความสำเร็จ และควรมีงบประมาณของการจัดทำแผนฯ เป็นของตัวเอง เพราะการที่จะไปขอรับการสนับสนุนจากสำนักงบประมาณในภายภาคหน้าอาจจะได้รับหรือไม่ได้รับ และอาจจะส่งผลให้ประสบความสำเร็จยากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

- การประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ให้มีความรู้ความเข้าใจตรงกัน

- ผลักดันการขับเคลื่อนภาครัฐ ภาคราชการให้เกิดการบูรณาการด้านงบประมาณ โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ควรเป็นเจ้าภาพ พร้อมกับการใส่งบประมาณเข้าไปตามชิ้นงานที่ประสงค์ และดูความเหมาะสมของแต่ละหน่วยงานในการทำงานนั้นๆ และมองความสำเร็จไม่ใช่แค่ประเด็นด้านผลผลิต (Outputs) เท่านั้น จะต้องมองประเด็นด้านผลลัพธ์ (Outcomes) ด้วย

15. กระทรวงแรงงาน

กระทรวงแรงงาน ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 แผนรายด้าน ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ ด้านสาธารณสุข ด้านการเมือง การปกครอง และความมั่นคง และเกี่ยวข้องแผนรายกลุ่ม กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้ต้องราชทัณฑ์ กลุ่มผู้พ้นโทษ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มคนพิการ กลุ่มความหลากหลายทางเพศ กลุ่มผู้ป่วย (ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ ผู้เสพยา) กลุ่มเกษตรกรและแรงงาน

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

1. โครงการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน
2. โครงการก้าวสู่งานที่ดีคนมีคุณภาพกิจกรรมการให้บริการจัดหางานของศูนย์บริการจัดหางานเพื่อคนไทย
3. โครงการส่งเสริมสุขภาพป้องกันโรคเชิงรุก การประชุม ASEAN Forum on Migrant Labour (AFML)
4. โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงานและการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย
5. โครงการเตรียมความพร้อมแก่กำลังแรงงานกิจกรรมแนะแนวอาชีพและส่งเสริมอาชีพให้เด็กและเยาวชนในสถานพินิจ ผู้ถูกคุมประพฤติและผู้ต้องขัง
6. กิจกรรมส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีสวัสดิการด้านการประกันสังคม
7. กิจกรรมจัดหางานให้คนพิการมีงานทำ
8. กิจกรรมรณรงค์ให้สถานประกอบกิจการมีการจ้างงานอย่างเท่าเทียม
9. กิจกรรมส่งเสริมสวัสดิการเพื่อแรงงาน ครอบครัวและสังคม

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

กระทรวงแรงงานมีโครงการที่จัดทำตามแผนสิทธิมนุษยชน ทั้งหมด 49 โครงการซึ่งโครงการทั้งหมดได้ทำภายใต้กรอบตัวชี้วัดและสำเร็จครบทุกโครงการส่วนในประเด็นการทำโครงการต่าง ๆ ที่บรรลุเป้าหมายเพราะงานกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับแผนสิทธิมนุษยชนอยู่แล้ว จะเป็นเรื่องของการตรวจแรงงาน การคุ้มครองสิทธิการส่งเสริมการสร้างความรับรู้ที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งถือว่าเป็นภารกิจหลักที่ที่ส่งผลให้ประสบผลสำเร็จอาจเป็นส่วนหนึ่งในการเขียนโครงการ โดยตั้งค่าหรือว่าเรียกว่าค่าต่อหัว ต้นทุนต่อหัวสูง ยกตัวอย่างเช่น การจัดประชุมสัมมนาก็จะใช้ Maximum ตามระเบียบราชการที่ที่เบิกได้ต่อหัวเวลาลงพื้นที่ แต่หากงบประมาณลดลงบางในพื้นที่ไม่สามารถไปเพิ่มจำนวนกลุ่มเป้าหมายได้ ตามงบประมาณที่วางไว้ ทำให้สามารถเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายต่อหัวได้เพื่อจะเพิ่มตัวจำนวนเป้าหมายที่ได้รับประโยชน์ได้เข้าร่วม แต่ด้วยมีการตั้งเป้าในเชิงปริมาณถึงทำได้มาก แต่เป้าหมายเชิงคุณภาพยังไม่ค่อยชัดเจนหรือว่าวัดได้ยาก

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

- ผลกระทบในด้านการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการเรื่องของปัจจัยภายนอกที่กระทบต่อการบริหารงบประมาณก็คือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ซึ่งถือว่าเป็นเหตุสุดวิสัย แต่โครงการต่างๆ ที่ทำประสบความสำเร็จได้เพราะมีการปรับวิธีการทำงาน เปลี่ยนเป็นระบบออนไลน์การสื่อสารประชาสัมพันธ์ โดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย

- การทำงานควรจะมีงบประมาณการทำงานที่เป็นเฉพาะแผนสิทธิมนุษยชนฯ ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือสามารถทำให้กรมฯสามารถทำโครงการเพื่อตอบโจทย์ของแผนสิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะ และข้อเสีย คืองบประมาณจะต้องเข้าข่ายการทำงานแบบบูรณาการ

- การโยกย้ายของข้าราชการมีผลต่อการขับเคลื่อนแผนฯ ที่ต่อเนื่องที่คนที่เข้ามาแทนอาจจะไม่รู้หรือไม่ได้

- ควรมีการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในการประชาสัมพันธ์แบบที่ One Page เพราะว่าถ้าอ่านร้อยแก้วจะไม่เห็นภาพ

ส่วนเรื่องความรู้ความเข้าใจของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีความเข้าใจ ในเรื่องการนำแผนมาศึกษาและมีกลไก โดยคณะทำงานประสานงานกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบหลัก หรือผู้ประสานงานหลักมีความใส่ใจความกระตือรือร้นมีความใส่ใจที่ทำให้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

มีความพึงใจต่อการมีแผน แต่ควรปรับปรุงการขับเคลื่อนแผนในประเด็นสำคัญคือ

- การชี้แจงหรือที่ทำความเข้าใจกับหน่วยงาน กลไกคณะกรรมการระดับชาติแล้วลงไประดับจังหวัด ไม่มีภาพระดับกระทรวงแต่มีการตั้งอนุกรรมการประสานและขับเคลื่อนแผน 20 กระทรวง ตรงนี้อนุกรรมการอาจจะไม่ครบถ้วนและมีปัญหา

- ตัวชี้วัดไม่ชัดเจน คือ ไม่กำหนดค่าเป้าหมายตัวชี้วัด เช่น การละเมิดสิทธิลดลง ส่งผลให้ระดับการขับเคลื่อนยากจะทำได้แค่ระดับโครงการ ความสำเร็จของโครงการที่ผูกกับงบประมาณ แต่ถ้าเทียบกับแผนที่เป็นลักษณะบูรณาการที่ชัดเจน ก็คือแผนป้องกันปราบปรามบำบัดและรักษายาเสพติด คือได้มีการกำหนดเป้าหมาย ว่าลดลงร้อยละเท่าไหร่เมื่อสิ้นแผน ซึ่งในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 นี้ยังไม่เห็นตัวค่าเป้าหมายของตัวชี้วัดการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ตั้งข้อสังเกตแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จะมีความเฉพาะในการแบ่งแผนเป็นแผนรายด้าน กับ แผนรายกลุ่ม ซึ่งไม่เคยเห็นในแผนระดับ 3 ส่วนใหญ่จะเป็นแผนเดียว แต่แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแบ่งเป็นรายด้านกับรายกลุ่ม ทำให้ต้องมาวิเคราะห์โครงการแต่ละโครงการ อยู่ในแผนไหน ซึ่งต้องวิเคราะวัตถุประสงค์ของแผนสิทธิมนุษยชนให้รอบคอบ ซึ่งบางโครงการมีทั้ง แผนรายด้านและรายกลุ่ม และเกิดความซ้ำซ้อนในการให้ข้อมูล

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

- ควรระบุบทบาทของกระทรวงแรงงานให้ชัดเจนต่อการเป็นหน่วยงานหลัก หรือ กระทรวงแรงงานต้องเป็นหน่วยหลักหรือเป็นหน่วยงานร่วมเท่านั้น เพราะว่าตัวชี้วัดของกระทรวงแรงงานไม่ได้เยอะมาก

- ควรมีการจัดทำการสรุปแผนฯใน 1 หน้าเป็นสื่อในการสื่อสารถ่ายทอดแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อที่จะได้มีความเข้าใจได้ง่ายทั้งด้านตัวชี้วัดตั้งและเป้าประสงค์

16. กระทรวงวัฒนธรรม

กระทรวงวัฒนธรรม ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายด้าน ด้านสิทธิชุมชน วัฒนธรรมและศาสนา ด้านข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ และแผนรายกลุ่ม กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเสารสนเทศ

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

กิจกรรมศาสนิกสัมพันธ์ (กรมการศาสนา) โครงการค่ายเยาวชนสมานฉันท์ (กิจกรรมเยาวชนศาสนิกสัมพันธ์) โครงการสนับสนุนกระบวนการฟื้นฟูวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) โครงการบริหารจัดการภาพยนตร์และวิดีทัศน์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

การประกาศพื้นที่เขตวัฒนธรรมพิเศษ ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนชาติพันธุ์ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับพื้นที่และระดับนโยบายในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้ ส่งผลให้ปัจจุบันชุมชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงได้รับการยอมรับให้มีบทบาทในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติบนพื้นฐานของการปรับใช้ทุนทางวัฒนธรรมของตน ส่วนงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน อาจส่งผลกระทบและเป็นข้อจำกัดในการดำเนินงาน ด้านพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายของโครงการ/กิจกรรม ที่อาจจะไม่สามารถดำเนินการได้ครอบคลุมเท่าที่ควร และการให้ความสำคัญของหน่วยงานทุกภาคส่วนในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมที่สนับสนุนต่อแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยได้ยึดถือประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญจะเป็นการป้องกันและลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประชาชนในทุกกลุ่มและทุกด้าน

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

หน่วยงานภาครัฐยังไม่มีความเข้าใจและการให้ความสำคัญเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชนยังไม่เพียงพอและทั่วถึง ทำให้การดำเนินงานในพื้นที่บางพื้นที่กลุ่มชาติพันธุ์ ในการติดต่อ ประสานงาน และลงพื้นที่ศึกษาข้อมูล เตรียมความพร้อมชุมชน มีความยุ่งยาก และพื้นที่การดำเนินงานอยู่ในพื้นที่ห่างไกลมีความยากลำบากในการเดินทาง

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

กระทรวงวัฒนธรรม มีความพึงพอใจต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติดังกล่าว โดยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการจัดทำประสาน ขับเคลื่อน และติดตามการดำเนินการตามแผนฯ โดยกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จำนวน 3 ด้าน

2.1) ด้านกระบวนการ/การดำเนินการ/การปฏิบัติ มีหน้าที่ในการสร้างการรับรู้และความตระหนักเรื่องสิทธิมนุษยชน จัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของทุกระดับ และการติดตามประเมินผล

2.2) ด้านการจัดทำตัวชี้วัดแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยกำหนดตัวชี้วัดหลักไว้ 2 ประเภท คือ ตัวชี้วัดด้านผลผลิต (Output) และตัวชี้วัดด้านผลสัมฤทธิ์ (Outcome)

2.3) ด้านการติดตามและประเมินผล กระทรวงวัฒนธรรม โดยสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม จะเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานให้หน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้องรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เมื่อสิ้นปีงบประมาณปีละ 1 ครั้ง ภายในเดือนตุลาคม -ธันวาคม ของทุกปี และนำเรียนรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมเพื่อโปรดทราบ

ขณะที่ แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 -2565) เป็นกรอบทิศทางการทำงาน แก่หน่วยงานต่าง ๆ ให้มีความตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องสิทธิมนุษยชน ภายใต้กรอบทิศทางของการพัฒนางานสิทธิมนุษยชนใน 10 ด้าน และ 12 กลุ่ม โดยแต่ละด้านและกลุ่มสามารถเสริมสร้างการทำงาน พร้อมทั้ง มิติด้านสิทธิมนุษยชนมาพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของหน่วยงานให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยลดข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนและให้ประชาชนสามารถเข้าถึงสิทธิอันพึงมี พึงได้ อย่างเท่าเทียมกันตลอดจนได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือจากหน่วยงานอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดี ของประชาชน และเป็นรากฐานนำไปสู่การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนต่อไป

โดยได้กำหนดให้หน่วยงานนำแผนรายด้านสิทธิมนุษยชน หรือแผนรายกลุ่ม เป้าหมาย ถ่ายทอดลงสู่การปฏิบัติ ได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกระทรวงวัฒนธรรม มีการพิจารณาโครงการ กิจกรรมรองรับ โดยคำนึงถึงการตอบสนองการดำเนินงานสิทธิมนุษยชนในเชิงบูรณาการระหว่างหน่วยงาน รวมถึงการพัฒนางาน สิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องในเชิงพื้นที่ ภายใต้งบประมาณของหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

- รัฐควรปรับมุมมองที่มีต่องานด้านสิทธิมนุษยชนให้เป็นหลักการพื้นฐานของสังคมและพื้นฐานในการปฏิบัติงานในทุกภารกิจของทุกองค์กรภาครัฐ มิใช่เป็นเพียงการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมเชิงรูปแบบ

- รัฐควรเร่งผลักดันกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ปัจจุบันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนยังไม่มีกฎหมายรองรับ นอกจากนี้รัฐควรพิจารณาทบทวนการเสนอร่างกฎหมาย ที่อาจส่งผลกระทบต่อการละเมิดสิทธิมนุษยชน

- รัฐควรจัดให้มีการอบรมด้านสิทธิมนุษยชนและให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายและเจ้าหน้าที่รัฐทุกระดับ เพื่อให้เกิดการบังคับใช้กฎหมายอย่างถูกต้อง และสอดคล้องหลักการสิทธิมนุษยชน

- รัฐควรสร้างมาตรการ กลไกหรือกระบวนการในการเจรจา ประนีประนอมระหว่างภาครัฐและประชาชนที่ชัดเจน และจัดตั้งกองทุนเพื่อเยียวยาฟื้นฟูอาชีพผู้ได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายสาธารณะของภาครัฐ

- รัฐควรให้ความสำคัญกับการสื่อสาร เปิดโอกาสและจัดช่องทางต่าง ๆ ให้ประชาชน นักวิชาการ ภาคเอกชนได้นำเสนอปัญหา และแสดงความคิดเห็นอย่างเป็นอิสระ

- รัฐคงส่งเสริมบทบาทของทุกภาคส่วนและชุมชนในพื้นที่ในการมีส่วนร่วมการประเมินผลกระทบ ทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น

- รัฐควรพัฒนาระบบการเข้าถึงบริการด้านการขนส่งสาธารณะสำหรับกลุ่มคนพิการ และผู้สูงอายุ รวมทั้งพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะ และคุณภาพการให้บริการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและลดการใช้ยานพาหนะส่วนตัว

17. กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผน รายด้าน ด้านการศึกษา และเกี่ยวข้องแผนรายกลุ่มคนพิการ

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

โครงการติดตามผลการจัดการศึกษาและแก้ไขปัญหาสถานะทางทะเบียนราษฎรของเด็กนักเรียนที่มีเลขประจำตัวขึ้นต้นด้วยอักษรตัว G ดำเนินงานตรงกับแผนสิทธิมนุษยชนราย ด้านการศึกษา

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

- มีความร่วมมือในทุกภาคส่วน สามารถร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาได้ดี
- มีการสนับสนุนจากภาครัฐ และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการประสานงานหรือการดำเนินงานต่าง ๆ
- มีการติดตาม และประเมินการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

แม้ในทางปฏิบัติเด็กไทยส่วนใหญ่จะได้รับการศึกษาครบจำนวนปีตามที่กำหนดไว้ในระบบการศึกษาภาคบังคับ แต่คุณภาพของระบบการศึกษายังคงมีความเหลื่อมล้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีข้อจำกัดทางเศรษฐกิจและสังคม โดยความเหลื่อมล้ำดังกล่าว ยังเป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้นักเรียนหลุดออกจากระบบการศึกษาหรือต้องออกจากโรงเรียนกลางคัน รวมถึง สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

18. กระทรวงสาธารณสุข

กระทรวงสาธารณสุขขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายด้าน ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการขนส่ง ด้านสาธารณสุข และเกี่ยวข้องแผนรายกลุ่ม กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มคนพิการ กลุ่มผู้ป่วย (ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ ผู้เสพยา)

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

1. โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านสุขภาพในการสร้างเทคนิคการเข้าถึงกลุ่มผู้ใช้ยาเสพติดด้วยวิธีฉีด (Outreach Program)

2. โครงการขจัดการเลือกปฏิบัติและการตีตราผู้ประสบปัญหาจากโรคเรื้อน (การทบทวนและดำเนินการยกเลิกกฎหมายที่เลือกปฏิบัติต่อผู้ประสบปัญหาจากโรคเรื้อน)

3. โครงการพัฒนานโยบาย สารสนเทศ และมาตรการป้องกันการบาดเจ็บจากจราจรทางถนน

4. กิจกรรมบำบัด รักษา และฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติดที่มีปัญหาสุขภาพจิต

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

- การมีกระบวนการที่ดีแล้วก็มีหลักสูตรที่ได้รับการยอมรับ และการที่หลักสูตรนี้ไม่มีในประเทศไทย รวมถึงไม่มีในการเรียนการสอนในเรื่องของความปลอดภัยทางถนนที่เป็นหลักสูตรที่เชิงทัศนคติ การเรียนรู้เรื่องความปลอดภัยจะเน้นเรื่องของสมรรถนะการขับขี่ให้เป็นแล้วก็กฎหมายแต่เรื่องของทัศนคติวิธีคิดในการคิดถึงความปลอดภัยหลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรที่เน้นกระบวนการคิด ให้เด็กได้มีการคิดวิเคราะห์

- การได้รับการยอมรับตอบรับที่ดีจากทางพื้นที่และยังมีหลายจังหวัดที่อยากจะเข้าร่วม แต่ว่างบประมาณสัดส่วนไม่เพียงพอ และในอนาคตในส่วนกลางหลายส่วนงาน หน่วยงาน อย่างเช่น กระทรวงศึกษาธิการ กรมป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย กรมการขนส่งทางบก ที่จะมาขับเคลื่อนให้ ให้เป็นโครงการ national program นานาชาติ

- การประชาสัมพันธ์ที่ตรงจุดกลุ่มเป้าหมาย ใช้ช่องทางโซเชียลมีเดีย TikTok และต้องทำข้อมูลให้ง่ายไม่เกิน 30 วินาทีแต่ต้องสื่อสารให้เข้าใจ มีความทันสมัย น่าสนใจ และมีความต่อเนื่อง แต่ว่าข้อเสียคือผลิตสื่อไม่ทันมีพนักงานไม่เพียงพอในการตอบคอมเมนท์ ถ้าสามารถผลักดันตรงนี้ได้ตอบจะเป็นผลดีอย่างมากยิ่งในมุมของภาครัฐด้วยตอบเร็วตอบไว จะทำให้เกิดความสำเร็จได้มากขึ้น โดยอัตลักษณ์ของ Tik Tok ที่สร้างขึ้นมาคือสร้างเพื่อความแตกต่างพูดเรื่องเพศ พูดถึงเรื่องเอดส์ เน้นเป็นมิตรและสร้างสรรค์

- ได้รับความร่วมมือจากหน่วยต่าง ๆ ทั้งภาคีเครือข่ายภายใน และภายนอกกรมอนามัย ภายในกรมอนามัยจะมีศูนย์บริการ 30 ศูนย์ทั่วประเทศที่ดูแลงานจากนโยบายส่วนกลาง และมีการกำหนดมาตรการ และมีการปรับปรุงพัฒนาในส่วนพื้นที่ให้สอดคล้องกับปัญหาและก็บริบทของพื้นที่ เพราะแต่ละพื้นที่มีกลุ่มเป้าหมายต่างกัน เครือข่ายภายนอก มีการบูรณาการความร่วมมือกับกระทรวงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานแต่ละส่วนซึ่งมีการติดตามในเรื่องของความร่วมมือแต่ละหน่วยงาน อย่างเช่น ผู้สูงอายุเวลาลงไปในพื้นที่จะต้องลงไปกับเจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในพื้นที่ต้องลงไปกับกระทรวงมหาดไทยถึงจะติดตามการดำเนินงานได้เพราะว่าการติดตามจะขึ้นอยู่กับการติดตามตัวชี้วัดของกรม มีการติดตาม รายเดือน รายไตรมาส รายครึ่งปี และรายหนึ่งปี ซึ่งจะติดตามในเรื่องของด้านผลผลิตและด้านผลลัพธ์ของแต่ละโครงการแต่ละแผนงาน

- การบูรณาการในทุกเรื่อง แผนงานโครงการ งบประมาณและกิจกรรมจะทำให้เรื่องของการใช้จ่ายงบประมาณลดลง แล้วก็เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ที่ตรงเป้าตรงกลุ่มชัดเจนมาก

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

- งบประมาณได้ไม่เพียงพอ แม้ว่าจะได้รับสนับสนุนจาก สสส. แต่ว่าด้วยงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรที่จะไปสอนนักเรียนพัฒนาจัดทำหลักสูตรใช้งบประมาณค่อนข้างสูง ในการฝึกอบรมทั้งครู วิทยากร และอบรมนักเรียนรวมถึงความร่วมมือในส่วนกลาง หน่วยงานที่มีเอกภาพในการดำเนินการด้านเด็กและเยาวชนเรื่องของการบาดเจ็บการเสียชีวิตโดยตรงจากอุบัติเหตุยังไม่มี เพราะยังไม่ได้เป็นนโยบายหลักของชาติ แต่เป็นนโยบายของชาติในหลายประเทศ

- Tik Tok มีการปิดกั้นค่อนข้างเยอะ เพราะว่าในเรื่องของเนื้อหาที่เกี่ยวกับเพศ และก็ช่วงเวลาบางที่ลงต้องดูว่าช่วงใด ที่เหมาะสมประชาชนให้ความสนใจ และเข้าถึงโซเชียลมีเดียต้องมีการวิเคราะห์ช่วงเวลาลงที่เหมาะสม

- มีข้อมูลข่าวสารที่สามารถหาได้หลากหลายช่องทางที่เป็นข้อมูลที่ถูกและผิดทำ ส่งผลให้ประชาชนได้ข้อมูลที่ผิดในเรื่องของสุขภาพ ต้องหาวิธีการทำอย่างไรถึงจะให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องได้ทุกคน ซึ่งปกติจะใช้การอบรมผ่านแกนนำ แต่ปัจจุบันไม่สามารถทำได้ ต้องมีการปรับเปลี่ยนใช้เทคโนโลยีดิจิตอลเข้าเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมากขึ้น

- การเปลี่ยนบุคลากร เพราะงานของกรมอนามัยบางอย่างต้องอาศัยความเชี่ยวชาญอย่างเช่น การดูแลสุขภาพต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ อย่างเช่น แพทย์ พยาบาล เฉพาะด้านถ้ามีการเปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ตามมาตรฐานตามเราต้องเริ่มขึ้นมาใหม่ และข้อมูลปัจจุบันเรื่องของฐานข้อมูลของระบบราชการหรือว่าระบบหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ยังไม่มีการรวบรวมมาเป็น เดียวกัน เพราะฉะนั้นเวลาที่เราจะเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับหน่วยงานจะช้า

- สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19ทำให้มีการเปลี่ยนวิธีการทำงานมาเป็นแบบออนไลน์ทั้งหมด มีทั้งข้อดีข้อเสีย ข้อดี คือ กลุ่มบางกลุ่มเข้าถึงได้ง่ายได้ ได้อย่างทั่วถึง ข้อเสียบางกลุ่มที่เป็นกลุ่มเปราะบาง ๆ ยังไม่มีเทคโนโลยีทันสมัยทำให้เข้าถึงไม่ได้ นอกจากนี้มีลักษณะงานจะต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐเอกชนเอ็นจีโอ มีปัญหาเรื่องการทำงานจะไม่เป็นเอกภาพไปในทิศทางเดียวกัน และถ้าเป็นเรื่องลักษณะงานกรมวิชาการจะเป็นเรื่องที่ไม่ได้ สามารถเข้าถึงบริการประชาชนโดยตรง แต่จะออกมาในเรื่องของการสร้างมาตรการ แล้วสร้างนโยบาย พัฒนาในส่วนกฎหมาย

- โครงการที่ดำเนินการจะมีช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19ไม่สามารถดำเนินการได้ต้องใช้ เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำ Tele psychiatry ที่ดูแลผู้ป่วยผู้ต้องขัง และก็ในเรื่องของโครงการ พ.ร.บ.สุขภาพจิตที่เน้นในเรื่องของการอบรมผ่านออนไลน์ และมีสื่อเทคโนโลยีให้กับผู้ปฏิบัติหน้าที่ต้องดูแลผู้ที่มีปัญหาสุขภาพจิตในสถานบำบัดรักษาต่าง ๆ

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

ทำให้เกิดการขับเคลื่อนงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ถึงแม้ว่างานบางตัวอาจจะไม่ได้ตอบตัวชี้วัดของแผนโดยตรงแต่ได้ใช้ประโยชน์จากการที่มีแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 นอกจากนี้ยังได้รับความรู้ความเข้าใจทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแม่บทแผนยุทธศาสตร์ชาติมากขึ้น หลังจากที่การขับเคลื่อนโดยใช้ยุทธศาสตร์ชาติ และมารวมเป็นแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติต่างๆ ทำให้เห็นความเชื่อมโยงของแผนงานโครงการมากยิ่งขึ้น

ในงานภาพรวมการทำงานลักษณะเครือข่ายระดับประเทศในส่วนของแผนมองว่าเป็นไปได้ด้วยดีมีการบูรณาการกันแล้วก็มีการติดตามรายงานผลอย่างต่อเนื่อง และมีการประเมินผล ภาพรวมไปดีมากเพราะถ้าหากว่ามีการวางแผนร่วมกันทำงานร่วมกันคุยกันมากขึ้นก็จะทำให้ประสบความสำเร็จ

มีการดูแลติดตามในลักษณะของการดำเนินงานของแต่ละกรม แต่ละหน่วยงานที่รับผิดชอบในแต่ละด้านหรือว่าในแต่ละกลุ่มเพื่อที่จะเอาข้อมูลย้อนกลับไปพัฒนาแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับต่อไป

แผนสิทธิมนุษยชนค่อนข้างมีความชัดเจนแต่ว่าด้วยเป็นแผนที่ระดับ 3 การทำงานที่เป็นบูรณาการกันหลายด้านหลายกลุ่มเป้าหมายค่อนข้างเป็นเรื่องยากเมื่อมีการกำหนดตัวชี้วัด มีผู้รับผิดชอบหน่วยงานหลัก หน่วยงานรองแต่ไม่เห็นเรื่องของรายละเอียดของตัวชี้วัด ทำให้ในทางปฏิบัติอาจจะไม่ได้ตอบสนองกับตัวชี้วัดนั้นโดยตรง

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ 2566 – 2570)

ควรจะมีความชัดเจนเรื่องต่างๆเพื่อจะมอบให้หน่วยงานต่างๆในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ต่อไป

19. กระทรวงอุตสาหกรรม

กระทรวงอุตสาหกรรม ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายด้าน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

โครงการส่งเสริมเกษตรอุตสาหกรรมครบวงจร

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

ผลการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ ในด้านการใช้งบประมาณและจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมโครงการ ถือว่าค่อนข้างสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์โดยส่วนใหญ่ เนื่องจากผู้ประกอบการ (วิสาหกิจชุมชน ผู้ประกอบการ OTOP และ SME) สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปต่อยอดธุรกิจได้จริง โดยพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่หรือมากกว่าร้อยละ 80 สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตหรือเพิ่มผลิตภาพการผลิตของธุรกิจ สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ตลอดจนบรรจุภัณฑ์ได้ และยังสามารถเชื่อมโยงเครือข่าย/คลัสเตอร์เกิดเป็นกลุ่มเครือข่ายที่เข้มแข็ง และจากการประเมินโครงการ/กิจกรรม โดยแบบประเมินความพึงพอใจหลังจากการเข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม ซึ่งดำเนินการเก็บข้อมูลความคิดเห็นผู้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรมทุกราย ส่วนใหญ่ร้อยละมากกว่า 80 มีความพึงพอใจ

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

การดำเนินงานโครงการส่งเสริมเกษตรอุตสาหกรรมครบวงจร ซึ่งเป็นอุปสรรคในด้าน การขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชน (แผนรายด้านด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) คือ เงินทุนของผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนและ SMEs เช่น เมื่อผู้ประกอบการเข้าร่วมโครงการเพื่อพัฒนามาตรฐานผลิตภัณฑ์ให้ได้รับมาตรฐานสากล ผู้ประกอบการจำเป็นต้องใช้เงินทุนในการลงทุนปรับปรุงกระบวนการผลิต ปรับปรุง โรงงานหรือสถานประกอบการ การจัดหาเครื่องจักรกลในการผลิต ซึ่งเป็นการลงทุนที่มีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงและเห็นผลในระยะยาว ซึ่งส่วนใหญ่จึงไม่สามารถพัฒนานวัตกรรมกระบวนการได้ และเมื่อคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมด้วยแล้วก็ยิ่งจำเป็นต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายในการลงทุน ผู้ประกอบการก็อาจหลีกเลี่ยงมาตรฐานสากลเหล่านั้น ทำให้การดำเนินโครงการด้านมาตรฐานไม่สัมฤทธิ์ผล

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

ยังไม่มีความไม่เข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) ของหน่วยงานอื่นๆ ว่าภารกิจหน้าที่ของหน่วยงานตนเกี่ยวข้องกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอย่างไร ควรมีการประชาสัมพันธ์การขับเคลื่อนของแผนฯ ให้เป็นที่รู้จักและเข้าใจมากยิ่งขึ้น

ความรู้ ความเข้าใจ ต่อแนวทางการขับเคลื่อนแผน ทั้งการแบ่งเกณฑ์รายด้าน รายกลุ่ม และข้อเสนอแนะตามตัวชี้วัดต่าง ๆ เมื่อมองตามแผนรายด้านของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันกับภารกิจหน้าที่ของกองพัฒนาเกษตรอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม โดยตรง คือ แผนรายด้านเศรษฐกิจ และธุรกิจและด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พบว่า ตัวชี้วัดความเหลื่อมล้ำที่วัดจากค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคด้านรายได้ (Gini coefcient) ตามข้อเสนอแนะของแผนฯ นั้น ยังคงเป็นความท้าทายที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจะต้องพัฒนาเชิงนโยบายหรือหาทางเลือกของนโยบายเพื่อลดความเหลื่อมล้ำหรือลดความไม่เสมอภาคด้านรายได้ของครัวเรือน เนื่องจากเกี่ยวข้องกับภารกิจหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐในหลายหน่วยงาน จึงจำต้องหาวิธีการหรือกระบวนการบูรณาการระหว่างหน่วยงาน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้มุ่งไปในทิศทางเดียวกัน

มองว่า ภาพรวมของการดำเนินงานในลักษณะเครือข่ายระดับประเทศของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) ในภาพรวม คือ การบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน

ภาคประชาสังคม ที่ควรร่วมกันขับเคลื่อนตั้งแต่การกำหนดหรือวางแผน และการนำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติไปสู่การปฏิบัติ โดยมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ย่อยของหน่วยงานที่มุ่งไปสู่เป้าหมายใหญ่เดียวกัน คือ มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประเทศในด้านต่าง ๆ ที่ลดลง

ปัจจัยความสำเร็จ/ความล้มเหลวของการดำเนินการตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) ในภาพรวม คือ การประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงและต่อเนื่อง เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ รับรู้รับทราบในประเด็นของแผนรายด้านที่เกี่ยวข้องกับภารกิจและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานนั้น ๆ และขึ้นอยู่กับนโยบายการขับเคลื่อนแผนฯ ของผู้บริหารหน่วยงานว่ามุ่งเป้าไปทิศทางใด และการบูรณาการการทำงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของหน่วยงานภาครัฐที่ต้องมีความร่วมมือกันมากขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

ควรมีการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันมากขึ้นระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

20. สำนักงานศาลยุติธรรม

สำนักงานศาลยุติธรรม ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายด้านกระบวนการยุติธรรม

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

โครงการอบรมล่ามภาษาต่างประเทศ ภาษามือ และล่ามภาษาถิ่น

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

สำนักงานศาลยุติธรรมพอใจกับผลลัพธ์ของโครงการและกิจกรรมที่ทำทั้งหมด เพราะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่มาใช้บริการที่ศาล โดยได้ดำเนินการในส่วนของจัดอบรมล่ามภาษาต่างประเทศ ภาษามือ ล่ามท้องถิ่น เพื่อช่วยคุ้มครองสิทธิของคู่ความที่มาใช้บริการในศาล ส่วนโครงการพัฒนาระบบการแปลในกระบวนการพิจารณาในคดี มีการอบรม 23 ครั้ง อาทิ อบรมด้านของกฎหมายเฉพาะด้าน มีกฎหมายยาเสพติด ค้ามนุษย์ ส่งผู้ร้ายข้ามแดน เยาวชนและครอบครัว อาชญากรรมทำคอมพิวเตอร์ พ.ร.บ.คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนการดำเนินงานสอดคล้องกับตัวแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามทิศทางนโยบายของท่านประธานศาลฎีกา ซึ่งปี 2565 มีนโยบาย Easy Access คือ ความยุติธรรมที่เข้าถึงง่าย ทำให้มีการยกระดับการคุ้มครองสิทธิ์ของผู้เสียหายสามารถเข้าถึงการเยียวยา และมีการพัฒนาระบบประเมินความเสี่ยง ในการปล่อยผู้ต้องหา หรือจำเลย และลดการเรียกหลักประกัน

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19ทำให้มีปัญหาหลายด้านในเรื่องของการที่ประชาชนที่จะเข้ามาที่ศาลยากลำบากมากขึ้น ปัจจุบันสำนักงานศาลยุติธรรมได้มีเรื่องของการพัฒนาวิธีการพิจารณาคดีอิเล็กทรอนิกส์ เหมือนให้ความยุติธรรมเข้าถึงง่าย ในเรื่องของการใช้ งานผ่าน ระบบยื่นคำฟ้องอิเล็กทรอนิกส์สำหรับประชาชน (e-Filing) หรือระบบ CIOS – ศาลยุติธรรม คือมีการพัฒนาด้านนี้ขึ้น ซึ่งอาจจะมีความยากลำบากสำหรับผู้มาใช้บริการแต่เพื่อให้ความยุติธรรมหรือการดำเนินการพิจารณาของศาลยังคงสามารถเดินต่อไปได้ แต่ในปัจจุบันได้มีการพัฒนาระบบโปรแกรมหรือระบบ CIOS – ศาลยุติธรรม ให้ทุกคนความสามารถยื่นคำร้องปล่อยชั่วคราวทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือว่าการยื่นฟ้องคดีเดินทางมาไม่ได้สามารถยืนฟ้องคดีออนไลน์ได้

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

สำนักงานศาลยุติธรรมมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีค่อนข้างมากเพราะว่าด้วย นโยบายทางศาลยุติธรรมก็เป็นการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนอยู่แล้ว หน่วยงานมีความเข้าใจแต่พอมีการกำหนดตัวแผนฯ แต่เวลา

การดำเนินงาน จะนำงานตามนโยบายของท่านประธานศาลฎีกา ซึ่งในส่วนของสำนักงานศาลยุติธรรมมีการดำเนินการตามแผนสิทธิมนุษยชนหลายด้าน เพียงแต่ว่าในโครงการ จะมีการดำเนินการตามแผนสิทธิมนุษยชนด้านบริการ เนื่องจากแผนสิทธิมนุษยชนระบุไว้เท่านั้น

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ 2566 – 2570)

ควรมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในการดำเนินงาน เพื่อให้การขับเคลื่อนมีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีการสื่อสารระหว่างหน่วยงานที่ขับเคลื่อนให้ชัดเจนขึ้น และควรมีช่องทาง หรือว่าช่วยแนะแนวทางการปฏิบัติการรายงานข้อมูล การติดตามเก็บข้อมูลเวลา และสะท้อนกลับถึงผลการทำงานให้หน่วยงานทราบ

21. สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

ไม่สามารถดำเนินการตามกรอบการขับเคลื่อนของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ด้วยปัจจัยทางการเมืองและสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

22. สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายด้าน ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ ด้านสิทธิชุมชน วัฒนธรรมและศาสนา

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

1. โครงการจัดทำคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาในระดับอุดมศึกษา
2. โครงการเยาวชนคนรุ่นใหม่ใส่ใจและยืนเคียงข้างสิทธิมนุษยชน (Youth Standing Up for Human Rights)

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565)

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ดำเนินการสำเร็จตามแผนที่วางไว้ทุกโครงการ แม้จะมีปัญหาและอุปสรรค สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19และเรื่องงบประมาณในการทำงาน

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

มีความพึงพอใจต่อแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ด้วยบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ต้องมีหน้าที่ส่งเสริมให้สังคมเคารพสิทธิ โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่เป็นเจ้าภาพทำให้การขับเคลื่อนเป็นไปได้ง่ายขึ้น และเป็นแผนสิทธิมนุษยชนฯที่ดี เพราะมีการครอบคลุมและมีการจำแนกประเด็นสิทธิมนุษยชนทั้งรายด้านและรายกลุ่ม อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

อยากให้เพิ่มเครือข่ายด้านเอกชนมาช่วยงานในด้านธุรกิจ เพื่อจะช่วยให้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และควรจะจัดทำเป็นข้อเสนอแนะ เรื่องเด็ก สถานะบุคคล กระบวนการยุติธรรม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 จะทำให้มีแรงผลักดันเพิ่มมากขึ้น

23. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายด้าน มี ด้านกระบวนการยุติธรรม

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

1. โครงการเสริมสร้างความรู้เรื่อง “สิทธิมนุษยชนกับ การตรวจสอบและ ไต่สวนของพนักงาน ไต่สวน” รุ่นที่ 1

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

โครงการของปีงบประมาณ 2564 มีโครงการเสริมสร้างความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนกับการตรวจสอบและไต่สวนของพนักงานไต่สวนรุ่นที่ 1 ซึ่งมีสถาบันการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สัญญา ธรรมศักดิ์ ที่ได้เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงได้จัดมีโครงการเสริมสร้างความรู้ เรื่องสิทธิมนุษยชน กับการตรวจสอบและไต่สวนของพนักงานไต่สวนเพื่อเสริมสร้างให้พนักงานไต่สวนมีความรู้ความเข้าใจและเห็นคุณค่าของหลักสิทธิมนุษยชนปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบและไต่สวน โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน สามารถนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติงานและประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติได้อย่างดีและเสริมสร้างทัศนคติและภาพลักษณ์ที่ดีให้กับพนักงานไต่สวนให้สามารถไปปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบและไต่สวนเป็นไปอย่างโปร่งใสเที่ยงธรรมและเป็นที่ยอมรับของประชาชน

โครงการของปีงบประมาณ 2565 สำนักงาน ป.ป.ช. โดยคณะทำงานโครงการศึกษาและพัฒนากฎหมายเพื่อสร้างมาตรการและกลไกในการบังคับใช้กฎหมายการป้องกันการถูกดำเนินคดีและหลักคิดการจัดทำร่างกฎหมายป้องกันการถูกฟ้องคดีอาญา (การฟ้องเพื่อปิดปาก Anti-SLAPP law) เพื่อจัดทำร่างพระราชบัญญัติและแนวทางการคุ้มครองสิทธิพยานตามแผนปฏิรูปประเทศ ได้จัดรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ผู้แทนศาลยุติธรรม ผู้แทนอัยการ ผู้แทนสำนักงาน ป.ป.ท. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานสำนักงาน ป.ป.ช. รวมทั้งผู้แทนภาคประชาชน เพื่อนำความคิดเห็นใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาและพัฒนากฎหมายการป้องกันการถูกฟ้องคดีอาญา (การฟ้องเพื่อปิดปาก Anti-SLAPP law)

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

- การมีระยะเวลาการอบรม น้อยเกินไป
- สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้ต้องจัดโครงการ ในรูปแบบออนไลน์ ก็จะขาดในเรื่องของการวิพากษ์ร่วมกัน

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

ในส่วนของภาพรวมในเรื่องการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 คือได้มีการเข้าประชุมอบรมให้ความรู้เรื่องแผนสิทธิมนุษยชนกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ทำให้มีความเข้าใจกับแผนฯมากขึ้นและมีการแบ่งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบมาจัดทำแผนปฏิบัติการของสำนักงาน ป.ป.ช. ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติการด้านแผนสิทธิมนุษยชน โดยตรง ซึ่งอยู่ในแผนด้านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นการให้ความรู้ และเป็นโครงการเสริมสร้างความรู้ให้กับพนักงานไต่สวนและประชาชนด้วย

ในส่วนด้านการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ที่เกี่ยวกับ สำนักงาน ป.ป.ช. คือโครงการเสริมสร้างความรู้เรื่อง “สิทธิมนุษยชนกับ การตรวจสอบและ ไต่สวนของพนักงาน ไต่สวน” รุ่นที่ 1 ซึ่งตรงกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

- ควรมีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการ
- ควรมีการต่อยอดในเรื่องของการเร่งรัด การจัดทำกฎหมาย การออกกฎหมายเพื่อกฎหมายให้มีการบังคับได้จริง อยากจะให้หน่วยงานที่เป็นเครือข่ายร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็น กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม. ป.ป.ช. ป.ป.ท. หรือหน่วยงานประสาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยกันผลักดันให้ร่างกฎหมายป้องกันการถูกฟ้องคดีอาญา (การฟ้องเพื่อปิดปาก Anti-SLAPP law) ฉบับนี้ มีการสร้างการรับรู้ให้ประชาชนรับทราบ ว่ากำลังจะมีกฎหมายฉบับนี้เกิดขึ้น รวมทั้งช่วยกระตุ้นให้มีการรับรู้ของภาคประชาชน เพราะว่ามีประชาชนที่ถูกฟ้องคดี เนื่องจากการแจ้งเบาะแส มีมากพอสมควร

24. สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ

สำนักงาน กสทช. มีการดำเนินการตามกรอบการขับเคลื่อนของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 โดยมีการกำหนดการดำเนินงานตามแผนฯ ที่ชัดเจน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานตามแผนฯ ทำให้สามารถขับเคลื่อนข้อเสนอแนะตามแผนสิทธิมนุษยชนฯ รายด้าน ได้แก่ การจัดทำมาตรการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลฯ การเร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้โครงข่ายการสื่อสารครอบคลุมทั่วประเทศ การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนฯ การส่งเสริมมาตรการในการคุ้มครองและป้องกันไม่ให้เด็ก เยาวชน และครอบครัวเข้าถึงสื่อที่ไม่เหมาะสม และการส่งเสริมให้หน่วยงานและสื่อมวลชนพัฒนาเทคโนโลยีในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของคนพิการตามประเภทของความพิการฯ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ในการขับเคลื่อนของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

1. แก้ไขปรับปรุงประกาศ กสทช. เรื่องมาตรการคุ้มครองสิทธิของผู้ใช้ บริการโทรคมนาคมเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล สิทธิในความเป็นส่วนตัวและเสรีภาพในการสื่อสารถึงกันโดยทางโทรคมนาคม
2. โครงการจัดให้มีสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่และบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ชายขอบ (Zone C+)

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

- มีการดำเนินการตามกรอบการขับเคลื่อนของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ข้อเสนอแนะ) ได้ดี
- ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินตามแผนฯ
- มีการกำหนดการดำเนินงานตามแผนฯ ที่ชัดเจน
- มีการสนับสนุนจากภาครัฐ และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการประสานงาน หรือการดำเนินงานต่าง ๆ
- มีการสนับสนุนด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19ทำให้มีข้อจำกัดในการ จัดกิจกรรมบางกิจกรรม และอาจส่งผลต่อการยกเลิกบางกิจกรรม เพื่อให้เป็นไปตามมาตรการของรัฐ

25. ธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทย ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายด้าน ด้านที่อยู่อาศัย และเกี่ยวข้องกับแผนรายกลุ่ม กลุ่มผู้สูงอายุ ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น กำหนดให้สถาบันการเงินสามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อได้ไม่เกินเพดานที่ ธปท. กำหนด โดยสถาบันการเงินต้องประกาศอัตราดอกเบี้ย ที่จะเรียกเก็บจากลูกค้าแต่ละประเภท โดยระบุอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง รวมถึงเพดานอัตราดอกเบี้ยและส่วนลดที่อาจจะเรียกเก็บได้สูงสุด และส่งเสริมการให้ความรู้ทางการเงิน เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มมีทักษะและพฤติกรรมทางการเงินที่เหมาะสม มีวินัยทางการเงินสามารถวางแผนการเงินและบริหารจัดการหนี้ได้ เพื่อให้มีภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดี มีเงินออมสามารถรองรับความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้น และเพียงพอสำหรับใช้จ่ายในวัยเกษียณ สามารถดูแลตัวเองได้ และลดค่าใช้จ่ายภาครัฐ

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้มีส่วนร่วมในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในเรื่องของการออมเงินสำหรับผู้สูงอายุ และการกำหนดอัตราดอกเบี้ยและการให้ความรู้ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ไม่ได้มีกฎหมายหรือระเบียบเฉพาะด้านเกี่ยวกับผู้สูงอายุโดยตรง แต่ได้ให้ความรู้และข้อมูลข่าวสารให้เข้าถึงทุกกลุ่ม

เรื่องของแผนสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับที่อยู่อาศัยนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ไม่ได้มีโครงการตามแผนงาน แต่ว่าจะดูแลในเรื่องศักยภาพการเงินและก็กำกับดูแลสถาบันการเงินในภาพรวม โดยเรื่องของการกำหนดอัตราดอกเบี้ย มีการออกประกาศสนับสนุนแผน โดยการกำหนดให้สถาบันการเงินต้องประกาศอัตราดอกเบี้ยที่จะเรียกเก็บจากลูกค้าแต่ละประเภทให้ระบุอัตราดอกเบี้ยอ้างอิง รวมถึงเพดานดอกเบี้ยและส่วนลดที่อาจจะเรียกเก็บจากลูกค้า รวมถึงอัตราดอกเบี้ยของสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยด้วย เพื่อให้เกิดความโปร่งใสสามารถเปรียบเทียบกันได้

นอกจากนี้มีการกำหนดเงื่อนไขอัตราดอกเบี้ยรวมถึงค่าธรรมเนียมของผลิตภัณฑ์ทางการเงินต่าง ๆ ว่าจะต้องมีความเป็นธรรม คำนึงถึงต้นทุนที่แท้จริงไม่เอาเปรียบลูกค้า เป็นไปตามประกาศ ธปท. เลขที่ 7/2565

ส่วนเรื่องของหลักเกณฑ์การปฏิบัติและการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวกับดอกเบี้ยค่าบริการ เบี้ยปรับสำหรับผลิตภัณฑ์บริการทางการเงิน

ในส่วนของการส่งเสริมความรู้ทางการเงินเป็นบทบาทหน้าที่อยู่แล้ว ทาง ธปท.ได้ให้ความรู้กับทุกกลุ่มประชาชน โดยจะให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ในเชิงป้องกันเพื่อให้ประชาชนมีภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดี เน้นในเรื่องของการออม ให้รู้จักการมีวินัยทางการเงิน เรื่องของการวางแผนทางการเงิน สามารถมีเงินออมเพียงพอรองรับในกรณีที่เกิดความเสี่ยงเรื่องของเศรษฐกิจ รวมทั้งเกิดเหตุฉุกเฉินมีเงินออมเพียงพอในการใช้จ่ายในวัยเกษียณ รวมไปถึงการบริหารจัดการหนี้ จะให้ความรู้เรื่องตั้งแต่ก่อนเป็นหนี้ต้องรู้อะไรบ้าง ระหว่างเป็นหนี้เป็นอย่างไร และถ้าเป็นหนี้เสียต้องดูแลอย่างไร โดยให้ความรู้ในกรอบกว้างแก่ประชาชน

ในเรื่องของการกำหนดให้สถาบันการเงินประกาศอัตราดอกเบี้ยอิงรวมถึงเพดานดอกเบี้ยของสินเชื่อแต่ละประเภทโดยจะมีการสั่งการให้มีการนำข้อมูลส่งให้ ธปท. เพื่อที่เปิดเผยในเว็บไซต์ของศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงินของ ธปท. เพื่อให้ลูกค้าสามารถที่จะทราบอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงหรือว่าเพดานดอกเบี้ยของสินเชื่อแต่ละประเภทของแต่ละสถาบันการเงินเป็นอย่างไร นอกจากทางเว็บไซต์หรือทางสาขาของสถาบันการเงินต่างๆ ที่ต้องดำเนินการตามประกาศ ซึ่งอันนั้นผู้ตรวจสอบจะมีการเข้าไปตรวจสอบทางเว็บไซต์ว่ามีการประกาศตามหนังสือของทาง ธปท. หรือไม่ รวมทั้งจะต้องส่งข้อมูลกลับมาให้ ธปท. เผยแพร่ด้วย ซึ่งจะทำให้ผู้บริโภคลูกค้าได้เห็นอัตราดอกเบี้ยและนำข้อมูลไปประกอบการตัดสินใจเลือกใช้ผลิตภัณฑ์บริการต่าง ๆ ได้ เพราะว่ามีการเปิดเผยอย่างโปร่งใส

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

เนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทยไม่ได้มีแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่เกี่ยวข้องโดยตรง แต่ถ้าอยู่ในแผนมีกลุ่มผู้สูงอายุ จะเป็นเรื่องการจัดหาที่อยู่อาศัยให้ผู้สูงอายุที่ คือ ส่งเสริมเรื่องเงินออมกับอัตราดอกเบี้ย 2 ส่วน เป็นภารกิจของ ธปท. อยู่แล้ว ซึ่งเป็นแผนงานประจำและมีฝ่ายที่ดูแลเกี่ยวกับเรื่องส่งเสริมและคุ้มครองทางด้านการเงิน ไม่ได้มีแผนตรง ๆ ในส่วนของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติน ฉบับที่ 4

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแต่ละด้านมีหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน ต้องกำหนดแผนสิทธิมนุษยชนให้สอดรับกันเพื่อให้ได้เป้าหมายตรงกันมากขึ้น เช่น ธปท. มีกฎหมายจัดตั้งในเรื่องของอำนาจหน้าที่ในการดูแลด้านต่างๆ ต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ซึ่งต้องดูในส่วนนี้ให้สอดคล้องกัน

26. สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

1. โครงการจัดรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนทั่วไปประกาศคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าเรื่องแนวทางพิจารณาการปฏิบัติทางการค้าที่ไม่เป็นธรรมในธุรกิจแฟรนไชส์

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

การมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยตั้งแต่ปี พุทธศักราช 2540 ต่างมีเนื้อหาที่เกี่ยวพันกับประเด็นสิทธิมนุษยชนในทางเศรษฐกิจและธุรกิจเป็นจำนวนมาก ทั้งในด้านการถือครองปัจจัยการผลิตและนโยบายของรัฐที่ต้องจัดสรรสวัสดิการให้กับผู้ยากไร้ตามสมควรและจัดให้มีการกระจายรายได้อย่างเป็นธรรม โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งระบุถึงสิทธิมนุษยชนในด้านเศรษฐกิจ ไว้เป็นการเฉพาะ ในส่วนที่ 5 เรื่องสิทธิในการถือครองทรัพย์สิน ได้กล่าวถึงสิทธิมนุษยชนในมิติที่เกี่ยวข้องกับ ที่อยู่อาศัยและอสังหาริมทรัพย์ และในส่วนที่ 6 ได้กล่าวไว้ถึงสิทธิและเสรีภาพในการประกอบอาชีพว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพและการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม ตลอดจนสิทธิของบุคคลในการได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อเป็นการป้องกันและควบคุมโรค ส่งผลให้ สำนักงาน กขค. จำเป็นต้องชะลอการดำเนินงานโครงการออกไปก่อน

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

ควรบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองผู้บริโภค อย่างจริงจังและเร่งรัดขั้นตอนต่าง ๆ ของกระบวนการยุติธรรม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับทั้งผู้บริโภค เร่งประชาสัมพันธ์สร้างองค์ความรู้ด้านการคุ้มครองผู้บริโภคให้กลุ่มประชาชนทั่วไปได้ทราบถึงช่องทางต่าง ๆ เพื่อสร้างความตระหนักรู้ สามารถร้องเรียนปกป้องสิทธิของตนได้ ไม่สร้างภาระให้ผู้ร้อง และบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

27. สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนด้าน ด้านสาธารณสุข

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

การให้ความคุ้มครองผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

นโยบายของรัฐ เรื่องการเยียวยาผู้มีผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ทำให้แรงงานนอกระบบสมัครผู้ประกันตนตามมาตรา 40 จำนวนเพิ่มมากขึ้น

ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินโครงการ

- ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินตามแผนฯ
- มีความร่วมมือในทุกภาคส่วน สามารถร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาได้ดี
- มีการสนับสนุนจากภาครัฐ และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการประสานงาน หรือการดำเนินงานต่าง ๆ
- มีการสนับสนุนด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างทั่วถึง

ปัจจัยที่ทำให้ดำเนินโครงการไม่สำเร็จ

- การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19

28. สำนักงานอัยการสูงสุด

สำนักงานอัยการสูงสุดขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายด้าน ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง และเกี่ยวข้องกับแผนรายกลุ่ม กลุ่มผู้ต้องราชทัณฑ์

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

กิจกรรมเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมาย โดยออกคลินิกเคลื่อนที่ไปตามหมู่บ้าน ชุมชนต่าง ๆ ฝึกอบรมให้ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนให้แก่พนักงานอัยการและประชาชนทั่วไป

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

ประสบความสำเร็จในด้านกระบวนการยุติธรรมผ่านกิจกรรมการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชนให้แก่พนักงานอัยการและประชาชนทั่วไป และด้านการเมือง การปกครองและความมั่นคง ใน ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มความพยายามของรัฐบาลในการสร้างความตระหนัก รู้ให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐ และสาธารณชนเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน ก็เป็นการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านสิทธิมนุษยชนพื้นฐาน กฎหมายเบื้องต้นให้แก่ประชาชนในกิจกรรมของสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคุ้มครองสิทธิ มีกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ทางกฎหมายงานที่ทำอยู่ในแผนประจำปี

ปัจจัยความสำเร็จ โครงสร้างสำนักงานอัยการสูงสุด คือเกี่ยวกับเรื่องส่วนคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย มีสำนักงานที่ช่วยเหลือประชาชนทางกฎหมายในประเทศไทย 112 แห่ง มีทุกจังหวัดและตามอำเภอใหญ่ เช่น อำเภอปากช่อง อำเภอสีคิ้ว โดยมีสำนักงานช่วยเหลือด้านกฎหมาย เป็นสำนักงานที่ให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน แม้เป็นเรื่องที่ไม่อยู่ในอำนาจอัยการ อย่างเช่น เรื่องมรดก อัยการก็จะไปยื่นคำร้องต่อศาล แล้วก็ไปว่าความให้ แต่ถ้าเป็นกรณีอื่นๆ ซึ่งในการไม่มีอำนาจ ดำเนินการจะมีทนายอาสาประจำอยู่ตามสำนักงานอัยการต่างๆ

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

มีความพึงพอใจต่อแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพราะกระตุ้นให้คนไทย โดยเฉพาะคนระดับล่างถึงระดับกลางได้รู้ถึงสิทธิของตัวเอง และหากถูกกระทบสิทธิจะไปร้องขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการที่ไหน

ในเรื่องของสิทธิมนุษยชนถือว่าเป็นเรื่องใหญ่ และต้องช่วยเอาความรู้เรื่องสิทธิต่างๆที่ประชาชนควรรู้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพราะบางทีประชาชนมีเวลาแค่คิดแค่ว่าเขาหาเช้ากินค่ำ เหมือนสูญเสียโอกาสที่จะได้รับอะไรบางอย่างในสิทธิขั้นพื้นฐานที่จะได้รับ

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

สำหรับเรื่องแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในส่วนของเจ้าหน้าที่ บางคนยังไม่มีความรู้เท่าที่ควร ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ ให้เข้าใจเพื่อที่จะใช้ในการศึกษา หรือมองให้เห็นภาพไปในทางเดียวกัน หรือว่าเป็นแนวทางในการที่จะผลักดัน ภารกิจของของหน่วยงานให้สอดคล้องกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อไป

29. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินโครงการ

มีการกำหนดการดำเนินงานตามแผนฯ ที่ชัดเจน มีการสนับสนุนจากภาครัฐ และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการประสานงาน หรือการดำเนินงานต่าง ๆ มีการสนับสนุนด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างทั่วถึง มีการติดตามและประเมินการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผน ด้านการศึกษา

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

30. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผน ด้านด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการศึกษา ด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง และเกี่ยวข้องแผนรายกลุ่ม กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้พ้นโทษ กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และ ผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนในถิ่นธุรกันดารตามพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระเทพรัตนสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

การได้รับการจัดสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอทำให้สามารถดำเนินโครงการได้บรรลุตามวัตถุประสงค์

- มีการดำเนินการตามกรอบการขับเคลื่อนของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ข้อเสนอแนะ) ได้ดี
- ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินตามแผนฯ
- มีการกำหนดการดำเนินงานตามแผนฯ ที่ชัดเจน
- มีความร่วมมือในทุกภาคส่วน สามารถร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาได้ดี
- มีการสนับสนุนจากภาครัฐ และเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในการประสานงาน หรือการดำเนินงานต่าง ๆ
- มีการสนับสนุนด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างทั่วถึง
- มีการติดตาม และประเมินการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด
- มีวางแผนแก้ปัญหาในการดำเนินงานอย่างทันท่วงที

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนต้องปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานของโครงการฯ ให้สอดคล้องกับนโยบายการควบคุมโรคของกระทรวงสาธารณสุข รวมถึงปัญหาด้านงบประมาณ ความล่าช้าในการเบิกจ่าย ความเหมาะสมของงบประมาณในแต่ละโครงการ

31. สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายกลุ่ม กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

การจัดตั้งคณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเพื่อศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหา ผู้หลบหนีเข้าเมือง กรณีกลุ่มผู้ที่มีปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคล

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติไม่ได้เป็นหน่วยงานหลักทำหน้าที่ทางด้านนโยบายในการขับเคลื่อนผ่านการประชุมของคณะกรรมการฯ โดยมีงานด้านนโยบายการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการทางด้านการบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมืองและเน้นเรื่องของการส่งเสริมด้านสิทธิมนุษยชน มีการทำในเรื่องของการขับเคลื่อนเรื่องของการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งได้มีการจัดทำแผนการส่งเสริมการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย พ.ศ. 2562 - 2565 มีการทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่จะแก้ไขปัญหาพื้นที่การทำกิน และความเป็นอยู่ของแต่ละวัฒนธรรม ชาติพันธุ์

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

มีข้อจำกัดในเรื่องของกลไกที่จะมาช่วยสนับสนุน ทั้งเรื่องของผู้ปฏิบัติงาน และงบประมาณการแบ่งปันข้อมูล รวมไปถึงเรื่องของการประเมินความสำเร็จและความล้มเหลวของการดำเนินการพัฒนาฐานข้อมูลต่างๆ โดยเฉพาะในเรื่องของบริบทต่างๆที่เกี่ยวข้อง การทำงานของแต่ละหน่วยงานโดยเฉพาะในเรื่องการให้ความร่วมมือการรายงานผลซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็น แต่ละหน่วยงานยังไม่ค่อยเห็นความสำคัญหรือความจำเป็นในเรื่องของการรายงานผลที่เป็น Format เดียวกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความจำเป็นนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

ในส่วนของการดำเนินงานเนื่องด้วยหน่วยงานที่ปฏิบัติโดยตรง บางหน่วยงานยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แต่ได้ผลักดันและได้ดำเนินงานตามบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งได้มีการกำหนดตัวชี้วัดในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

มีความพึงพอใจในระดับหนึ่งต่อการขับเคลื่อนแผน แต่เพราะหน่วยงานต่างๆใช้งบประมาณของตนเองในการขับเคลื่อน จึงคิดว่าควรมีกองทุนที่จะทำการขับเคลื่อน จะได้มีการทำงานได้ง่ายขึ้น และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ สำนักสภาความมั่นคงแห่งชาติ ความคิดเห็นต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ควรให้ความสำคัญกับการบรรลุเป้าหมายในแผนระดับที่ 1 ซึ่งได้แก่ยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับที่ 2 ถ่ายทอดลงมาเป็นลำดับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ได้ระบุความเชื่อมโยงกับแผนระดับที่ 2 ที่ สมช. รับผิดชอบได้แก่ นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2566 – 2570) ทั้งหมด 3 นโยบายและแผน ได้แก่

1) การเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ (มิติสถาบันชาติ ที่มุ่งเน้นการอยู่ร่วมกันอย่างสันติภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมผ่านการเสริมสร้างหลักประกันทางสังคมและสิทธิมนุษยชน)

2) การบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมือง และ

3) การป้องกัน ปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด และสอดคล้องกับแผนแม่บทภายใต้

ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง ในส่วนของแผนย่อยที่ 1 การรักษาความสงบภายในประเทศ ที่ได้กำหนดเป้าหมาย (Y1) คือ ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มขึ้น มีตัวชี้วัด คือ ดัชนีสิทธิมนุษยชนและหลักนิติธรรม และแผนย่อยที่ 2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง แนวทางการพัฒนาอาทิ การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ การบริหารจัดการผู้หลบหนีเข้าเมือง การป้องกันและแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (มี กอ.รมน. เป็นหน่วยงานเจ้าภาพแผนย่อยฯ)

การดำเนินงานของ สมช. จะเป็นไปในลักษณะการให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และการกำกับการขับเคลื่อนในภาพรวม ให้หน่วยปฏิบัติจัดทำแผนงาน โครงการ กิจกรรมรองรับให้สอดคล้องกับรายละเอียดงานด้านสิทธิมนุษยชนที่กำหนดไว้แผนระดับที่ 1 และ 2 ที่เกี่ยวข้อง ผ่านการถ่ายระดับเป้าหมาย การกำหนดองค์ประกอบ และปัจจัยชี้วัดความสำเร็จ รวมถึงแนวทางการกำกับติดตามประเมินผลที่กำหนดไว้ใน แผนบูรณาการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (พ.ศ. 2566 - 2570) (นายกรัฐมนตรีได้กรุณาอนุมัติ แผนบูรณาการฯ เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2566) เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติต่อไป และนำไปเป็นกรอบในการดำเนินการให้สอดคล้องและบูรณาการร่วมกันอันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

การขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 จะต้องกำกับดูแลให้หน่วยงานปฏิบัติกำหนดแผนงาน โครงการกิจกรรมรองรับ โดยพิจารณาความสอดคล้องตามห่วงโซ่คุณค่าประเทศไทย (Value Chain) และสามารถส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์

- พิจารณานำประเด็นที่เกี่ยวกับผู้หลบหนีเข้าเมืองที่ต้องการความคุ้มครอง แยกออกจากประเด็นเรื่องกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน และกลุ่มชาติพันธุ์ เนื่องจากที่ผ่านมาประเทศไทยมีการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาแก่กลุ่มดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมาชาวโรฮีนจา และผู้หลบหนีเข้าเมืองกลุ่มที่ต้องการได้รับความคุ้มครอง เป็นกลุ่มที่มีความแตกต่างจากกลุ่มคนไร้รัฐตนไร้รากเหง้า คนไทยพลัดถิ่น ซึ่งไม่ถือเป็นบุคคลที่เข้าเงื่อนไขของการเป็นผู้มีปัญหาสถานะทางทะเบียนตามที่ได้มีการระบุไว้ใน (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5

- ปรับเปลี่ยนถ้อยคำใน (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนฯ คำว่า “ผู้ลี้ภัยกับผู้หลบหนีเข้าเมืองที่ต้องการความคุ้มครอง” แก้เป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองกลุ่มเปราะบางต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ” เนื่องจากปัจจุบันไทยยังไม่ได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยสถานภาพผู้ลี้ภัย ค.ศ.1951 ทำให้ประเทศไทยไม่ได้มีการใช้คำว่าผู้ลี้ภัยกับผู้หลบหนีเข้าเมืองที่ต้องการความคุ้มครอง

- ปรับเปลี่ยนถ้อยคำใน (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่มีนัยยะระบุถึงผู้หนีภัยการสู้รบจากเมียนมา และพื้นที่พักพิงชั่วคราวฯ เพื่อให้เกิดความถูกต้อง และสอดคล้องกับนโยบายของไทยในการดูแลคนดังกล่าว

- ปรับเปลี่ยนถ้อยคำใน (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ด้านกระบวนการยุติธรรม ข้อเสนอแนะ

ข้อ 2 คำว่า “ผู้ต้องหา” แก้เป็น “บุคคลที่ต้องสงสัย” เพื่อให้สอดคล้องตามบทบัญญัติแห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548

- ปรับเปลี่ยนถ้อยคำใน (ร่าง) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 แผนสิทธิมนุษยชนกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาสถานะทางทะเบียน และกลุ่มชาติพันธุ์ ข้อเสนอแนะที่ 2 คำว่า “(ร่าง) แผนปฏิบัติการด้านส่งเสริมการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมในประเทศไทย (พ.ศ. 2566-2570) เนื่องจากแผนปฏิบัติการฯ ดังกล่าวมีผลบังคับใช้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

32. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (กพ.)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (กพ.) ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายกลุ่ม กลุ่มคนพิการ

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

การสรรหาและเลือกสรรคนพิการเข้าทำงานในส่วนราชการ โดยติดตามการดำเนินการสรรหาและเลือกสรรคนพิการเข้าทำงานในส่วนราชการ

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (กพ.) เป็นองค์กรกลางด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลในราชการพลเรือน ทำหน้าที่ส่งเสริมการพัฒนาข้าราชการและบุคลากรภาครัฐให้มีคุณภาพชีวิตและการทำงานที่ดี และพัฒนาระบบการบริหารกำลังคนในราชการให้เป็นกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนในเรื่องของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ที่ทางสำนักงานก.พ.ได้ทำคือเรื่องของการจ้างงานคนพิการ โดยเงื่อนไขในการสรรหาและเลือกสรรคนพิการเข้าทำงานในส่วนราชการ ดังนี้

1.1 ให้ยกเลิกแนวทางปฏิบัติในการสรรหาและเลือกสรรคนพิการเข้ารับราชการตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 1004/ว 22 ลงวันที่ 23 สิงหาคม 2554

1.2 ให้ส่วนราชการดำเนินการสรรหาและเลือกสรรคนพิการเข้าทำงานในส่วนราชการตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการสรรหาและเลือกสรรคนพิการเข้าทำงานในส่วนราชการ และรายงานผลการดำเนินการสรรหาและเลือกสรรให้สำนักงาน ก.พ. ทราบ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการติดตามประเมินผลและพัฒนาแนวทางการสรรหาและเลือกสรรคนพิการเข้าทำงาน

1.3 ในกรณีที่ส่วนราชการไม่สามารถรับคนพิการเข้าทำงานได้ ให้ดำเนินการจัดบริการอื่นทดแทนตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

1.4 การใดที่อยู่ระหว่างดำเนินการก่อนวันที่หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสรรหาและเลือกสรรคนพิการเข้าทำงานในส่วนราชการตามหนังสือฉบับนี้มีผลใช้บังคับ ให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ ก.พ. กำหนดไว้เดิมต่อไปจนกว่าจะแล้วเสร็จ

ส่วนปัญหาและอุปสรรค เวลามีบุคลากรเข้ามาทำงานต้องทำงานได้เต็มประสิทธิภาพ ดังนั้นในส่วนของเนื้อหางานบางทีเนื้องานที่ภาครัฐมี ไม่ได้เหมาะสมกับคนพิการทุกเรื่อง ดังนั้นในส่วนของของการทำงานในตำแหน่งในสายงานต่างๆ อาจจะมีไม่มากสำหรับคนพิการ เพราะบางสายงานที่จะต้องเคลื่อนไหวร่างกาย แต่ทางสำนักงาน ก.พ. ได้ออกหนังสือเรื่องการสรรหาบุคลากรเข้าทำงาน อย่างน้อย 2 ปี ต้องมีการสรรหาบุคลากรคนพิการเข้าทำงานเพื่อที่จะให้คนพิการมีโอกาสที่เข้ารับราชการมากขึ้น

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

อยากให้มีการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ ส่วนราชการต่างๆหรือแม้แต่สำนักงาน ก.พ. ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ชัดเจน ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากกว่านี้และควรการกำหนดกรอบเครื่องมือในการทำงานที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

ควรจะมีการประชาสัมพันธ์ ให้ข้อมูลแก่หน่วยงานราชการ เพราะบางหน่วยงานราชการเมื่อได้รับหนังสือเกี่ยวกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ไปยังมองว่าหน่วยงานของตัวเองไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขณะที่ปัจจัยความสำเร็จและความล้มเหลว ของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มองว่าเป็นเรื่องของการสื่อสาร แผนงานโครงการต่างๆ ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ยังไม่ชัดเจน และเจ้าหน้าที่ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนมีจำนวนน้อยไปหรือไม่

33. สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายด้าน ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

1. โครงการส่งเสริมการประหยัดน้ำ
2. โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มเครือข่ายภาคประชาสังคมในพื้นที่ 8 จังหวัดริมโขง
3. โครงการอบรมพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ (Integrated Water Resources Management, IWRM) และการปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ (Ecosystem-based Adaptation, Eba) ภายในความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ มีโครงการที่ร่วมอยู่ในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) จำนวน 5 โครงการ ทุกโครงการที่ทำบรรลุเป้าหมายการดำเนินงาน 4 โครงการ 1 โครงการอยู่ระหว่างดำเนินการ

1.1 โครงการจัดทำผังน้ำ ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนบน

การจัดทำผังน้ำ ลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนบน อยู่ระหว่างการดำเนินงาน ซึ่งความก้าวหน้าเป็นไปตามแผน โดยมีผลการดำเนินงานสะสมร้อยละ 95.95 ปัจจุบันอยู่ระหว่างการเตรียมการจัดประชุมผังน้ำ ครั้งที่ 4 (ปัจฉิมนิเทศ) ประมาณเดือนกรกฎาคม 2566 เพื่อนำเสนอร่างผังน้ำให้กลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในเขตผังน้ำ และผู้ที่สนใจระดับพื้นที่ได้รับทราบ และร่วมพิจารณา พร้อมทั้งร่วมให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ เพื่อนำข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ไปจัดทำผังน้ำในลำดับต่อไป โดยมีกลุ่มเป้าหมายครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กลุ่มผู้ได้รับผลกระทบ กลุ่มผู้ที่รับผิดชอบจัดทำรายงานการศึกษาของโครงการ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องในระดับต่าง ๆ ได้แก่ ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มองค์กรเอกชน สื่อมวลชน และประชาชนทั่วไป และในด้านงบประมาณการเบิกจ่ายเงินเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

ปัจจัยความสำเร็จ มีการนำผังน้ำไปใช้เพื่อจัดทำผังน้ำลุ่มภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนบน ตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 เป็นข้อมูลในการพิจารณาการใช้ประโยชน์ที่ดินที่อยู่ในระบบทางน้ำตามที่กำหนดในผังน้ำให้เป็นไปตามมาตรา 56 ของพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. 2561 จัดทำแผนปรับปรุง ฟื้นฟูทางน้ำและแหล่งน้ำธรรมชาติที่เชื่อมโยงกับทางน้ำสายหลัก รวมทั้งเสนอแนะขนาดของช่องเปิดของอาคารในลำน้ำของลุ่มน้ำภาคใต้ฝั่งตะวันออกตอนบน จัดทำแนวทางการบริหารจัดการน้ำในลุ่มน้ำ ทั้งฤดูน้ำหลากและฤดูแล้ง และใช้เป็นมาตรฐานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้ข้อมูลผังน้ำที่สอดคล้องเชื่อมโยงกัน จะสำเร็จผลได้นั้นต้องเกิดจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งในด้านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะต้องนำผังน้ำไปใช้ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในพื้นที่ลุ่มน้ำ ต้องมีความเข้าใจในบริบทของผังน้ำ และร่วมกันบูรณาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำอย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 โครงการส่งเสริมการประหยัดน้ำ

ปัจจัยความสำเร็จ การดำเนินโครงการทำให้มีฐานข้อมูลเบื้องต้นในการรายงานการใช้น้ำภาครัฐตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

1.3 โครงการสร้างความเข้มแข็งกลุ่มเครือข่ายภาคประชาสังคมในพื้นที่ 8 จังหวัดริมโขง

โครงการนี้มีปัจจัยความสำเร็จที่สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน สำนักนายกรัฐมนตรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 – 2565 โดยยึดจากแผนที่ 3 แผนสิทธิมนุษยชนด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามตัวชี้วัดที่ 1 และ 3 คือ มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามารับทราบปัญหาและรับฟังข้อเสนอแนะจากภาคประชาสังคม รวมทั้งเพิ่มขีดความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำโขงตอนล่าง และสภาพภูมิอากาศ และมีการทบทวนและให้ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อกลไกการแจ้งเตือนสถานการณ์น้ำโขง ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลที่ชัดเจนและรวดเร็วของประชาชน พร้อมทั้งแนะนำแนวทางการรับมือสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และมีการเตรียมแผนการอพยพในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูง ตลอดจนพัฒนาระบบการแจ้งเตือนให้สามารถรับข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจนได้ในหนึ่งช่องทาง

1.4 โครงการอบรมพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการ (Integrated Water Resources Management, IWRM) และการปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ (Ecosystem-based Adaptation, Eba) ภายในความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ

การดำเนินโครงการสามารถสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์เพราะมีปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญของการดำเนินโครงการ คือ ความร่วมมือของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้แทนคณะกรรมการลุ่มน้ำ คณะอนุกรรมการทรัพยากรน้ำจังหวัด ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของ สทนช. และหน่วยงานของรัฐทั้งหน่วยนโยบายและหน่วยปฏิบัติจากส่วนกลางและภูมิภาค สถาบันการศึกษา ภาคประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่ตั้งใจแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และบูรณาการองค์ความรู้ในการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำภายใต้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศร่วมกัน

1.5 ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการน้ำในภาวะวิกฤติ

ปัจจัยความสำเร็จ การให้ความสำคัญของผู้บริหารระดับสูง (รองนายกรัฐมนตรี) ในการบริหารจัดการและ มีการบูรณาการ ประสานความร่วมมือ การรับมือสถานการณ์อุทกภัย ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สรุป ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) กล่าวคือ แผนสิทธิมนุษยชนรายด้านและรายกลุ่มได้มีการมีการปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน มีการกำหนดตัวชี้วัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจน โดยมีการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) ผ่านแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ซึ่งหากมองในรายโครงการ พบว่าในบางโครงการอาจมีผลสัมฤทธิ์ของโครงการที่ยังไม่สอดคล้อง/ตอบโจทย์กับแผนดังกล่าวโดยตรง จึงทำให้ผลการขับเคลื่อนแผนฯ รายโครงการอาจยังไม่สะท้อนความสำเร็จของการดำเนินการตามแผนฯ ได้อย่างชัดเจนเท่าที่ควร

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

- ในการกำหนดขอบเขตของผังน้ำ และข้อเสนอแนะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ผลจากการสำรวจพบว่า พื้นที่บางส่วนมีความเสี่ยงที่จะเกิดน้ำท่วม จึงต้องแจ้งกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้ทราบถึงความเสี่ยงนี้ และหารือร่วมกันในการหาแนวทางการใช้ประโยชน์ที่ดินที่เหมาะสม

- ในการดำเนินโครงการฯ ประกอบด้วยกิจกรรมการสร้างและส่งเสริมองค์ความรู้ในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำโขงตอนล่างให้กับภาคประชาสังคมทั้ง 8 จังหวัด มีความเชื่อมโยงกับปัญหาและอุปสรรคด้านพื้นฐานการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนควรได้รับอย่างทั่วถึงทั้งในส่วนกลาง ภูมิภาค หรือบริเวณพื้นที่ห่างไกลและดินแดนชายขอบ และส่งผลต่อการปรับตัวด้านชีวิตและความเป็นอยู่ รวมไปถึงการหารายได้ของประชาชนริมฝั่งแม่น้ำโขง นอกจากนี้ การดำเนินโครงการฯ ปีงบประมาณ 2565 ประกอบด้วยกิจกรรมการทบทวนกลไกการแจ้งเตือนสถานการณ์น้ำโขง ซึ่งผลจากการทบทวนฯ พบปัญหาการได้รับข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐไม่ชัดเจน

- กลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการฝึกอบรมค่อนข้างหลากหลาย ทั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำ หน่วย งานราชการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงมหาวิทยาลัยในพื้นที่ ทั้งนี้ การจัดทำเนื้อหา และกระบวนการในการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการภายใต้การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate-sensitive Integrated

Water Resources Management: IWRM) การประเมินความเสี่ยงและความเปราะบางต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (Climate Risk Vulnerability Assessment: CRVA) การแก้ปัญหาโดยใช้ธรรมชาติเป็นพื้นฐาน (Nature-based Solutions: NbS) รวมถึงการปรับตัวโดยอาศัยระบบนิเวศ (Ecosystem-based Adaptation: EbA) ให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ ค่อนข้างเป็นเรื่องที่ท้าทายสำหรับคณะผู้จัดงาน ดังนั้น หลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมในแต่ละวันคณะผู้จัดงานจึงต้องมีการประชุมหารือเพื่อสรุปปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน และปรับกระบวนการฝึกอบรมในวันต่อๆ ไป เพื่อให้การฝึกอบรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- มีการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานมีความล่าช้า รวมถึงการคาดการณ์ ข้อมูลมีความคลาดเคลื่อนและไม่ตรงกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) ได้มีการขับเคลื่อนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งในรายด้านและรายกลุ่ม โดยได้มีการกำหนดกรอบทิศทางการดำเนินงานสำหรับหน่วยงานถือปฏิบัติอย่างชัดเจน เพื่อร่วมกันพัฒนาและยกระดับสิทธิมนุษยชนในภาพรวมของประเทศให้มีมาตรฐานและสามารถทัดเทียมได้ในระดับสากล โดยครอบคลุมทุกประเด็นที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตและสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ตลอดจนให้ความสำคัญกับกลุ่มเปราะบางที่เป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

การดำเนินงานในลักษณะเครือข่ายระดับประเทศของแผนสิทธิมนุษยชน ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) ได้มีการขับเคลื่อนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน แต่หากมีการพัฒนาองค์กรเครือข่ายทุกภาคส่วนให้มีศักยภาพในการส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชนที่มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา หรือการบรรจุสิทธิมนุษยชนในหลักสูตรพัฒนาบุคลากรในทุกระดับอย่างจริงจัง อาจส่งผลให้การขับเคลื่อนการดำเนินงานในด้านสิทธิมนุษยชนให้เป็นไปในแนวทางที่ดีมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

เสนอให้ดำเนินการในลักษณะของแผนงานบูรณาการ ซึ่งประกอบไปด้วย เป้าหมายร่วม วัตถุประสงค์ งบประมาณรายจ่ายที่ต้องใช้ในการดำเนินการ ระยะเวลาที่ดำเนินการที่ชัดเจน สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้ รวมทั้งภารกิจของหน่วยรับงบประมาณที่เป็นเจ้าภาพหลัก และหน่วยรับงบประมาณที่เกี่ยวข้องในแต่ละด้าน/กลุ่ม ทำให้เกิดความรวดเร็ว คุ้มค่า ลดความซ้ำซ้อน เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนและเห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม

34. ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ กำหนดวิสัยทัศน์ มุ่งให้“สังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย ปราศจากเงื่อนไขความรุนแรง วิถีชีวิตของทุกคนได้รับการปกป้อง พัฒนาบนพื้นฐานสังคมพหุวัฒนธรรม และมีส่วนร่วมในกระบวนการเสริมสร้างสันติสุขอย่างยั่งยืน” และมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความปลอดภัย สงบสันติ พัฒนาการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในพื้นที่ ให้สังคมไทยและสังคมในพื้นที่ยอมรับและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม และร่วมกันในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พัฒนาศักยภาพของคน สังคมและเศรษฐกิจ สร้างความเชื่อมั่นและหลักประกันความต่อเนื่องของกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้และ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ต่อสังคมทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่การปฏิบัติ

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนด้าน ด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

1. โครงการเตรียมความพร้อมเพื่อการเปลี่ยนผ่านกระบวนการยุติธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน ชุมชนและตำบล จชต.

3. กิจกรรมขับเคลื่อนตำบลยุติธรรมนำสันติสุข

4. กิจกรรมงบสนับสนุนการพัฒนาตำบลเป้าหมายภายใต้แผนตำบลมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

- มีการดำเนินการตามกรอบการขับเคลื่อนของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ข้อเสนอแนะ) ได้ดี
- ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินตามแผนฯ
- มีการกำหนดการดำเนินงานตามแผนฯ ที่ชัดเจน
- มีความร่วมมือในทุกภาคส่วน สามรถร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาได้ดี
- มีการติดตาม และประเมินการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด
- มีวางแผนแก้ปัญหาในการดำเนินงานอย่างทันท่วงที

ปัจจัยที่ทำให้ดำเนินโครงการไม่สำเร็จ

- ไม่สามารถดำเนินการตามกรอบการขับเคลื่อนของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ข้อเสนอแนะ)
- ปัญหาด้านงบประมาณ ความล่าช้าในการเบิกจ่าย ความเหมาะสมของงบประมาณในแต่ละโครงการ
- ขาดความรู้ ความเข้าใจในยุทธศาสตร์และแผนงานต่าง ๆ
- จำนวนของบุคลากรไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน
- ขาดแคลนสถานที่ และอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ต่าง ๆ

35. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายกลุ่ม กลุ่มผู้เสียหายและพยาน

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

โครงการประชุมหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อบูรณาการงานคุ้มครองพยานของสานักงาน ป.ป.ท.

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

สำนักงาน ป.ป.ท.มีภารกิจเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ โดยจัดทำข้อเสนอเกี่ยวกับนโยบาย มาตรการ และแผนพัฒนาการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กำกับและตรวจสอบ เจ้าหน้าที่และหน่วยงานของรัฐ ติดตามและรายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในภาครัฐ แสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐาน รวมทั้งไต่สวนข้อเท็จจริงเพื่อ ดำเนินการทางวินัยและคดีกับผู้กระทำผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

สำหรับปัญหา และอุปสรรค การคุ้มครองพยานเพื่อนำไปสู่เรื่องของการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ดำเนินกิจกรรมคุ้มครองพยานได้อย่างเต็มที่ ต้องปรับปรุงความเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพยาน หรือจะเรียกว่าการคุ้มครองสิทธิให้สามารถเชื่อมโยงกัน และมีระยะเวลาในการกำหนดที่ชัดเจน รวมถึงให้หน่วยงานมีงบประมาณรองรับ สำหรับการปฏิบัติภารกิจในการคุ้มครองพยานได้อย่างชัดเจน เพราะการคุ้มครองพยานไม่สามารถรอเวลาไม่ได้ ความไม่ชัดเจนเรื่องของงบประมาณแล้วก็การส่งต่อก็มีผลต่อการคุ้มครอง

สำหรับโครงการในปี 2563 ใช้งบประมาณเพียง 20,000 บาท เนื่องจากว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้รูปแบบวิธีการในการจัดอบรมสัมมนาเปลี่ยนแปลงเป็นระบบออนไลน์ ส่งผลให้ ไม่สามารถควบคุมความเข้าใจหรือการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพยานได้อย่างดีพอ

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

มีความพึงพอใจต่อแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เพราะสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) กรมคุ้มครองสิทธิเสรีภาพมีหน้าที่หลัก ในเรื่องของการคุ้มครองพยานแต่เป้าหมายของสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ คือการดูแลตามหลักสิทธิมนุษยชนทั่วไป ถือว่าเป็นแผนฯ ที่ดี

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ 2566 – 2570)

ควรมีการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิ ให้ทั้งกับเจ้าหน้าที่ทำงานด้านสิทธิมนุษยชน รวมถึงประชาชนทั่วไป

36. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายด้าน ด้านการศึกษา ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ ด้านการขนส่ง ด้านสาธารณสุข ด้านข้อมูลข่าวสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง และเกี่ยวข้องกับแผนรายกลุ่ม กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้ต้องราชทัณฑ์ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มคนพิการ กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง กลุ่มความหลากหลายทางเพศ กลุ่มผู้ป่วย (ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ ผู้เสพยา) กลุ่มสตรี กลุ่มเกษตรกร และแรงงาน

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

1. การสร้างเสริมสุขภาวะให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยการใช้กิจกรรมทางกายเป็นสื่อ
2. โครงการรู้เท่าทันสื่อ รู้เท่าทันอนาคต (ปีงบประมาณ 2563) สร้างและพัฒนาศักยภาพจุดจัดการเพื่อโรงเรียนปลอดบุหรี่
3. โครงการติดตามกระบวนการจัดตั้งสภาองค์กรของผู้บริโภคในการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้บริโภคด้านสุขภาพ
4. โครงการขับเคลื่อนการเข้าถึงและพัฒนาระบบขนส่งมวลชนที่ปลอดภัยและเป็นธรรม สร้างเสริมความรอบรู้ด้านสุขภาพในกลุ่มประชากรข้ามชาติ เสริมสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายครอบครัวที่มีบุตรหลานหลากหลายทางเพศเพื่อสุขภาวะของบุตรหลานหลากหลายทางเพศ

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ไม่เหมือนหน่วยงานราชการ มีวิสัยทัศน์กับพันธกิจในเรื่องการสร้างเสริมสุขภาพ ซึ่งนิยามคำว่าสร้างเสริมสุขภาพเป็นเป้าหมายของ สสส. เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์เป็นเรื่องสุขภาพทั้งหมดใน 10 ปีข้างหน้า มีประเด็นเป้าหมายเรื่องลดความเหลื่อมล้ำ และการส่งเสริมงานด้านสุขภาพซึ่งเกี่ยวข้องกับแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอยู่แล้ว

ปัจจัยความสำเร็จการที่ สสส. คือออฟฟิศอยู่ที่เดียว แล้วก็เป็นสำนักงานขนาดเล็กแต่สามารถทำงานระดับประเทศได้เพราะว่าเราทำงานผ่านตัวขับเคลื่อนในแต่ละเรื่อง จะมีการวิเคราะห์ จากผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นและเป็นโครงการเชิงรุก โดยการเชิญคนที่มีความสามารถผลักดันงานได้ เป็นผู้บริหารโครงการหรือแผนงาน และทาง สสส. จะเป็นผู้ติดตามและประเมินผลตัวยุทธศาสตร์ โดยส่วนใหญ่จะทำโครงการเรื่องความรู้ เพื่อผลักดันนโยบายควบคู่ไปกับการสนับสนุนเครือข่ายภาคประชาสังคม ให้ขับเคลื่อนงานที่เป็นนวัตกรรม ซึ่งไม่ได้สนับสนุนโครงการเดี่ยวในเรื่องเดียว เพราะจะทำได้ค่อนข้างยากที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือความสำเร็จ ในส่วนโครงการขนาดเล็กทาง สสส. จะเปิดรับทั่วไป เพื่อสร้างสรรค์โอกาส และจะรับโครงการเป็นหลักพันโครงการต่อปี

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

สำหรับการรายงานผลคือ ภาพรวมขององค์กรได้ทำปีละ 3,000 กว่า โครงการ เพราะฉะนั้นแบบฟอร์มที่ให้มาไม่สอดคล้องกับ สิ่งที่ สสส.ทำงานจริง

ด้านผลกระทบในการขับเคลื่อนบางเรื่องตัวกฎหมายและตัวนโยบายก็อาจเป็นอุปสรรคในการดำเนินการอยู่ กับอีกประเด็นหนึ่งการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ในระดับพื้นที่ เช่น เรื่องสถานะบุคคล จะค้นพบว่าแต่ละพื้นที่จะมีการ

ดำเนินงานเรื่องไม่เหมือนกัน แต่ขึ้นอยู่กับการรับรู้ของเจ้าหน้าที่แต่ละคนในระดับพื้นที่เพราะฉะนั้นการดำเนินงานเรื่องสถานะบุคคลในแต่ละพื้นที่ก็จะมีผลลัพธ์ที่ แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับความพร้อมทรัพยากรในการดำเนินงานในระดับนี้ การทำงานกับ กรม กระทรวงต่างๆก็จะเป็น เรื่องของการรับรู้การนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่อาจจะยังเป็นอุปสรรคอยู่บ้างในการปฏิบัติงาน

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

การทำงานภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 รวมถึง แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 มีความชัดเจนมากขึ้นจากแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ที่ค่อนข้างมีรายละเอียด และกว้างมากในการทำงาน ทางกรมคุ้มครองสิทธิเข้าใจว่ามีกระบวนการในการที่จะการสัมมนาสร้างความรู้ความเข้าใจ ตัวแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติและมีการปรับเปลี่ยนจากแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 มาสู่แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ให้มีความชัดเจนมากขึ้นแผนฯจะต้องดำเนินการอย่างไร และหน่วยงานต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยแค่ไหนอย่างไรในแต่ละจุด ซึ่งส่งผลการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย สามารถทำงานได้ง่ายและตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

การปรับตัวให้เข้ากับบริบทและการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ช่วยให้การขับเคลื่อนดียิ่งขึ้น ในขณะเดียวกันทางกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สามารถที่จะรวมหน่วยงานอื่นๆในการที่จะให้ภาคีเครือข่ายที่ขับเคลื่อนงานเรื่องสิทธิมนุษยชนเข้ามารับรู้รับทราบแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แล้วก็ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนแผนได้

ควรมีส่วนร่วมกันมากขึ้นระหว่างหน่วยงานต่างๆ เพราะฉะนั้นการขยายแนวร่วมในการต่อสู้หรือว่าเรียกร้องหรือการปรับปรุงเรื่องสิทธิมนุษยชนหรือการคุ้มครองสิทธิในมิติต่าง ๆ มีความจำเป็นที่จะต้องมองหาความร่วมมือให้ความเห็นกันมากขึ้น นอกเหนือจากหน่วยงานราชการ

สำหรับกลุ่มที่เป็นกลุ่มตกหล่นหรือกลุ่มเปราะบาง ให้ทางกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นเพราะบริการสุขภาพ บริการการเข้าถึง บริการที่ตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 จะเป็นการบริการในภาพรวมอยากให้ความสำคัญกับตัวกลุ่มเฉพาะหรือกลุ่มเปราะบาง

37. กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายด้าน ด้านการศึกษา

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

โครงการโรงเรียนพัฒนาตนเอง ในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) องค์กรปกครองท้องถิ่น (อปท.) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (สช.)

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ได้มีการดำเนินโครงการโรงเรียนพัฒนาตนเอง ในสังกัด สพฐ. อปท. สช. จำนวนรวม 636 โรงเรียน จำแนกเป็น

1.1) โรงเรียนพัฒนาตนเอง รุ่นที่ 1 จำนวน 228 โรงเรียน ในรูปแบบสนับสนุนการจัดตั้งเครือข่ายโรงเรียนร่วมพัฒนาระดับพื้นที่ โดยเกิดจากการรวมตัวของกลุ่มโรงเรียนพัฒนาตนเอง

1.2) โรงเรียนพัฒนาตนเอง รุ่นที่ 2 จำนวน 408 โรงเรียน โดยมีผู้อำนวยการ และครูได้รับประโยชน์จากการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาโรงเรียน จำนวนครู 13,281 คน และนักเรียนจำนวน 174,364 คน ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาโรงเรียนที่มีระบบประกันคุณภาพภายใน ระบบแนะแนว และระบบนิเวศทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบท เชิงพื้นที่ นอกจากนี้ ได้สนับสนุนให้เกิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ถอดบทเรียน และขยายผลองค์ความรู้ และเกิดนวัตกรรมทางการศึกษา ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน การขับเคลื่อนเชิงนโยบายในการพัฒนาคุณภาพครูและโรงเรียน ดังนี้

1.2.1) การวิจัย และประเมินผล สรุปบทเรียนการดำเนินงานโครงการ TSQP ที่ได้องค์ความรู้ที่สะท้อนการวิเคราะห์ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานโครงการ และการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนทั้งระบบ บทเรียนการทำงาน สรุปความรู้และข้อค้นพบที่สามารถนำไปพัฒนาการทำงานในระยะต่อไป

1.2.2) ถอดบทเรียนการดำเนินงานของภาคีร่วมดำเนินงาน ของโครงการสนับสนุนการพัฒนาโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายในโครงการ TSQP รุ่นที่ 1 และ รุ่นที่ 2 จำนวน 11 เครือข่ายโดยเฉพาะข้อค้นพบในการทำงานสนับสนุนพัฒนาคุณภาพโรงเรียนทั้งระบบ พร้อมข้อเสนอแนะของการทำงานในระดับต่าง ๆ

1.2.3)กลุ่มวิจัยและองค์ความรู้ หรือการพัฒนาเครื่องมือของการวัดและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ เช่น งานวิจัย ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนช่วงชั้นรอยต่อในโครงการโรงเรียนพัฒนาตนเองสู่การออกแบบแนวทาง มาตรการและพัฒนากลไกการช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นรอยต่อกลุ่มเสี่ยงหลุดจากระบบการศึกษาในโรงเรียนพัฒนาตนเอง จำนวนประมาณ 48,000 คน ให้สามารถเรียนต่อในระบบการศึกษาจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เพื่อลดอัตราการหลุดออกจากระบบโรงเรียน และเพิ่มอัตราการคงอยู่ในระบบการศึกษา

ปัญหา อุปสรรค ในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาทำได้เพียงเรื่องช่วยสนับสนุนทุนการศึกษาเท่านั้น ไม่สามารถตอบโจทย์ตัวชี้วัดเรื่องการศึกษาได้

นอกจากนี้ในช่วง การแพร่ระบาดของโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบทั้งกลุ่มเป้าหมายและการดำเนินงานของกสศ. ได้แก่

- ผลกระทบต่อเศรษฐกิจของครัวเรือน โดยเฉพาะกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อยสุดใน 15% ล่างสุดของประเทศ ซึ่งทำให้รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนลดลง เนื่องจากคนในครัวเรือนตกงานหรือมีภาระพึ่งพิงในครัวเรือนเพิ่มขึ้น

- การเลื่อนการเปิดภาคเรียน ส่งผลกระทบต่อนักเรียนยากจนพิเศษ ซึ่งส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาอาหารเช้าจากโรงเรียน จึงทำให้นักเรียนในกลุ่มนี้มีแนวโน้มที่จะเกิดภาวะทุพโภชนาการ

- สถานการณ์ความรู้ถดถอย (Learning Loss) ของนักเรียนไทย เป็นผลมาจากการปิดโรงเรียนและต้องเรียนผ่านระบบ Online โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์หรือโทรศัพท์มือถือ ซึ่งเด็กกลุ่มที่ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือด้อยโอกาสส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมในอุปกรณ์การเรียนดังกล่าว ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และประสิทธิภาพของการเรียนจากผลกระทบดังกล่าว คณะกรรมการบริหาร กสศ. เห็นความสำคัญของปัญหาและได้พิจารณาให้แนวทางการช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์และความจำเป็นหรือขาดแคลนของกลุ่มเป้าหมาย เช่น การช่วยเหลือเพิ่มเติมนักเรียนกลุ่มรอยต่อของระดับการศึกษาที่ได้รับผลกระทบการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 เพื่อให้สามารถคงอยู่ในระบบการศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง การปรับรูปแบบการดำเนินงานของโครงการต่าง ๆ ให้เป็นรูปแบบ Online ซึ่งทำให้การช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายกลุ่มต่าง ๆ ของ กสศ. เป็นไปอย่างต่อเนื่องมากที่สุด

- ข้อจำกัดด้านงบประมาณที่บางรายการไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ หรือมีข้อจำกัดในการขยายวงการดำเนินงานในกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่ม นักเรียนโรงเรียนเอกชน ก็ช่วยได้แค่โรงเรียนเอกชนการกุศล ซึ่งอาจจะมีกลุ่มนักเรียนยากจนพิเศษที่อยู่ในโรงเรียนเอกชนทั่วไปด้วย

ความพึงพอใจต่อภาพรวมการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

มีความพึงพอใจ เกี่ยวกับเรื่องความรู้ ความเข้าใจต่อการแนวทางการขับเคลื่อนแผนการแบ่งรายด้าน รายกลุ่ม ข้อเสนอแนะต่างๆ คิดว่าเหมาะสมเพียงพอแล้ว ส่วนเรื่องตัวชี้วัด กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษามองว่าตัวชี้วัดเป็นเรื่องที่ท้าทาย ควรจะมีตัวชี้วัดให้ครอบคลุมตามข้อเสนอแนะ

ที่ผ่านมาข้อเสนอแนะของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 จะมุ่งเน้นไปที่การศึกษานอกระบบ บุตร หลานแรงงานต่างด้าว แล้วก็เด็กในพื้นที่เฉพาะหรือกลุ่มเด็กตกหล่นจะเป็นสิ่งที่กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา

ทำงานร่วมกับพื้นที่ 20 จังหวัดนำร่องอยู่แล้ว

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 – 2570)

มุมของการทำแผนขับเคลื่อนประเด็นต่างๆ ประเทศไทยมีทิศทางที่ชัดเจนในแต่ละเรื่อง แต่กลไกจะเป็นการเป็นโครงการตอบโจทย์ด้านแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติอยู่แล้ว ซึ่งบางหน่วยงานจะตอบโจทย์มากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ถ้าแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถทำให้เกิดเวทีที่มีการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง น่าจะมีการขับเคลื่อนงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น คือการให้มีขอบเขตความรับผิดชอบของหน่วยงาน ว่าควรจะมาทำร่วมกันอย่างไร มีการจัดเวทีเชิญให้หน่วยงานมาร่วมกันคิดร่วมกันทำ จะทำให้การขับเคลื่อนแผนไปถึงเป้าหมายและถึงกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจนขึ้น แต่เข้าใจข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณ

38. กรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนด้าน ด้านการขนส่ง และเกี่ยวข้องแผนรายกลุ่ม กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้พ้นโทษ

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

1. โครงการก่อสร้างลิฟต์สำหรับผู้สูงอายุและคนพิการของระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานครตามแนวเส้นทางสัมปทาน (2561-2565)

2. โครงการก่อสร้างและปรับปรุงจุดรับส่งคนพิการในระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

สิทธิมนุษยชนด้านการขนส่งเป็นมิติของสิทธิมนุษยชน ทางกระทรวงคมนาคมซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่หลัก ในด้านการขนส่งได้มีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนประจำปี ที่มุ่งเตรียมความพร้อม ในการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับการให้บริการและสร้างความเสมอภาคของประชาชนทุกกลุ่ม ในการใช้บริการโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งของรัฐ โดยมีเนื้อหาของแผนปฏิบัติการที่ประกอบด้วย 4 มิติ คือ มิติป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน มิติคุ้มครองผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน มิติพัฒนากฎหมาย กลไกทางกฎหมาย รวมทั้งการบังคับใช้เพื่อส่งเสริมคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และมิติพัฒนาองค์กรเครือข่าย ทุกภาคส่วนให้มีศักยภาพในการส่งเสริม คุ้มครองสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ ประเด็นสำคัญ ในเชิงสิทธิมนุษยชนด้านการขนส่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปพิจารณาได้ คือ การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกและสามารถใช้ประโยชน์ในการขนส่งที่เอื้อต่อคนพิการและผู้สูงอายุที่สามารถใช้ได้จริง การควบคุมราคาค่าโดยสารการคมนาคมสาธารณะบางประเภท เช่น รถไฟฟ้าให้สอดคล้องกับค่าครองชีพตลอดจนการแก้ปัญหาอุบัติเหตุ ทั้งในและนอกช่วงเทศกาล

ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ 2566 – 2570)

ควรปรับรูปแบบและกระบวนการติดตามและรายงานผลแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมถึงการสร้างความเข้าใจในการรายงานผลโครงการ เนื่องจากทางกรุงเทพมหานครมีโครงการอีกมากที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดทั้งรายกลุ่มและรายด้าน ทำให้โครงการที่รายงานผลเข้ามาเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนของกรุงเทพมหานครที่ทำจริงในแทบทุกมิติ

39. กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนรายด้าน ด้านการเมือง การปกครองและความมั่นคง

ตัวอย่างโครงการที่โดดเด่น

การสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับกฎหมายความมั่นคง กิจกรรมการพัฒนาศักยภาพด้านกฎหมายความมั่นคง

ปัจจัยความสำเร็จของหน่วยงานในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน มีความสำคัญอย่างมาก มีความมุ่งมั่นให้เจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายความมั่นคงได้รับทราบถึงหลักสิทธิมนุษยชนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานร่วมกัน ซึ่งหากเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายความมั่นคงได้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างถูกต้องครบถ้วนแล้ว ย่อมส่งผลดีต่อการสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างสันติสุขเพิ่มขึ้น นอกจากนี้การนำหลักสิทธิมนุษยชนไปปรับใช้กับการปฏิบัติหน้าที่อย่างเหมาะสมยังจะทำให้ประชาชนในพื้นที่เกิดความเข้าใจและไว้วางใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันจะนำไปสู่การลดปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่และส่งผลดีต่อภาพลักษณ์ของประเทศชาติในเวทีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนต่อไป

5.4 สรุปผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

5.4.1 ผลการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) : ผลสำเร็จ ปัจจัยความสำเร็จและปัญหา อุปสรรค

ผู้ให้ข้อมูลจากหน่วยงานทั้งหมดมีความเห็นตรงกันว่า การมีแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 นั้นเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการยกระดับความสำคัญของงานด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย โดยทุกหน่วยงานเห็นความสำคัญ และมีความพยายามอย่างยิ่งในการมีส่วนร่วมทั้งทางตรงและอ้อม ในการขับเคลื่อนแผนตามกรอบแนวทางแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนต่างๆนั้นดำเนินการสำเร็จลุล่วงไปได้ ภายใต้ข้อจำกัดทางงบประมาณ บุคลากร อย่างไรก็ดี การที่หน่วยงานส่วนใหญ่ได้รายงานผลการดำเนินโครงการต่างๆ ซึ่งดำเนินการภายใต้ภารกิจของหน่วยงานต้นสังกัดอยู่แล้ว ทำให้การรายงานผลการดำเนินโครงการนั้น เป็นผลของโครงการ (Outputs) แต่บางโครงการไม่ได้สะท้อนผลลัพธ์ (Outcomes) ของการขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เนื่องด้วยว่า ไม่ตอบโจทย์ตัวชี้วัดตามที่โครงการระบุมาได้ จากสาเหตุประการสำคัญคือ ตัวชี้วัดของแผนสิทธิฯ เป็นตัวชี้วัดระดับประเทศ และโครงการที่ดำเนินการนั้น มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ และยังไม่สามารถไปส่งผลกระทบต่อกลุ่มเป้าหมายระดับประเทศได้ ตัวชี้วัดที่ปรากฏในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 นั้น จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาคประชาสังคม หรือภาควิชาการ รวมทั้งงบประมาณในการขับเคลื่อนแผนซึ่งภายใต้แผนฯ ฉบับที่ 4 นั้น ไม่มีการสนับสนุนงบประมาณ หรือแผนบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ทำให้การขับเคลื่อนแผนของหน่วยงานส่วนใหญ่ที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนจะกลายเป็นลักษณะของการรายงานโครงการที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาสอดคล้องกับแผนสิทธิฯเท่านั้น นอกจากนี้ การตระหนักและให้ความสำคัญของหน่วยงานทุกภาคส่วนในการดำเนินโครงการ/ กิจกรรมที่สนับสนุนต่อแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยได้ยึดถือประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญเพื่อป้องกันและลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนของประชาชนในทุกกลุ่มและทุกด้าน

5.4.2 ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

(1) แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหาหลักไว้ค่อนข้างมาก ส่งผลให้หน่วยงานที่จะเข้ามาร่วมมือเห็นว่าแผนฯ ไม่สามารถที่จะผลักดันให้เกิดความสำเร็จได้

(2) ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับการดำเนินงานแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติโดยเฉพาะ

(3) ควรมีงบประมาณของการจัดทำแผนสิทธิมนุษนแห่งชาติเป็นเป็นการเฉพาะ เนื่องจากการที่จะไปขอรับการสนับสนุนจากสำนักงบประมาณในภายภาคหน้าอาจจะได้รับหรือไม่ได้รับ และอาจจะส่งผลให้การขับเคลื่อนแผนฯ ประสบความสำเร็จยากยิ่งขึ้น

(4) การปรับเปลี่ยนโยกย้ายบุคลากรทุกระดับ ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานตามแผนงานและความชัดเจนในการมอบหมายงาน

(5) หน่วยงานภาครัฐยังไม่มีความเข้าใจและการให้ความสำคัญเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชน ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึง

บทที่ 6

พัฒนาการความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 - 2570) ให้สามารถบรรลุผลสำเร็จ

ในช่วงปี พ.ศ. 2562 – 2565 ทั่วโลกเผชิญกับการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 สงครามความขัดแย้งระหว่างประเทศรัสเซียและยูเครน ส่งผลกระทบอย่างมากต่อภาวะเศรษฐกิจ การเงินการลงทุน ตลอดจนปัญหาระดับภูมิภาค ได้แก่ ปัญหาฝุ่นพิษ PM 2.5 ปัญหาความขัดแย้งตามแนวชายแดน และอุทกภัย รวมถึงปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศ นำไปสู่การขับเคลื่อนจากภาคประชาสังคม การประท้วง ความท้าทายในการรับมือและเรียนรู้จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มาจากความร่วมมือของบุคลากรทุกภาคส่วน รัฐบาล กระทรวงทุกกระทรวง หน่วยงานการปกครองส่วนกลาง ภูมิภาคและท้องถิ่น สถาบันการศึกษา รวมถึงภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน เกิดเป็นวิถีปฏิบัติใหม่หลังวิกฤตที่เรียกว่า New Normal หรือ Next Normal และมีผลโดยตรงต่อการปฏิบัติกิจกรรมและโครงการภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) และการเตรียมพร้อมสู่การขับเคลื่อนกิจกรรมและโครงการภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566-2570)

ในบทนี้จะเป็นการสะท้อนพัฒนาการและความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเชิงกระบวนการหรือกลไกเพื่อขจัดปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้แผนไม่บรรลุเป้าหมาย เพื่อนำไปสู่การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ให้สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ตามเป้าหมายต่อไป

6.1 พัฒนาการ และความก้าวหน้าของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เป็นพัฒนาการต่อเนื่องนับตั้งแต่การประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับแรกของประเทศไทย ถึงการที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชน และประเทศไทยได้มีการประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาแล้ว 3 ฉบับ โดยในการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) เป็นความร่วมมือระหว่างกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม และมหาวิทยาลัยมหิดล ได้ดำเนินการใน 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ปีงบประมาณ 2560 ยกร่างแผนสิทธิมนุษยชนจากระดับพื้นที่ และระยะที่ 2 ปีงบประมาณ 2561 จัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ฉบับสมบูรณ์ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ความเห็นชอบประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ของประเทศไทย เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2563

ต่อมาเมื่อครบการดำเนินการตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ในระยะครึ่งแผน (พ.ศ. 2562 - 2564) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้ร่วมกับสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ดำเนินโครงการติดตามและประเมินผลแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ระยะครึ่งแผน) ด้วยการเก็บข้อมูลจากผลการดำเนินงานในเชิงปริมาณจากแบบประเมินผลตามกรอบแนวคิดของ CIPPIEST MODEL ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านบริบท ด้านความยั่งยืน ด้านประสิทธิผล ด้านผลลัพธ์ ด้านผลผลิต ด้านกระบวนการ ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านผลกระทบ และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาโครงการที่ขับเคลื่อนตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ระยะครึ่งแผน พ.ศ. 2562 - 2564) การประชุมกลุ่มย่อยโครงการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ระยะครึ่งแผน พ.ศ. 2562 - 2564) จำนวน 5 ครั้ง และการประชุมเสนอรายงานการประเมินผลแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ระยะครึ่งแผน พ.ศ. 2562 - 2564) ผลการติดตามประเมินผลแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ระยะครึ่งแผน) พ.ศ. 2562 – 2564 พบว่า

ภาพรวมของการประเมินโดย CIPPEST MODEL ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลลัพธ์ ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายทอดส่งต่อ **ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก** โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 **เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านแต่ละด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน** โดยเรียงตามลำดับ ได้แก่ 1) ด้านบริบท โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 2) ด้านความยั่งยืน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 3) ด้านประสิทธิผล โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 4) ด้านผลลัพธ์ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.15 5) ด้านผลผลิต โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 6) ด้านกระบวนการ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 7) ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 8) ด้านปัจจัยนำเข้า โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 และ 9) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านผลกระทบ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินโครงการภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีประเด็นที่ต้องยกระดับการทำงานคือด้านผลกระทบสู่สังคม ซึ่งหมายความว่าโครงการต่าง ๆ นั้น ยังต้องมีการประเมินผลให้สามารถสะท้อนผลตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนฯ รวมถึงเป้าหมายหลักของแผนฯ ในการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในภาพรวมของประเทศ

ทั้งนี้ ในการประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ระยะสิ้นสุดแผน พ.ศ. 2562 - 2565) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ในฐานะที่ปรึกษาโครงการ ได้ติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนฯ จากข้อมูลรายงานการดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษชนของหน่วยงาน 35 แผน รวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 39 หน่วยงาน ร่วมกับข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีการกำหนดประเด็นในการติดตามผลให้มีความสอดคล้องกับ CIPPEST MODEL ดังนี้

(1) ผลสำเร็จของการดำเนินโครงการภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565)

- ร้อยละความสำเร็จของการดำเนินโครงการตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) มีจำนวนโครงการที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 - 2565 รวมทั้งหมดจำนวน 2,409 โครงการ มีจำนวนโครงการที่ทำสำเร็จทั้งหมด จำนวน 1,837 โครงการ **คิดเป็นร้อยละ 76.26**

- ร้อยละความสำเร็จของการดำเนินโครงการของ 39 หน่วยงาน มีการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงานครบทุกหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 100 ผลสำรวจของการดำเนินโครงการที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการฯ ของหน่วยงานในภาพรวมของทุกหน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 82.43 หน่วยงานที่สามารถดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติการฯ ของหน่วยงานครบทุกโครงการมีจำนวน 15 หน่วยงาน สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและความร่วมมือของหน่วยงานในการดำเนินโครงการให้สำเร็จตามเป้าหมาย

ทั้งนี้พบว่า โครงการที่ดำเนินการไม่สำเร็จเป็นผลมาจากการเบิกจ่ายงบประมาณ และผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ที่ห้ามการรวมกลุ่ม ห้ามเดินทาง ดังนั้น โครงการส่วนใหญ่ที่เป็นโครงการลักษณะฝึกอบรม และมีความจำเป็นต้องเดินทางลงพื้นที่ดำเนินการไม่สามารถปรับรูปแบบกิจกรรมการทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้

(2) ผลสำเร็จของการดำเนินโครงการตามตัวชี้วัดและข้อเสนอแนะรายกลุ่ม / รายด้าน

- ตัวชี้วัดตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) ทั้งหมด 53 ตัวชี้วัด พบว่าตัวชี้วัดที่มีรายงานผลโครงการหรือกิจกรรมตรงตามตัวชี้วัด ภายใต้ข้อเสนอแนะทั้งรายกลุ่ม และรายด้าน รวมจำนวน 20 ตัวชี้วัด **คิดเป็นร้อยละ 37.74** อย่างไรก็ตามตัวชี้วัดที่ไม่ปรากฏข้อมูลรายงานผลตรงตามตัวชี้วัด แต่พบว่ามีการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับตัวชี้วัดรวมจำนวน 33 ตัวชี้วัด ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่า มีผลสำเร็จการดำเนินงานสอดคล้องและตอบสนองต่อตัวชี้วัดที่กำหนดไว้คิดเป็นร้อยละ 100

- ข้อเสนอแนะตามแผนสิทธิมนุษยชนรายด้าน 10 ด้าน จำนวน 53 ข้อ มีโครงการหรือกิจกรรมสอดคล้องตามข้อเสนอแนะครบทั้ง 53 ข้อ คิดเป็นร้อยละความสำเร็จ ร้อยละ 100

- ข้อเสนอแนะตามแผนสิทธิมนุษยชนรายกลุ่ม 12 กลุ่ม รวมจำนวน 63 ข้อ มีโครงการหรือกิจกรรมสอดคล้องตามข้อเสนอแนะ 60 ข้อ ข้อเสนอแนะที่ไม่ปรากฏรายงานผลการดำเนินงาน จำนวน 3 ข้อ ได้แก่

1. กลุ่มเกษตรกรและแรงงาน ข้อเสนอแนะที่ 6 ศึกษาความสมดุลระหว่างสวัสดิการรัฐและโครงสร้างประชากรในสังคมผู้สูงอายุ

2. กลุ่มผู้เสียหายและพยาน ข้อเสนอแนะที่ 7 สนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนในการจัดตั้งสถานคุ้มครองจดทะเบียนถูกต้อง

3. กลุ่มผู้ต้องราชทัณฑ์ ข้อเสนอแนะที่ 3 เบี่ยงเบนคดียาเสพติดออกจากระบวนการยุติธรรม

ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะที่ไม่มีรายงานผลโครงการดำเนินการนั้น พบว่าเป็นข้อเสนอแนะที่ มีรูปแบบการดำเนินการในระดับประเทศ ซึ่งหากต้องการขับเคลื่อนให้สำเร็จจำเป็นต้องมีการทำงานลักษณะบูรณาการ หรือจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบเฉพาะ เช่น การศึกษาความสมดุลระหว่างสวัสดิการรัฐและโครงสร้างประชากรในสังคมผู้สูงอายุ การได้รับสิทธิประกันสังคมของกลุ่มความหลากหลายทางเพศ เป็นต้น

(3) ผลสำเร็จและข้อสังเกตของการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) รายด้าน 10 ด้าน

1) ด้านกระบวนการยุติธรรม

การขับเคลื่อนงานด้านกระบวนการยุติธรรมถือเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินการภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบ คือ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้มีการสร้างกลไกการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนและความรู้พื้นฐานในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเพิ่มขึ้นผ่านกลไกต่างๆ เช่น

(1) กลไกระดับจังหวัดทุกจังหวัด ได้แก่ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานครที่มีองค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบไปด้วยภาคประชาชน ภาคธุรกิจ และคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (2) ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนจำนวนกว่า 1,500 แห่งทั่วประเทศ (3) การส่งเสริม “บวร” สร้างเครือข่ายบ้าน วัด โรงเรียน เพื่อให้ประชาชนไทยรวมถึงผู้ที่อยู่อาศัยในประเทศไทยได้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ รวมถึงการดำเนินการของสำนักงานอัยการสูงสุดในการมีคณะทำงานเพื่อติดตามรับและประสานเรื่องร้องเรียน รวมถึงปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนของคนไทยในต่างประเทศอีกด้วย

2) ด้านการศึกษา

เป็นด้านที่มีจำนวนโครงการมากที่สุด และใช้งบประมาณมากที่สุด แต่กระนั้นในภาพรวมของประเทศไทยก็ยังจำเป็นอย่างมาก และมีสิ่งที่ยังต้องทำอีกมาก เพื่อให้เป้าหมายตามตัวชี้วัดที่ 3 ดัชนีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ลดลง ตัวชี้วัดนี้ไม่มีสามารถระบุความสำเร็จได้เพราะเป็นตัวชี้วัดที่มีผลระดับประเทศ และจากข้อมูลพบว่าอัตราการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมทุกช่วงอายุ มีการเพิ่มขึ้นน้อยมาก และบางปียังลดลงอีกด้วย สะท้อนว่า งานด้านการศึกษายังคงต้องมีการทุ่มเททรัพยากรกำลังคนและงบประมาณอีกมาก

3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มีความสำเร็จในการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการร่างกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติแหล่งน้ำสภาพภูมิอากาศ แต่ควรมีการถอดบทเรียน และเตรียมปรับแนวทางการดำเนินกิจกรรมและโครงการต่างๆ เพื่อพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะหากมีการเกิดโรคระบาดใหม่ หรือภัยพิบัติที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหา PM 2.5 ซึ่งถือเป็นภัยที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศและส่งผลต่อสุขภาพของผู้คน และยังคงต้องมีโครงการต่อเนื่อง เช่น มาตรการในการลดการเผาป่า การควบคุมการทำไร่เลื่อนลอย ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การควบคุมควันดำจากรถยนต์ โดยกระทรวงคมนาคม ตลอดจนการส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด รถไฟฟ้า การใช้พลังงานในครัวเรือน และภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนมาตรการในระดับประเทศที่มีความเกี่ยวข้องกับสร้างความพร้อมรองรับประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั้งสิ้น

4) ด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ

ประเทศไทยมีความเหลื่อมล้ำด้านรายได้สูงเป็นอันดับ 4 ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก และผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้เศรษฐกิจของไทยหดตัวอย่างรุนแรง ประชาชนไทยในภาพรวมและยังได้รับผลกระทบจากความไม่แน่นอนทางการเมือง และภาวะเศรษฐกิจการเงินการลงทุนที่ผันผวน แม้จะมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดและข้อเสนอแนะต่างๆ แต่ไม่มีโครงการใด หรือผลในภาพรวมที่ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จของการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และความยากจนในประเทศไทยได้

5) ด้านการขนส่ง

การที่กระทรวงคมนาคมในฐานะหน่วยงานหลัก ได้จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกระทรวงคมนาคม และแผนแม่บทการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านคมนาคมขนส่งสำหรับคนทุกคน เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินการพัฒนาสู่ “ระบบขนส่งที่เสมอภาคและเท่าเทียม” (Inclusive Transport) และระบบขนส่ง

สำหรับทุกคน (Transport for All) ถือเป็นความสำเร็จในการพยายามขับเคลื่อนงานด้านนี้ให้เกิดขึ้นในระดับประเทศ แต่ในด้านผลสัมฤทธิ์ ยังต้องมีการขับเคลื่อนอีกมาก เพื่อให้ผลตามตัวชี้วัดสำเร็จได้ โดยเฉพาะการ อัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุบนท้องถนนต่อประชากรแสนคนที่ยังคงเพิ่มขึ้น หรือใกล้เคียงกันมาตลอดช่วงเวลาขับเคลื่อนแผนฯ และแม้โครงการก่อสร้างที่เกี่ยวกับงานด้านขนส่งเช่น สะพานข้ามแยก ก็ไม่มีมาตรฐานความปลอดภัยกลับเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตเพิ่ม กลายเป็นยิ่งโครงการด้านขนส่งมากขึ้นคุณภาพกลับสวนทาง

6) ด้านสาธารณสุข

งานด้านสาธารณสุขถือเป็นความท้าทายและพิสูจน์ถึงศักยภาพของการขับเคลื่อนงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านสาธารณสุขทั้งหมด เพราะประเทศไทยได้รับการยอมรับจากองค์การอนามัยโลกถึงการรับมือจัดการกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ได้อย่างดีมากที่สุดในโลก รวมถึงงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ อาทิ การสร้างหลักประกันสุขภาพให้กับผู้ที่ไม่มีสัญชาติไทย ส่วนสิ่งที่ควรขับเคลื่อนต่อไปให้สำเร็จโดยเร็ว คือ งานด้านระบบแพลทฟอร์มข้อมูลที่เชื่อมโยงขับเคลื่อนด้วนฐานข้อมูลที่แม่นยำเกี่ยวกับงานด้านหลักประกันสุขภาพและบริการสุขภาพทั้งหมด เพื่อให้ประชาชนทุกที่ทั่วไทยเข้าถึงบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

7) ด้านข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ

มีความสำเร็จในการผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ หรือกฎหมาย PDPA และอื่นๆ แต่สิ่งที่ต้องขับเคลื่อนด้วยการวางระบบและกลไกที่เข้มงวดก็คือการยอมรับและนำไปใช้ปฏิบัติในสังคม รวมถึงการเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล เพราะระดับความรุนแรงของการละเมิดสิทธิผู้อื่นทำร้ายกันทางโลกออนไลน์ในปัจจุบันมีความรุนแรงและส่งผลถึงชีวิตและทรัพย์สิน และมีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มขึ้นตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เพิ่มมากขึ้น

8) ด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง

จากตัวชี้วัดด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนและความรู้พื้นฐานในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเพิ่มขึ้น พบว่า ประชาชนคนไทยโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่สนใจส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น อย่างไรก็ดี มีประเด็นสังคมอีกมากที่สะท้อนถึงข้อสงสัยว่า หน่วยงานหลักสามารถดำเนินการตามข้อเสนอแนะที่ 4 สร้างวัฒนธรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้หรือไม่ ซึ่งสถาบันการเมืองหลักของประเทศควรจะเป็นหน่วยงานสำคัญที่ขับเคลื่อนงานตามข้อเสนอแนะที่ให้ประสบความสำเร็จได้อย่างเป็นรูปธรรม

9) ด้านที่อยู่อาศัย

มีการขับเคลื่อนตามแผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ของการเคหะแห่งชาติเป็นผลงานหลักของการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย แต่ในข้อเท็จจริงประชาชนไทยที่มีรายได้น้อยอีกจำนวนมากที่ไม่มีที่อยู่อาศัย ทั้งในพื้นที่เขตเมือง และชนบท ทำให้เกิดปัญหาชุมชนแออัดในเมือง คนเร่ร่อน และการบุกรุกพื้นที่ของกรมป่าไม้ หรือที่สปก. ในต่างจังหวัด ที่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาในภาพรวมระดับประเทศได้ทั้งหมด

10) ด้านชุมชน วัฒนธรรมและศาสนา

ประเทศไทยมีความหลากหลายทางศาสนา และมีการส่งเสริมกิจกรรมของศาสนาต่างๆ รวมถึงวิถีวัฒนธรรมต่างๆ ได้ดี เพียงแต่การรายงานโครงการต่างๆ ดำเนินการในระบบรายงานผลยังพบว่า มีจำนวนน้อยกว่าข้อมูลที่ปรากฏในสังคม

(4) ผลสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) รายกลุ่ม 12 กลุ่ม

1) กลุ่มเด็กและเยาวชน

เด็กและเยาวชนทุกกลุ่มทุกช่วงวัยยังจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและคุ้มครองสิทธิอย่างมีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ซึ่งจากผลการติดตามแผนฯ ยังไม่มีข้อมูลที่เชื่อมโยงทั้งประเทศ ว่าเด็กและเยาวชนทุกคนในประเทศไทยได้รับหรือไม่ ข้อนี้เป็นปัจจัยสำคัญมากว่าเราจะสร้างฐานข้อมูลและติดตามเด็กแต่ละคนได้อย่างไร ตราบใดที่ประเทศไทยยังมีเด็กข้างถนน เด็กเร่ร่อน และเด็กที่ยังถูกผู้ปกครองหรือคนในครอบครัวละเมิดสิทธิก็ยังถือเป็นประเด็นที่ต้องมีการศึกษาและติดตามเพื่อกำหนดมาตรการที่เหมาะสม ในการปกป้องและคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ได้รับความปลอดภัยต่อไป

2) กลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มีความสำเร็จในการผลักดันกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง แต่ในทางปฏิบัตินักปกป้องสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยยังคงกังวลเรื่องปลอดภัย ดังนั้น นอกจากการขับเคลื่อนผลักดันให้เกิดมาตรการ กลไก ในการให้ความคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่และประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ต้องเป็นการสร้างสังคมที่ปลอดภัย หรือการมีพื้นที่สาธารณะที่ปลอดภัยสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในการทำงานให้ประสบความสำเร็จอีกด้วย

3) กลุ่มผู้ต้องราชทัณฑ์

มีการขับเคลื่อนโครงการและกิจกรรมในการดูแลและเตรียมพร้อมผู้ต้องราชทัณฑ์ก่อนออกสู่สังคมจำนวนมาก เป็นไปตามเป้าหมาย พร้อมทั้งยังมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

4) กลุ่มผู้พ้นโทษ

ควรเพิ่มกลไกการแก้ปัญหานักโทษที่ติดยาเสพติดตั้งแต่ในเรือนจำ เพราะหากพิจารณาจากอัตราการกระทำผิดซ้ำ อันดับ 1 มาจากปัญหายาเสพติด รวมถึงควรมีการส่งเสริมการจ้างงานผู้พ้นโทษให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น

5) กลุ่มผู้สูงอายุ

สังคมสูงวัยและผู้สูงอายุเป็นวาระแห่งชาติ และประเทศไทยกำลังจะเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอดในเวลาอันใกล้ แต่ปัญหาที่พบจากการติดตามผลคือ ไม่มีฐานข้อมูลที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุของทั้งประเทศ ทำให้ไม่สามารถระบุการเข้าถึงสวัสดิการทั้งหมดของผู้สูงอายุที่รัฐมีให้ได้

6) กลุ่มคนพิการ

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวการงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ขับเคลื่อนงานด้านสิทธิคนพิการ ผ่านแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2560-2564) ภายใต้ยุทธศาสตร์แห่งความเท่าเทียม (EQUAL) ทำให้ภาพการขับเคลื่อนงานด้านนี้เป็นระบบ แต่ก็ยังมีข้อเสนอแนะในเรื่องการขับเคลื่อนไปยังกลุ่มผู้ปกครองหรือผู้ดูแลคนพิการให้ตระหนักถึงสิทธิของคนพิการที่พึงมี รวมถึงกลุ่มคนพิการประเภทความพิการด้านจิตใจ หรือสติปัญญา ที่หลายครอบครัวไม่ยอมให้บุตรหลานไปลงทะเบียนคนพิการ เนื่องด้วยกลัวถูกสังคมตีตราคำว่าคนพิการ ทำให้ขาดโอกาสในการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการต่างๆ ที่พึงมีและจำเป็น รวมถึงการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษาเห็นควรมีมาตรการให้สถาบันการศึกษาต่างๆ พร้อมเปิดรับคนพิการเข้าเรียนได้เพิ่มขึ้น

7) กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง

มีภาพความสำเร็จในการขับเคลื่อนงานด้านนี้ทั้งในระดับประเทศ และระหว่างประเทศ อย่างไรก็ดี ประเด็นเหล่านี้ยังมีข้อทาทายอีกมาก โดยเฉพาะจากกลุ่มผู้ลักลอบหลบหนีเข้าเมืองที่จะมีมาตรการหรือกลไกอย่างไร เพื่อให้สามารถดำเนินการบนหลักสิทธิมนุษยชนอันเป็นสากลได้

8) กลุ่มความหลากหลายทางเพศ

มีความสำเร็จในการผลักดัน พรบ.คู่ชีวิต แต่ยังมีประเด็นอื่นๆ ในรายละเอียดที่ยังไม่สามารถประกาศได้ ถึงความเท่าเทียมของกลุ่มหลากหลายทางเพศกับโอกาสในชีวิตและสิทธิที่จะได้รับทางสังคม รวมถึงสวัสดิการสังคม และบริการจากรัฐ

9) กลุ่มผู้ป่วย (ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ ผู้เสพยา)

มีผลการรายงานที่โดดเด่นในการขับเคลื่อนเรื่องการลดปัญหายาเสพติดในชุมชน สถานประกอบกิจการ โดยกระทรวงแรงงาน และโรงงานอุตสาหกรรม

10) กลุ่มสตรี

ยังไม่ปรากฏข้อมูลการวัดระดับของความเท่าเทียมของประชากรหญิงชายในสังคมตามตัวชี้วัด ซึ่งการวัดเช่นนั้นก็มีความเป็นนามธรรมอยู่มาก การขับเคลื่อนเรื่องสตรีในมิติของโลกสมัยใหม่อาจนำเสนอผ่านบทบาท ที่เหมาะสมตามบริบทของแต่ละครอบครัว สังคมและวิถีวัฒนธรรม และเคารพในฐานะมนุษย์ที่เท่าเทียมมากกว่า เรื่องเพศ

11) กลุ่มเกษตรกรและแรงงาน

มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ทั้งจากการรายงานโครงการ การระบุโครงการกิจกรรม และการดำเนินงานที่ตอบโจทย์ตัวชี้วัดรวมถึงกลุ่มเป้าหมาย สิ่งที่ควรขับเคลื่อนต่อไปคือการดำเนินโครงการและเก็บ ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม และการเตรียมตัวของแรงงานที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุ

12) กลุ่มผู้เสียหายและพยาน

มีประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญและกำหนดมาตราการในการป้องกันเพิ่มเติม คือ (1) ภัยจากอาชญากรรม ทางเทคโนโลยีหรือภัยไซเบอร์ (2) การแพร่ระบาดของยาเสพติดชนิดใหม่ที่มีฤทธิ์แรงกว่าเดิม (3) การเล่นพนันออนไลน์ และ (4) การใช้ความรุนแรงที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

(5) ผลสำเร็จของการดำเนินการตามเป้าหมายของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) “การลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนลดลง”

การวิเคราะห์ผลสำเร็จของการดำเนินการตามเป้าหมาย“การละเมิดสิทธิมนุษยชนลดลง” นั้นจำเป็นต้อง วิเคราะห์ทั้งในเชิงปริมาณ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติที่เกี่ยวกับประเด็นการละเมิดสิทธิ (ซึ่งไม่ได้มีระบบ จัดเก็บข้อมูลที่สามารถนำผลมาใช้ในการอภิปรายถึงความสำเร็จได้) ส่วนอีกแนวทางคือการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ เชิงคุณภาพ คือ ภาพรวมสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ซึ่งในช่วงระยะเวลาของการขับเคลื่อน แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ปีพ.ศ. 2562 - 2565 นั้น พบว่า มีการดำเนินโครงการสำเร็จตามแผนที่วางไว้

ร้อยละ 76.26 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินโครงการได้สำเร็จ ร้อยละ 82.43

ประเด็นที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนชนระดับประเทศ ดังนี้

1. คณะอนุกรรมการประเมินสถานะ (Sub-Committee on Accreditation: SCA) ภายใต้กรอบความร่วมมือเครือข่ายพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (Global Alliance of National Human Rights Institutions: GANHRI) ได้ประเมินสถานะของ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.). โดยพิจารณาความสอดคล้องของการจัดตั้งและการดำเนินงานของ กสม. กับหลักการเกี่ยวกับสถานะของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือ “หลักการปารีส” (Paris Principles) เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2565 สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Ofce of the High Commissioner for Human Rights: OHCHR) ฝ่ายเลขานุการของคณะอนุกรรมการ SCA ได้แจ้งผลการพิจารณาว่ามีข้อเสนอแนะที่จะให้ กสม. กลับคืนสู่สถานะ A เพราะเห็นถึงความพยายามอย่างต่อเนื่องของ กสม. ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย รวมทั้งความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยอย่างจริงจัง

2. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มีผลใช้บังคับอย่างเป็นทางการแล้ว เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2566 ทั้งนี้ พระราชบัญญัติฯ ประกอบด้วย 5 หมวด 1 บทเฉพาะกาล รวม 43 มาตรา ซึ่งครอบคลุมฐานความผิดที่สำคัญ 3 ฐาน ได้แก่ การกระทำทรมาน การกระทำการที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการกระทำให้บุคคลสูญหาย รวมถึงบทกำหนดโทษ มาตรการดำเนินคดี มาตรการป้องกัน มาตรการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดดังกล่าว นอกจากนั้น พระราชบัญญัติฯ ยังกำหนดให้มีกลไกคณะกรรมการซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน และมีผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม แพทย์ ทนายความ และสื่อมวลชนเข้ามามีส่วนร่วมกำกับดูแลการขับเคลื่อนพระราชบัญญัติฯ

3. พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 24 มกราคม 2566 โดยความสำคัญของกฎหมายนี้คือ การกำหนดให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งที่อยู่ภายใต้ฝ่ายบริหาร องค์กรศาล องค์กรอิสระ ต้องกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานอย่างชัดเจน

4. พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ.2565 มีผลใช้บังคับทั้งฉบับ เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2566 ความสำคัญของกฎหมาย คือ ช่วยให้ประชาชนที่ได้กระทำผิดกฎหมายเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ กระทำความผิดเพราะภาวะความยากจนบีบบังคับ ได้รับโอกาสที่จะรับการพิจารณาโทษในรูปแบบที่ไม่ใช่โทษอาญา รวมถึงปรับเปลี่ยนโทษอาญาบางประการที่มุ่งการปรับเป็นเงิน (ตามท้ายบัญชีของกฎหมายนี้) ให้กลายมาเป็นมาตรการ “ปรับเป็นพินัย” ที่สร้างขึ้นใหม่ เพื่อเป็นการขจัดความเหลื่อมล้ำทางสังคม ส่งเสริมการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ในแผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย

5. พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2565 (PDPA) มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2565 สร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนในการปกป้องคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลว่าจะได้รับการดูแลมิให้มีการนำข้อมูลไปใช้ในทางที่ผิด

6. สิทธิของผู้เสียหายซึ่งเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2565 ศาลอุทธรณ์กลางอ่านคำพิพากษาเพิกถอนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทนผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา โดยศาลได้ชี้ว่า “การที่ผู้เสียหายเป็นบุคคลต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ไม่ได้เป็นต้นเหตุให้ผู้เสียหายคนดังกล่าวถูกข่มขืน อันจะถือว่าผู้เสียหายผู้นี้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น ศาลจึงไม่เห็นพ้องกับคำวินิจฉัยของคณะกรรมการฯ และมีคำสั่งให้คณะกรรมการฯ ดำเนินการพิจารณากำหนดค่าตอบแทนผู้เสียหายแก่แรงงานหญิงผู้นี้”

คำพิพากษาดังกล่าวจึงถือได้ว่าเป็นการสร้างบรรทัดฐานใหม่ตามหลักสิทธิมนุษยชน ที่รัฐต้องคุ้มครองบุคคลทุกคนบนผืนแผ่นดินจากอาชญากรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ เหตุแห่งการที่บุคคลหนึ่ง “เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย”

จึงไม่อาจนำมาใช้กล่าวอ้างในการปฏิเสธความรับผิดชอบของรัฐไทย ในกรณีที่บุคคลนั้นกลายเป็นเหยื่ออาชญากรรมบนแผ่นดินไทยได้อีกต่อไป

7. การระบุถึงความชัดเจนว่าไม่มีข้อความใดในกฎหมายที่แบ่งแยกระหว่างลูกจ้างที่มีสัญชาติไทยกับลูกจ้างที่ไม่มีสัญชาติไทย เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2565 ศาลแรงงานภาค 5 ได้อ่านคำพิพากษาในคดีที่ลูกจ้างแรงงานข้ามชาติ จำนวน 35 คน เป็นโจทก์ยื่นฟ้อง คณะกรรมการกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง และผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ในคดีหมายเลขดำที่ ร 212-246/2564 เพื่อขอให้ศาลพิพากษาเพิกถอนมติคณะกรรมการกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้างที่มีคำสั่งไม่อนุมัติจ่ายเงินจากกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้าง เพื่อบรรเทาความเสียหายให้แก่ลูกจ้างแรงงานข้ามชาติจากการที่นายจ้างได้ค้างจ่ายค่าจ้างคนงาน ทำให้ลูกจ้างไม่ได้รับค่าจ้างและเงินชดเชย ซึ่งศาลได้ชี้ว่า “กองทุนสงเคราะห์ลูกจ้างมีวัตถุประสงค์ในการคุ้มครองลูกจ้างทุกคน โดยไม่มีข้อความใดแบ่งแยกระหว่างลูกจ้างที่สัญชาติไทยกับลูกจ้างที่ไม่มีสัญชาติไทย และแม้ว่าลูกจ้างแรงงานข้ามชาติมีสถานะเป็นผู้เข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ไม่สามารถจะยกเหตุดังกล่าวมาปฏิเสธการจ่ายเงินสงเคราะห์ลูกจ้างให้แก่แรงงานข้ามชาติที่เป็นโจทก์ในคดีนี้ได้”

8. ปลดล็อคการผลิตสุราเพื่อการค้าและเพื่อการบริโภคกระทรวงการคลังได้ออกกฎกระทรวงการผลิตสุรา พ.ศ. 2565 เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2565 ปรับปรุงคุณสมบัติผู้ขออนุญาตการผลิต ยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงการกำหนดกำลังการผลิตขั้นต่ำ และเพิ่มเติมขั้นตอนและวิธีการในการขออนุญาตให้สามารถยื่นคำขอรับใบอนุญาตผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการผลิตสุราได้ง่ายขึ้น ถือได้ว่าเป็นทำให้ประชาชนเข้าถึงเสรีภาพด้านการในการค้า การประกอบอาชีพอย่างเป็นธรรมในธุรกิจสุราที่ถูกจำกัดภายใต้อำนาจกฎหมายเกี่ยวกับภาษีสรรพสามิตร

9. สิทธิของทนายความหญิงในการสวมใส่กางเกงระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ว่าความในศาล ถือเป็นอีกความก้าวหน้าในเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศ เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2565 คณะกรรมการวินิจฉัยการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมทางระหว่างเพศ ได้วินิจฉัยการบังคับใช้ข้อบังคับฯ หรือการกำหนดวิธีปฏิบัติหน่วยงานที่บังคับให้ทนายความหญิงห้ามใส่กางเกงว่า “ต้องบังคับใช้ข้อบังคับในลักษณะที่ไม่เป็นการขัด หรือแย้งกับหลักการห้ามเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศตามที่พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ.2558 กำหนดไว้ โดยต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับ กฎ ระเบียบ ประกาศ หรือแนวปฏิบัติเพื่อรับรองสิทธิทนายความหญิงให้สามารถสวมกางเกง หรือกระโปรงเมื่อสวมครุยขณะว่าความในศาลได้ โดยต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน และเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบ”

10. สิทธิในการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย เมื่อวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2565 ได้มีประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือกในการยุติการตั้งครรภ์ ตามมาตรา 305 (5) แห่งประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. 2565 อย่างเป็นทางการ ทำให้ผู้มีอายุครรภ์ไม่เกิน 20 สัปดาห์ สามารถเข้าถึงสิทธิเข้ารับการตรวจและให้คำปรึกษาทางเลือก เพื่อประกอบการตัดสินใจว่าจะทำแท้ง หรือจะตั้งครรภ์ต่อไป โดยยึดหลักการ มีอิสระที่จะตัดสินใจบนฐานข้อมูลที่รอบด้าน ทั้งในเรื่องสุขภาพ และเรื่องสิทธิประโยชน์ ไม่ว่าจะตัดสินใจทำแท้ง หรือตัดสินใจตั้งครรภ์ต่อ หรือจำเป็นต้องตั้งครรภ์ต่อ (ไม่สามารถทำแท้งได้โดยเหตุด้านสุขภาพ)

11. สิทธิในการสมรสเท่าเทียมของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2565 ร่างแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ป.พ.พ.) มาตรา 1448 หรือร่างกฎหมายสมรสเท่าเทียมฉบับพรรคก้าวไกล ซึ่งเป็นการแก้ไข ป.พ.พ. ในเรื่องการสมรสให้เป็นสิทธิในการจัดตั้งครอบครัวของบุคคลทุกเพศสภาพ (จากที่ปัจจุบันการ “สมรส” เป็นสิทธิระหว่างคู่รักชายกับหญิงเท่านั้น) ได้ถูกบรรจุเข้าสู่วาระการพิจารณาของสภาผู้แทนราษฎรร่วมกับร่างพระราชบัญญัติคู่ชีวิต พ.ศ...เสนอโดยกระทรวงยุติธรรม ร่างแก้ไขเพิ่มเพิ่มเติม ป.พ.พ. โดยคณะรัฐมนตรี และร่างกฎหมายคู่ชีวิตฉบับพรรคประชาธิปัตย์ ในที่สุดสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติรับหลักการร่างกฎหมายทั้ง 4 ฉบับนี้ในวาระที่ 1 และตั้งคณะกรรมาธิการวิสามัญขึ้นมาพิจารณาร่างกฎหมายทั้ง 4 ฉบับนี้

12. การเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการฟ้องคดีปิดปากในความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่และประพฤติมิชอบ พ.ศ. .... เพื่อนำมาใช้เป็นกฎหมายปกป้องประชาชน เพราะตามหลักการของกฎหมายป้องกันการฟ้องปิดปาก (Anti-Strategic Lawsuit Against Public Participation Law หรือ Anti-SLAPP Law) ที่กำหนดให้รัฐมีมาตรการคุ้มครองบุคคลที่ออกมาเปิดโปงหรือแสดงความเห็นโดยสุจริต แล้วบุคคลนั้นถูกฟ้องคดีปิดปากในลักษณะที่เป็นการคุกคามโดยใช้กระบวนการยุติธรรมเป็นเครื่องมือด้วยวิธีการฟ้องคดี เพื่อยับยั้ง ข่มขู่ ประชาชนที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกป้องผลประโยชน์ของสาธารณะหรือการใช้สิทธิในการแสดงความคิดเห็นโดยสุจริต โดยกฎหมายนี้จะเป็นกฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ (ฉบับปรับปรุง) ในกิจกรรมปฏิรูปที่ 2 การพัฒนาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและระบบคุ้มครองผู้แจ้งเบาะแสการทุจริตที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งได้กำหนดให้มี “กฎหมายเพื่อป้องกันการฟ้องคดีปิดปาก (Anti-SLAPP Law)” และสอดคล้องกับมาตรา 63 ประกอบมาตรา 270 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

6.2 ปัญหาอุปสรรคของการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4

จากสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ภายใต้การขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) พบว่า ยังมีประเด็นปัญหา ข้อท้าทาย และสถานการณ์การละเมิดสิทธิด้านมนุษยชนในประเทศไทยที่ยังคงเพิ่มขึ้นในทุกด้าน (อ้างถึงรายงานสถานการณ์สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ปี 2564 – 2565) ดังนี้

ตารางที่ 6.1 แสดงสถิติเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชน ปี พ.ศ.2563 - 2565

ปี	รวม (เรื่อง)	ร้อยละที่เพิ่ม	อันดับที่ 1,2,3
2563	568		**อันดับที่ 1 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม คิดเป็นร้อยละ 24** อันดับที่ 2 สิทธิพลเมือง คิดเป็นร้อยละ 18 อันดับที่ 3 สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน คิดเป็นร้อยละ 11
2564	593	0.5	**อันดับที่ 1 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม คิดเป็นร้อยละ 25.22** อันดับที่ 2 สิทธิพลเมือง คิดเป็นร้อยละ 18.21 อันดับที่ 3 สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน คิดเป็นร้อยละ 6
2565	1,152	101.75	**อันดับที่ 1 สิทธิและสถานะของบุคคล คิดเป็นร้อยละ 36.72** อันดับที่ 2 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม คิดเป็นร้อยละ 13.72 อันดับที่ 3 สิทธิชุมชน คิดเป็นร้อยละ 5.03

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจำนวนเรื่องร้องเรียนจะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการที่ประชาชนรับรู้สิทธิของตนเองและสามารถเข้าถึงช่องทางร้องเรียนได้สะดวกมากขึ้น แต่เมื่อดำเนินการตรวจสอบกลับพบว่าเรื่องร้องเรียนที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้นมีเพียง 52 เรื่องจากทั้งหมด 1,152 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.51 เมื่อเทียบกับปี 2564 ที่พบว่ามีเรื่องร้องเรียนที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนคิดเป็นร้อยละ 5.56 จะเห็นว่า มีสัดส่วนการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ลดลง

ทั้งนี้ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้แทนหน่วยงาน และการประชุมวิชาการเพื่อรับข้อคิดเห็นต่อแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พบว่า การมีแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 นั้นเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการยกระดับความสำคัญของงานด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย โดยทุกหน่วยงานเห็นความสำคัญ และมีความพยายามอย่างยิ่งในการมีส่วนร่วมทั้งทางตรงและอ้อม ในการขับเคลื่อนแผนตามกรอบแนวทางแผนปฏิบัติการที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนต่างๆนั้นดำเนินการสำเร็จลุล่วงไปได้ภายใต้แผนฯ ภายใต้ข้อจำกัดทางงบประมาณ บุคลากร อย่างไรก็ดี การที่หน่วยงานส่วนใหญ่ ได้รายงานการดำเนินโครงการต่าง ๆ เป็นหน่วยงานซึ่งดำเนินการภายใต้ภารกิจของหน่วยงานต้นสังกัดอยู่แล้ว ทำให้การรายงานผลการดำเนินโครงการนั้น เป็นผลของโครงการ (Outputs) แต่บางโครงการไม่ได้สะท้อนผลลัพธ์ (Outcomes) ของการขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนสิทธิมนุษยชน เนื่องด้วยว่า ไม่ตอบโจทย์ตัวชี้วัดตามที่โครงการระบุมาได้ จากสาเหตุประการสำคัญคือ ตัวชี้วัดของแผนสิทธิฯ เป็นตัวชี้วัดระดับประเทศ และโครงการที่ดำเนินการนั้น มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะและยังไม่สามารถไปส่งผลกระทบต่อกลุ่มเป้าหมายระดับประเทศได้ ตัวชี้วัดที่ปรากฏในแผนฉบับที่ 4 นั้น จำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาคสังคม หรือภาควิชาการ รวมทั้งงบประมาณในการขับเคลื่อนแผนซึ่งภายใต้แผนฯ ฉบับที่ 4 นั้น ไม่มีการสนับสนุนงบประมาณ หรือแผนบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ทำให้การขับเคลื่อนแผนของหน่วยงานส่วนใหญ่ที่เป็นหน่วยงานสนับสนุนจะกลายเป็นลักษณะของการรายงานโครงการที่เกี่ยวข้องให้เข้ามาตรงกับแผนเท่านั้น

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่นที่กระทบต่อการขับเคลื่อนแผนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ทั้งภัยพิบัติโรคระบาดไวรัสโควิด 19 สถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และปัญหาความไม่สงบทางการเมือง การมีส่วนร่วมสะท้อนความคิดเห็นของภาคประชาสังคม ดังปรากฏใน “รายงานสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ประจำปี 2565 (10 ก้าวหน้า 10 ถดถอย) ที่จัดทำโดยความร่วมมือของ 3 องค์กร คือ สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน และมูลนิธิผสานวัฒนธรรม ตั้งประเด็นข้อท้าทายสำหรับการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ใน 9 ประเด็น ได้แก่ 1) การจำกัดเสรีภาพในการแสดงออก การชุมนุม การคุกคาม และสอดแนมผู้ที่เห็นต่างจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง 2) การบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญา (ป.อาญา) มาตรา 112 หรือความผิดฐานหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ ผู้ถูกดำเนินคดีข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 ต้องเผชิญกับอุปสรรคในการปล่อยตัวระหว่างดำเนินคดี หลายรายยื่นขอปล่อยชั่วคราวหลายครั้งจึงจะได้รับอนุญาต และเมื่อมีการอนุญาตก็มักมีการเรียกหลักประกันในการปล่อยตัวในอัตราที่สูง คดีข้อหาหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ถือว่ามีอัตราโทษสูงและไม่ได้สัดส่วนเมื่อเทียบกับลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นเพียงการแสดงออก 3) การนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวและทำแผนประกอบคำรับสารภาพ 4) การสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหา หรือจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด 5) กรณีเหตุกราดยิงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จ.หนองบัวลำภู ประเด็นมาตรการของรัฐในการควบคุมอาวุธปืน โดยเฉพาะบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร ที่ทุกวันนี้สามารถเข้าถึงครอบครองอาวุธปืนกันได้ง่าย แม้นอกเวลาปฏิบัติหน้าที่ราชการ รวมถึงผู้ก่อเหตุกราดยิงดังกล่าวเองที่ได้พ้นจากราชการตำรวจไปแล้ว 6) สิทธิชุมชน สิทธิของผู้ลี้ภัยชาวพม่าประเด็นการผลักดันผู้ที่ลี้ภัยจากเมียนมากลับประเทศต้นทาง ทั้งที่สถานการณ์ยังมีการปะทะ และปัญหาการไร้ระบบคัดกรองผู้ลี้ภัย ทำให้ชาวเมียนมาทุกคนถูกเหมารวมเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย 7) เงินอุดหนุนเด็กเล็กถ้วนหน้าให้การจ่ายเงินอุดหนุนบุตรดังกล่าวดำเนินการในรูปแบบสวัสดิการถ้วนหน้า ยกเลิกระบบคัดกรองความยากจนออกไป 8) คนพิการกับการถูกล่วงละเมิดทางเพศ และ 9) ยกเลิกคณะกรรมการประกันสังคมที่มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาถึงแนวทางการดำเนินการต่อไป เพื่อลดระดับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในสังคมไทยให้ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

6.3 ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 - 2570) ให้สามารถบรรลุผลสำเร็จ

จากการประเมินผลข้อมูลรายงานผลและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้แทนหน่วยงานที่ร่วมขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ทั้ง 39 หน่วยงาน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการประสานการขับเคลื่อนแผน การจัดอบรมทำความเข้าใจแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ตลอดจนการปรับปรุงแผนในกรอบแนวทางการขับเคลื่อนรายกลุ่มและรายด้าน และพร้อมมีส่วนร่วมดำเนินการอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ดี มีข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ดังนี้

1) ควรมีการวางแผนแบบบูรณาการ การกำหนดภารกิจหลัก โครงการหลักที่ต้องการขับเคลื่อน หน่วยงานเจ้าภาพและหน่วยงานร่วมนำร่องขับเคลื่อนนั้น เป็นข้อเสนอด้านปัจจัยนำเข้า (Inputs) และกระบวนการ (Process) โดยเสนอให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นเจ้าภาพ กำหนดแผนการดำเนินงาน ผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของทุกโครงการ

2) ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดที่มีเป้าหมายชัดเจน และมีค่าตัวชี้วัดที่ระบุได้ สามารถชี้ให้เห็นถึงผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด เพื่อระบุหน่วยงานที่มีศักยภาพพร้อมดำเนินโครงการเพื่อตอบโจทย์ตัวชี้วัดนั้นได้

3) ควรมีงบประมาณบูรณาการ เพื่อให้การดำเนินโครงการนั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีภารกิจชัดเจน และไม่กระทบต่อการขับเคลื่อนงานของหน่วยงานต้นสังกัด และอาจดำเนินการโดยการจัดตั้งกองทุนเพื่อขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะ

4) ควรจัดทำระบบการจัดเก็บข้อมูลการดำเนินโครงการ พร้อมกำหนดระยะเวลาการติดตามและประเมินผลที่เหมาะสมและต่อเนื่อง การกำหนดหมวดหมู่โครงการที่ชัดเจนเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) และนำไปสู่การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ (Results) ได้อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ การวิเคราะห์ผลผลิตของการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามการวิเคราะห์จำนวนโครงการ และกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมโครงการ ซึ่งจะเห็นว่ามีจำนวนโครงการที่ทำสำเร็จเป็นสัดส่วนที่มาก แต่การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายเพื่อวัดผลลัพธ์ (Outcomes) และนำไปสู่การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ (Results) นั้น บางหน่วยงานไม่ได้มีการรายงานหรือกำหนดกลุ่มเป้าหมายไว้ หรือไม่มีการจัดเก็บข้อมูลแบบสำรวจผลที่ได้จากการดำเนินโครงการ ผลกระทบที่มีต่อสังคม ทำให้การดำเนินโครงการส่วนใหญ่ไม่สามารถตอบโจทย์ตัวชี้วัดของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ได้ด้วยตัวโครงการหรือกิจกรรมเอง แต่สามารถตอบได้เพียงว่า มีการดำเนินโครงการสอดคล้องกับตัวชี้วัด และข้อเสนอแนะเท่านั้น

5) ควรประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชน ตรงกันในทุกมิติ เพื่อให้ประเด็นด้านบริบทเป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างการตระหนักรู้ เข้าใจถึงแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ในระดับกว้าง เพื่อนำไปสู่การวางแผนดำเนินโครงการ การให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ชัดเจน และเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้อง และสนองต่อความจำเป็นในการพัฒนาในอนาคต รวมถึงบูรณาการเข้ากับยุทธศาสตร์ของหน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

6.4 ข้อเสนอแนะต่อกลไกการติดตามและประเมินผลแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในระยะต่อไป

จากการติดตามและประเมินผลโครงการในทุกกระบวนการตั้งแต่การ เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ประชุมกลุ่มย่อยโครงการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ระยะครึ่งแผน พ.ศ. 2562 – 2564) และการประเมินผลสัมฤทธิ์แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) คณะที่ปรึกษามีข้อเสนอแนะต่อกลไกการติดตามและประเมินผลแผนในระยะต่อไป โดยควรนำแบบจำลองการประเมินผลตาม CIPPIEST Model มาเป็นกรอบแนวทางในการติดตามผลแผน ดังนี้

1) ด้านบริบทและปัจจัยนำเข้า

ควรมีการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนแผนโดยตั้งเป็นแผนในลักษณะบูรณาการ ทั้งการจัดทำแผนและโครงการที่มีความจำเป็นเร่งด่วน พร้อมกับงบประมาณในลักษณะบูรณาการ เพื่อยกระดับการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนในระดับประเทศ รวมทั้งการเตรียมพร้อมบุคลากร และระบบการจัดเก็บข้อมูล การสื่อสารประชาสัมพันธ์ชุดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนแผน รวมถึงการประชาสัมพันธ์โครงการที่โดดเด่นเพื่อเป็นกรณีศึกษาสำหรับหน่วยงานหรือบุคลากรที่เข้ามารับผิดชอบดำเนินโครงการต่างๆ ให้มีความตระหนักรู้เข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน

2) ด้านกระบวนการ

ควรมีการกำหนดกรอบแนวทางการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสู่แผนปฏิบัติการ โดยมีการกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพ หน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน และกิจกรรมที่ต้องขับเคลื่อนให้ชัดเจน โดยมีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นเจ้าภาพร่วมกับหน่วยงานหลักที่ขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชน

3) ด้านการติดตามและประเมินผล

ควรมีการตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานติดตามและประเมินผลแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ทำงานอย่างต่อเนื่อง กำหนดระยะเวลาในการส่งรายงานในระบบให้ชัดเจน และมีคณะทำงานสำหรับประสานงานติดตามผล มีระบบการจัดเก็บข้อมูลของส่วนกลาง และมีการจัดทำแบบสำรวจที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดที่กำหนดไว้เพื่อประเมินภาพรวมของผลการดำเนินการตามแผนที่สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ

4) ด้านการถ่ายทอดส่งต่อและความยั่งยืน

ควรมีกระบวนการพิจารณาโครงการต้นแบบ โครงการโดดเด่น เพื่อสานต่อโครงการอย่างต่อเนื่อง ขยายผลไปทั้งประเทศ และควรมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสรุปปัจจัยความสำเร็จ รวมถึงปัญหาอุปสรรค และโครงการที่มีความโดดเด่นหรือโครงการต้นแบบ เพื่อนำเป็นตัวแบบในการดำเนินโครงการด้านสิทธิมนุษยชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โครงการอบรมให้ความรู้ โครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อกฎหมาย ระเบียบแบบแผนที่เกี่ยวข้อง โครงการบริการประชาชน เป็นต้น และควรเปิดโอกาสให้ภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมทั้ง ควรมีกลไกการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในรูปของกฎหมาย

5) ด้านความรู้ ความเข้าใจ และการสื่อสารสังคม

ควรยกระดับวาระแห่งชาติในด้านสิทธิมนุษยชน วางแผนการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ให้เข้าถึงประชาชน สถาบันการศึกษาทุกระดับ ให้ประชากรไทยตระหนักรู้เรื่องสิทธิตั้งแต่ปฐมวัยถึงวัยสูงอายุ และกระจายการขับเคลื่อนในทุกมิติ ทั้งเรื่องส่วนบุคคล การศึกษา สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ใช้ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลสร้างระบบการจัดเก็บข้อมูล และการสื่อสารที่ทันสมัย เน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชน การขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชน และการปกป้องสิทธิมนุษยชน สำหรับประชาชน เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน การนำประเด็นที่ทันต่อเหตุการณ์มาสร้างการตระหนักรู้ และมีกลไกให้ข้อมูลทันต่อสถานการณ์ และนำประเด็นปัญหา ข้อท้าทาย และสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยที่ยังคงเพิ่มขึ้นในทุกด้าน มากำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อประชาชนทุกกลุ่ม เพื่อให้การขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

6) กรณีการเกิดสถานการณ์ข้อท้าทายที่เข้ามาแทรกระหว่างการขับเคลื่อนแผนฯ

เช่น การจัดการสถานการณ์โควิด 19 สถานการณ์ PM 2.5 สถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งในต่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ซึ่งแต่ละหน่วยงานได้มีการปรับกระบวนทัศน์การทำงานทั้งหมด เช่น งานด้านสาธารณสุข มีการปรับการทำงานของหมอ พยาบาล บุคลากรทางการแพทย์ มีโรงพยาบาลสนาม มีการทำ Hospitel เพื่อรองรับความแออัดในโรงพยาบาล กระทรวงศึกษาธิการมีการปรับการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์ เป็นต้น หน่วยงานอื่น ๆ ควรมีการนำประเด็นเหล่านี้มาเป็นกรณีตัวอย่างหรือเป็นต้นแบบ หากเกิดกรณีสถานการณ์ฉุกเฉินที่ไม่คาดคิดขึ้นหน่วยงานอื่น ๆ จะมีความยืดหยุ่นในการปรับแผนดำเนินงานอย่างไร เพื่อให้โครงการกิจกรรมที่กำหนดไว้ประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายต่อไปได้

เอกสารอ้างอิง

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ. (2564). *เอกสารประกอบการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2566).* กรุงเทพฯ : กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ.

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กองพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ (2562). ร่างแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562 - 2565).

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (2563). แผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 1 (พ.ศ. 2562 - 2565).

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กองมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชน (2563). แผนการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษชนในจังหวัดนำร่อง.

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ.2563. แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4. กรุงเทพ: กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม.

กรุงเทพมหานคร (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนกรุงเทพมหานคร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

กองพัฒนายุทธศาสตร์และติดตามนโยบายพิเศษ (2563).(ร่าง)แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565).

กระทรวงแรงงาน (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนกระทรวงแรงงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

กระทรวงพาณิชย์ (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนกระทรวงพาณิชย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

กระทรวงมหาดไทย (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนกระทรวงมหาดไทยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

กระทรวงยุติธรรม (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนกระทรวงยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

กระทรวงวัฒนธรรม (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนกระทรวงวัฒนธรรมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

กระทรวงศึกษาธิการ (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

กระทรวงสาธารณสุข (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนกระทรวงสาธารณสุข ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

กระทรวงอุตสาหกรรม (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนกระทรวงอุตสาหกรรมประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

ธนาคารแห่งประเทศไทย(2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนธนาคารแห่งประเทศไทยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

นิศา ชูโต. (2551). *การวิจัยเชิงคุณภาพ = Qualitative research.* กรุงเทพฯ : พริ้นต์โพร.

บุษกร เชี่ยวจินดากานต์. (2561). *เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา.* กรุงเทพฯ : วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7).* กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาสน์.

ประกาศสำนักนายกณัฐมนตรี “แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย” คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี 6/2563.

วรเดช จันทรศร และไพโรจน์ ภัทรนรากุล. (2541). *การประเมินผลในระบบเปิด. กรุงเทพฯ* : โครงการเอกสารและตำรา สมาคมรัฐประศาสนศาสตร์ นิด้า.

สุภางค์ จันทวานิช. (2554). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ.* กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม. (2560). *ร่างแผนยุทธศาสตร์ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579.* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม. (2560) *สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560-2564).* กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม.

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนสำานักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนสำนักงาน. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ(2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

สำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนสำนักงานคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

สำนักงานศาลยุติธรรม (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนสำนักงานศาลยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนสำนักงานตำรวจแห่งชาติประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ(2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

สำนักงานอัยการสูงสุด (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนสำนักงานอัยการสูงสุด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2564). แผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4.

Stufebeam, D. L. and Shinkeld, A.J. (2007). Evaluation theory model & Applications. CA: Jossey-Bass.

ภาคผนวก ก

ประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บริหาร หรือบุคลากรหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 39 หน่วยงาน เพื่อขอข้อมูลในการทำรายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล

1. ชื่อ - นามสกุล .....
2. หน่วยงานที่สังกัด .....
3. ตำแหน่งในหน่วยงาน .....

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับประเด็นในการการสัมภาษณ์เชิงลึก

1. ประเด็นที่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนโครงการ/กิจกรรมของหน่วยงานที่รับผิดชอบ

3) ประเด็นด้านผลผลิต (Outputs) ผลการดำเนินงานกิจกรรม/โครงการ สำเร็จหรือไม่ ในด้านการใช้งบประมาณ และจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ร่วมโครงการ

4) ประเด็นด้านผลลัพธ์ (Outcomes) ผลที่ตามมา ผลกระทบ การใช้ประโยชน์ต่อเนื่องจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม อาทิ การเป็นที่รับรู้ และให้ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง การนำความรู้ไปใช้ต่อ การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในตัวชี้วัด

3) ปัญหา อุปสรรค ผลกระทบในด้านการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการ

4) ประสิทธิภาพ (Efciency) การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าในการบริหารงานให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ และทำให้ได้รับผลประโยชน์อย่างคุ้มค่ามากที่สุด

5) ประสิทธิผล (Effectiveness) การดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายหรือ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ตามเป้าหมายของโครงการ กิจกรรม ตัวชี้วัด

6) ปัจจัยความสำเร็จ/ความล้มเหลว ของการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

2. ประเด็นที่เกี่ยวกับการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ในภาพรวม

1) ความพึงพอใจต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ในภาพรวมหรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใด

2) ความรู้ ความเข้าใจ ต่อแนวทางการขับเคลื่อนแผน ทั้งการแบ่งเกณฑ์รายด้าน รายกลุ่ม และข้อเสนอแนะตามตัวชี้วัดต่าง ๆ หรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใด

3) การมองภาพรวมของการดำเนินงานในลักษณะเครือข่ายระดับประเทศของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ในภาพรวม เป็นไปด้วยดีหรือไม่ อย่างไร เพราะเหตุใด

4) ปัจจัยความสำเร็จ/ความล้มเหลวของการดำเนินการตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ในภาพรวม คืออะไร

5) ข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5

ภาคผนวก ข

การประชุมคณะอนุกรรมการประสานความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนและขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2566 เพื่อเสนอพิจารณา (ร่าง) รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) วันที่ 15 มิถุนายน 2566

ฉบับที่ 839/2566 คุ้มครองสิทธิฯ ประชุมคณะอนุกรรมการประสานความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนและขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2566

วันพฤหัสบดีที่ 15 มิถุนายน 2566 ณ ห้องประชุม 10-01 ชั้น 10 อาคารกระทรวงยุติธรรม และผ่านทางออนไลน์ระบบ Cisco Webex Meetings กระทรวงยุติธรรม โดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ จัดประชุมคณะอนุกรรมการประสานความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนและขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2566 โดยมี นางพงษ์สวาท นีละโยธิน ปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นประธาน นายเรืองศักดิ์ สุวารี อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นรองประธาน นายเกิดโชค เกษมวงศ์จิตร รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นเลขานุการ นายณัฐพล ด่านจิตร์ตรง ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพ นางบุญภาดา พึ่งบุญ ณ อยุธยา อรุณเบิกฟ้า ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการร่วม พร้อมด้วยผู้แทนจากส่วนราชการ รวมจำนวน 26 คน ร่วมเป็นอนุกรรมการ

แหล่งที่มา ฉบับที่ 839/2566 คุ้มครองสิทธิฯ ประชุมคณะอนุกรรมการประสานความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนและขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ครั้งที่ 2/2566 (moj.go.th)

ภาคผนวก ค

การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ครั้งที่ 2/2566 เพื่อเสนอพิจารณารับรองผลการคัดเลือกองค์กรที่ได้รับรางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2566

ฉบับที่ 1108/2566 คุ้มครองสิทธิฯ ขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ครั้งที่ 2/2566 และเตรียมพร้อมประกาศรายชื่อหน่วยงานที่ได้รับรางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2566

วันศุกร์ที่ 1 กันยายน 2566 เวลา 8.30 น. นายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรีมอบหมายให้ นายเรืองศักดิ์ สุวารี อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ครั้งที่ 2/2566 ณ ห้องประชุม 10-01 ณ อาคารกระทรวงยุติธรรม ถนนแจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ และผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ณ ที่ตั้งของหน่วยงาน พร้อมด้วย และผู้แทนส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีนายเกิดโชค เกษมวงศ์จิตร รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการฯ นางสาวนรีลักษณ์ แพไชยภูมิ ผู้อำนวยการกองสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และนางบุญภาดา พึ่งบุญฯ อรุณเบิกฟ้า นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ เป็นฝ่ายเลขานุการฯ

การประชุมในวันนี้ คณะกรรมการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยได้รับทราบความก้าวหน้าต่างๆ ภายใต้การดำเนินของคณะอนุกรรมการทั้ง 6 คณะ ได้แก่ (1) คณะอนุกรรมการประสานความร่วมมือด้านสิทธิมนุษยชนและขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (2) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน (3) คณะอนุกรรมการติดตาม พิจารณา และคัดเลือกองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน (4) คณะอนุกรรมการประสานการดำเนินงานตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน (5) คณะอนุกรรมการจัดทำมาตรฐานธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนและตราสัญลักษณ์ และ (6) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนระดับจังหวัด และกรุงเทพมหานคร รวมทั้งได้พิจารณารับรองผลการคัดเลือกองค์กรที่ได้รับรางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2566 จำนวน 109 องค์กร โดยแบ่งเป็น ประเภทองค์กรภาครัฐ จำนวน 51 องค์กร ประเภทองค์กรภาครัฐวิสาหกิจ ธุรกิจ วิสาหกิจเพื่อสังคม และภาคประชาสังคม 58 องค์กร ซึ่งหลังจากนี้ จะมีการประกาศรายชื่อหน่วยงานที่ได้รับรางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2566 ผ่านเว็บไซต์กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ รวมทั้งกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพจะจัดงานประกาศรางวัลรางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2566 ณ รร.มิราเคิล แกรนด์ กรุงเทพฯ ในวันที่ 22 กันยายน 2566 ต่อไป

แหล่งที่มา ฉบับที่ 1108/2566 คุ้มครองสิทธิฯ ขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ครั้งที่ 2/2566 และเตรียมพร้อมประกาศรายชื่อหน่วยงานที่ได้รับรางวัลองค์กรต้นแบบด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2566

รายชื่อคณะผู้จัดทำ

รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน
ตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4
(พ.ศ. 2562 -2565)

ที่ปรึกษา

นายเรืองศักดิ์	สุวารี	อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
นายเกิดโชค	เกษมวงศ์จิตร	รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

คณะผู้ทำการศึกษา

ผศ. ดร.ทอแสงรัศมี	ถีถะแก้ว	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ผู้ตรวจสอบ/กลั่นกรอง

นางบุญภาดา	พึ่งบุญ ณ อยุธยา อรุณเบิกฟ้า	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะทำงาน

นางศิวพร	เรืองศริยานนท์	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
นางพนรัญชน์	พิญญะพันธ์	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
น.ส.ศิรินทรา	แสงศร	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
น.ส.กนกรัตน์	สิมทะราช	นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ
นายอัครวัฒน์เดโช	ถาปะนา	นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ
น.ส.มาณวี	กล่ำเครืองาม	พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม Right and Liberties Protection Department
404 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ชั้น 5,6 ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10210

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน ตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562 - 2565)

เสนอโดย
วิทยาลัยการจัดการ
นวัตกรรมและอุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

บทนำ

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง โดยวิทยาลัยการจัดการนวัตกรรมและอุตสาหกรรม ในฐานะที่ปรึกษาการประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565) ซึ่งได้ดำเนินการขับเคลื่อนสำเร็จเรียบร้อยแล้ว

ในการนี้ ทางที่ปรึกษาได้ดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์ โดยคำนึงถึงเป้าหมายสำคัญของการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565) ในการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนลง และเพิ่มความตระหนักสนใจต่อการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนให้มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลมากขึ้น โดยเฉพาะหน่วยงานหลัก ที่รับผิดชอบขับเคลื่อนจำนวน 39 หน่วยงาน โดยหวังว่าการจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์นี้ จะนำไปสู่การประเมินผลได้ดีที่สุด เพื่อนำเสนอแนวทางการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในฉบับต่อไปให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อทุกกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทอแสงรัศมี ถีถะแก้ว
หัวหน้าโครงการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
สารบัญ	ก
สารบัญตาราง	ง
ส่วนที่ 1	
ผลดำเนินโครงการตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2562-2565) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2565	2
ส่วนที่ 2	
ผลการบรรลุเป้าหมายตัวชี้วัดและข้อเสนอแนะตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) ทั้งรายกลุ่มและรายด้าน	8
ส่วนที่ 3	
พัฒนาการ ความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค ของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565)	10
ส่วนที่ 4	
ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566-2570) ให้สามารถบรรลุผลสำเร็จ	20

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงสรุปผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 - 2565	3
2	แสดงจำนวนโครงการรวมตามปีงบประมาณ จำแนกตามแผนรายด้านและรายกลุ่ม	4
3	แสดงข้อมูลจำนวนโครงการในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2565 จำแนกตามหน่วยงาน จำนวน 39 หน่วยงาน	5
4	แสดงสถิติเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชน ปี พ.ศ. 2563-2565	17

บทสรุปผู้บริหาร

รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน
ตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 - 2565)

ส่วนที่ 1

ผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 - 2565

ในช่วงปี พ.ศ. 2562-2565 ทั่วโลกเผชิญกับการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด-19 สงครามความขัดแย้งระหว่างประเทศรัสเซียและยูเครนส่งผลกระทบอย่างมากต่อภาวะเศรษฐกิจ การเงินการลงทุน ตลอดจนปัญหาระดับภูมิภาค ได้แก่ ปัญหาฝุ่นพิษ PM 2.5 ปัญหาความขัดแย้งตามแนวชายแดน และอุทกภัย รวมถึงปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในประเทศ นำไปสู่การขับเคลื่อนจากภาคประชาชนจากการแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างและการประท้วง ซึ่งความท้าทายในการรับมือและเรียนรู้จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้น มาจากความร่วมมือของบุคลากรทุกภาคส่วน รัฐบาล กระทรวงทุกกระทรวง หน่วยงานการปกครองส่วนกลาง ภูมิภาคและท้องถิ่น สถาบันการศึกษา รวมถึงภาคเอกชน ภาคประชาชน เกิดเป็นวิถีปฏิบัติใหม่หลังวิกฤตเรียกว่า New Normal และ Next Normal มีผลโดยตรงต่อการปฏิบัติกิจกรรมและโครงการภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565) และการเตรียมพร้อมสู่การขับเคลื่อนกิจกรรมและโครงการภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566-2570)

การจัดทำรายงานผลสัมฤทธิ์ของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565) นี้จึงเป็นการสะท้อนพัฒนาการและความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะเชิงกระบวนการหรือกลไกเพื่อขจัดปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้แผนไม่บรรลุเป้าหมาย เพื่อนำไปสู่การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ให้สามารถบรรลุผลสำเร็จได้ตามเป้าหมายต่อไป

สำหรับการประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ระยะสิ้นสุดแผน (พ.ศ. 2562 -2565) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังในฐานะที่ปรึกษาโครงการ ได้ติดตามประเมินผลสัมฤทธิ์ของแผนฯ จากข้อมูลรายงานการดำเนินโครงการตามแผนปฏิบัติการ 35 แผน รวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 39 หน่วยงาน ร่วมกับข้อมูลเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีการกำหนดประเด็น การติดตามประเมินผลให้สอดคล้องกับการวิเคราะห์ด้วยตัวแบบ CIPPEST โดยมีการสรุปและอภิปรายผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ดังนี้

(1) การดำเนินโครงการตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565)

ผลการดำเนินโครงการตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565) รวมทุกโครงการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 - 2565 **รวมทั้งหมดจำนวน 2,409 โครงการ มีจำนวนโครงการรายด้านรวม 1,726 โครงการ มีจำนวนโครงการรายกลุ่มรวม 683 โครงการ มีจำนวนโครงการที่ทำสำเร็จทั้งหมด จำนวน 1,837 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 76.26 มีจำนวนโครงการที่กำลังดำเนินการ จำนวน 355 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 14.74 มีจำนวนโครงการที่ยังไม่ได้ดำเนินการ จำนวน 152 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 6.31 ไม่ได้รับรายงานผล จำนวน 42 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 1.74 และไม่ปรากฏข้อมูล จำนวน 23 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 0.95** ตามผลที่แสดงในตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงสรุปผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2565

ปีงบประมาณ	จำนวนโครงการทั้งหมด	จำนวนโครงการรายด้าน	จำนวนโครงการรายกลุ่ม	จำนวนโครงการที่ทำสำเร็จ	จำนวนโครงการที่กำลังดำเนินการ	จำนวนโครงการที่ไม่ได้ดำเนินการ	จำนวนโครงการที่ไม่ได้รับรายงานผล	ไม่ปรากฏข้อมูล
2563	707	489	218	707	-	-	-	-
2564	853	613	240	470	251	67	42	23
2565	849	624	225	660	104	85	-	-
รวม 2563 - 2565	2,409	1,726	683	1,837	355	152	42	23
คิดเป็นร้อยละ				**76.26**	**14.74**	**6.31**	**1.74**	**0.95**

ข้อมูลจากกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ณ วันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2565

จากตารางที่ 1 พบว่า ในแต่ละปีมีจำนวนโครงการที่ทำสำเร็จแตกต่างกัน โดยในปีงบประมาณ 2563 มีโครงการที่ทำสำเร็จทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100 ปีงบประมาณ 2564 มีโครงการที่ทำสำเร็จทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 55.09 และในปีงบประมาณ 2565 มีโครงการที่ทำสำเร็จทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 78.00

ทั้งนี้ โครงการที่รายงานว่ากำลังดำเนินการเป็นโครงการต่อเนื่องในปี 2565 และบางโครงการประสบปัญหาเรื่องการได้รับงบประมาณ หรือความล่าช้าในการอนุมัติโครงการทำให้ต้องปรับแผนมาทำต่อเนื่องในปีงบประมาณ 2566 ส่วนโครงการที่ไม่ได้ดำเนินการเนื่องจาก ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ หรือ ไม่สามารถดำเนินโครงการได้เพราะติดปัญหา เช่น การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 เป็นต้น

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนโครงการรวมตามปีงบประมาณ จำแนกตามแผนรายด้านและรายกลุ่ม

ประเภทโครงการรายด้าน	จำนวนโครงการ ปี 2563	จำนวนโครงการ ปี 2564	จำนวนโครงการ ปี 2565	รวม 2563 - 2565	ประเภทโครงการรายกลุ่ม	จำนวนโครงการ ปี 2563	จำนวนโครงการ ปี 2564	จำนวนโครงการ ปี 2565	รวม 2563 - 2565
1.กระบวนการยุติธรรม	66	64	51	**181**	1.เด็กและเยาวชน	17	30	31	**78**
2.การศึกษา	101	48	96	**245**	2.นักปกป้องสิทธิมนุษยชน	7	10	7	**24**
3.ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	69	38	119	**226**	3.ผู้ต้องราชทัณฑ์	6	18	16	**40**
4.เศรษฐกิจและธุรกิจ	67	76	68	**211**	4.ผู้พ้นโทษ	3	13	13	**29**
5.การขนส่ง	33	231	120	**384**	5.ผู้สูงอายุ	41	36	21	**98**
6.สาธารณสุข	8	14	15	**37**	6.คนพิการ	29	18	23	**70**
7.ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ	38	43	31	**112**	7.ชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติและผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง	18	15	18	**51**
8.การเมืองการปกครองและความมั่นคง	65	73	98	**236**	8.ความหลากหลายทางเพศ	10	8	11	**29**
9.ที่อยู่อาศัย	20	17	16	**53**	9.ผู้ป่วย (ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ ผู้เสพยา)	2	14	16	**32**
10.สิทธิชุมชน วัฒนธรรมและศาสนา	22	9	10	**41**	10.สตรี	18	20	17	**55**
					11.เกษตรกรและแรงงาน	28	34	28	**90**
					12.ผู้เสียหายและพยาน	39	24	24	**87**
รวมจำนวน	**489**	**613**	**624**	**1,726**	**รวมจำนวน**	**218**	**240**	**225**	**683**

จากตารางที่ 2 พบว่า จากโครงการทั้งหมด 2,409 โครงการ จำแนกโครงการรายด้าน จำนวน 1,726 โครงการ และโครงการรายกลุ่ม จำนวน 683 โครงการ **โครงการรายด้านที่มีจำนวนโครงการมากที่สุดตามลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการขนส่ง จำนวน 384 โครงการ ด้านการศึกษา จำนวน 245 โครงการ ด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง จำนวน 236 โครงการ** และด้านสาธารณสุขมีจำนวนโครงการน้อยที่สุด คือ จำนวน 37 โครงการ **สำหรับโครงการรายกลุ่มที่มีจำนวนโครงการมากที่สุดตามลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก พบว่า กลุ่มผู้สูงอายุมากที่สุด จำนวน 98 โครงการ รองลงมาเป็น กลุ่มเกษตรกรและแรงงาน จำนวน 90 โครงการ กลุ่มผู้เสียหายและพยาน จำนวน 87 โครงการ และกลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชนมีจำนวนโครงการน้อยที่สุด จำนวน 24 โครงการ**

ในด้านงบประมาณนั้น พบว่า งบประมาณที่ได้รับจำแนกตามแผนรายด้าน ปี 2563 -2565 นั้น มีจำนวนงบประมาณที่ได้รับ 31,986,907,597.03 บาท ด้านการศึกษาได้รับงบประมาณมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนด้านที่ได้รับงบประมาณน้อยที่สุด คือ ด้านสิทธิชุมชน วัฒนธรรมและศาสนา สำหรับงบประมาณที่ได้รับจำแนกตามแผนรายกลุ่ม ปี 2563-2565 มีจำนวนงบประมาณทั้งหมดที่ได้รับ 95,824,463,006.59 บาท **เป็นงบประมาณที่ได้รับในกลุ่มผู้สูงอายุมากที่สุด** รองลงมาเป็นกลุ่มคนพิการ ถัดมาเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน และกลุ่มที่ได้รับงบประมาณน้อยที่สุด คือ กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง

งบประมาณที่ใช้จริงจำแนกตามแผนรายด้าน ปี 2563-2565 มีจำนวนงบประมาณที่ใช้จริง 31,611,263,340.57 บาท ด้านการศึกษาใช้งบประมาณจริงมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง และด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ ด้านที่มีงบประมาณที่ใช้จริงน้อยที่สุด คือ ด้านสิทธิชุมชน วัฒนธรรมและศาสนา ส่วนงบประมาณที่ใช้จริงจำแนกตามแผนรายกลุ่ม ปี 2563-2565 นั้น มีจำนวนงบประมาณที่ใช้จริง 38,618,628,243.43 บาท กลุ่มเด็กและเยาวชนใช้งบประมาณมากที่สุด รองลงมาเป็นกลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ป่วย (ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ ผู้เสพยา) และกลุ่มที่มีงบประมาณที่ใช้จริงน้อยที่สุด คือ กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง

(2) ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของหน่วยงาน 39 หน่วยงาน

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลจำนวนโครงการในแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563-2565 จำแนกตามหน่วยงาน จำนวน 39 หน่วยงาน

ลำดับ	ชื่อหน่วยงาน	จำนวนโครงการทั้งหมด ปี 63-64	โครงการที่ทำสำเร็จ ปี 63-64	ข้อมูลโครงการ ปี 65**	โครงการที่ทำสำเร็จ ปี 65	รวมจำนวนโครงการทั้งหมด	จำนวนโครงการที่ทำเสร็จ ปี 63-65	ร้อยละความสำเร็จรวมปี 63-65	จำนวนโครงการที่โดดเด่น
1	สำนักนายกรัฐมนตรี	17	17	8	8	25	25	**100**	9
2	กระทรวงกลาโหม	1	1	3	3	4	4	**100**	1
3	กระทรวงการคลัง	6	6	6	5	11	11	**100**	-
4	กระทรวงการต่างประเทศ	9	9	3	3	12	12	**91.67**	2
5	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	1	1	1	1	2	2	**100**	-
6	กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	62	62	50	46	112			2
7	กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม	18	17	8	8	26	25	**96.15**	3
8	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	50	43	44	44	94	87	**92.55**	10
9	กระทรวงคมนาคม	163	146	173	101	336	247	**73.51**	-
10	กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	15	9	11	9	26	18	**69.23**	3
11	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	28	28	26	26	54	54	**100**	6
12	กระทรวงพาณิชย์	20	20	10	10	30	30	**100**	1
13	กระทรวงมหาดไทย	60	60	97	68	157	128	**81.53**	-
14	กระทรวงยุติธรรม	84	81	84	76	168	157	**93.45**	29
15	กระทรวงแรงงาน	94	85	50	36	144	121	**84.03**	6
17	กระทรวงศึกษาธิการ	15	14	78	73	93	87	**93.55**	1

ลำดับ	ชื่อหน่วยงาน	จำนวนโครงการทั้งหมด ปี 63-64	โครงการที่ทำสำเร็จ ปี 63-64	ข้อมูลโครงการ ปี 65**	โครงการที่ทำสำเร็จ ปี 65	รวมจำนวนโครงการทั้งหมด	จำนวนโครงการที่ทำเสร็จ ปี 63-65	ร้อยละความสำเร็จรวมปี 63-65	จำนวนโครงการที่โดดเด่น
18	กระทรวงสาธารณสุข	16	15	18	11	34	26	**76.47**	-
19	กระทรวงอุตสาหกรรม	33	33	13	12	46	45	**97.83**	-
20	สำนักงานศาลยุติธรรม	2	2	2	2	4	4	**100**	-
21	สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง	6	-	7	7	13	7	**53.84**	-
22	สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	13	11	8	8	21	19	**90.48**	2
23	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ	1	1	2	2	3	3	**100**	1
24	สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียงกิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ	12	11	12	8	24	19	**79.17**	3
25	ธนาคารแห่งประเทศไทย	รายงานว่าไม่มีโครงการที่ดำเนินการภายใต้แผนสิทธิฯ แต่สนับสนุนด้วยยนโยบายหลัก เช่น การกำกับดูแลสถาบันการเงิน การดูแลเรื่องหนี้ การส่งเสริมการออม							
26	สำนักงานคณะกรรมการแข่งขันทางการค้า	3	-	5	2	8	2	**25**	-
27	สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ	-	-	1	1	1		**อยู่ระหว่างการดำเนินการ**	-
28	สำนักงานอัยการสูงสุด	-	-	5	5	5	5	**100**	-
29	สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ	2	2	1	1	3	3	**100**	1
30	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	40	37	37	31	77	68	**88.31**	1
31	สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ	8	8	3	3	11	11	**100**	1
32	สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน	2	2	1	1	3	3	**100**	-
33	สำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ	5	5	4	3	9	8	**88.89**	1
34	ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้	11	11	10	10	21	21	**100**	4
35	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ	1	1	1	1	1	1	**100**	
36	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ	26	23	25	22	51	45	**88.23**	-
37	กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา	14	10	8	2	22	12	**54.54**	-
38	กรุงเทพมหานคร	7	7	6	1	13	8	**61.54**	1
39	กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร	7	4	3	3	10	7	**70**	4
	จำนวนรวมทั้งหมด					1,694	1,453		
	ร้อยละความสำเร็จเฉลี่ย 39 หน่วยงาน							82.43	

****ข้อมูลจากไฟล์แยกจำนวนโครงการรายกลุ่ม/รายด้าน จัดเก็บโดยกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ณ วันที่ 13 กันยายน 2565 รวมกับข้อมูลของปีงบประมาณ 2565 จำนวนตัวเลขโครงการรวมไม่เท่ากับตัวเลขรวมที่รายงานเนื่องจากข้อมูลโครงการไม่ครบ หรือกรอกซ้ำ หรือ ไม่ได้กรอกรายละเอียดโครงการ**

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นร้อยละความสำเร็จของการดำเนินโครงการของ 39 หน่วยงาน เท่ากับร้อยละ 82.43 โดยหน่วยงานที่มีร้อยละความสำเร็จสูงสุดเท่ากับร้อยละ 100 มีมากถึง 15 หน่วยงาน สะท้อนถึงความมุ่งมั่นในการดำเนินโครงการให้สำเร็จตามเป้าหมาย อย่างไรก็ดี โครงการที่ไม่สำเร็จ มาจากการเบิกจ่ายงบประมาณผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 โดยโครงการส่วนใหญ่เป็นโครงการลักษณะฝึกอบรมและการลงพื้นที่ดำเนินการที่ไม่สามารถปรับรูปแบบกิจกรรมการดำเนินโครงการได้

ส่วนที่

2

ผลการบรรลุเป้าหมายตัวชี้วัดและข้อเสนอแนะ ตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565) ทั้งรายด้านและรายกลุ่ม

(1) ผลการดำเนินโครงการตามตัวชี้วัดตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565)

จากตัวชี้วัดทั้งหมด 53 ตัวชี้วัด แบ่งเป็นตัวชี้วัดที่มีการรายงานผลการดำเนินโครงการกิจกรรมตรงตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ จำนวน 20 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 37.74 ตัวชี้วัดที่ไม่ปรากฏรายงานผลการดำเนินโครงการกิจกรรมตรงตามเป้าหมายตัวชี้วัด จำนวน 33 ตัวชี้วัด คิดเป็นร้อยละ 62.26 อย่างไรก็ตาม ผลการดำเนินโครงการ กิจกรรม หรือรายงานสถานการณ์ข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่า มีความสอดคล้องกับเป้าหมายตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ จึงคิดเป็นผลสำเร็จของการดำเนินงานที่มีความสอดคล้องกับตัวชี้วัดเท่ากับ ร้อยละ 100

ทั้งนี้ การกำหนดตัวชี้วัดเป็นประเด็นที่ท้าทายในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เป็นอย่างมาก เนื่องจากตัวชี้วัดมีลักษณะการทำงานหรือการสะท้อนผลในระดับประเทศ แต่โครงการกิจกรรมที่ได้รับรายงานจากหน่วยงานจะเป็นการดำเนินงานเฉพาะตามภารกิจของหน่วยงานจึงทำให้การรายงานผลไม่ตรงตามเป้าหมายตัวชี้วัดได้ทั้งหมด

(2) ผลการดำเนินโครงการตามข้อเสนอแนะตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565) รายด้านและรายกลุ่ม

ผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะตามแผนสิทธิมนุษยชนรายด้าน 10 ด้าน รวมทั้งสิ้น 53 ข้อ ดำเนินการสำเร็จทุกข้อ คิดเป็นร้อยละความสำเร็จร้อยละ 100 ส่วนผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะตามแผนสิทธิมนุษยชนรายกลุ่ม 12 กลุ่ม รวมทั้งสิ้น 63 ข้อ ดำเนินการสำเร็จ 60 ข้อ คิดเป็นร้อยละความสำเร็จร้อยละ 95.24 ไม่ปรากฏรายงานผลการดำเนินการ จำนวน 3 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 4.76 ได้แก่

- **กลุ่มผู้ต้องราชทัณฑ์** ได้แก่ ข้อเสนอแนะที่ 3 เบี่ยงเบนคดียาเสพติดออกจากระบวนการยุติธรรม
- **กลุ่มเกษตรกรและแรงงาน** ได้แก่ ข้อเสนอแนะที่ 6 ศึกษาความสมดุลระหว่างสวัสดิการรัฐและโครงสร้างประชากรในสังคมผู้สูงอายุ
- **กลุ่มผู้เสียหายและพยาน** ได้แก่ ข้อเสนอแนะที่ 7 สนับสนุนองค์กรพัฒนาเอกชนในการจัดตั้งสถานคุ้มครองจดทะเบียนถูกต้อง

ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะที่ไม่มีโครงการดำเนินการเป็นข้อเสนอแนะที่มีรูปแบบการดำเนินการในระดับประเทศ ซึ่งจำเป็นต้องมีการทำงานลักษณะบูรณาการ หรือจัดตั้งหน่วยงานรับผิดชอบเฉพาะ เช่น การศึกษาความสมดุลระหว่างสวัสดิการรัฐและโครงสร้างประชากรในสังคมผู้สูงอายุ

(3) สรุปผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหาร / บุคลากรหน่วยงาน / ผู้รับผิดชอบโครงการจาก 39 หน่วยงาน เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565)

ผู้ให้ข้อมูลจากหน่วยงานทั้งหมดมีความเห็นตรงกันว่า การมีแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 นั้นเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการยกระดับความสำคัญของงานด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย โดยทุกหน่วยงานเห็นความสำคัญ และมีความพยายามอย่างยิ่งในการมีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อม ในการขับเคลื่อนแผนตามกรอบแนวทางแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนที่หน่วยงานได้กำหนดไว้ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนนั้นดำเนินการสำเร็จลุล่วงไปได้ ภายใต้ข้อจำกัดทางงบประมาณ บุคลากรและเทคโนโลยี เพราะการไม่มีงบประมาณเฉพาะสำหรับการขับเคลื่อนงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 และการไม่มีแผนบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานหลัก และหน่วยงานสนับสนุน ทำให้หน่วยงานส่วนใหญ่รายงานผลการดำเนินโครงการตามภารกิจของหน่วยงานต้นสังกัด ถือเป็นผลของโครงการ (Outputs) แต่ไม่ได้สะท้อนผลลัพธ์ (Outcomes) ของการขับเคลื่อนโครงการภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ในภาพรวม ซึ่งผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นตรงกันว่าการขับเคลื่อนตามเป้าหมายดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และภาควิชาการ ด้วยแผนบูรณาการ และการมีงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ เพื่อขับเคลื่อนงานให้สำเร็จได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

ส่วนที่

3

พัฒนาการ ความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค ของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565)

(1) พัฒนาการและความก้าวหน้าของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565)

แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 เป็นพัฒนาการต่อเนื่องนับตั้งแต่การประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับแรกของประเทศไทยถึงการที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของประชาชนและได้มีการประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมาแล้ว 3 ฉบับ โดยการจัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565) เป็นความร่วมมือระหว่างกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม และมหาวิทยาลัยมหิดล ได้ดำเนินการใน 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ปีงบประมาณ 2560 ยกร่างแผนสิทธิมนุษยชนจากระดับพื้นที่ และระยะที่ 2 ปีงบประมาณ 2561 จัดทำแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565) ฉบับสมบูรณ์ โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ความเห็นชอบประกาศใช้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ของประเทศไทยเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2563

ต่อมาเมื่อครบการดำเนินการตามแผนฯ ในระยะครึ่งแผน (พ.ศ. 2562-2564) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม และวิทยาลัยการจัดการนวัตกรรมและอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ได้ดำเนินโครงการติดตามและประเมินผลแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ด้วยการเก็บข้อมูลจากแบบประเมินโครงการตามตัวแบบการวิเคราะห์ CIPPIEST ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านบริบท ด้านความยั่งยืน ด้านประสิทธิผล ด้านผลลัพธ์ ด้านผลผลิต ด้านกระบวนการ ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านผลกระทบ และเชิงคุณภาพ ร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหาโครงการที่ขับเคลื่อนตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ระยะครึ่งแผน พ.ศ. 2562-2564) การประชุมกลุ่มย่อยโครงการติดตามผลการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ระยะครึ่งแผน พ.ศ. 2562-2564) จำนวน 5 ครั้ง และประชุมเสนอรายงานการประเมินผล แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ระยะครึ่งแผน พ.ศ. 2562 - 2564)

ผลการติดตามในระยะครึ่งแผน พบว่า ภาพรวมของการประเมินโครงการแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (ระยะครึ่งแผน พ.ศ. 2562 - 2564) มีผลสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินโครงการภายใต้แผนในระดับมาก แต่มีประเด็นที่ต้องยกระดับการทำงานคือด้านผลกระทบสู่สังคม ซึ่งหมายความว่าโครงการต่าง ๆ ยังต้องมีการประเมินผลให้สามารถสะท้อนผลตามตัวชี้วัดที่ปรากฏในแผน รวมถึงเป้าหมายหลักของแผนในการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนในระดับประเทศ ทั้งนี้ เมื่อนำผลการประเมินระยะครึ่งแผนและระยะสิ้นสุดแผนมาสังเคราะห์มีผลสำเร็จและข้อสังเกตของการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565) รายด้านและรายกลุ่ม ดังนี้

1) ผลสำเร็จและข้อสังเกตของการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562 – 2565) รายด้าน 10 ด้าน

1) ด้านกระบวนการยุติธรรม

การขับเคลื่อนงานด้านกระบวนการยุติธรรมถือเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินการภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบคือกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพได้มีการสร้างกลไกการให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนและความรู้พื้นฐานในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเพิ่มขึ้นผ่านกลไกต่างๆ เช่น (1) กลไก ระดับจังหวัดทุกจังหวัด ได้แก่ คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนงานสิทธิมนุษยชนระดับจังหวัดและกรุงเทพมหานคร ที่มีองค์ประกอบของคณะกรรมการประกอบไปด้วยภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน (2) ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทภาคประชาชนจำนวนกว่า 1,500 แห่งทั่วประเทศ (3) การส่งเสริม “บวร” สร้างเครือข่ายบ้าน วัด โรงเรียน เพื่อให้ประชาชนไทย รวมถึงผู้ที่อยู่อาศัยในประเทศไทยได้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ รวมถึงการดำเนินการของสำนักงานอัยการสูงสุดในการมีคณะทำงานเพื่อติดตามรับและประสานเรื่องร้องเรียน รวมถึงปัญหาด้านสิทธิมนุษยชนของคนไทยในต่างประเทศอีกด้วย

2) ด้านการศึกษา

เป็นด้านที่มีจำนวนโครงการมากที่สุด และใช้งบประมาณมากที่สุด แต่กระนั้นในภาพรวมของประเทศไทยก็ยังมีประเด็นที่ต้องมีการดำเนินการอีกมาก เพื่อให้เป้าหมายตามตัวชี้วัดที่ 3 ดัชนีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของอัตราการเข้าเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานตามฐานะทางเศรษฐกิจและพื้นที่ลดลง ตัวชี้วัดนี้ไม่สามารถระบุความสำเร็จได้ เพราะเป็นตัวชี้วัดที่มีผลระดับประเทศ และจากข้อมูลพบว่าอัตราการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมทุกช่วงอายุ มีการเพิ่มขึ้นน้อยมาก และบางปียังลดลงอีกด้วย สะท้อนว่า งานด้านการศึกษายังคงต้องมีการทุ่มเททรัพยากรกำลังคนและงบประมาณอีกเป็นอย่างมาก

3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

มีความสำเร็จในการดำเนินโครงการที่เกี่ยวข้องกับการร่างกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ แหล่งน้ำสภาพภูมิอากาศ แต่ควรมีการถอดบทเรียน และเตรียมปรับแนวทางการดำเนินกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ เพื่อพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะหากมีการเกิดโรคระบาดใหม่ หรือภัยพิบัติที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหา PM 2.5 ซึ่งถือเป็นภัยที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศและส่งผลต่อสุขภาพของประชากร และยังคงต้องมีโครงการต่อเนื่อง เช่น มาตรการในการลดการเผาป่า การควบคุมการทำไร่เลื่อนลอย ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ การควบคุมควันดำจากรถยนต์โดยกระทรวงคมนาคม ตลอดจนการส่งเสริมการใช้พลังงานสะอาด รถไฟฟ้า การใช้พลังงานในครัวเรือนและภาคอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนมาตรการในระดับประเทศที่มีความเกี่ยวข้องกับสร้างความพร้อมรองรับประเด็นการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทั้งสิ้น

4) ด้านเศรษฐกิจและธุรกิจ

ประเทศไทยมีความเหลื่อมล้ำด้านรายได้สูงเป็นอันดับ 4 ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก และผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลให้เศรษฐกิจของไทยหดตัวอย่างรุนแรง ประชาชนไทยในภาพรวมและยังได้รับผลกระทบจากความไม่แน่นอนทางการเมือง และภาวะการเงินการลงทุนที่ผันผวน แม้จะมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดและข้อเสนอแนะต่าง ๆ แต่ไม่มีโครงการใด หรือผลในภาพรวมที่ชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จของการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้านรายได้และความยากจนในประเทศไทยได้

5) ด้านการขนส่ง

การที่กระทรวงคมนาคมในฐานะหน่วยงานหลัก ได้จัดทำเป็นแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชนของกระทรวงคมนาคม และแผนแม่บทการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านคมนาคมขนส่งสำหรับคนทุกคน เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินการพัฒนาสู่ “ระบบขนส่งที่เสมอภาคและเท่าเทียม” (Inclusive Transport) และระบบขนส่งสำหรับทุกคน (Transport for All) ถือเป็นความสำเร็จในการพยายามขับเคลื่อนงานด้านนี้ให้เกิดขึ้นในระดับประเทศ แต่ในด้านผลสัมฤทธิ์ ยังต้องมีการขับเคลื่อนอีกมาก เช่นการบูรณาการกับภาคส่วนต่างๆ เช่น ด้านสาธารณสุข ด้านการเมืองการปกครอง เพื่อให้ผลตามตัวชี้วัดสำเร็จได้ โดยเฉพาะเรื่องอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุบนท้องถนนต่อประชากรแสนคนที่ยังคงเพิ่มขึ้น หรือใกล้เคียงกันมาตลอดช่วงเวลาของการขับเคลื่อนแผนฯ และแม้จะมีโครงการก่อสร้างที่เกี่ยวกับงานด้านขนส่ง เช่น สะพานข้ามแยก ก็พบว่าไม่มีมาตรฐานด้านความปลอดภัยกลับเป็นเหตุให้มีผู้เสียชีวิตบนท้องถนนเพิ่มขึ้น กลายเป็นว่ายิ่งมีโครงการด้านขนส่งมากขึ้นแต่คุณภาพและมาตรฐานความปลอดภัยกลับสวนทางกัน

6) ด้านสาธารณสุข

งานด้านสาธารณสุขถือเป็นความท้าทายและพิสูจน์ถึงศักยภาพของการขับเคลื่อนงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านสาธารณสุขทั้งหมด เพราะประเทศไทยได้รับการยอมรับจากองค์การอนามัยโลกถึงการรับมือจัดการกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ได้อย่างดีมากที่สุดในโลก รวมถึงงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ อาทิ การสร้างหลักประกันสุขภาพให้กับผู้ที่ไม่มีสัญชาติไทย ส่วนสิ่งที่ควรขับเคลื่อนต่อไปให้สำเร็จโดยเร็ว คือ งานด้านระบบแพลทฟอร์มข้อมูลที่เชื่อมโยงขับเคลื่อนด้วยฐานข้อมูลที่แม่นยำเกี่ยวกับงานด้านหลักประกันสุขภาพและบริการสุขภาพทั้งหมด รวมถึงการให้บริการการแพทย์ทางไกล Tele-Medicine เพื่อให้ประชาชนทุกที่ทั่วไทยเข้าถึงบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

7) ด้านข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีสารสนเทศ

มีความสำเร็จในการผลักดันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนบนโลกออนไลน์ หรือกฎหมาย PDPA และอื่น ๆ แต่สิ่งที่ต้องขับเคลื่อนด้วยการวางระบบและกลไกที่เข้มงวดก็ คือการยอมรับและนำไปใช้ปฏิบัติในสังคม รวมถึงการเสริมสร้างทักษะการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล เพราะระดับความรุนแรงของการละเมิดสิทธิผู้อื่นทำร้ายกันทางโลกออนไลน์ในปัจจุบันมีความรุนแรงและส่งผลถึงชีวิตและทรัพย์สิน และมีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มขึ้นตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่เพิ่มมากขึ้น

8) ด้านการเมืองการปกครองและความมั่นคง

จากตัวชี้วัดด้านความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนและความรู้พื้นฐานในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนเพิ่มขึ้ พบว่า ประชาชนคนไทยโดยเฉพาะคนรุ่นใหม่สนใจมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น อย่างไรก็ดี มีประเด็นสังคมอีกมากที่สะท้อนถึงข้อสงสัยว่า หน่วยงานหลักสามารถดำเนินการตามข้อเสนอแนะที่ 4 สร้างวัฒนธรรมการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ได้หรือไม่ ซึ่งสถาบันการเมืองหลักของประเทศควรจะเป็นหน่วยงานสำคัญที่ขับเคลื่อนงานตามข้อเสนอแนะให้ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมให้ได้

9) ด้านที่อยู่อาศัย

มีการขับเคลื่อนตามแผนแม่บทการพัฒนาที่อยู่อาศัย ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) ของการเคหะแห่งชาติ เป็นผลงานหลักของการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัยสำหรับผู้มีรายได้น้อย แต่ในข้อเท็จจริงประชาชนไทยที่มีรายได้น้อย ยังมีอีกมากที่ไม่มีที่อยู่อาศัย ทั้งในพื้นที่เขตเมืองและชนบท ทำให้เกิดปัญหาชุมชนแออัดในเมือง คนเร่ร่อน และการบุกรุกพื้นที่ของกรมป่าไม้ หรือที่ดิน สปก. ในต่างจังหวัด ที่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาระดับประเทศได้ทั้งหมด

10) ด้านชุมชน วัฒนธรรมและศาสนา

ประเทศไทยมีความหลากหลายทางศาสนา และมีการส่งเสริมกิจกรรมของศาสนาต่าง ๆ รวมถึงวิถีวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้ดี เพียงแต่การรายงานโครงการต่างๆ ที่มีในระบบมีจำนวนน้อยกว่าข้อมูลที่ปรากฏจริงในสังคม

2) ผลสำเร็จของการดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565) รายกลุ่ม 12 กลุ่ม

1) กลุ่มเด็กและเยาวชน

เด็กและเยาวชนทุกกลุ่มทุกช่วงวัยยังจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและคุ้มครองสิทธิอย่างมีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ซึ่งจากผลการติดตามแผนฯ ยังไม่มีข้อมูลที่เชื่อมโยงทั้งประเทศ ว่าเด็กและเยาวชนทุกคนในประเทศไทยได้รับสิทธิและสวัสดิการต่างๆจากภาครัฐหรือไม่ ข้อนี้เป็นปัจจัยสำคัญมากว่าเราจะสร้างฐานข้อมูลและติดตามเด็กแต่ละคนได้อย่างไร ตราบใดที่ประเทศไทยยังมีเด็กข้างถนน เด็กเร่ร่อน และเด็กที่ยังถูกผู้ปกครองหรือคนในครอบครัวละเมิดสิทธิ ก็ยังถือว่าเป็นประเด็นที่จะต้องมีการผลักดันขับเคลื่อนให้ประสบความสำเร็จต่อไป

2) กลุ่มนักปกป้องสิทธิมนุษยชน

มีความสำเร็จในการผลักดันกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง แต่การทำงานในฐานะนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยไม่ใช่เรื่องที่ทำได้อย่างปลอดภัย ดังนั้น นอกจากการขับเคลื่อนผลักดันให้เกิดมาตรการ กลไก ในการให้ความคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชนและการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่และประชาชนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ต้องเป็นการสร้างสังคมที่ปลอดภัย หรือการมีพื้นที่สาธารณะที่ปลอดภัยสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในการทำงานให้ประสบความสำเร็จอีกด้วย

3) กลุ่มผู้ต้องราชทัณฑ์

มีการขับเคลื่อนโครงการและกิจกรรมในการดูแลและเตรียมพร้อมผู้ต้องราชทัณฑ์ก่อนออกสู่สังคมจำนวนมากเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

4) กลุ่มผู้พ้นโทษ

ควรเพิ่มกลไกการช่วยแก้ปัญหานักโทษที่ติดยาเสพติดตั้งแต่ในเรือนจำ เพราะหากพิจารณาจากอัตราการกระทำผิดซ้ำ อันดับ 1 มาจากปัญหายาเสพติด รวมถึงการส่งเสริมการจ้างงานผู้พ้นโทษ ให้มีจำนวนเพิ่มขึ้น

5) กลุ่มผู้สูงอายุ

สังคมสูงวัยและผู้สูงอายุเป็นวาระแห่งชาติ และประเทศไทยกำลังจะกลายเป็นสังคมสูงวัยระดับสุดยอดในเวลาอันใกล้ แต่ปัญหาที่พบจากการติดตามผลคือ ไม่มีฐานข้อมูลที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุของทั้งประเทศ ทำให้ไม่สามารถติดตามผลการได้รับสวัสดิการและบริการจากรัฐ รวมถึงการทำการคาดประมาณดัชนีสำคัญต่างๆ อาทิ ดัชนีพฤฒพลัง Healthy Aging ได้

6) กลุ่มคนพิการ

กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ขับเคลื่อนงานด้านสิทธิคนพิการผ่านแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2560-2564) ภายใต้ยุทธศาสตร์แห่งความเท่าเทียม (EQUAL) ทำให้ภาพการขับเคลื่อนงานด้านนี้เป็นระบบ แต่ก็ยังมีข้อเสนอแนะให้ขับเคลื่อนเพิ่มในประเด็นการถูกล่วงละเมิดทางเพศ โดยเฉพาะกลุ่มคนพิการที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ รูปแบบการดูแลคนพิการที่เหมาะสม และการส่งเสริมให้กลุ่มผู้ปกครองหรือผู้ดูแลคนพิการ ให้ตระหนักถึงสิทธิของคนพิการที่พึงมี รวมถึงกลุ่มคนพิการประเภทความพิการด้านจิตใจ หรือสติปัญญา ที่หลายครอบครัวไม่ยอมให้บุตรหลานไปลงทะเบียนคนพิการ เนื่องด้วยกังวลว่าจะถูกสังคมตีตราคำว่าคนพิการ ทำให้ขาดโอกาสในการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการต่าง ๆ ที่พึงมีและจำเป็น รวมถึงการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการในระดับอุดมศึกษาให้สถาบันการศึกษาต่าง ๆ พร้อมเปิดรับคนพิการเข้าเรียนได้เพิ่มขึ้น

7) กลุ่มชาติพันธุ์ ผู้ไร้รัฐ ไร้สัญชาติ และผู้แสวงหาที่พักพิงในเขตเมือง

มีภาพความสำเร็จในการขับเคลื่อนงานด้านนี้ทั้งในระดับประเทศ และระหว่างประเทศ อย่างไรก็ดีประเด็นเหล่านี้ยังมีข้อท้าทายอีกมาก โดยเฉพาะจากกลุ่มผู้ลักลอบหลบหนีเข้าเมืองที่จะวางกลไกอย่างไรเพื่อให้สามารถดำเนินการบนหลักสิทธิมนุษยชนอันเป็นสากลได้

8) กลุ่มความหลากหลายทางเพศ

มีความสำเร็จในการผลักดัน (ร่าง) พรบ.คู่ชีวิต พ.ศ.... แต่ยังมีประเด็นอื่น ๆ ในรายละเอียดที่ยังไม่สามารถประกาศได้ถึงความเท่าเทียมของกลุ่มหลากหลายทางเพศกับโอกาสในชีวิตและสิทธิที่จะได้รับทางสังคม รวมถึงสวัสดิการสังคมและบริการจากรัฐ

9) กลุ่มผู้ป่วย (ผู้ติดเชื้อเอชไอวี ผู้ป่วยเอดส์ ผู้เสพยา)

มีผลการรายงานที่โดดเด่นในการขับเคลื่อนเรื่องการลดยาเสพติดในชุมชน สถานประกอบกิจการโดยกระทรวงแรงงาน และโรงงานอุตสาหกรรม

10) กลุ่มสตรี

ยังไม่มีการวัดระดับของความเท่าเทียมของประชากรหญิง ชายในสังคมตามตัวชี้วัด ซึ่งการวัดเช่นนั้นก็มีความเป็นนามธรรมอยู่มาก การขับเคลื่อนเรื่องสตรีในมิติของโลกสมัยใหม่อาจนำเสนอผ่านบทบาทที่เหมาะสม

ตามบริบทของแต่ละครอบครัว สังคมและวิถีวัฒนธรรม และเคารพในฐานะมนุษย์ที่เท่าเทียมมากกว่าการเรื่องเพศ

11) กลุ่มเกษตรกรและแรงงาน

มีการดำเนินงานได้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ทั้งจากการรายงานโครงการ การระบุโครงการกิจกรรม และการดำเนินงานที่ตอบโจทย์ตัวชี้วัดรวมถึงกลุ่มเป้าหมาย สิ่งที่ควรขับเคลื่อนต่อไปคือการดำเนินโครงการและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม และการเตรียมตัวของแรงงานที่จะเข้าสู่วัยสูงอายุ

12) กลุ่มผู้เสียหายและพยาน

มีประเด็นที่ควรต้องให้ความสำคัญเพิ่มเติม คือ

(1) ภัยจากอาชญากรรมทางเทคโนโลยีหรือภัยไซเบอร์

(2) การแพร่ระบาดของยาเสพติดชนิดใหม่ที่มีฤทธิ์แรงกว่าเดิม

(3) การเล่นพนันออนไลน์

(4) การใช้ความรุนแรงที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

3) ผลสำเร็จของการดำเนินการตามเป้าหมายของแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565) “การละเมิดสิทธิมนุษยชนลดลง”

การวิเคราะห์ผลสำเร็จของการดำเนินการตามเป้าหมาย“การลดการละเมิดสิทธิมนุษยชน” นั้นจำเป็นต้องวิเคราะห์ทั้งในเชิงปริมาณ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติที่เกี่ยวกับประเด็นการละเมิดสิทธิ ซึ่งไม่ได้มีระบบจัดเก็บข้อมูลที่สามารถนำผลมาใช้ในการอภิปรายถึงความสำเร็จได้ ส่วนอีกแนวทางคือการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์เชิงคุณภาพ คือ ภาพรวมสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ซึ่งในช่วงระยะเวลาของการขับเคลื่อนแผนปี พ.ศ. 2562-2565 นั้น พบว่า มีโครงการตามแผนปฏิบัติการด้านสิทธิมนุษยชน 1,837 โครงการ ดำเนินโครงการสำเร็จ 1,453 โครงการ คิดเป็นร้อยละ 83.24

4) ประเด็นที่แสดงถึงความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนชนระดับประเทศ

1) คณะอนุกรรมการประเมินสถานะ (Sub-Committee on Accreditation: SCA) ภายใต้กรอบความร่วมมือเครือข่ายพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (Global Alliance of National Human Rights Institutions: GANHRI) ได้ประเมินสถานะของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยพิจารณาความสอดคล้องของการจัดตั้งและการดำเนินงานของ กสม. กับหลักการเกี่ยวกับสถานะของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือ “หลักการปารีส” (Paris Principles) เมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2565 สำนักงานข้าหลวงใหญ่เพื่อสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (Office of the High Commissioner for Human Rights: OHCHR) ฝ่ายเลขานุการของคณะอนุกรรมการ SCA ได้แจ้งผลการพิจารณาว่ามีข้อเสนอแนะที่จะให้สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกลับคืนสู่สถานะ A เพราะเห็นถึงความพยายามอย่างต่อเนื่องของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยรวมทั้งความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาข้อห่วงกังวลของ SCA ในเรื่องความเป็นอิสระอันเนื่องมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายการสรรหาและแต่งตั้งกสม. ซึ่งต้องมีความหลากหลายการเพิ่มหน้าที่และอำนาจในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทรวมถึงการพัฒนากระบวนการติดตามการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

2) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 มีผลใช้บังคับ เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2566

3) พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 มีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2566

4) พระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ.2565 มีผลใช้บังคับทั้งฉบับ เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2566

5) พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 (PDPA) มีผลใช้บังคับใช้เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2565

6) สิทธิของผู้เสียหายซึ่งเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย มีสิทธิได้รับการเยียวยาตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหายและค่าทดแทน และค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559

7) การระบุถึงความชัดเจนว่าไม่มีข้อความใดในกฎหมายที่แบ่งแยกระหว่างลูกจ้างที่มีสัญชาติไทยกับลูกจ้างที่ไม่มีสัญชาติไทย

8) ปลดล็อคการผลิตสุราเพื่อการค้าและเพื่อการบริโภค

9) สิทธิการสวมใส่กางเกงระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ของทนายความหญิง

10) สิทธิในการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย

11) สมรสเท่าเทียม

12) การเสนอ (ร่าง) พระราชบัญญัติมาตรการป้องกันการฟ้องคดีปิดปากในความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่

ปัญหาอุปสรรค ข้อท้าทายของการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565)

จากสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ภายใต้การขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2562-2565) พบว่า ยังมีประเด็นปัญหา ข้อท้าทาย และสถานการณ์การละเมิดสิทธิด้านมนุษยชนในประเทศไทยที่ยังคงเพิ่มขึ้นในทุกด้าน (อ้างถึงรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี พ.ศ. 2564-2565) ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงสถิติเรื่องร้องเรียนการละเมิดสิทธิมนุษยชน ปี พ.ศ. 2563-2565

ปี	รวม (เรื่อง)	ร้อยละที่เพิ่ม	ตรวจสอบแล้วว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน (เรื่อง)	คิดเป็นร้อยละ	อันดับที่ 1,2,3
2563	568				อันดับที่ 1 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม คิดเป็นร้อยละ 24 อันดับที่ 2 สิทธิพลเมือง คิดเป็นร้อยละ 18 อันดับที่ 3 สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน คิดเป็นร้อยละ 11
2564	593	0.5	33	5.56	อันดับที่ 1 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม คิดเป็นร้อยละ 25.22 อันดับที่ 2 สิทธิพลเมือง คิดเป็นร้อยละ 18.21 อันดับที่ 3 สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน คิดเป็นร้อยละ 6
2565	1,152	101.75	52	4.51	อันดับที่ 1 สิทธิและสถานะของบุคคล คิดเป็นร้อยละ 36.72 อันดับที่ 2 สิทธิในกระบวนการยุติธรรม คิดเป็นร้อยละ 13.72 อันดับที่ 3 สิทธิชุมชน คิดเป็นร้อยละ 5.03

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจำนวนเรื่องร้องเรียนจะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากการที่ประชาชนรับรู้สิทธิของตนเองและสามารถเข้าถึงช่องทางร้องเรียนได้สะดวกมากขึ้น แต่เมื่อดำเนินการตรวจสอบกลับพบว่าเรื่องร้องเรียนที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนนั้นมีเพียง 52 เรื่องจากทั้งหมด 1,152 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 4.51 เมื่อเทียบกับปี 2564 ที่พบว่ามีเรื่องร้องเรียนที่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนคิดเป็นร้อยละ 5.56 จะเห็นว่า มีสัดส่วนการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่ลดลง

นอกจากนี้ การวัดสถิติเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนลดลงจากข้อร้องเรียนอาจไม่สามารถสะท้อนได้ว่าข้อร้องเรียนลดลง เนื่องจากการที่สถิติร้องเรียนเพิ่มขึ้นอาจเกิดจากประชาชนรู้สิทธิของตนเองมากขึ้น รู้จักหน่วยงานรับข้อร้องเรียนมากขึ้น จึงทำสถิติข้อร้องเรียนเพิ่มขึ้นได้

นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่นที่กระทบต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ทั้งภัยพิบัติ โรคระบาดไวรัสโควิด 19 สถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจ และปัญหาความไม่สงบทางการเมือง การมีส่วนร่วมสะท้อนความคิดเห็นของภาคประชาสังคม ดังปรากฏใน “รายงานสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ประจำปี 2565 (10 ก้าวหน้า 10 ถดถอย)” ที่จัดทำโดยความร่วมมือของ 3 องค์กร คือ สมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน สมาคมนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน และมูลนิธิผสานวัฒนธรรม ตั้งประเด็นข้อท้าทายสำหรับการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ใน 9 ประเด็น ได้แก่

1) การจำกัดเสรีภาพในการแสดงออก การชุมนุม การคุกคาม และสอดแนมผู้ที่เห็นต่างจากรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง

2) การบังคับใช้ประมวลกฎหมายอาญา (ป.อาญา) มาตรา 112 หรือความผิดฐานหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ ผู้ถูกดำเนินคดีข้อหาตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 ต้องเผชิญกับอุปสรรคในการปล่อยตัวระหว่างดำเนินคดี หลายรายยื่นขอปล่อยชั่วคราวหลายครั้งจึงจะได้รับอนุญาต และเมื่อมีการอนุญาตก็มักมีการเรียกหลักประกันในการปล่อยตัวในอัตราที่สูง คดีข้อหาหมิ่นประมาทพระมหากษัตริย์ถือว่ามีอัตราโทษสูงและไม่ได้สัดส่วนเมื่อเทียบกับลักษณะของการกระทำความผิดที่เป็นเพียงการแสดงออก

3) การนำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวและทำแผนประกอบคำรับสารภาพ

4) การสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหา หรือจำเลยเป็นผู้กระทำความผิด

5) กรณีเหตุกราดยิงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จ.หนองบัวลำภู ประเด็นมาตรการของรัฐในการควบคุมอาวุธปืน โดยเฉพาะบุคคลที่เป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร ที่ทุกวันนี้สามารถเข้าถึงครอบครองอาวุธปืนกันได้ง่าย แม้นอกเวลาปฏิบัติหน้าที่ราชการ รวมถึงผู้ก่อเหตุกราดยิงดังกล่าวเองที่ได้พ้นจากราชการตำรวจไปแล้ว

6) สิทธิชุมชน สิทธิของผู้ลี้ภัยชาวพม่า ประเด็นการผลักดันผู้ที่ลี้ภัยจากเมียนมากลับประเทศต้นทาง ทั้งที่สถานการณ์ยังมีการปะทะ และปัญหาการไร้ระบบคัดกรองผู้ลี้ภัย ทำให้ชาวเมียนมาทุกคนถูกเหมารวมเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย

7) เงินอุดหนุนเด็กเล็กถ้วนหน้า ให้การจ่ายเงินอุดหนุนบุตรดังกล่าวดำเนินการในรูปแบบสวัสดิการถ้วนหน้า ยกเลิกระบบคัดกรองความยากจนออกไป

8) คนพิการกับการถูกล่วงละเมิดทางเพศ

9) ยกเลิกคณะกรรมการประกันสังคมที่มาจากการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาถึงแนวทางการดำเนินการต่อไป เพื่อลดระดับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ในสังคมไทยให้ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

ส่วนที่

4

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปสู่การพัฒนากลไกการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566-2570) ให้บรรลุผลสำเร็จ

จากการประเมินผลข้อมูลรายงานผลและการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้แทนหน่วยงานที่ร่วมขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4 ทั้ง 39 หน่วยงาน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการประสานการขับเคลื่อนแผน การจัดอบรมทำความเข้าใจแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ตลอดจนการปรับปรุงแผนในกรอบแนวทางการขับเคลื่อนรายกลุ่มและรายด้าน และพร้อมมีส่วนร่วมดำเนินการอย่างเต็มที่ อย่างไรก็ดี มีข้อเสนอแนะต่อการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ดังนี้

1) ควรมีการวางแผนแบบบูรณาการ การกำหนดภารกิจหลัก โครงการหลักที่ต้องการขับเคลื่อน หน่วยงานเจ้าภาพและหน่วยงานสนับสนุนนำร่องขับเคลื่อนนั้น เป็นข้อเสนอด้านปัจจัยนำเข้า (Inputs) และกระบวนการ (Process) โดยเสนอให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ เป็นเจ้าภาพ กำหนดแผนการดำเนินงาน ผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) ของทุกโครงการ

2) ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดที่มีเป้าหมายชัดเจน และมีค่าตัวชี้วัดที่ระบุได้จริง สามารถชี้ให้เห็นถึงผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัด เพื่อระบุหน่วยงานที่มีศักยภาพพร้อมดำเนินโครงการเพื่อตอบโจทย์ตัวชี้วัดนั้นได้

3) ควรมีงบประมาณบูรณาการ เพื่อให้การดำเนินโครงการนั้นเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีภารกิจชัดเจน และไม่กระทบต่อการขับเคลื่อนงานของหน่วยงานต้นสังกัด และอาจดำเนินการโดยการจัดตั้งกองทุนเพื่อขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนโดยเฉพาะ

4) ควรจัดทำระบบการจัดเก็บข้อมูลการดำเนินโครงการ พร้อมกำหนดระยะเวลาการติดตามและประเมินผลที่เหมาะสมและต่อเนื่อง การกำหนดหมวดหมู่โครงการที่ชัดเจน มีการจัดเก็บข้อมูลแบบสำรวจผลที่ได้จากการดำเนินโครงการ ผลกระทบที่มีต่อสังคม เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผลผลิต (Outputs) และผลลัพธ์ (Outcomes) และนำไปสู่การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ (Results) ได้อย่างเป็นระบบ

5) ควรประชาสัมพันธ์และให้ความรู้เรื่องสิทธิมนุษยชน ให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนตรงกันในทุกมิติ เน้นประเด็นด้านบริบทเป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างการตระหนักรู้ เข้าใจถึงแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้ในระดับกว้าง เพื่อนำไปสู่การวางแผนดำเนินโครงการ การให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ชัดเจนและเหมาะสม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง สอดคล้องกับความต้องการของผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้อง และสนองต่อความจำเป็นในการพัฒนาในอนาคต รวมถึงบูรณาการเข้ากับยุทธศาสตร์ของหน่วยงานต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม

6) ควรมีกลไกการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในรูปของกฎหมาย

ข้อเสนอแนะต่อกลไกการติดตามและประเมินผลแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในระยะต่อไป

ควรนำแบบจำลองการประเมินผลตาม CIPPIEST Model มาเป็นกรอบแนวทางในการติดตามผลแผน ดังนี้

1) ด้านบริบทและปัจจัยนำเข้า

ควรมีการกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนแผนโดยตั้งเป็นแผนในลักษณะบูรณาการ ทั้งการจัดทำแผนและโครงการที่มีความจำเป็นเร่งด่วน พร้อมกับงบประมาณในลักษณะบูรณาการ เพื่อยกระดับการขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนในระดับประเทศ รวมทั้งการเตรียมพร้อมบุคลากร และระบบการจัดเก็บข้อมูล การสื่อสารประชาสัมพันธ์ชุดความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนแผน รวมถึงการประชาสัมพันธ์โครงการที่โดดเด่น เพื่อเป็นกรณีศึกษาสำหรับหน่วยงานหรือบุคลากรที่เข้ามารับผิดชอบดำเนินโครงการต่างๆ ให้มีความตระหนักรู้เข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน

2) ด้านกระบวนการ

ควรมีการกำหนดกรอบแนวทางการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสู่แผนปฏิบัติการ โดยมีการกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพ หน่วยงานหลักและหน่วยงานสนับสนุน และกิจกรรมที่ต้องขับเคลื่อนให้ชัดเจน โดยมีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพเป็นเจ้าภาพร่วมกับหน่วยงานหลักที่ขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชน

3) ด้านการติดตามและประเมินผล

ควรมีการตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานติดตามและประเมินผลแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติที่ทำงานอย่างต่อเนื่อง กำหนดระยะเวลาในการส่งรายงานในระบบให้ชัดเจน และมีคณะทำงานสำหรับประสานงานติดตามผล มีระบบการจัดเก็บข้อมูลของส่วนกลาง และมีการจัดทำแบบสำรวจที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดที่กำหนดไว้เพื่อประเมินภาพรวมของผลการดำเนินการตามแผนที่สอดคล้องกับสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศ

4) ด้านการถ่ายทอดส่งต่อและความยั่งยืน

ควรมีกระบวนการพิจารณาโครงการต้นแบบ โครงการโดดเด่น เพื่อสานต่อโครงการอย่างต่อเนื่อง ขยายผลไปทั้งประเทศ และควรมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสรุปปัจจัยความสำเร็จ รวมถึงปัญหาอุปสรรค และโครงการที่มีความโดดเด่นหรือโครงการต้นแบบ เพื่อนำเป็นตัวแบบในการดำเนินโครงการด้านสิทธิมนุษยชน ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น โครงการอบรมให้ความรู้ โครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำข้อกฎหมาย ระเบียบแบบแผนที่เกี่ยวข้อง โครงการบริการ ประชาชน เป็นต้น และควรดึงภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

5) ด้านความรู้ ความเข้าใจ และการสื่อสารสังคม

ควรยกระดับวาระแห่งชาติในด้านสิทธิมนุษยชน วางแผนการประชาสัมพันธ์เชิงรุก ให้เข้าถึงประชาชน สถาบันการศึกษาทุกระดับ ให้ประชากรไทยตระหนักรู้เรื่องสิทธิตั้งแต่ปฐมวัยถึงวัยสูงอายุ และกระจายการขับเคลื่อนในทุกมิติ ทั้งเรื่องส่วนบุคคล การศึกษา สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ใช้ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลสร้างระบบการจัดเก็บข้อมูล และการสื่อสารที่ทันสมัย เน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชน การขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชน และการปกป้องสิทธิมนุษยชน สำหรับประชาชน เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน การนำประเด็นที่ทันต่อเหตุการณ์มาสร้างการตระหนักรู้ และมีกลไกให้ข้อมูลทันต่อสถานการณ์ และนำประเด็นปัญหา ข้อท้าทาย และสถานการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยที่ยังคงเพิ่มขึ้นในทุกด้านมากำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนในการลดการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อประชาชนทุกกลุ่ม เพื่อให้การขับเคลื่อนงานด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทยภายใต้แผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติสามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

6) กรณีการเกิดสถานการณ์ข้อท้าทายที่เข้ามาแทรกระหว่างการขับเคลื่อนแผนฯ

เช่น การจัดการสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สถานการณ์ PM 2.5 สถานการณ์ปัญหาความขัดแย้งในต่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อประเทศไทย ควรมีการนำมาเป็นกรณีตัวอย่างหรือเป็นต้นแบบ หากเกิดกรณีสถานการณ์ฉุกเฉินที่ไม่คาดคิดขึ้น หน่วยงานอื่น ๆ จะมีความยืดหยุ่นในการปรับแผนดำเนินงานอย่างไร เพื่อให้โครงการกิจกรรมที่กำหนดไว้ประสบความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายต่อไปได้

รายชื่อคณะผู้จัดทำ

รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงาน
ตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 4
(พ.ศ. 2562 -2565)

ที่ปรึกษา

นายเรืองศักดิ์	สุวารี	อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
นายเกิดโชค	เกษมวงศ์จิตร	รองอธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

คณะผู้ทำการศึกษา

ผศ. ดร.ทอแสงรัศมี	ถีถะแก้ว	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ผู้ตรวจสอบ/กลั่นกรอง

นางบุญภาดา	พึ่งบุญ ณ อยุธยา อรุณเบิกฟ้า	ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะทำงาน

นางศิวพร	เรืองศริยานนท์	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
นางพนรัญชน์	พิญญะพันธ์	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
น.ส.ศิรินทรา	แสงศร	นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
น.ส.กนกรัตน์	สิมทะราช	นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ
นายอัครวัฒน์เดโช	ถาปะนา	นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ
น.ส.มาณวี	กล่ำเครืองาม	พนักงานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม Right and Liberties Protection Department
404 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ชั้น 5,6 ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10210

สิ่งที่ส่งมาด้วย

QR Code รายงานประเมินผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานตามแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

